¶ Prefatio in regulas grãmaticales Nicolai perotti viri doctissimi atqꝫ eloquentissimi.

Ibet mihi in alieno opere exordiri atqꝫ prefari. Uosqꝫ omnes ingenui adolescentes quibꝰ grãmatices exquisitissime cura est tãqꝫ de specula ꝯuocare ꝛ inuitare. ut iam Prisciani Seruij ꝛ Donati molesta plixitate relicta ad preclarissimum opus ꝛ nouellum Nicolai perotti archiepiscopi sypontini degustandum pariter concedatis. In eo eñi omnis suauitas atqꝫ iocunditas. Siquidem ut placet Quintiliano etiam senibus iocunda est grammatice hic omnis utilitas. omnis claritas. Breuitas uero tanta q̃ta debuit superflua tollere ꝛ resecare. necessaria uero commoda non omittere. Hic breui poteritis ad summum grãmatices euadere. nec multis ambagibus aut uanis erroribus. quibus soncini et aliorum similiuꝫ canonismata referta sunt ꝛ plena. ingenia uestra uel obtundere uel deprauare. vir eñi doctissimus ꝛ eloquentissimus apes imitatus ex hortis ꝛ locis optimis decerpsit que operi suo essent accõmodatissima ꝛ ad formandum grãmaticum congruentissima. Sypontino igitur gratias semper agite immortales qui ut ingeniis prodessꝫ tantum elaborauit.

¶ Prefatio in regulas grāmaticales Nicolai perotti viri doctissimi atq; eloquentissimi.

Ibet mihi in alieno opere exordiri atq; prefari. Uosq; omnes ingenui adolescentes quib9 grāmatices exquisitissime cura est tāq; de specula euocare z inuitare. ut iam Prisciani Seruij z Donati molesta prolixitate relicta ad preclarissimum opus z nouellum Nicolai perotti archiepiscopi sypontini degustandum pariter concedatis. In eo eñi omnis suauitas atq; iocunditas. Siquidem ut placet Quintiliano etiam senibus iocunda est grammatice hic omnis utilitas. omnis claritas. Breuitas uero tanta q̄ta debuit superflua tollere z resecare. necessaria uero commoda non omittere. Hic breui poteritis ad summum grāmatices euadere. nec multis ambagibus aut uanis erroribus. quibus soncini et aliorum similiu; canonismata referta sunt z plena. ingenia uestra uel obtundere uel deprauare. vir eñi doctissimus z eloquentissimus apes imitatus ex hortis z locis optimis decerpsit que operi suo essent accōmodatissima z ad formandum grāmaticum congruentissima. Sypontino igitur gratias semper agite immortales qui ut ingeniis prodess; tantum elaborauit.

¶ Nicolai perotti episcopi sypontini viri doctissimi ꝛ poete laureati. Ad Pyrrhum perottum nepotem ex fratre. Institutio grāmaticalis a primis lrārum elementis ad ꝯsummatissimam usq̧ latine lingue elegantiam. Feliciter incipit.

A litteras. A.b.c.d.e.f.g.h.i.k.l.m.n.o.p.q.r.s.t.u.x.y.z.ꝛ.ꝰ.ꝑ.est.

Da salutationē beate uirginis. Aue Maria gratia plena dominus tecū. benedicta tu in mulieribus. ꝛ benedictus fructꝰ uentris tui iesus xp̄s Amē. Sancta maria mater dei ora pro nobis peccatoribus Amen.

¶ Da orōnem dominicam. Pater noster qui es in celis sanctificetur nomen tuum. Adueniat regnum tuum. fiat uoluntas tua sicut in celo ꝛ in terra. Panem nostrū quotidianū da nobis hodie ꝛ dimitte nobis debita nostra. sicut ꝛ nos dimittimꝰ debitoribus nostris. Et ne nos inducas in temptatoinem. Sed libera nos a malo. Amen.

¶ Da simbolum. Credo in deum patrem omnipotentem creatorem celi ꝛ terre. Et in Jesum xp̄m filium eius vnicū dominum nostrum. Qui conceptus est de spiritu sancto natus ex Maria ṽgine. Passius sub poncio pylato. Crucifixꝰ mortuus ꝛ sepultus. Descendit ad inferos. tercia die resurrexit a mortuis. Ascendit ad celos sedet ad dexteram dei patris omnipotentis. Inde uenturus est iudicare viuos ꝛ mortuos Credo in spiritum sanctum. ꝛ sanctam catholicam ecclesiam sanctorū cōmunionem remissionem peccatoꝝ. carnis resurrectionem. vitam eternam. Amen.

¶ Quare optima a principio docēda sunt? quia tenacius herent que nudis animis percipiunt. ut sapor. quo noua imbuuntur maxime durat.

¶ Quare pertinacius herent que deteriora sunt? quia bona facile mutant in peius. nunq̄ȝ in bonum vicia uertuntur.

¶ Cur paulatim instruendi sunt pueri? quia sicut uascula angustioris suporfusam liquoris copiam. sic animi puerorū.

que nimia sunt respuunt. sensim autez instillantibus cōplentur. Quomō utendum est remissionibus? Ita, ut nec odiū studiorꝫ faciant negare. nec ocij consuetudinē nimie. Quod est pmū ingenij signū in pueris? meōria. Qō secundū? imitatio Quotuplex est uirtus memorie? duplex. que? facile percipere. ꝛ fideliter continere.
Cur in arte grāmatices prius instruendi sunt pueri? Quia hec est inicium ꝛ fundamentum omnium disciplinaruꝫ. nec pōt ad ullius rei summā nisi precedentibꝰ inicijs perueniri Quid est grāmatice est ars recte loquendi recteqꝫ scribēdi scriptorꝫ ꝛ poetarꝫ lectionibus obseruata. Unde dicit grāmatice? A po toy grāmaton grece. hoc est a litteris. Latine eñ litteraria dicit. ꝙ ex litteris sillabe fiāt, ex sillabis dictiones ex dictionibꝰ oracio. ex quibꝰ disciplina grāmatices ꝯstituit Quot sunt partes grāmatices? quatuor. que? Littera. sillaba dictio ꝛ orō. Lrā ut p. sillaba ut pyr. dictio ut pyrrhus. orō ut pyrrhus incumbit uirtuti.
Quid est littera? Est minima pars uocis composite.
Quid est vox? est aer ictus auribus accidens. Unde dicitur vox? A po toy boao quod est uoco. Quotuplex est vox? Quadruplex Articulata que ab aliquo sensu mentis pficiscitur. Jnarticulata que a nullo sensu mētis pficiscit. Litterata que scribi potest. Jllitterata que scribi non potest. Articulatarum autem quedam possunt scribi ut pyrrhus. quedam non possunt scribi. ut sybyli ꝛ gemitus hominū. Jnarticulatarum etiam quedam scribi possunt ꝛ litterate sunt ut coax ꝛ cra. quedam sunt illitterate ꝛ scribi non possunt ut strepitus mugitus ꝛ similia. Unde dcā est lrā? Lrā dicta est quasi legitera ꝙ legentibus iter prebeat. ul' a lituris quia ueteres in ceratis tabulis scribebant.
Littere quot accidunt? tria. nomē figura potestas. Quid interest inter litteras ꝛ elementa? Elementa dicunt ipse pronunciationes. Littere uero sunt signa elementorꝫ. abusiue tñ ꝛ lrē p elementis ꝛ elemementa p litteris ponunt
Quot sunt littere siue figure elementorꝫ? Uigintidue. A. b. c.

d.e.f.g.h.i.k.l.m.n.o.p.q.r.s.t.u.x.y.z.
Quot sunt uocales: sex. quinqz latine. a. e. i. o. u. et vna greca y psilon. ¶ Consonantes quot sunt? Sexdecim. b. c. d. f. g. k. l. m. n. p. q. r. s. t. x. z. ¶ Ex consonantibus quot sunt mute? Nouem. b. c. d. f. g. k. p. q. t. ¶ Quare dicunt mute? quia incipiunt a seipsis et desinunt in uocales. ¶ Quot sunt semiuocales? septem l. m. n. r. s. x. z. ¶ Quare dicunt semiuocales? quia omnes fere a uocalibus incipientes et in se desinentes tamen fere uocalibus sonum habent. ¶ Quot sunt liquide? quattuor. l. m. n. r. ¶ Quare dicunt liquide? quia post mutas posite in eadem sillaba faciunt precedentem sillabam breuem. esse comunem. ¶ Quot sunt duple? due. x. et z. ¶ Quare dicuntur duple? quia ponunt pro duabus litteris. x eni ponitur pro c. et s. z. uero ponit pro duplici. s. ut grecisso grecizo i. etiam z. u. si in principio dictionis ponant sequete uocali consonantes fiunt. ut iuno et uenus. Si uero in medio dictionis ponatur non composite inter duas uocales duplicium vim habent ut maia et audiui. ¶ H quare non ponit inter lras? quia non est littera sed aspirationis nota ¶ Quot sunt uocales prepositiue? tres a. e. o. ¶ Quot sunt subiunctiue? due e. u. Quare dicunt subiunctiue? quia subiuncte prepositiuis dipthongos faciunt ¶ Quot sunt dipthongi quinqz. ae oe au eu et ei. Quot sunt dipthongi que scribunt et non proferunt? tres ae oe et ei ¶ Quot sunt dipthongi que scribunt et proferunt? due au et eu. ¶ Dipthongi sunt longe uel breues? Semper sunt longe nisi interdum sequente uocali ut apud uirgilium. Stipitibus duris agit ludibusue praeustis.

¶ De sillaba

Quid est sillaba? est comprehensio lrarum que sub vno accentu et vno spiritu profertur. ¶ Unde dicit sillaba? A po toy gillambaneir quod est comprehendere. l3 abusiue singularum uocalium sonos sillabas nominamus ¶ Syllabe quot accidunt? quatuor Tenor spiritus tempus et numerus. ¶ Quot sunt tenores syllabarum? tres. acutus grauis et circumflexus. Quot sunt spiritus syllabarum? duo. asper et leuis.

Quot sunt tempora sillabarum? tria. breue. longum et medium quibus omnis sillaba uel breuis uel longa uel comunis efficitur. ¶ Numerus quo modo accidit sillabe quia unius littere est sillaba ut a. aut duarum ut ab. aut trium ut arx. aut quatuor ut mars. aut quinque ut stans. aut sex ut stirps. maioris autem numeri quam sex literarum nulla apud latinos sillaba inuenitur

¶ De dictione.

Dictio quid est? Est minima pars orationis constructe. Que differentia est inter sillabam et dictionem. Sillaba est pars dictionis et nihil per se significat. Dictio autem per se significat. ¶ Dictio unde dicitur? A dicendo quod dicat aliquid. hoc est significet. ¶ Quot sillabarum est maxima dictio apud latinos? tredecim. ut Dioclitianopolitanissimorum.

¶ De oratione.

Quid est oratio? Est ordinatio dictionum congruam sententiam perfectamque demonstrans. ¶ Partes orationis quot sunt Octo. nomen, uerbum, participium, pronomen prepositio, aduerbium interiectio et coniunctio. ¶ Quot sunt partes orationis declinabiles? quatuor. nomen uerbum participium et pronomen. Quot sunt partes orationis indeclinabiles? quatuor prepositio aduerbium interiectio et coniunctio.

¶ De nomine

Quid est nomen? Est pars orationis cum casu corpus aut rem proprie comuniterue significans. Unde dicitur nomen Nomen dicitur quasi notamen quod hoc notemus uniuscuiusque substantie qualitatem. uel a greco quod est onoma. ¶ Quot accidunt nomini? Quinque. species genus numerus figura et casus. ¶ Quotuplex est nomen? duplex. substantiuum et adiectiuum. ¶ Quod est nomen substantiuum? Est illud cui preponitur unum articulare tantum ut hic liber. uel duo ad summum ut hic et hec homo. ¶ Quotuplex est nomen substantiuum? duplex. proprium et appellatiuum. ¶ Quod est nomen proprium? quod uni soli conuenit pyrrhus et penelope.

Quod est appellatiuum? quod est commune multorum ut homo leo. ¶ Quod est nomen adiectiuum? quod uariatur

per tres diuersas uoces.ut probus proba probum. uel per tres articulos ut hic ⁊ hec ⁊ hoc felix.

Quot sunt species nominum tam propriorum q̄ʒ appellatiuorum? Due.primitiua ut iulus mons. deriuatiua ut iulius montanus.

Quot sunt species propriorum nominuȝ? quatuor. pronomē quod preponitur differentie causa ut gneus. Nomen quod est cuiusqȝ propriuȝ.ut paulus. Cognomen quod est cognationis commune.ut scipio. Agnomen quod ab aliquo euentu imponitur.ut affricanus.¶ Quot sunt species tam primitiuorum q̄ʒ deriuatiuorum nominum communes? Uiginti quinqȝ.corporale.incorporale.omonimum. synonimum. proprium.appellatiuum.substantiuum. adiectiuum ad aliquid dictum.quasi ad aliquid dictum.gentile.patrium.interrogatiuum.infinitum.relatiuum.collectiuum.diuiduum. ficticiuȝ generale.speciale.ordinale.numerale.absolutuȝ. temporale locale.

Quod est nomen corporale? quod corpꝰ significat ut homo

Quod incorporale? quod non significat corpus ut virtus.

Omonima que sunt? que uoce non significatione conueniūt ut nepos filius filij.uel luxuriosus

Que sunt synonima? que non uoce sed significatione conueniunt ut ensis gladius mucro.

Quod est ad aliquid? quod sine intellectu eius ad quod dicitur proferri non potest ut filius pater.

Quasi ad aliquid quod est? quod quāuis habeat aliquod contrarium ⁊ quasi semper adherens. tamen neqȝ ipso nomine significat etiam illud nec secum interimit ut.nox dies.

Gentile quod est? quod gentem significat ut grecus latinus

Patrium quod est? quod a patria sumit ut romanus ¶ Qđ est interrogatiuū? quod cum interrogatione profert. ut quis qualis quātus quot.

Infinitum quod est? quod est interrogatiuo contrarium.ut quis qualis q̄ʒtus cum ḡui accentu proferunt.

Relatiuuȝ quod est? quod refert antecedens.ut qui que qđ

z talis tantus. Collectiuum quod est: quod in singula-
ri numero multitudinem significat ut populus. Diui-
duuz quod est: quod a duobus uel a pluribus ad singulos
habet relationem. uel ad plures in numero pares distribu-
tos. ut uterqz alter quisqz singuli. Ficticium quod est:
quod a pprietate sonoz factuz est. ut turtur grus taratātara
Quod est generale: quod in diuersas species potest diuidi
ut animal arbor.
Quod est speciale: quod a genere diuidit. ut homo laurus
Qd est ordinale: quod ordinez significat. ut prim⁹ secund⁹
Quod est numerale: quod numez significat. ut vnus duo.
Quod est absolutum: quod per se intelligit. ut ens deus
Qd est temporale: quod tempus significat. ut mensis ann⁹
Quod est locale: quod locum signat. ut ppinquus lōginqu⁹
Quot sunt deriuatiuoz nominum species proprie: Nouem.
patronimicum. possessiuum. comparatiuuz. superlatiuum. di
minutiuum. denominatiū. uerbale participiale aduerbiale.
Quod est nomē patronimicū: quod a nominibus propriis
patrum deriuat secundum formam grecam z significat cuz
genitiuo primitiui filium uel nepotem. ut eacides filius uel
nepos eaci.
Quod est nomen possessiuuz: quod cum genitiuo primitiui
significat aliquid eorum que possident. ut euandrius ensis
id est ensis euandri
Comparatiuum quod est: quod significat magis cum positi
uo. ut fortior id est magis fortis.
Que nomina comparant: Appellatiua dūtaxat qualitatem
aut quantitatem significantia. qualitatem ut bonus malus.
quātitatem ut magnus paruus.
Comparatiuum cui casui seruit: ablatiuo utriusqz numeri si-
ne prepositione. dicimus eñi doctior illo uel doctior illis
Superlatiuum quod est: quod per se prolatum intellectum
habet cum ualde aduerbio positiui uel ad plures sui gene
ris comparatum superponit omnibus, ut eneas pijssim⁹ id
est ualde pius. optimus teucrorum id est bonus super om-

nes teucros.
Superlatiuum cui casui seruit? Genitiuo tantum plurali. di-
cimus enim doctissimus poetarum.
Diminutiuum quod est? quod diminutionem sui deriuatiui
absolute demonstrat. ut regulus id est paruus rex
Quot casus pferuntur diminutiua? tribus necessarie signifi-
cationis. urbanitatis. z adulationis gratia. ut tantillus. inge
niolum. corculum.
Denominatiua que sunt? que a nomine deriuant. ut a saxo
saxosus.
Verbalia que sunt? que a uerbo deriuantur. ut a domo do-
mitor
Participialia que sunt? que a participiis deriuant. ut aman
dus. z reuerendus. hoc est dignus amari z reuereri.
Aduerbialia que sunt? que ab aduerbiis deriuantur. ut ho-
diernus crastinus.

De generibus nominum.

Quot sunt genera nominum? Septem. masculinu3. femi
ninum. neutrum. cōmune. ōne. pmiscuum. z incertum.
Masculinum cui preponitur unum articulare pronomen. ut
hic pyrrhus. Femininum cui preponit unum articulare
pronomen hec. ut hec penelope. Neutrum cui preponit
hoc. ut hoc animal. Cōmune cui hic z hec preponitur. ut
hic z hec homo. Omne cui tria articularia pronomina p̄
ponūtur. ut hic z hec z hoc felix. Promiscuū quod z epi
chenum dicit quod sub una uoce z uno articulo denotat a-
nimalia utriusq3 sexus. ut hic passer hec aquila. Incertum
quod nulla ratione cogente sola autoritas ueterū sub diuer-
so genere protulit. ut hic uel hec silex finis talpa cortex gr⁹
damma dies margo bubo panthera clunis serpens linx al
uus adeps uel adipes. Prima regula
Pyrrhus cuius generis? Masculini. quare? quia omnia no
mina propria virorum cuiuscunq3 sint terminationis mascu
lini sunt generis.

Secunda regula.

Penelope cuius generis? Feminini: q: oĩa nomina mulie rum cuiuscunq; sint terminationis feminini generis sunt. ut penelope glicerium. Tercia regula.
Pirus cuius generis? Feminini. quia oĩa nomina arbo: feminini sunt generis. fructuum uero & ligno: ut plurimu; neutri. Excipitur hic oleaster & hec ficus p fructu. nam hoc siler hic rubus & hic dumus non numerant inter arbores.
Quarta regula.
Aprilis cuius generis? Masculini. q: omnia nomina mensiũ sunt masculini generis. Quinta regula.
Decem cuius generis? omnis. q: omnia nomina numeralia a quatuo: usq; ad centum omnis sunt generis & indeclina bilia. cetera uero & declinant & discreta sunt. p:eter mille qd trium generum & indeclinabile est. Sexta regula.
Metaurus cuiꝰ generis? masculini. q: oĩa nomina fluuio: sunt masculini generis Septima regula.
Coniuxa cuius generis? cõis. q: omnia nomina cuiuscunq; terminationis si ex ipsa significatione rerũ ad mares uel fe minas solum pertinent masculini ul' feminini sunt generis. Sint utriusq; sexus esse possunt nisi diuersas habeãt uoces cõia sunt. Si in significatione neutris etiam coniũgi possunt omnis sunt generis ut hic vir hec mulier hic et hec & hoc sospes. Octaua regula.
Bonus cuiꝰ generis? Masculini. q: est p:ima vox adiectiui Bona feminini. q: est secunda vox adiectiui. Bonum neutri q: est tercia vox adiectiui. Nona regula.
Musa cuius generis? Feminini q: omnia nomina latina q̃ in nominatiuo singulari desinũt in a feminina sunt ut aqua cera. pluralia ꝟo que desinunt in a neutra sunt ut arma.
Decima regula
Greca nomina cuius generis? Greca que in as uel in is lon gam desinunt & similiter in a apud eos desinentia neutra. & quicunq; terminatõnem suam seruant genus suum apud nos seruant. ut hic boreas crater titan sofia poeta scema et reliqua. Undecima regula.

Cubile cuius generis? neutri. q2 omnia nomina que in ntõ singulari in e correpta3 uel in i desinunt neutra sunt ut mo nile gumi. Excipiunt a genitiuis composita omnis generis ut eiusmodi. Nã nihili frugi mancipi obliqui sunt cas⁹ õni bus casibus figurate adiuncti

Duodecima regula.

Sermo cui⁹ generis? masculini. q2 õnia nomina que in ntõ singulari in o desinunt nisi sint ṽbalia ante i. ⁊ nisi in do go exeant o in i mutãtia in gtõ que feminini sunt generis pre ter hic ordo cardo ⁊ cupido ꝓdeo ut hec actõ orõ dulcedo origo masculina sunt preter caro carnis quod est femininũ margo tam masculini q̃3 feminini generis inuenit. Ṽgo cõ- munis etiam generis inuenit.

Decimatercia regula.

Cornu est neutri ge. q2 omnia nomina in u ul' in c uel in d ul' in l ul' in m l'in t in ntõ singulari desinentia neutra sunt ut genu lac aliquid ceruical caput templum. Excipit hic sal qđ ñi apud ueteres neutꝝ inuenit h̃ pugil h̃ sol h̃ ⁊ hec p̃ sul exul uigil h̃ ⁊ hec ⁊ h̃ nequã. Decimaq̃rta regula.

Numen cui⁹ generis? Neutri. q2 õnia nomina in n desinẽ- tia si ꝓducunt ultimã aut si a canendo componunt masculi na sunt. Si corripiunt nisi a canendo composita neutra sunt ut hic lien ren splen h̃ solamen semen flamen h̃ tubicen cor nicen fidicen. Excipit hic pecten hic flamẽ p sacerdote. Gre ca uero in n genus suum seruant. ut hec titan hic syren hic delphin hec eleusin. Decimaquinta regula.

Laquear cuius generis? Neutri. q2 omnia nomina desinen- tia in ar neutra sunt ut instar locunar. Excipit hic hostar h̃ lar hic ⁊ hec ⁊ hoc par ⁊ sua composita

Decimasexta regula.

Cancer cuius generis? Masculini. q2 omnia nomina in er desinentia masculina sunt preter nomina ter. de. b uel u lo- co ꝯsonantis añ er habentia. uel terre fret⁹ significãtia ut h̃ puer ager auster h̃ tuber suber cadauer h̃ siler papauer ci- cer. Excipit hic ymber ⁊ ab eo cõposita septẽber mulciber

hoc iter spinter cancer p morbo. degener pauper uber cōis uel potius ōnis sunt generis Decimaseptima regula

Uir cuius generis? masculini. q2 in ir desinentia nomina masculina sunt, ut hic leuir treuir abadir. Excipiunt hoc gadir z hoc ir. Decimaoctaua regula.

Honor cuius generis? mas. q2 omnia nomina in or desinentia masculina sunt labor lector, preter comparatiua que cōmunis sunt generis. Excipiunt hic senior hec arbor h marmor equor ador cor z h z hec memor immemor z a dedecore corpore ul' colore composita que cōmunia sunt ut dedecor bicorpor discolor autor etiaz est communis generis nisi cuz eum significat qui auget tunc enī auctrix facit femininū

Decimanona regula.

Robur cuius generis? neutri. quia in ur desinentia nomina neutra sunt. ut iecur guttur. preter nomina deoz uel gētilia uel appellatiua auium x uel t ante ur habentia. que masculina sunt. ut auxur. astur. turtur. furfur. Uerbalia uero que hominibus imponunt si sunt tercie declinationis cōmunia sunt. ut augur fur trifur quibus additur ligur. Sin secunde masculina ut satur.

Uicesima regula.

Ciuitas cuius ge. Femi. q2 in as desinētia nomina feminina sunt. ut pietas. preter patria z gentilia que cōmunia sunt ut arpinas capenas archas. Excipiunt h mas maris uās dis. as sis. hoc uas sis. fas. nefas. z nugas ōnis ge. indeclinabile

Uicesimaprima regula.

Surges cuius generis? Masculini. q2 in es correptam desinentia que nullam significationis naturalem cōionem hñt cum femininis masculina sunt. ut trames limes. Excipiuntur duo in ges. hec seges z teges compes compedis. Item in quies quod omnis ge. inuenit.

Uicesimasecunda regula.

Clades cuius generis? Feminini. quia in es productam desinentia feminina sunt ut labes. Excipit hic uerres p porco z dies qđ in singulari incerti generis est, in plurali masculini

7

semper sicut ab eo compositum meridies ꝛ hic pes pedis.

¶ Uicesimatercia regula.

Classis cuius generis? Feminini. quia in is desinentia nomina feminina sunt. Excipiunt habentia n ul' duas ꝯsonantes in eadem sillaba uel duplicem ꝯsonantem ante is. ꝛ que penultimam sillabam vna ex liquidis terminant uel vna sillaba crescunt in genitiuo que masculina sunt. Excipit hic caulis hec bipennis hec febris pestis neptis uestis uallis turris peluis pellis cuspis cassis lis. Molaris cum adiectiuū est cōmunis est generis. cum ad dentem uel lapidem refert mas. est. Rudis cum uirgam significat qua gladiatores donabantur femininum est. Finis ꝛ clunis incerti sunt generis.

¶ Uicesimaquarta regula

Flos cuius generis? Masculini. qꝛ in os desinentia masculina sunt preter cos glos dos feminina. ꝛ custos sacerdos bos compos impos cōmunia. ꝛ os oris ꝛ os ossis neutra

¶ Uicesimaquinta regula

Uentus cuius generis? Masculini. quia in us correptā desinentia secunde ꝛ quarte declinationis masculina sunt. ut annus sexus. Excipiuntur hec cristallus costus phaselus artus Item hec acus humus aluus. preterea hec domus colus. Item anus nurus socrus ꝛ manus tribus porticus idus tantum plurale. hoc pelagus hoc acus aceris purgamentum frumenti. vulgus tam masculinum qꝫ neutrum inuenit. hoc etiam virus ꝛ pus indeclinabilia. Secus uero ꝛ penus tam masculini qꝫ feminini ꝛ neutri generis esse inueniunt

¶ Uicesimasexta regula.

Munus cuius generis? Neutri. quia in us correptaꝫ desinētia tercie decli. neutra sunt. Excipit hic lepus. hec uen⁹. hic ꝛ hec lig⁹. h ꝛ hec ꝛ h uetus. hec pecus pecudis nam hoc pecus pecori facit.

¶ Uicesimaseptima regula

Ius cuius generis? Neutri. qꝛ in us productam desinentia monasillaba neutra sunt. sup̄ sillabaꝫ uero feminina ut crus

thus iuuentus senect⁹ incus. Excipit hic mus hic z hec sus grus.

Uicesimaoctaua regula.

In aus desinentia feminina sunt ut laus fraus.

Uicesimanona regula.

In es dipthongon vnum mas. pres predis. z vnum neutrum inuenit es eris.

Tricesima regula.

In t desinentia neutra sunt ut caput occiput.

Tricesimaprima regula.

Pax cuius generis? Feminini. Quia in x desinentia nomina feminina sunt. ut fornax nex nix nisi e ante x habeāt supra sillabam nec sint fetus terre tunc eñ masculina sunt. ut ueruex uertex exlex pulex culex apex cimex. Excipiūtur hec pellex obex supellex uibex. Preterea hic rex grex calix uarix fornix frutex natrix anguis genus hic uel hec cortex silex. Sciendum q̄ uerbalia in trix q̄uis sint feminina in obliquis tamen casibus z in plurali neutris etiam iunguntur ut victricia tollite signa z victrici signo.

Tricesimasecunda regula.

Ars cuius generis? Feminini. Quia in duas desinentia consonantes monasilllaba feminina supra sillabā uero masculina sūt. nut gens fors scrobs sors obs frons mors mens puls trabs lens urbs stirps hic manceps auceps dodrans triens quadrans adeps forceps. Excipiunt hic mons fons mars pons dens z hec cohors hyemps. Quid in his agendum in quibus ueteres genera confuderunt? Frequentiori autorum usui adherenduz est.

De numero.

Uid est numerus? Est dictionis forma que discretionē quantitatis facere potest.

Quot sunt numeri nominum? duo. singularis ut hō. pluralis ut homines.

De figura

Uot sunt figure nominū? tres. simplex cōposita z decōposita. Simplex ut animus. Cōposita ut magnanimus Decomposita ut magnanimitas. Quot mōis nomina com-

ponunt᷑: quatuor. Ex duobus integris ut suburban⁹. Ex duo bus corruptis ut efficax municeps. Ex integro ⁊ corrupto ut ineptus insulsus. Ex corrupto ⁊ integro ut nugigerulus. ali quando ex compluribus ut inexpugnabilis imparterritus.

De casu.

Uid est casus: Est motus casualium dictionū qui maxi me fit in fine. Quot sunt casus nominum: Sex. nominatiuus. genitiuus. datiuus. accusatiuus. uocatiuus. ⁊ ablatiuus Unde dicit᷑ casus: a cadendo ꝙ quasi a recto cadere videant᷑. vnde rectus improprie dicit᷑ casus.

Quot sunt littere terminales nominū quibus latini utuntur: quatuordecim. Uocales quinqꝫ. a. e. i. o. u. Semiuocales sex. l. m. n. r. s. x. Mute tres. c. d. t. Quot sunt declinationes nominum: quinqꝫ. Prima cuius gtūs singularis in ae diptbongon. uel si greca sint nomina in es longam desinit. ut musa muse ⁊ retborice retborices. Secunda cuius gtūs singularis in i ꝓductam desinit ut berus beri. Tercia cuius genitiu⁹ singularis in is correptam desinit. ut pater patris. Quarta cuius genitiuus singularis in us uel in u ꝓductā desinit. ut visus visus. ⁊ cornu. Quinta cuius gtūs singularis in ei diuisas sillabas desinit. ut dies diei.

De prima declinatione.

Rima declinatio per q̄t genera declinat᷑: tria. masculinum. femininum ⁊ cōmune.

Prima regula

Nominatiu⁹ prime declinationis quot terminatōnes habet: quatuor. a. e. as. es. ⁊ vnam hebream am. ut poeta retborice. aeneas. anchises. abraham.

Secunda regula.

Genitiuus ⁊ datiuus singularis ⁊ nominatiu⁹ ⁊ uocatiuu⁹ pluralis in ae diptbongon desinunt semper. exceptis genitiuis singularibus eoꝝ que terminānt in e longam qui genitiui terminant in es. ut retborice retborices.

Tercia regula

Actūs singularis in am ul' in an ul' in en terminat᷑. ut poetā

aeneam anchisen — Quarta regula

Uocatiuus singularis in a facit uel in e qñ uenit ab es uel ab e uel in am quando uenit ab am. ut o aenea anchise rethorice abraham. Quinta regula

Ablatiuus singularis in a desinit uel in e quando fit ab es uel ab e ut a poeta anchise rethorice

Sexta regula

Genitiuus pluralis in arum desinit. ꝛ plerūqꝫ per concisionem in um. ut troiugenarum troiugenum.

Septima regula.

Datiuus ꝛ ablatiuus pluralis in is desinūt. Feminina tamē pauca transfigurata ex masculinis non habentibus neutra que per sexum discernunt faciunt datiū ꝛ ablatiuum in bus. ut natabus filiabus libertabꝰ asinabus. his addunt animabus ambabus ꝛ duabus. Octaua regula.

Accusatiuus pluralis semper terminat in as

De modo examinandi

Poeta que pars est? Nomen est. Quid est nomen? Est pars orōnis cū casu corpus aut rem ppie cōmuniter ue significans. Poeta est pars declinabilis aut indeclinabilis? Declinabilis. Quot sunt partes orationis declinabiles? Quatuor. nomen. uerbum participiū ꝛ pnomen. Quot sunt partes orōnis indeclinabiles? quatuor. prepositio. aduerbiū interiectio ꝛ coniunctio. Quare dicit nomen? quasi notamē qꝫ hoc notemus quasi vniuscuiusqꝫ substantie qualitatem ul' a greco quod ē onoma. Nomini quot accidunt? quinqꝫ. species. genus. numerus. figura ꝛ casus. Cuius speciei? deriuatiue. vnde deriuat a poesis. Quot sunt species nominum? due. primitiua ut iulus ꝛ mons. Deriuatiua ut iulius ꝛ montanus. Quale nomen est? substantiuum. quare? quia preponitur ei vnum articulare tm̄ ut hic poeta. Quotuplex est nomē duplex. subantiuū ꝛ adiectiū. Substantiū cui preponit vnū articulare tm̄ ut hic liber. ul' duo ad plus ut hic ꝛ hec homo Et adiectiū quod uariat per tres diuersas uoces ut probus ba. bum. uel tres articulos. ut hic ꝛ hec ꝛ hoc felix. Quale no

men substantiuū est poeta? Appellatiuū. Quotuplex ē nomē substantiuum? duplex. Quod. ppriuum quod vni soli conuenit ut pyrrhus ꝛ penelope. Et appellatiuū. quod est comune multorum ut homo leo. Cuius speciei tam primitiuoꝝ q̄ȝ deriuatiuorum est poeta? Corporalis. quia corpus significat. Quot sunt species tam primitiuoꝝ q̄ȝ deriuatiuorum nominū? Uigintiquinqȝ. Corporale incorporale omonimū synonimum pprium appellatiuum substantiuuȝ adiectiuum ad aliquid dictum quasi ad aliquid dictum gentile patrium interrogatiuum infinitum relatiuum collectiuum diuiduum ficticium generale speciale ordinale numerale absolutuȝ temporale locale. Cuius speciei deriuatiuoꝝ proprie? denominatiue. qꝛ a nomine deriuatˀ quod est poesis. Quot sunt deriuatiuorū nominum species pprie? nouem. patronimicum possessiuum comparatiuum superlatiuū diminutiuuȝ denominatiuū uerbale participiale aduerbiale. Cuius generis poeta? masculini. quia preponitˀ ei vnum articulare pnomen hic.

Quot sunt genera nominum? septē. Masculinuȝ cui preponitur hic. ut hic pyrrhus. Femininum cui preponitˀ hec. ut hec penelope. Neutrum cui preponitˀ hoc. ut hoc animal. Cōmune cui hic ꝛ hec. ut hic ꝛ hec homo. Omne cui tria articularia pnomina preponunˀ ut hic ꝛ hec ꝛ hoc felix. Promiscuum quod sub vna uoce ꝛ vno articulo denotat animalia utriusqȝ sexus. ut hic passer hec aquila. Incertum quod nullā ratione cogente sola autoritas ueteruȝ sub diuerso genere ptulit. ut hic uel hec silex finis talpa ꝛ reliqua. poeta ꝑ quā regulam est generis masculini? per decimam de generibus. qua notaˀ ꝙ omnia nomina greca que in as uel in is longaȝ desinunt. ꝛ similiter in a apud eos desinentia neutra ꝛ quecūqȝ terminationē suam seruant. genˀ suuȝ apud nos seruant. ut hic boreas. crater. titan. sosia. poeta. ꝛ reliqua. Prima declinatio per quot genera declinaˀ? tria. masculinū femininum ꝛ cōe. Cuiˀ numeri poeta? singularis. qꝛ singulariter pfertur. Quid ē numerˀ? Est dictōnis forma q̄ discretionem q̄titatis facere pt. Quot sunt numeri nominū? duo. sin-

gularis ut homo.pluralis ut homines.Cuius figure poeta? simplicis.quare? qz simpliciter pfertur.Quot sunt figure nominum? tres.simplex.ut animus.composita.ut magnanimus decomposita.ut magnanimitas.Quot modis nomina componuntur? quatuor. Ex duobus integris.ut suburbanus. ex duobus corruptis.ut efficax municeps. ex integro z corrupto.ut ineptus z insulsus.ex corrupto z integro. ut nugigerulus.aliquando ex pluribus.ut inexpugnabilis imperterrit9 Capsis quō componitur? ex pluribus corruptis cape si vis. Poeta cuius casus? nominatiui uocatiui z ablatiui singularis.quare? quia in talibus casibus declinando reperit. Poete cuius casus? genitiui z datiui singularis.nominatiui z uocatiui pluralis. In hoc loco poeta currit.poeta cuius casus? nominatiui.qz est suppositum huius uerbi currit.quod reqrit ante se ntīm.Quid est casus? est motus casualiuz dictionū qui maxime fit in fine.Unde dicit casus? a cadendo qz quasi a recto cadere videat.vnde rectus improprie dicit casus Quot sunt casus nominum? sex.nominatiuus.genitiuus. datiuus.accusatiuus.uocatiu9.ablatiuus.Qua littera terminat poeta? a uocali.Quot sunt terminales littere nominū quib9 latini utunt? quatuordecim. Uocales quinqz.a.e.i.o.u. Semiuocales sex.l.m.n.r.s.x. Mute tres.c.d.t. Quot sunt declinationes nominum? quinqz. Prima cuius genitiuus singularis in ae dipthongon uel in es longā desinit ut poeta poetae z rethorice rethorices.Secunda cuius genitiuus z reliqua ut supra. Poeta cuius declinationis? prime.quare? qz eius genitiu9 singularis in ae dipthōgon desinit. Nominatiuus singularis pri.decli. quot terminationes habet? quatuor.a e as es z unam hebream am.ut poeta rethorice eneas anchises abraham. Poeta quomodo facit in genitiuo? Facit in genitiuo z datiuo singulari z nominatiuo z uocatiuo plurali poete. Per quā regulam? per secundaz prime declinationis.qua dicitur qz genitiuus z datiuus singularis z nominatiuus z uocatiuus pluralis in ae dipthongon desinit semper exceptis genitiuis singularib9 eoꝶ q̄ terminant in e

longam qui genitiui terminant in es. Poeta quō facit in accusatiuo singulari? poetam. Per quā regulam? per terciam prime declinationis. qua notaṫ ꝙ accusatiuus singularis in am uel in an uľ in en terminaṫ. ut poetam aenean anchisen Quomō facit in uocatiuo singulari? facit in uocatiuo ꝛ ablatiuo singulari poeta. Per quā regulam. per quartam ꝛ quintam prime declinationis. quibus notaṫ ꝙ uocatiuus ꝛ ablatiuus singularis in a terminanṫ uľ in e. quando ueniunt ab es uel ab e. uťo enea anchise rethorice. ab enea anchise rethorice. Quomō facit in genitiuo plurali? poetarū. Per quā regulam? per sextam prime declinationis. qua notaṫ ꝙ genitiuus pluralis in arum definit. ꝛ plerunqȝ per concisioneȝ in um. ut troiugenaꝝ ꝛ troiugenuȝ. Quomō facit in datiuo plurali? facit in datiuo ꝛ ablatiuo plurali poetis.. Per quam regulam? per septimam prime declinationis. qua notaṫ ꝙ datiuus ꝛ ablatiuus pluralis in is definunt. Feminina tamē pauca ꝛ reliqua. Poeta quō facit in accusatiuo plurali? poetas. Per quā regulā. per octauā prime declinationis qua notaṫ ꝙ accusatiuus pluralis semper terminaṫ in as. Poeta quō declinaṫ? Nominatiuo hic poeta. genitiuo huius poete. datiuo huic poete. accusatiuo hunc poetā. uocatiuo o poeta. ablatiuo ab hoc poeta. Et pluraliter. ntō hi poete. gtō. horum poetarum. dtō his poetis. accusatiuo hos poetas. uocatiuo o poete. ablatiuo ab his poetis.

Ntō hec musa. gtō huiꝰ muse. dtō huic muse. accō hanc musam. uocatiuo o musa. ablatō ab hac musa. Et pluraliter. ntō he muse. gtō harum musaꝝ. dtō his musis. accō has musas. uocatiuo o muse. ablatiuo ab his musis..

Nominatiuo h̄ ꝛ hec aduena. gtō huius aduene. dtō huic aduene. accusatiuo hunc ꝛ hanc aduenam. uocatiuo o aduena. ablatiuo ab hoc ꝛ ab hac aduena. Et pluraliter nominatiuo hi ꝛ he aduene. genitiuo horum ꝛ harum aduenarum. datiuo his aduenis. accusatiuo hos ꝛ has aduenas. uocatiuo o aduene. ablatiuo ab his aduenis.

De secunda declinatione.

Prima regula.

Ominatiuus secunde declinationis quot terminatões habet? Sex er ir ur us um eus. ut caper alexander hiber. hispanus est fluuius qui etiam hiberus dicit quod solum pduxit er in hac declinatione ꝛ ab eo compositum celtiber. nam pro gente que est iuxta armenos hiber hiberis dicitur. In ir ꝛ in ur latinoꝝ tantum masculinoꝝ. ut vir ꝛ satur In us ut platanus. In um neutrorum ꝛ figurate femininorum. ut regnum glicerium. In eus greca tantum ꝛ masculina. ut thiseus thidens.

Secunda declinatio per quot genera declinat? tria. masculinum. femininum. ꝛ neutrum.

Secunda regula

Genitiuus singularis in i desinit. ꝛ in ir uel in ur uel in eus desinẽtia vna semper sillaba vincunt in gtõ in us uero ꝛ in um pares habent sillabas.

Tercia regula.

Datiuus ꝛ ablatiuꝰ secunde decli. fiunt a gtõ i mutata in o. ut huius luciferi huic ꝛ hoc lucifero. huiꝰ tiphei huic ꝛ hoc tipheo.

Quarta regula

Accusatiuus singularis secunde decli. desinit in um. ut priamum theseum. Greca uero in eus desinunt etiaꝫ in a. cetera uero in on terminantur. ut thesea priamon.

Quinta regula.

Uocatiuus singularis secun. decli. quando in r uel in m desinit nominatiuus similis ei est. In eus uero desinentibus propriis grecus est uocatiuus qui a nominatiuo fit ablata s ut o theseu. In us desinentia mutata us in e faciunt uocatiuum. Si tamen ante us i fit in ppriis abiecta us facimꝰ uocatiuum. ut virgilius o virgili. Dicimus etiam fili pro filie. Dicunt etiaꝫ xpiani deus agnus vulgus populus pelagus fluuius in uocatiuo

Sexta regula.

Pluralis nominatiuus ꝛ uocatiuus tam masculinus q̃ꝫ femininus secunde declinationis similis est genitiuo singulari. Neutri uero generis nominatiuus accusatiuus ꝛ uocatiuus

plurales finiũt in a. In omnibus eñi neutris tres casus sunt similes. nominatiuus accusatiuus ꝛ uocatiuꝰ. ꝛ in plurali numero semper desinunt in a. nisi sint greca ut tempe cepe.

Septima regula.

Genitiuus pluralis secunde declinationis fit in omni genere addita rum ablatiuo singulari. ut magistro magistroꝝ Multa tamen per sincopen dicunt. ut denum. septinum. senum. tricenum. nummum. sextercium. modiuꝫ. liberum. fabꝝ elementum iugerum.

Octaua regula.

Datiuus ꝛ ablatiuus pluralis secunde declinatiõis fiunt ab ablatiuo singulari mutata o in is longam

Nona regula

Accusatiuus pluralis secunde declinatõnis tam masculinus q̃ꝫ femininus fit addita s ablatiuo singulari.

Decima regula.

Nomina que secundum modum ꝓnominis declinant sunt octo. vnus totus solus alius ullꝰ uter alter ꝛ quis uel qui cũ suis compositis. que etiam secundum mobilium nominũ regulam ueteres declinabant preter quis. neuter tamen neutra neutrũ cum utroqꝫ mõ sicut simplex suum diceret. apud iuniores secundum mobilia nomina declinat. Hoꝝ feminina sunt. vna tota sola alia ulla altera utera. que neutra. vnuꝫ solum totum aliud ullum alterum uteꝝ quid uł quod. quoꝝ genitiui. vnius solius totius alius ullius utrius. ꝛ corripiũt ꝛ ꝓducunt penultimam alterius semper corripit.

Nominatiuo hic magister. genitiuo huius magistri datiuo huic magistro. accusatiuo hunc magistrum. uocatiuo o magister. ablatiuo ab hoc magistro. Et pluraliter nominatiuo hi magistri. genitiuo horum magistrorum. datiuo his magistris. accusatiuo hos magistros. uocatiuo o magistri. ablatiuo ab his magistris.

Nominatiuo hec pinus. genitiuo huius pini. datiuo huic pino. accusatiuo hanc pinum. uocatiuo o pine. ablatiuo ab hac pino. Et pluraliter nominatiuo he pini. genitiuo harum pi-

norum. datiuo his pinis. accusatiuo has pinos. uocatiuo o pi ni. ablatiuo ab his pinis.

Nominatiuo hoc templuz. genitiuo huius tēpli datiuo huic templo. accusatiuo hoc templum. uocatiuo o templum. abla tiuo ab hoc templo. Et pluraliter nominatō hec templa. gtō horum temploꝝ. datiuo his templis. accusatiuo hec templa. uocatiuo o templa. ablatiuo ab his templis.

Nominatiuo ullus ulla ullum. genitiuo ullius. datiuo ulli. accusatiuo ullum ullam ullum. ablatiuo ab ullo ulla ullo. Et pluraliter nominatiuo ulli ulle ulla. genitiuo hoꝝ ulloꝝ ulla rum ulloꝝ. datiuo ullis. accusatō ullos ullas ulla abltō ullis

De tercia declinatione.

Tercia declinatio per quot genera declinat? per ōnia.

Prima regula.

Quot sunt terminationes nominū tercie declinationis? quin quagintaquatuor. que? in a ut poema. In e ut monile. In o ut leo. In ac ut lac. In ec ut allec. In id hebrea ꝛ barbara ut dauid. al ut sal. el ut mel. In il ut pugil. in ol ut sol. in ul ut consul. In an ut titan. in en ut splē. In in ut phorcin. in on ut sidon. In ar ut par. in er ut pater. in ir ut gadir. in or ut a mor. in ur ut turtur. In as ut pallas. in es ut comes. in is ut collis. in os ut compos. in us ut lep⁹. In abs ut trabs. in ebs ut celebs. in ibs ut calibs. in obs ut scrobs. In urbs ut urbs In uls ut puls. in ms ut hyems. In ans ut dodrans. in ens ut dens. in ins ut tirins. in ons ut fons. in uns ut aruns. In aps ut daps. in eps ut manceps. in ips ut cinips. in ops ut ops mater deoꝝ. in irps ut stirps. In ax ut fax. in ex ut fex. i ix ut fenix. in ox ut uelox. in ux ut crux In aes ut praes. in in aus ut fraus. in ut ut caput. In alx ut calx. in anx ut lanx in arx ut arx. in unx ut ziunx

Secunda regula

Genitiuus singularis tercie declinationis in is correptā de sinit. Excipitur vis huiusuis quod producit.

Tercia regula.

Datiuus singularis tercie decli. fit a genitiuo abiecta s.

Quarta regula

Accusatiu⁹ singularis tercie decli. fit a genitiuo singulari is mutata in em. In is tamen terminata ppria uel greca similem habētia nūm genitiuo, in im terminant accu. ut tibrim ararim neapolim. Preterea latina hac inueniunt turrim tibrim burim securim puppi sitim restim vim peluim tussim magudarim. Puppem etiam ꝛ securem turrem ꝛ restem inuenies. In grecis uero tam in hac ꝙ in alijs declinationibus greca terminatio in a inuenit ut peana titana.

Quinta regula.

Uocatiu⁹ singularis ter. decli. similis est ntō singulari nisi sit uocatiu⁹ grecus qui fit a ntō ablata s, uel a genitiuo ablata tis. ut thebai chalcan palla xenophon

Sexta regula

In e correptam neutra nisi sint ppria similem habent ablatiuum singularē datiuo singulari ut ab h marina tali monili Excipit ab h gausape qđ ueteres ꝛ h gausapes ꝛ hec gausapa ꝛ h gausape ꝛ gausapium dixerunt. Similit in ar neutra ꝛ in al. penultimaꝫ in obliquis pducentiā ꝛ in er ꝛ in is adiectiua si faciunt in e neutra ꝛ que im tm̄ terminant acc̄m ꝛ in is uel in er nomina mensium in i pductam faciunt ablatiuum ut tribunali lupanari celeri utili tibri aprili septembri. excipit ab h farre. Omnia uero q̄ in im ul' in em faciunt acc̄m, ꝛ que ōnis generis sunt ꝛ in u is ctis ptis mnis gnis uel in guis exeunt. ꝛ ōnia fere que duas āte is ꝯsonantes ī eadem habent sillaba ꝯparatiua. ꝛ silr omnia in ix feminina uerbalia ꝛ circūflexa q̄ apud ueteres in tis desinebāt tā in e ꝙ in i faciunt ablm̄ ut secure uel i. vigilie uel i. uetere uel i. pare uel i. inope uel i. ancipite uel i. naue uel i. uecte ul' i. nepte uel i. amne uel i. igne uel i. angue uel i. poste uel i. minore uel i. victrice uel i. arpinate uel i. hospes ꝛ sospes cū sint omnis generis hospite et sospite faciunt nec est contra regulam cum habeant femininum in a. Excipitur uestis testis pestis ꝛ pauper degener uber que per e solam faciunt ablatiuum. memori uel memore dicit, qm̄ nominatiu⁹ memoris ꝛ hoc re dictum est ut concorde uel concordi inuenitur enim concordis ꝛ hoc ꝯcorde sicut amentis uel amente.

Omnia nomina tercie declinationis preter supradicta in e faciunt ablatiuū ut patre classe autoritas tamē ⁊ in i quando qꝫ pfert. ut virgilius adductum eneam classi.

Septima regula

Nominatiuus pluralis ter. decli. in masculinis femininis et cōibus fit a genitiuo singulari mutata is in es. ut matres felices. Excipiuntur sardis trallis alpis sirtis que is pductam habent p greca dipthongho. Neutra uero si ablatiuus in i solam uel in e desinit preter comparatiua correpta i ⁊ addi a. Si uero in e solam similiter comparatiua correpta i ⁊ addita a. Si uero in e solam similiꝰ compatiua mutata e in a faciunt ntīū pluralem. ut monilia paria felicia tempora maiora. Excipiunꝰ uetera ludicra pluria uel plura amplustria uł amplustra.

Octaua regula.

Genitiuus pluralis ter. decli. cum in i solum uel in e ⁊ in i desinit ablatiuus, in ium facit. ut sedili sedilium. felice uel felici felicium. Comparatiua uero in um faciunt. ut a maiore ł i maiorꝫ a minore rum. In e uero solam facientia ablatiuū si nominatiuꝰ in duas terminaꝰ ꝯsonantes in ium faciunt. ut fronte frontium. exceptis in ms uel ps. si non sint a capite cōposita que in um faciunt. ut hyems hyemū municeps municipum. A capite composita in um terminant gtīū. ut triceps tricipitum que uero gtīū habent parem nominatiuo in ium faciunt ut collis colliū cedes cedium. Excipiꝰ iuuenum canum panuꝫ. uetus vigil memor supplex artifex q̄uis in e et in i terminent ablatiū non tñ in ium sed in um faciunt gtīū Pluralia in es que carent singularibꝰ. gtīū in ium faciunt. ut vires ium. penates tium. Similiꝰ in is longum desinētia. ut lis litium samnitis tium. nox etiam noctium facit. Cetera omnia desinūt in um. ut poema poematū. Excipiꝰ boum a boue p bouium. In es terminata pares habentia sillabas cum genitiuo ⁊ in as frequentiꝰ per sincopen dicunꝰ. ut vatum pbitatum. nam supplicum artificum iudicum differentie causa dicta sunt

Nona regula.

Datiuꝰ ⁊ ablatiuꝰ ter. decli. nasciꝰ a genitiuo singulari inter

iecta bu.ut felicibus hominibus penatibus. Excipit bobus
Frequenter tamen greca neutra in a. in is longa; terminãt
datiuos ꝛ ablatiuos plurales.ut poematis ꝑbleumatis.

Decima regula.

Accusatiu⁹ ꝛ uocatiuus plurales ter.de.similes sunt ntõ plu
rali ut latrones matres sirtis alpis. õnia q̃ hñt similem ntõ
gtm̃ ꝛ qui in i solam terminãt abltm̃ ꝛ que plura sunt in ns
uel rs desinentia plerunq; per is raro ꝑ es terminant accm̃
pluralem.ut omnis alacris penatis fontis partis In x uero
desinentia triũ geneꝝ raro ꝑ is plurales ꝛ lites tã ꝑ es q̃; is
Ntõ hic pater.gtõ hui⁹ tris.datiuo huic tri.accõ hunc trem
uocatiuo o ter.ablatõ ab hoc tre.Et pluralit ntõ hi tres gtõ
hoꝝ trum.datiuo his bus.accõ hos tres.uocatiuo o tres.ab
latiuo ab his bus. Ntõ hec uirtus.genitiuo huius ꝟtutis
datiuo huic ꝟtuti.accõ hanc tem. uocatiuo o tus.ablatõ ab
hac te.Et pluralit ntõ he tes.genitiuo haꝝ tum.datiuo hijs
bus.accõ has tes.uocatiuo o tes.ablatiuo ab his tibus.
Nominatiuo hoc opus.gtõ huius ris datiuo huic ri.accõ h̾
opus.uocatõ o op⁹.ablatiuo ab h̾ re.Et plr̃ nominatiuo hec
ra.genitiuo hoꝝ rum.datiuo his bus.accõ hec ra. uocatiuo
o ra.ablatiuo ab his bus. Ntõ hic ꝛ hec homo.genitiuo
hui⁹ nis.datiuo huic ni. accõ hunc ꝛ hanc nem.uocatiuo o
homo.ablatiuo ab h̾ ꝛ ab hac ne.Et plr̃ ntõ hi ꝛ he nes.gtõ
hoꝝ ꝛ haꝝ num.datiuo his bus.accusatiuo hos ꝛ has nes.
uocatiuo o nes.ablatiuo ab his bus. Ntõ h̾ ꝛ hec õnis ꝛ
hoc omne genitiuo hui⁹ nis.datiuo huic ni.accusatiuo hunc
ꝛ hanc nem ꝛ h̾ ne.uocatiuo o nis. ꝛ o ne. ablatiuo ab hoc
ꝛ ab hac ꝛ ab h̾ ni.Et plr̃ ntõ hi ꝛ he nes ꝛ hec nia.genitiuo
hoꝝ ꝛ haꝝ ꝛ hoꝝ nium.datiuo his bus.accõ hos ꝛ has nes
ꝛ hec nia.uocatõ o nes ꝛ o nia.ablatiuo ab his omnibus.
Ntõ h̾ ꝛ hec pulchrioꝛ ꝛ h̾ pulchri⁹.genitiuo hui⁹ oris.da
tiuo huic ori.accusatiuo hunc ꝛ hanc orem.ꝛ hoc rius.uoca
tiuo o rioꝛ.ꝛ o rius.ablatiuo ab h̾ ꝛ ab hac ꝛ ab h̾ re uel ri.
Et plr̃ ntõ hi ꝛ he res ꝛ hec ra.genitiuo hoꝝ ꝛ haru; ꝛ hoꝝ
rum.datiuo his bus. accõ hos ꝛ has res ꝛ hec ra.uocatiuo

o res ꝛ o ra. ablatiuo ab his pulchꝛioribus.
Ntō hic ꝛ hec ꝛ ħ felix. gtō hui⁹ cis. dtō huic ci. accō hunc ꝛ hanc cem. ꝛ ħ lix. uocatiuo o lix. ablatiuo ab ħ ꝛ ab hac et ab ħ ce. uel ci. Et plr̄ ntō hi ꝛ he ces ꝛ hec cia. genitiuo hoꝝ ꝛ haꝝ ꝛ hoꝝ cium datiuo his bus. accusatiuo hos ꝛ has ces ꝛ hec cia. uocatiuo o ces. ꝛ o cia. ablatiuo ab his felicibus

De quarta declinatione.

Uarta declinatio per quot genera declinatᷣ? tria. masculinum. femininū. ꝛ neutꝝ. Prima regula quot terminationes habꝫ nominatiu⁹ quarte declinationis? duas in us correptā masculinoꝝ uel femininoꝝ. Et in u pductaꝫ neutroꝝ que etiam indeclinabilia sunt in singulari numero. Secunda regula. Genitiu⁹ singularis quarte decli. fit a ntō pducta us. Tercia regula. Datiuus singularis quarte decli. fit a genitiuo abiecta s ꝛ addita i penultima correpta. ut currui Quarta regula Accusatiuus singularis quarte declinationis fit a ntō mutata s in m. ut senatum. Quinta regula. Uocatiuus est similis ntō. ut o senatus. Sexta regula. Ablatiuus fit a ntō remota s. ut a senatu. Septima regula. Nominatiuus accusatiuus ꝛ uocatiuus plurales quarte declinati. similes sunt genitiuo singulari ut senatus Octaua regula. Genitiuus singularis quarte decli. fit a ntō singulari abiecta es ꝛ addita um. ut curruum Nona regula. Datiuus ꝛ ablatiuus plurales quarte decli. fiunt a ntō singulari mutata u in i ꝛ interposita bu ut manibus senatibus Excipiunᷣ differentie causa artubus arcubus partubus portubus uero tribubus lacub⁹ ficubus arcub⁹ quercubus specubus nulla cogente causa differentie. Decima regula. Neutra quarte declinationis correpta u nominatiui singularis ꝛ assumpta a faciunt ntīū accusatīū ꝛ uocatīū plurales Jn reliquis casibus sequunᷣ declinationeꝫ masculinoꝝ ꝛ femininoꝝ ut supra. Ntō hic visus. genitiuo hui⁹ visus. dtō huic visui accō hunc visum. uocatiuo o uisus. ablatiuo ab ħ uisu. Et pluraliter nominatiuo hi visus. genitiuo hoꝝ visuuꝫ datiuo his bus. accusatiuo hos visus. uocatiuo o visus. abla

tiuo ab his visibus. Nominatiuo hec manus.genitiuo hu ius manus.datiuo huic manui.accusatiuo hanc manum.uocatiuo o manus.ablatiuo ab hac manu. Et pluralit nominatiuo he manus.genitiuo haꝝ uum. datiuo his bus. accusatiuo has nus.uocatiuo o nus.ablatiuo ab his manibus.
Nominatiuo hoc cornu. genitiuo huius cornu. datiuo huic cornu.accō hoc cornu.uocatiuo o cornu. ablatiuo ab hoc cornu.Et pluraliter nominatiuo hec cornua.genitō hoꝝ nuum. datiuo his bus.accusatō hec cornua. uocatiuo o cornua ablatiuo ab his cornibus.

De quinta declinatione

Uinta declinatio per quot genera declinat᷑: per vnum maxime femininum Prima regula Quinta declinatio quot terminationes habet: vnam in es ꝓductam.
Secunda regula Genitiuus ⁊ datiuus quinte declinationis fiunt a nominatiuo singulari abiecta es ⁊ assumpta i ut fides fidei acies aciei. Tercia regula Accusatiuus.s.fit a nominatiuo mutata s in m.ut hancrem. Quarta regula Uocatiuus singularis ⁊ nominatiuus accusatiuus ⁊ uocatiuꝰ plurales quinte declinationis similes sunt ntō singulari.
Quinta regula. Ablatiuus singularis quinte declinatiōis fit a nominatiuo abiecta s. Sexta regula. Genitiuus pluralis quinte declinationis fit ab ablatiuo singulari addita rū Septima regula Datiuus ⁊ ablatiuus plurales fiunt ab ablatiuo singulari addita bus.
Ntō hec res genitō huiꝰ rei.datiuo huic rei.accusatiuo hāc rem.uocatiuo o res.ablatiuo ab hac re. Et pluraliter ntō he res.genitiuo haꝝ rerū.datiuo his rebus.accusatiuo has res uocatiuo o res.ablatiuo ab his rebus.
Ntō hic ulꝰ hec dies.genitiuo huiꝰ diei.datiuo huic diei.accusatiuo hunc uel hanc diem.uocatiuo o dies.ablatiuo ab h ulꝰ ab hac die.Et pluraliter ntō hi ulꝰ he dies.genitiuo hoꝝ uel haꝝ dierum.datiuo his diebus.accusatiuo hos uel has dies.uocatiuo o dies.ablatiuo ab his diebus.
Ntō hec spes.genitiuo huiꝰ spei.datiuo huic spei. accusatō

hanc spem.uocatiuo o spes.ablatiuo ab hac spe.Et plurali-
ter nto hec spes.accusatiuo has spes.uocatiuo o spes.reliqs
caret.Quō declinant adiectiua que uariant per tres uoces
Ntō bonus na.num.gtō boni ne.ni.dtō bono ne.no.accusa-
tiuo bonum am.um. uocatiuo o bone na.num. ablatō bono
na.no.Et pluralit ntō boni.ne.na.gtō bonorum orum.arum. dtō
bonis.accō bonos nas.na.uocatiuo boni ne.na.ablto bonis
Pluralit ntō hi duo he due & hec duo.gtō duorum arum.orum
datiuo duob9 abus.ob9.accō duos duas duo.uocatō o duo
due duo.ablatiuo duob9.abus.obus.
Pluraliter ntō ambo be.bo.gtō borum arum.orum.datiuo
ambobus abus.obus. accō ambos bas.bo. uocatō o ambo
ambe ambo.ablatō ambob9 abus.obus.

De uerbo.

Erbum quid est: est pars orōis declinabil' cū modis & temporib9 sine casu agendi uel patiendi significatiua. Unde dicit uerbū: a uerberatu aeris qr pferendo aer uerberat lz eñ h accidat omnib9 partib9 orōnis tñ precipue in hac dictione quasi pprium ei9 accipit qr hac frequenti9 utimur in omni orōne. Uerbo quot accidunt: octo.gen9.tps. modus.species.figura ꝯiugatio.persona & numeus. Quot sunt genera uerborum: quinqz.actiuū.passiuum neutrum.cōe.& deponēs. Quod est uerbum actiuū: quod in o desinens facit ex se passiuum in or. Quod est uerbum passiuū: quod in or desinens descendit ab actiuo Quod est uerbū neutrū quod in o desinens nō facit ex se passiuū Qd est ṽbum cōe: qd in or desinens nō descendit ab actō & retinz utrāqz significationē. Quot sunt tempora uerborum: quinqz presens preteritūimperfectum. preteritūperfectū. preteritūplusq̄perfectū & futurū. Amo cuius temporis: pntis. quia presentē habet significationem Amabam cuius temporis: preteritiimperfec. qr significat quod cepit geri & nondum est perfectum. Amaui cuius temporis: preteritiperfecti qr res perfecta monstrat Amaueram cuius temporis: plusq̄perfecti quia res iam pridem perfecta ostendit.

Ambo cuius temporis? futuri. qz res futura monstrat.

De modis uerboꝝ.

Uid est modus? est inclinatio animi declinationez uerbi significans. Quot sunt modi uerboꝝ? quinqz. indicatiuus. imperatiuus. optatiuus. subiunctiuus. ꝛ infinitiuꝰ Quis est modus indicatiuus? quo indicamus quid agitur. Quis est modus imperatiuꝰ? quo ut fiat aliquid imperamꝰ Quis est modus optatiuus? qui eget aduerbio optandi ut pfectum significet sensum. Quis est modus subiunctiuus? qui non solum eget aduerbio uel ꝯiunctione. uerūetiam altero uerbo ut perfectum significet sensum. Quis est modus infinitiuuus? qui caret numeris ꝛ personis ꝛ eget aliq̄ aliorum modoꝝ ut perfectum significet sensum. Quid interest inter infinitiuum ꝛ impersonale? quod infinitiuus altero uerbo finito omni eget. Impersonale uero perfectum actum significat per omnes modos. Indicatiuus quot tempora habet? quinqz. presens preteritumimperfectum preteritū perfectum preteritumplusq̄ꝫperfectum ꝛ futurum Imperatiuus quot tempora habet? duo presens ꝛ futurum Optatiuꝰ quot tempora habet? quinqz. duo ꝯiuncta scꝫ presens ꝛ preteritūimperfectum preteritūperfectum ꝛ plusq̄ꝫperfectum ꝛ futurum per se. Subiunctiuus quot tempora habꝫ quinqz per se sicut indicatiuus. Infinitiuꝰ quot tempora habet? quinqz. duo coniunctiua ꝛ vnuꝫ per se sicut optatiuꝰ Quā vim habet infinitiuꝰ? habꝫ vim nominis rei ipsiꝰ vnde nomen uerbi dcm̄ est. ut si dicam bonū est legere. i. bona est lectio. Gerundia infiniti vice funguntur quod solet apud grecos articulis iungi. ꝛ in actiuis ac cōibus utrāqz habet significationem. in neutris ꝛ deponentibus alteram

De speciebus uerboꝝ

Quot sunt species uerborum? due primitiua ꝛ deriuatiua. Primitiua est que primam positionem a natura accepit ut ferueo. Deriuatiua est que a primitiuis deriuatur ut feruesco.

Quot species deriuatiuoꝝ uerboꝝ? quinqz. inchoatiua medi

tatiua frequentatiua desideratiua diminutiua. Quod est uerbum inchoatiuum: quod inicium actus uel passionis primitiui significat. & format semper a secunda persona primitiui addita co. preter hio quod facit hisco & sua composita. ut dehisco facisco. Omnia inchoatiua tercie sunt coniugationis & neutra carent preteritis & supinis

Frequentatiua sunt que frequentiam actus primitiui significant. ut agito id est frequenter ago.

Quomodo formantur frequentatiua? Si preteritum primitiui desinit in gi. formantur a secunda persona presentis adiecta s & addita to. ut agito cogito legito quod & lectito dicitur. Si non desinit in gi. formantur ab ultimo supino u mutata in o a quoque in i breuem si sunt a prima coniugatione. ut merso curso imperito. Omnia frequentatiua sunt coniugationis prime & seruant significationem primitiuorum. Desideratiua sunt que significant infinitiuum primitiui cum cupio ut viso arcesso facesso. i. cupio arcere videre facere. Omnia desideratiua sunt tercie coniugationis. Diminutiua sunt que in lo desinunt & diminutionem significant ut sorbeo sorbillo. Sunt alie quoque deriuationes uerborum a nominibus. ut a patre patro & patrisso. a greco grecisso & grecor a poeta poetor. A uerbis ut ab albo albico. a uello uellico. Ab aduerbiis. ut a perendie perendino a cras procrastinor. A prepositionibus. ut ab intra intro. a supra uel super supero superas.

De figuris uerborum.

Quot sunt figure uerborum? tres. simplex. composita. & decomposita. Cupio cuius generis? simplicis quia simpliciter profertur. Concupio cuius figure? composite. quia componitur ex con & cupio. Concupisco cuius figure? decomposite. quia non per se componitur sed a concupio composito uerbo deriuatur Que sunt uerba composita quorum simplicia non inueniuntur? Sunt hec defendo. percutio. allicio. compleo. aspicio. reperio. Suffragor. appello. deleo. defensor. defensaris. Notandum quod principalem litteram quamcunque habuerit positio uerbi in suo loco seruamus per omnem de

clinationem preter ago egi eo iui uel ij.
Cum quot partibus orationis componitur uerbum? cum quatuor nomine uerbo aduerbio et prepositione sicut participia ut amplifico calefacio maledico produco.

De coniugatione.

Uid est coniugatio? est consequens uerborum declinatio que uocalibus secunde persone comprehenditur.
Quot sunt coniugationes uerborum? quatuor. prima est que in secunda persona presentis indicatiui habet a productam ante s uel ante ris. ut amo amas et amor amaris. Secunda que in secunda persona presentis indicatiui habet e productam ante s uel ante ris. ut doceo doces et doceor doceris. Tercia que in secunda persona presentis indicatiui habet i correptam ante s uel e correptam ante ris. ut lego legis et legor legeris. Quarta que habet i productam ante s uel ante ris. ut audio audis et audior audiris. Et omnia uerba quarte coniugationis in io desinunt preter queo et eo et ueneo cum compositis.

De personis uerborum.

Ersone uerborum quot sunt? tres. prima. secunda. et tercia. ut lego legis legit. Que est prima persona? que de se sola uel cum alijs loquitur ut dico dicimus.
Que est secunda persona? ad quam uel sola uel cum alijs prima loquitur. ut dicis dicitis Que est tercia persona? de qua extra se et extra illam posita ad quam dirigit sermonem loquitur prima ut dicit dicunt. Notandum quod prima persona et secunda uerborum solis pronominibus iungi possunt. exceptis uerbis substantie uel uocandi ut priscianus uocor. Tercia uero cunctis nominibus iungitur. Quare imperatiuus caret prima persona in singulari? quia naturaliter nulllus sibi imperat. Infinita omnia et impersonalia. Gerundia et supina carent numeris et personis. Pluit tonat fluminat et similia quare primis et secundis personis carent? quia ad homines non pertinent nisi figurate per apostrophen iupiter introducatur.

Causa ... imperat... caret ... person...

Nota qu... uerba ... ... persona ...

De numeris.

Quot sunt numeri uerborum? duo. singularis et pluralis. singularis ut lego. pluralis ut legimus.

Prima regula.

Docebam cuius temporis? preteriti imperfecti. quia quod cepit geri nondum est perfectum. vnde formatur? a secunda persona presentis indicatiui. quia prima et secunda coniugatio abiecta s secunde persone presentis indicatiui tercia et quarta o positione mutata in e longam et addita bam faciunt preteritum imperfectum ut amabam docebam legebam audiebam. dicimus tamen ibam ueniibam quibam.

Secunda regula.

Omne preteritum perfectum in i desinit et mutata i in e correptam et assumpta ram facit preteritum plusquamperfectum.

Tercia regula.

Futurum indicatiui modi in prima et secunda coniugatione fit a secunda persona presentis indicatiui abiecta s et addita bo ut doceo doces docebo in tercia et in quarta o positione mutata in am ut audiam. excipitur eo et queo et ueneo quarte coniugationis que secundum primam et secundam coniugationem formant futurum.

Quarta regula.

Secunda persona singularis presentis imperatiui modi fit a secunda persona presentis indicatiui abiecta s. In tercia tamen coniugatione abiecta s et in e mutata. Tercia persona singularis imperatiui modi fit o positione uerbi mutata in prima coniugatione in et in aliis in at. Prima persona pluralis tam presentis quam futuri imperatiui fit a sua tercia singulari abiecta t et addita mus. Secunda pluralis fit a sua singulari addita te sed in tercia etiam e in i reuertitur. Secunda uel tercia persona singularis futuri imperatiui fit a tercia singulari indicatiui addita o et producta penultima preterquam in tercia coniugatione. Secunda pluralis futuri imperatiui fit a sua secunda uel tercia singulari addita te sillaba. Tercia pluralis futuri fit a tercia presentis pluralis indica-

tiui addita o

Quinta regula.

Prima persona presentis ꝛ preteriti imperfecti optatiui modi ꝛ preteriti imperfecti subiunctiui. fiunt a secūda persona singulari imperatiui addita rem. preteritū perfectum ꝛ plusꝗ̃pfcm̄ optatini ꝛ ptm̄ pl⁹ꝗ̃pfcm̄ subiūctiui formāt a pma pso na pteriti idicatiui addita sꝛ sem. Futurū optatiui ꝛ pn̄s subiunctiui formant ab ipsa positione uerbi o. In prima coniugatione mutata in em in ceteris in am preteritum perfectū subiunctini formaf a preterito perfecto indicatiui mutata i in e correptam ꝛ addita rim. Futurum subiunctiui formaf a preterito perfecto eiusdem modi mutata rum in ro.

Sexta regula

Infinitum fit a prima persona imperatiui addita re. Preteritum perfectum ꝛ plusq̃ꝫperfectum infinitiui fit a preterito perfecto indicatiui addita s ꝛ se. Futuruꝫ cum supino in um ꝛ ire uel addita esse neutrali participio futuri. ut amatū ire uel amaturum esse.

Septima regula

Impersonalia in tur formant a terciis personis singularib⁹ actiuis addita ur. ut amat amatur.

Octaua regula.

Amabar vnde formaf? a prima persona actiui preteriti imperfecti indicatiui. quare? quia omnia actiua que in o desinunt addita r. que uero in m mutata m in r faciunt passiua preteritum perfectum ꝛ que ab eo fiunt per participiuꝫ preteriti temporis ꝛ sum es est. Imperatiui secunda persona p̄sentis singularis numeri fit a singulari actiua addita re ꝛ ē similis actiuo infinitiuo presentis ꝛ preteriti imperfecti temporis. Tercia a tercia addita ur. Prima pluralis a sua actiua mutata s in r. Secunda pluralis imperatiui a secunda p̄sentis indicatiui actiui abiecta s ꝛ addita mini ꝛ est simil' secunde plurali presentis indicatiui passiui. Tercia a tercia actiui addita ur. Prima pluralis imperatiui futuri temporis fit a sua actiua mutata s in r. Secunda futuri passiui imperatiui fit a secunda sui presentis mutata u in or. Infinitiū

passiui ab actiuo fit mutata e in i que mutatio in tercia coniugatione fit prius abiecta re.

Nona regula.

Actiua si in o desinūt addita r. Si uero in t addita ur. Si in m uel in s in plurali numero ultima lrā mutata in r. in singulari interposita ri uel re & si ante s i breuis mutata esset in e faciunt consimiles passiuoꝝ personas.

Decima regula

Anormala uerba sunt quatuor scʒ fero edo volo & sum. sʒ fero per sincopen secundā & terciam personam habet ut fers fert. In ceteris sequit regulam tercie ꝯiugatōnis. Ita tamē ut que nascunt a concisis secundum formationis regulā cōcisa proferantur.

De preteritis perfectis prime coniugationis.

Prima regula.

Amo facit in preterito amaui per regulam: Prime coniugationis uerba a secunda persona presentis indicatiui abiecta s & addita ui faciunt preteritūperfectum. Excipiuntur sexdecim quoꝝ duodecim abiecta as & addita ui diuisis sillabis formant preteritum domo domui. crepo crepui. frico fricui. seco secui. sono sonui. tono tonui. ueto uetui. plico plicui. cubo cubui. nexo nexui. mico micui. Increpo increpui preter hec sto steti do dedi. iuuo iuui

Secunda regula

A mico compositum. dimico dimicaui.

Tercia regula.

Plico cum nomine compositum in aui facit ut duplicaui. cū prepositione plerūqʒ in ui ut implicui.

Quarta regula

Neco necas cum ferro perēptum significat necaui necatum facit cum alia ui necui nectum.

Quinta regula.

Do das cum monasillabis compositum transit in terciam cōiugationem & semper duplicat preteritum ut reddidi credidi. circūdo a dissillabo ꝯpositū prime ꝯiuga. facit circūdedi.

De preteritis perfectis secunde coniugationis.

Prima regula.

Erueo facit ferui per regulam. In ueo uerba secunde ꝯiugationis eo in i mutata ꝛ producta penultima faciunt preteritum ut moueo moui faueo faui. Conioueo tamen quod ꝛ conniuo dicitꝰtam conniui ꝙ̄ connixi facit. ꝛ ferbeo cum per b dicitur ferbui facit preteritum.

Secunda regula

Ardeo facit preteritum arsi per regulam. In deo desinentia uerba secunde ꝯiugationis si longa uocalis uľ ar antecedit deo in si ꝯuersa. Si uero e uel o breues precedunt deo ꝑducti eisdē ꝛ eo mutata in i faciunt preteritum ut suasi risi arsi sedi vidi. Excipitur strideo quod ꝙ̄uis ꝑducit i tamē stridi facit. Si uo prima sillaba in deo terminatoꝝ mutā aliquā ľ in semiuocalem e uel o correptas habuerint in aliquā liquidam desinentes quā deo sequatur duplicata prima sillaba et eo i ꝯuersa ꝛ priori geminataꝝ sillabaꝝ extrema cōsonante subtracta faciunt preteritū perfectum ut pependi momordi spopondi qđ s a secunda sillaba euphonie causa subtraxit. Si autē au dipthongꝰ aū deo fuerit ꝑ participiū declinantur ut ausus sum gauisus sum. inuenitur tn̄ ausim in subiunctiuo. alia uero omnia in deo mutata eo in ui diuisas sillabas faciunt preteritum ut candui studui. Excipitur prandeo prandi ꝛ pransus sum.

Tercia regula

Turgeo facit tursi per regulam. In geo i uel r ante geo in si naturaliter uero longa uocali geo in xi. alia omnia eo in ui diuisas sillabas conuersa faciunt preterituꝫ ut indulsi mulsi tersi quidam differentie causa mulxi dixerunt preterea luxi auxi frixi egui vigui regui.

Quarta regula.

Fleo facit fleui per quā regulam? in leo uerba que ante l aliam consonantem habent in eadem sillaba ꝛ ab oleo ꝛ leo eo in ui diuisas sillabas ꝯuersa faciunt preterituꝫ ut impleui suppleui exoleui deleui obsoleui. Oleo cuꝫ redoleo adoleo ꝛ aboleo tā in eui ꝙ̄ insui diuisas sillabas faciūt ꝑteritū preterea dolui calui excellui.

Quinta regula.

Habeo facit habui per regulam. omnia alia uerba secunde ꝯiugationis quacunqꝫ ꝯsonante ante eo in ui diuisas silla/bas ꝯuersa faciunt preteritum. ut emicui rubui docui timui iacui. licui a liqueo liceo qꝫ licui facit. Excipiunt iussi sorpsi uel sorbui mulsi mansi neui besi luxi polluxi torsi quod soluꝫ in queo secunde ꝯiugationis inuenit. sic composita eius cõtor/queo extorqueo contorsi extorsi

De preteritis tercie ꝯiugationis.

Prima regula

i Acio quomõ facit in preterito: ieci. dic regulã. In cio desinentia uerba tercie ꝯiugationis a uel i anteceden te mutant eam in e ꝓducitam/ ꝛ si a ꝓcedit io in i longaꝫ. Si uero in cio in xi ꝯuersa faciunt preteritum ut feci abieci as/ asperi illexi pellexi allexi. que ꝛ allicui pellicui ueteres ꝓtu/lerunt. excipit elicui.

Secunda regula.

Fodio ꝛ fugio quare in preterito faciunt fodi ꝛ fugi? qꝛ in dio ꝛ in gio desinentia ꝯiugationis ui uerba o in i longam ꝯuersa ꝛ ꝓducta pluralis. faciunt preteritum.

Tercia regula

Capio facit cepi. cupio cupiui uel cupij. Sicut rapio rapui sapio sapui. cepio qđ non ẽ in usu cepi. Pario peperi. percu tio ꝛ omnia a quatio in si faciunt preteritum ut percussi.

Quarta regula

Suo facit sui per regulã. In uo diuisas sillabas desinentia tercie ꝯiugati. o in i ꝯuersa faciunt preteritum ut spui delui metui. Excipit struxi fluxi. Nã vngo tigo ligo mingo stigo xi faciunt ꝛ coquo coxi linquo liqui. Sꝫ hec quando u amit tit vim littere sequunt regulam que in go uel in co desinũt.

Quinta regula.

Soluo facit solui per regulam. In uo desinentia uerba ter/cie ꝯiugationis u loco consonantis posita si penultima in l desinit o in i. Si in uocalem natura longam uo in xi ꝯuersa faciunt preteritum ut vólui vixi.

Sexta regula.

Scribo facit scripsi per regulaꝫ. In bo desinentia uerba tercie ꝯiugationis si nō antecedit longa uocalis o in i si antecedit bo in psi ꝯuersa faciunt preteritum ut bibi nupsi. Excipiuntur a cubo composita siue prime siue tercie sint ꝯiugationis que in ui diuisas faciunt preteritum. Nupsi scribitur ꝑ b ul' p. per p quare? quia nunꝙ̃ b ante s in principio fillabe potest inueniri.

Septima regula.

Uinco facit vici per regulaꝫ. In co desinentia uerba tercie ꝯiugationis. Si n precedit abiecta n ꝛ o in i ꝯuersa s uero precedente co in ui fillabam. si autem uocalis precesserit natura longa co in xi ꝯuersa faciunt preteritum ut vinco vici liquo liqui quieui asciui creui paui ꝯsueui. dixi duxi. Excipitur compesco compescui ꝛ deposco depescui ꝛ geminata didici poposci parco peperci ꝛ parsi. Ico penultima breui preteritū ici facit penultima longa. Glisco caret preterito.

Octaua regula.

Ledo facit lesi per regulam. In do desinentia uerba tercie coniuga. longa naturaliter precedēte do in si. in ceteris do o in i ꝯuersa si ante n uel i habuerint ea abiecta faciunt ꝑteritum ut lesi rasi rosi uasi lusi. Claudo uel cludo clausi uel clusi scrandi fudi scidi findo quoqꝫ fidi lꝫ quidā fisi putauerint. Excipitur cedo cessi. diuido diuisi strido stridi ab eo qđ ē Sido preteritum non inuenitur. Cudo cusi uel cudi ꝛ ea que duplicant principalem fillabam. Cado cecidi tendo tetēdi pendo pependi pedo pepedi tundo tutudi.

Nona regula.

Mergo quomodo facit preteritum? mersi per quā regulam In go desinentia uerba tercie ꝯiugationis. Si go antecedit r go in si aliter in xi conuersa faciūt preteritū ut mersi spar si tergo ul' tergeo tersi cinxi iunxi anxi. Nec obstant regule porrigo porrexi pergo pergi surgo surrexi quoniam a rego composita sunt ꝛ composita primitiuorum declinationeꝫ sequuntur. Sic etiam porrigo corrigo arrigo in exi faciunt Excipiuntur fregi egi legi. Cogo ꝛ dego ab ago per sincopen coegi ꝛ degi. Intelligo tamen quod antiqui interlego pfe-

rebant negligo ꝛ diligo a lego composita in xi faciunt intellexi uel interlexi neglexi dilexi.pango quoqȝ pegi ꝛ pepigi ꝛ panxi facit.tango tetigi pungo pupugi ul' punxi.expungo uero expunxi .

Decima regula .

In ho aspiratam desinentia uerba o in xi faciunt preteritū ut uebo xi.trabo xi.

Undecima regula

Alo quomō facit preteritum? alui per quā regulam? In lo desinentia uerba tercie ꝯiugatio. o in ui diuisas.sed si duplicant l ꝛ a muta incipiunt geminata principali.nec ubiqȝ eadem uocali seruata aliter o in i conuersa faciunt preteritum ut alo ui colo ui malui consului,pello pepuli fallo fefelli tollo totolli pro quo frequentius utimur sustuli.a tulo etiā q̄ ueteres utebant tetuli dicebat.preterea psallo psalli uello uelli uel vulsi percello ꝛ excello quoꝝ simplex in usu nō est perculi ꝛ exculi uel excellui ab excello .

Duodecima regula.

In mo desinentia uerba tercie ꝯiuga.longa uocali antedente o in psi aliter in ui diuisas cōuersa faciunt preteritum ut como compsi prompsi dempsi vomo vomui gemo gemui . Excipiuntur emo emi premo pressi.

Terciadecima regula

Sino siui per quā regulam ? In no desinentia uerba tercie ꝯiuga.nisi o g a uel m antecedat in ui uel ni sillabaȝ faciūt ut sino siui sterno straui cerno creui sperno spreui lino liui lini uel leui.preterea pono posui cano cecini temno tempsi . Sed a canendo composita in ui diuisas faciunt preteritum ut succino succinui concinui occinui quod etiam occanui dicitur Salustius.iussu metelli cornicines occanuere.

Decimaquarta regula

Carpo carpsi per quā regulā? In po desinētia uerba tercie ꝯiuga. l r uel e pductam ante po habentia o in i e uero breuem habentia penultima o.in ui diuisas ꝯuersa faciunt preteritū ut culpsi carpsi repsi sarpsi repo repui crepui rumpo quod solum habȝ m ante p eiecta m ꝛ ꝯuersa o in i faciunt

preteritum ut rupi corrupi abrupi

Quintadecima regula

Tero triui per quam regulam? In ro desinentia uerba ter
cie coniugationis per ui sillabam terminant preteritum. ut
tero triui quero quesiui sero seui facit tamen etiam serui, vn
de insero inserui ꝛ participium insitus non insertus. Gero ꝛ
uro duplicant ss gessi ꝛ ussi. Uerro uersi ꝛ uerri curro cucur
ri ꝛ in compositis utroqꝫ mō ut decurri ut decucurri.

Sextadecima regula.

Lacesso lacessiui per quā regulā? In so desinentia uerba
tercie ꝯiugationis nisi sint ꝯsideratiua o in i conuersa ꝛ as
sumpta ui sillaba faciunt preteritum ut capesci visi. queso q̄
siui facit ꝛ quesi pinso pinsui facit preteritum

Decimaseptima regula.

Pecto quomō facit preteritum? ut pleriqꝫ dicūt pexui ut as
per pecti uel pectiui ut carisius ptulit pexi. Necto tam nec
tui q̄ꝫ nexi. flecto flexi facit plecto plexi quod nunc plector
ꝛ amplector dicim⁹ peto petiui facit meto messui uerto uer
ti sterto stertui mitto geminata t misi. Sisto quando actiuū
est caret preterito quando absolutum habet cum sto cōmu
ne ut resisto restiti consisto uľ consto constiti persisto uel per
sto perstiti.

Decimaoctaua regula.

In xo desinentia quod uerba inueniuntur? duo. que? texo et
nexo faciunt preterita texui ꝛ nexui.

De quarta ꝯiugatione. Prima regula

Udio quomō facit preteritū? audiui per quā regulā
quarte coniugationis uerba abiecta s secunde perso
ne pn̄tis ꝛ addita ui faciunt p̄teritūperfectū ut audiui. Exci
piunt in cio desinentia excedentia numerꝫ duarum sillabarꝫ
simplicia n ante cio in xi. Si uero n non habuerint cio in si
uertunt vincio xi. sancio xi. fartio si. fulcio si. q̄uis nonnulli
differentie causa fluxi posuerunt. Excipiunt ueni hausi sep
si sensi aperui operui cooperui. reperio duplicauit p diminu
ta vna sillaba repperi. Simile est preteritum a com
perio comperi. Deponentia uero a

pereo experior ꝛ operior expertus ꝛ opertus participia fa-
ciunt. Salio salivi uel salui cambio camsi

De supinis Prima regula

Unio munivi quomō facit supinum? munitū. per quā regulam? In ui sillabam facientia preteritū cuiuscūqꝫ coniugationis ui mutata in tum faciunt supinum ut amatū sopitum aboletum potatum ꝛ per sincopen potum cupitum agnotum scitum auditum. Excipiunt differentie causa lau-tum uel lotum quod etiam lavatum. inuenit cautum fautū solutum pastum amictum. ꝛ que corripiunt penultimam in supino. satum a sero sevi. nam a serui sertum facit situm litū itum quitum scitum quando est a secunda ꝯiuga. nā a q̄rta ꝑducit composita uero ꝑducta q̄ꝫ correpta inueniunt agnitū cognitum et agnotum cognotum a caluo calui a quo puto calūniam deriuari supinum non inuenit.

Secunda regula.

Habeo habui quomō facit supinum? habitum. dic regulam In ui diuisas facientia preteritum cuiuscunqꝫ sit ꝯiugatio nis e uel l uel r antecedēte ui in tum. Si uero sint a uerbis in uo separatas i in tum ꝛ ꝑducta penultima in ceteris nisi x antecedat ui in i breuem mutata ꝛ addita tum faciunt su pinum ut frictum nectum doctum cultum consultum altum quod ꝛ alitum facit desertum apertum indutum amutū cō pescitum abolitum tonitum. q̄q̄ꝫ oracius intonata scripsit. Excipiunt mistum tostum tentum censum elicitum raptum pistum mestum excelsum explicitū. nam explicatum ab ex plicaui ruitum uel rutum. A mico mico micui supinum non est in usu. A cano composita simplicis seruant supinum a. quā in presenti mutant in i breuem in i conuersa ut cautuꝫ succentum accentum nexum pexum a xi terminatione poti sunt ab alo tam altum q̄ꝫ alitum dicit. A volo nomen par-ticipiale vultus e antecedēte x tria inueniunt. pexui nexui texui. que faciunt supina. pexum nexum textum.

Tercia regula.

Mordeo quomõ facit supinum? morsum. quã ob regulam Omnia in deo in dio uel in po uerba z in dior deponẽtia secunde uel tercie ꝯiuga. non facientia preteritũ in ui diui sas. nec a do das composita deo uel dio dior uel do in sum mutata faciunt supinum. Et nondum ꝙ habẽtia n ante do que n in preterito amittunt eãdem amittunt in supino z geminant ss si penultima preteriti corripiat. Si uero ꝑducitur vnam s habent vt morsum ausum risum exorsum ingressũ lusum rasum tonsum fissum scissum fusum tusũ. Excipiunt gauisũ quod assumpsit i. Euphonie cã cedo cessum fossũ cussum geminant ss. Do das datum facit z ab eo composita que in terciã coniugationem transeunt uertunt a in i. q̃ uero primam seruant a quoqꝫ seruant ut conditum creditũ uenditũ circũdatũ preterea passum quod non solũ a pando sed etiam a pateo z a patior dicit comesum z comestũ tentum z tensum z ostendo ab eo compositum similiter facit. a pedo supinum in usu non inueni.

Quarta regula

Ledo lesi quomõ facit supinum? lesum. per quã regulam? Omnia uerba que in si faciunt preteritum secunde aut tercie ꝯiugationis. Si in sum. quarte uero si in tum ꝯuersa faciunt supinum ut lesum arsum alsum quassum lusum fultũ sartum. Excipit indultum uel indulsum multũ uel mulsum a mulgeo. nam a mulseo mulsum facit solum. Item tortum uel torsum haustũ ustum gressum missum duplicata ss. preterea sensum ausum z capessitum.

Quinta regula

Lugeo luxi facit supinum luctum per regulam. In xi faciẽtia preteritum cuiuscunqꝫ sint ꝯiugationis xi in ctum ꝯuersa faciunt supinum ut luctum victum fructum intellectũ tinctum unctum. Excipiunt fictum pictum strictum mictum q̃ causa euphonie abijciunt n. preterea fluxum z fluxurum. Ꝙ̃uis uetustissimi z fluctus ꝓ fluxus z flucturus ꝓ fluxurꝰ dixerunt. vnde z fluctus ipse motus aquarum.

Sexta regula

Facio facit supinum factum per regulam. Jn ci facientia p̄/teritum tercie ꝯiugationis ci in ctum conuersa faciūt supinū ut factum iactum ictum fictum liqui lictum derelictū feci fectum deberet facere/sed in omni uerbo siue in ultima siue in penultima sit a in simplicibus seruat etiam in supino q̄uis mutet in preterito. Jn compositis uero si mutat a in i in presenti hec uertit in supino in e. nisi in do uł in go desinat positio uerbi tunc n in supino semper seruat a. ut captum raptum casum inceptum infectum ereptum occasum infractum impactum exactum. Excipit posco poscitum. disco discitum. parco parsum a parsi.

Septima regula

Jungo iunctum per regulam. Jn go desinentia omnia tercie ꝯiugātionis nisi in si terminent preteritū go in ctum mutata ⁊ si a uel i ante n habeant in penultima abiecta n faciunt supinum ut vinctum punctum fractum pactum strictuꝫ mictum ringo rictum. Excipiunt que seruant n cinctum tinctum stinctum anctum.

Octaua regula.

Fugio fugituꝫ. per quā regulam? Jn gio uerba o in tum mutata faciunt supinum ut fugitum.

Nona regula.

Bibo facit bibitū per regulā. Jn bi terminātia preterita correpta ⁊ assumpta tum faciunt supinū ut bibitū lambitum.

Decima regula

Emo emptum per regulā. Omnia in mi uel ni pi uel in psi terminantia preteritum tercie cōiugationis in ptum faciunt supinū ut adeptum captuꝫ ruptum scalptum comptū demptum emptum promptum scriptum.

Undecima regula.

Fallo facit supinum falsum per regulam. Jn lo desinentia uerba tercie ꝯiugationis duplicantia l in sum faciunt supinum ut falsum pulsum vulsum excelsum perculsum nō inuenitur a psallo supinū nec a tollo. sed p̄ eo utimur sublatum.

Duodecima regula.

Curro facit cursum per regulam. In ro desinentia r ante o in presenti ro in sum conuersa faciunt supinum ut curro cursum uerro uersum que uero duplicant si ante i mutant si in tum ut gessi gestum. In rio vnum pario quod facit supinuz partum ꝛ paritum ꝛ participium partus ꝛ paritus

Terciadecima regula.

A uerto sicut a uerro uersum dicit texo textum ꝛ nexo nexū facit supinum a sto statum ꝛ composita astitum uel astatum prestitum uel prestatum.

Quartadecima regula.

Labor facit lapsum per regulam. Cōmunia uel deponētia tercie cōiuga. in bor mutata ea in psum faciunt supinum ut lapsum in gor uero mutant gor in ctum ut functum. In tor mutant eam in sum ut usum nisum. inuenit etiam nixuz. In quor mutant quor in cu ꝛ assumpta tum faciunt supinuz ut locutum secutum. Deponentia in scor habentia in ante penultima a uel i uel e correptas in ctum faciunt supinuz paciscor pactū. pficiscor. pfectum. expergiscor experrectū nanciscor nactum. Alia uero absqz r in tum faciunt supinum ira tum ultum oblitum. Excipit defessum preterea cōminiscor ꝛ adipiscor q̄uis i breuem habeant in ante penultima commentum faciunt ꝛ adeptum. A reminiscor non inuenit supinum. ab orior ortum ꝛ oritum unde oriturus a morior moritum ꝛ in preterito geminat u mortuus. a potior potitū. a reor ratum misierior misertū. ꝯfiteor confessum queror questū metior mensum. que a pario vident deriuari r habent ante tum compertum repertum expertum opertum.

De examinatione uerbi.

Mo que pars est? uerbum est. quare est uerbum? quia est pars orōnis declinabilis cum modis ꝛ temporib⁹ sine casu agendi uel patiendi significantia Unde dicitur uerbum? a uerberatu aeris. quia proferendo aer uerberat. Uerbo quot accidunt? octo, genus tempus modus species figura coniugatio persona ꝛ numerus. Cuius generis? actiui quia in o desinens facit ex se passiuum.

Quod est eius passiuum? amor. quia in or desinens descen dit ab actiuo. Quod est eius impersonale? amatur.
Quomodo declinat actiuum? amo amabam. amaui amaue ram. Quomō declinat passiuum? amor amabar amatus sum amatus eram amabor. Quomō declinat impersona le? amatur amabatur.
Quot sunt genera uerborum? quinqз. actiuum quod in o desi nens facit ex se passiuum. Passiuum quod in or desinens descendit ab actiuo. Neutrum quod in o desinens nō facit ex se passiuum. Cōmune quod in or desinens non descēdit ab actiuo ⁊ habet utrāqз significationem. Deponens quod in or desinens non descendit ab actiuo ⁊ retinet vnam sig nificationem. Cuius temporis? presentis. quia presentem habet significationem
Quot sunt tempora uerborum? quinqз Presens quod presen tem habet significationem. Preteritū imperfectuз quod sig nificat quod cepit geri ⁊ nondum perfectum est. Preteritū perfectum quo res perfecta monstrat. Preteritum plusq̄ꝑ fectum quo res perfecta iam pridem ostendit. Futurum q̄ res futura monstrat. Cuius modi amo? indicatiui quia hoc indicamus quod agit. Quid est modus? est inclinatio ani mi declinationem uerbi significans.
Quot sunt modi uerborum? quinqз. Indicatiuꝰ quo indicamꝰ quid agit. Imperatiuus quo ut fiat aliquid imperamꝰ. Op tatiuus qui eget aduerbio optandi ut perfectum significet sensum. Subiunctiuus qui non solum eget aduerbio uel cō iunctione. uerumetiaз altero uerbo ut perfectum significet sensum. Infinitiuus qui caret numeris ⁊ personis ⁊ eget ali quo aliorum modorum ut perfectum significet sensum.
Quid interest inter infinitum ⁊ impersonale? quod infiniti uus altero uerbo infinito omnino eget. impersonale uero ꝑ fectum actum significat per omnes modos. Indicatiuus quot tempora habet? quinqз. Imperatiuus. duo. presens et futurum. Optatiuus quinqз duo coniuncta ⁊ vnum per se. Subiunctiuus quot? quinqз per se sicut indicatiuus.

Infinitiu⁹.v.duo ꝯiuncta ⁊ vnū per se sicut optatiu⁹. Quot sunt species uerboꝝ: due pmitiua que primā positionē a natura accepit ut ferueo. Deriuatiua que a primitiuis deriuat ut feruesco. Cui⁹ speciei amo: primitiui qꝛ a nullo deriuat sꝫ primam positionem accepit a natura. Quot sunt species deriuatiuoꝝ.v.inchoatiua que inicium act⁹ ul' passiones primitiui significant ut bisco.meditatiua que significant meditationem cum primitiuo ut esurio.frequentatiua que freqntiam act⁹ primitiui significant.ut agito.desideratiua que significant infinitiū primitiui cum cupio.diminutiua que in lo desinunt ⁊ diminutionem significant. Quot sunt alie deriuationes uerboꝝ preter supradictas: quatuor. Aut enī a nominibus fiunt, ut a patre patrisso.aut a uerbis ut a uello uellico.aut ab aduerbijs ut a parendie perendino.aut a prepositionibus ut ab intra intro. Quot sunt figure uerboꝝ: tres simplex que simpliciter profert ut cupio. composita que ex duabus aut pluribus uocibus componit ut concupio.decōposita que non per se componit sed a composito uerbo deriuatur ut concupisco. Cuius figure amo: simplicis quia simpliciter profert. Que sunt uerba composita: quoꝝ simplicia non inueniunt: sunt hec. defendo percutio allicio compleo aspicio reperio suffragor appello deleo defensor defensaris Cum quot partibus orationis componit uerbum: cum quatuor.nomine uerbo aduerbio ⁊ prepositione sicut participia ut amplifico calefacio maledico produco. Cuius coniugationis amo: prime quia habet a productam ante s.

Quot sunt coniugationes uerborum: quatuor. Prima que habet a productam ante s uel ante ris. ut amo amas amor amaris. Secunda que in secunda persona presentis indicatiui habꝫ e pductam ante s ul' ante ris ut doceo doces doceor doceris. Tercia que in secunda persona presentis indicatiui habꝫ i correptam ante s uel e correptā ante ris ut lego gis.legor ris. Quarta que habet i pductam ante s uel ante ris.ut audio audis audior audiris. Cui⁹ persone amo: prime.qꝛ de se sola loquit. Quot sunt psone uerboꝝ: tres pri-

ma que de se sola uel cum alijs loquit̃ ut dico dicimus. secũda ad quã uel de qua uel sola uel cum alijs prima loquitur ut dicis dicitis. tercia de qua extra se ⁊ extra illaꝫ posita ad quam dirigit sermonem loquit̃ prima ut dicit dicunt.

Cuius numeri amo? singularis. quia singulariter profertur. Quot sunt numeri uerboꝝ? duo singularis ut lego. plural' ut legim⁹. Amo quomõ facit preteritum imperfectum? amabã per. quã regulaꝫ. quia prima ⁊ secunda coniugatio abiecta s secunde persone presentis indicatiui ⁊ addita bam faciũt preteritum imperfectum. Quõ facit preteritũ perfectũ? amaui. per quã regulam? prime ꝯiugationis uerba a secunda ꝑsona indicatiui abiecta s ⁊ addita ui faciunt preteritum perfectum. Quõ facit preteritum plusq̃ꝫperfectum? amaueram? per quam regulam? omne preteritum perfectũ in i definit et mutata i in e correptam ⁊ assumpta ram facit preteritũ plusq̃ꝫperfectum. Quõ facit futurum? amabo. per quã regulã qꝛ futurum indicatiui modi in prima ⁊ secunda ꝯiugatione fit a secunda persona p̃sentis indicatiui abiecta s ⁊ addita bo ut amas amabo. Quõ facit secundam personam imperatiui presentis? ama. quare? quia secunda persona singularis impatiui modi fit a secunda persona presentis indicatiui abiecta s. In tercia ꝯiugatione abiecta s ⁊ i in e mutata. Quõ facit terciam personam singularis imperatiui? amet. quare? qꝛ tercia persona fit a positione uerbi mutata in prima ꝯiugatione in et in alijs in at. Quõ facit primam personam plural' tam presentis q̃ꝫ futuri imperatiui? amemus. per quã regulam? qꝛ prime persone pluralis imperatiuoꝝ fiunt a sua tercia singulari abiecta t ⁊ addita mus. Quõ facit secundam? amate. quare? qꝛ secunda persona pluralis presentis imperatiui fit a sua secunda addita te. ⁊ in tercia ꝯiugatione e mutata in i. Quõ facit terciã? ament. quare? qꝛ fit a tercia singulari n lrã interposita ante t. Quõ facit secundam ⁊ terciam ꝑsonaꝫ singularis futuri? amato. quare? quia fit a tercia singulari presentis indicatiui addita o. Quõ facit secundam pluralis futuri? amate. quare? quia fit a secunda sigularis ul' ter

cia addita te sillaba. Quō facit terciam pluralis futuri? amā
to. quare? quia fit a tercia presentis pluralis indicatiui addi
ta o. prima persona presentis ꝛ preteriti imperfecti optatiui
modi ꝛ preteriti imperfecti subiunctiui quō facit? amarem.
quare? quia fiunt a secūda singulari imperatiui addita rem
Preteritum perfectum ꝛ plusq̄perfectuꝫ ꝯiunctiui quō for
mant primam personam? a prima persona preteriti indicati
ui addita s ꝛ sem. Amo quō facit primam personam optati
ui ꝛ presentis coniunctiui? amem. quare? qꝛ formaᵗ ab ipsa
positione uerbi o in prima coniugatione mutata in em in ce
teris in am. Quō facit preteritum perfectū subiunctiui? ama
uerim. quare? qꝛ formaᵗ a preterito perfecto indicatiui mu/
tata i in e correptam ꝛ addita rim. Quō facit futuꝝ subiunc
tiui? amauero. quare? quia formaᵗ a preterito perfecto eius/
dem modi mutata rim in ro. Quō facit presens ꝛ preteritum
imperfectum infinitiui? amare. quare? quia fit a prima perso
na imperatiui addita re. Quomodo facit preteritum perfec
tum ꝛ plusq̄perfectum infinitiui? amauisse. quare? quia fit a
preterito perfecto indicatiui addita s ꝛ se. Quomō facit fu
turum infinitiui? amatum ire uel amatuꝝ esse. quare? quia fit
cuꝫ supino in um ꝛ ire uel addita esse neutrali participio fu
turi. Quomō facit supinum? amatum. per regulaꝫ. In ui sil
labam facientia preterituꝫ cuiuscunqꝫ coniugationis ui mu
tata in tum faciunt supinū. Quomō facit impersonale? ama
tur. quare quia impersonalia in tur formanᵗ a terciis perso
nis singularibus actiuis addita ur. Quomō facit presens ꝛ
preteritum imperfectum passiui indicatiui? amor ꝛ amabar
quare? qꝛ omnia actiua que in o desinūt addita r que uero
in m mutata m in r faciunt passiuum. Quō facit preteritum
perfectum passiui indicatiui ꝛ que ab eo fiunt? amatus sum
amatus eram amatꝰ essem. ꝛ reliqua. quare? qꝛ preteritūper
fectum ꝛ q̄ ab eo fiunt formanᵗ ꝑ participiū preteriti tpis ꝛ
sum es est. Quō facit secundā personā p̄ntis imperatiui sin
gularis? amare. quare? qꝛ fit ab actiua addita re. Quō facit
terciam? ametᵗ. quare? quia fit a terciis addita ur. Quomodo

facit primam pluralis? amemur. quare quia fit a sua actiua mutata s in r. Quomodo facit secundam pluralis? amamini quare quia fit a secunda presentis indicatiui remota s et addita mini. Quomo facit terciam? ament. quare? quia fit a tercia actiui addita ur. Quomodo facit secundam et terciam futuri imperatiui? amator. quare? quia fiunt a sua actiua mutata s in r. Quomodo facit secundam pluralis futuri imperatiui? amamaminor. quare? quia fit a secuda sui presentis mutata i in or. Quomodo facit infinitiuum amari. quare? quia fit ab actiuo mutata e in i. que mutatio in tercia coniugatione fit prius abiecta re.

De uerbo actiuo.

Amo quomo declinat? Indicatiuo modo tempore presenti Ego amo amas amat. et pluraliter amamus amatis amant. Preterito imperfecto amabam amabas amabat et pluraliter amabamus amabatis amabant. Preterito perfecto amaui amauisti amauit. et pluraliter amauimus amauistis amauerut uel amauere. Preterito plusqperfecto amaueram ras. rat. et pluraliter amaueramus ratis. rant. Futuro amabo amabis amabit. et pluraliter amabimus bitis. bunt. Imperatiuo modo tempore presenti ad secundam et terciam personam ama amet. et pluraliter amemus te. ent. Futuro amato tu amato ille. et pluraliter amemus tote. anto, uel anto te. Optatiuo modo tempore presenti et preterito imperfecto ut amarem res. ret. et plurarit ut amaremus amaetris rent. Preterito perfecto et plusqperfecto ut amauissem amauisses amauissent. et pluraliter amauissemus amauissetis amauissent. Futuro ut amem ames amet. et pluralit ut amemus ametis ament. Coniunctiuo modo tempore presenti cum amem ames amet. et pluralit cum amemus ametis ament. Preterito imperfecto cum amarem amares amaret. et pluraliter cum amaremus amaretis amarent. Preterito perfecto cum amauerim ris. rit. et pluralit cum amauerimus amaueritis amauerint. Preterito plusqperfecto cum amauissem amauisses amauisset. et pluralit cum amauissemus amauissetis

sent. Futuro cum amauero ris rit. amauerim⁹ is rint. Infi-
nitiō mō sine numeris ꝛ psonis tempoꝛe pꝛesenti ꝛ pꝛeteri-
to imperfecto amare. pꝛeterito perfcō ꝛ plusq̄ꝫperfcō ama-
uisse. futuro amatū ire uel amatuꝝ esse. Gerundia sunt hec
amandi do. dū. Supina sunt hec amatū amatu. Quot sunt
participia que trahunt a uerbo actiuo? duo. vnuꝫ pꝛesentis
ꝛ pꝛeteriti impefecti tempoꝛis in ans uel in ens ut amās ꝛ
docens. alteꝝ in rus futuri ut amatur⁹ a. um.

De uerbo passiuo

Indicatiuo mō tempoꝛe pꝛesenti amoꝛ aris l' are atur
ꝛ plr̄ amamur mini ant. Preterito impfecto amabar
baris ul' bare bat. ꝛ plr̄ amabamur ini ant. Preterito per-
fecto amat⁹ sum uel fui es l' sti est ul' fuit. ꝛ plr̄ amati sum⁹
uel m⁹ estis uel stis sunt runt uel re. Preterito plusq̄ꝫperfcō
amat⁹ erā uel ram eras uel ras erat ul' rat. ꝛ plr̄ amati era-
mus ul' m⁹ eratis uel tis erant uel rant. Futuro amaboꝛ be-
ris uel bere bit. amabimur mini bunt. Impatiuo mō tpe p̄-
senti ad secundā ꝛ terciā personā amare et. amemur mini
tur. Futuro amatoꝛ tu toꝛ ille. amemur noꝛ toꝛ. Optatō mō
tpe pꝛesenti ꝛ pꝛeterito impfecto ūt amarer reris l' rere ret
amaremur ni tur. Preteritoperfcō ꝛ plusq̄ꝫperfcō ūt amat⁹
essem uel sem esses l' ses esset uel set. essem⁹ uel m⁹ eētis ul'
tis eēnt uel sent. Futuro ūt amer ris uel re tur. amemur ini
ent. Coniunctiuo mō tempoꝛe pn̄ti ꝯsimilit. Preterito imp-
fecto cum amarer ris uel re tur. remur mini tur. Preterito
perfecto cum amat⁹ sim uel rim sis uel ris sit uel rit. sim⁹ ul'
us sitis uel ritis sint uel rint. Preterito plusq̄ꝫperfcō cū ama-
tus essem uel sem esses uel ses eēt uel set. essem⁹ uel m⁹ tis
uel tis eēnt ul' sent. Futuro cū amat⁹ ero uel ro eris uel ris
erit uel rit. erim⁹ uel m⁹ eritis uel tis erint uel rint. Infiniti-
uo mō sine numeris ꝛ personis tempoꝛe pn̄ti ꝛ pꝛeteritoim-
perfecto amari. Preterito perfecto a plusq̄ꝫperfcō amatum
esse ul' fuisse. Futuro amatū iri. Participia hui⁹ uerbi sunt
duo. vnū pꝛeteriti tempoꝛis ut amat⁹. alteꝝ futuri ut aman-
dus. Itē actiui regulā neutle sequit passiui cōe ꝛ deponēs

De secunda coniugatione.

Doceo quō declinaꝫ? Doceo uerbum actiuum indicatiuo modo dictum temporis presentis numeri singularis figure simplicis persone prime ꝯiugationis secunde, sic declinaꝫ Indicatiuo modo tempore pñti doceo doces docet ꝛ pluraliꝫ docemus tis cent. Preterito imperfecto docebaꝫ bas bat. ꝛ plr̄ docebamus batis bant. Preterito perfecto docui sti it. docuim⁹ stis runt uel re. Preterito plusq̄ꝫperfecto docueram ras rat. docueramus ratis rant Futuro docebo is it. docebimus tis bunt. Imperatiuo mō tempore presenti ad secundā ꝛ terciam personā doce at. doceamus ete ant Futuro doceto tu to ille. doceamus tote ento. Optatiuo mō tempore presenti ꝛ preterito imperfecto docerē res ret. doceremus tis rent. Preterito perfcō ꝛ plusq̄ꝫperfcō ut͂ docuissem isses isset. docuissem⁹ tis sent. Futuro ut͂ doceā as at. doceamus atis ant. Coniunctiuo mō tempore presenti ꝯsimiliter. Preterito imperfecto cū docerē res ret. ꝛ plr̄ cū doceremus retis rent. Preterito perfcō cuꝫ docuerim ris rit. ꝛ plr̄ cum docuerim⁹ ritis rint. Preterito plusq̄ꝫperfcō cū docuissem es set. ꝛ plr̄ cum docuissem⁹ etis ent. Futuro cū docuero ris rit. ꝛ pluraliter cuꝫ docuerimus tis rint Infinitiuo mō sine numeris ꝛ personis tempore presenti ꝛ preterito imperfecto docere. preterito perfecto ꝛ plusq̄ꝫperfcō docuisse. futuro doctum iri uel doctuꝫ eē. Gerundia docendus da dū. Supina doctum doctu. Participia docens ꝛ docturus.

Doceor quō declinaꝫ? Indicatiuo mō tp̄e presenti doceor doceris uel docere doceꝫ ꝛ plr̄ docemur ini tur. Preterito imperfecto docebar baris uel bare baꝫ. ꝛ plr̄ docebamur ni banꝫ. Preterito perfecto doctus sum uel fui es uel fuisti ē uel fuit. ꝛ plr̄ docti sumus uel mus estis uel stis sunt fuerunt uel re. Preterito plusq̄ꝫperfecto doctus eram lʼ ram as uel ras at uel rat. ꝛ pluraliꝫ docti eramus uel mus tis uel tis ant uel rant. Futuro docebor ris uel ere tur. et plr̄ mur ni tunꝫ. Imperatiuo mō tp̄e presenti docere atur. doceamur ini anꝫ Futuro docetor tu tor ille. doceamur nor untor

Optatiuo mō tēpore presenti et preterito imperfecto ut docerer reris uel rere ret. doceremur emini rent. Preterito perfecto et plusq̄perfecto ut doctus eēm uel sem ees uel ses esset uel set. eēmus uel mus is uel is eēnt uel sent. Futuro docear aris ul' are atur. doceamur ni tur. Coniunctiuo mō tempore presenti cum docear aris uel are at. et pluralit cū doceamur ni ant. Preterito imperfecto cum docerer reris uel rere ret et pluralit cū doceremur ni ent. Preterito perfcō cum doctus sim uel rim sis uel ris sit uel rit. et pluralit cum docti simus uel mus sitis uel eritis sint uel erint. Preterito plusq̄perfecto cum doctus eēm uel sem esses uel ses eēt ul' set. et pluralit cum docti essemus uel fuissem⁹ setis uel setis sent uel sent. Futuro cum doctus ero uel fuero eris uel ris erit uel rit. et plr̄ cū docti erim⁹ uel mus eritis uel tis erint uel rint. Infinitiuo mō sine numeris et personis tempore p̄senti et preterito impfecto doceri. Preterito perfecto et pl⁹q̄perfecto doctum eē uel fuisse. futuro doctū iri. Quot sunt participia huius uerbi? duo vnum preteriti temporis doct⁹ alterum futuri docendus.

De tercia ꝯiugatione.

Ego quō declinat? Indicatiuo mō tempore presenti lego legis legit. et pluralit legim⁹ tis gunt. Preterito imperfecto legebā bas bat. et plr̄ bamus tis bant. Preterito perfecto legi sti it. et pluralit mus stis runt uel re. Preterito plusq̄perfecto legeram ras rat. et pluralit amus atis ant. Futuro legam es et. et pluralit emus etis ent. Imperatiuo modo tempore presenti lege at. et pluralit am⁹ ite ant Futuro legito tu to ille. et pluralit amus tote unto. Optatiuo mō tempore presenti ut legerē res ret. et pluralit ut remus retis rent. Preterito perfecto et plusq̄perfecto ut legissem ses set. et pluralit ut legissemus tis sent. Futuro ut legam as at. et pluralit ut legamus tis ant. Coniunctiuo mō tempore presenti ꝯsimilit. Preterito imperfecto cū legerē res ret. plr̄ cū m⁹ tis ent. Preterito perfecto cū legerim rit

ris. ꝛ plr̄ cum mus is rint. Preterito plusq̄perfcō cū legiſ-
sem es et. ꝛ plr̄ cum m⁹ is sent. Fututuro cuꝫ legero is it. ꝛ
plr̄ cum rim⁹ is rint. Infinitiuo mō sine numeris ꝛ personis
tpe presenti ꝛ preterito imperfcō legere. preterito perfcō ꝛ
plusq̄perfcō legisse. Futuro lcm̄ ire l' lectuꝝ eē. Gerūdia le-
gend⁹ da dū. Supina lcm̄ lectu. Quot sunt participia hui⁹
vbi? duo. vnū p̄ntis tpis legens. ꝛ alteꝝ futuri lecturus.

Legor quō declinat? Indicatiuo mō tempore presenti legor ris uel re tur. ꝛ pluralit legimur ini gunt. Preterito imperfecto legebar baris uel re tur. ꝛ pluralit legebamur mini ant. Preterito perfecto lectus sum uel fui es uel sti est uel it. ꝛ pluraliter lecti sum⁹ uel mus is l' stis sunt runt uel re. Preterito plusq̄perfcō lect⁹ erā uel am. eras l' as erat uel at. ꝛ plr̄ lecti eram⁹ uel m⁹ erant uel ant Futuro legar eris uel re tur. ꝛ plr̄ emur ni tur. Impatiuo legere at ꝛ plr̄ mur ni ant. Futuro legitor tu tor ille. ꝛ plr̄ legamur or untor. Optatiuo mō tpe presenti ūt legerer reris ul' rere ret. ꝛ plr̄ ūt legeremur mini rent. Preterito perfcō ꝛ plusq̄ perfecto ūt lect⁹ eēm uel sem eēs uel ses esset uel set. ꝛ plr̄ ūt lecti eēmus uel mus tis uel setis eēnt uel sent. Futuro ūt legar aris uel re at. ꝛ plr̄ ūt legamur mini ant. Coniūctiuo mō tempore presenti ꝯsimilit. Preterito imperfecto cum legerer reris uel rere ret. ꝛ plr̄ cum legeremur ni rent. Preterito perfecto cum lectus sim uel fuerim sis uel ris sit uel rit. ꝛ pluralit cum lecti sim⁹ uel mus tis uel tis sint uel rint Preteritoplusq̄perfecto cum lect⁹ eēm uel sem eēs uel ses esset uel set. ꝛ plr̄ cum lecti essem⁹ uel m⁹ tis uel setis eēnt uel sent. Futuro cum lect⁹ ero uel fuero eris uel ris erit uel rit. ꝛ plr̄ cum lecti erimus uel mus tis uel tis erint uel rint Infinitiuo mō sine numeris ꝛ personis tempore presenti ꝛ preterito imperfecto legi. preterito perfecto ꝛ plusq̄perfecto esse uel fuisse. futuro lectum iri. Quot participia deriuantur ab hoc uerbo? duo vnum temporis preteriti perfecti. ut lectus. alterum futuri ut legendus.

De quarta ꝯiugatione

Udio quō declinat? Indicatiuo mō tempore presenti audio audis audit. ꝛ pluralit audim⁹ auditis audiūt Preterito imperfecto audiebaꝫ bas bat. ꝛ pluralit bamus tis bant. Preterito perfcō audiui sti it. ꝛ plr̄ mus stis runt ꝟ re. Preterito plusq̄ꝫperfeco ram ras rat. ꝛ pluralit ramus ratis rant. Futuro audiam es. et pluralit audiem⁹ tis ent. Imperatiuo mō tempore presenti audiat. ꝛ pluralit audiamus ite ant. Futuro audito tu to ille. ꝛ pluralit audiam⁹ tote unto. Optatiuo mō tempore presenti ꝛ preterito imperfecto ūt audirē res ret. ꝛ pluralit ūt audirem⁹ tis rent. Preterito perfecto ꝛ plusq̄ꝫperfcō ūt audiuisseꝫ ses set. ꝛ pluraliter ūt audiuissem⁹ tis sent. Futuro ūt audiam as at. ꝛ pluralit ūt audiamus tis ant. Subiūctiuo mō tempore p̄nti cō similit. Preterito imperfecto cum audirē es et. ꝛ plr̄ cuꝫ audiremus tis rent. Preterito perfecto cum audiuerim is it. ꝛ pluralit cum audiuerimus tis rint. Preterito plusq̄ꝫperfcō cum audiuissem ses set. ꝛ pluralit cuꝫ audiuissem⁹ tis sent Futuro cum audiuero ris rit. ꝛ pluralit cum audiuerimus tis rint. Infinitiuo mō sine numeris ꝛ personis tēpore presenti ꝛ preterito imperfcō audire. preterito perfecto ꝛ plusq̄ꝫperfecto audiuisse. Futuro auditum ire uel audituꝝ esse. Gerundia audiendus da dū. Supina auditū auditu. Quot participia trahunt ab hoc uerbo? duo. vnum presentis tp̄is audiens ꝛ alterum futuri auditurus

Udior quō declinat? Indicatiuo mō tempore presenti audior diris uel dire ditur. ꝛ pluralit audimur audimini audiunt. Preterito imperfecto audiebar baris uel bare bat. ꝛ pluralit audiebamur bamini bant. Preterito ꝑfecto auditus sum uel fui es uel fuisti est uel fuit. ꝛ pluralit auditi sumus uel fuimus estis uel stis sunt fuerunt uel ere. Preterito plusq̄ꝫperfecto auditus eram uel ram eras ꝟ ras erat uel rat. ꝛ pluralit auditi eramus uel mus eratis uꝟ tis erant uel rant. Futuro audiar eris uel ere et. ꝛ pluralit audiemur mini ent. Imperatiuo mō tempore presenti audire at. ꝛ pluralit audiāur mini ant. Futuro audito r tu tor ille.

⁊ pluraliter audiamur audiamino: audiunt. Optatiuo mō tempore presenti ⁊ preterito imperfecto ūt audirer audireris uel rere ret. ⁊ pluralit ūt audiremur mini rent. Preterito perfecto ⁊ plusq̄perfecto utinam auditus eēm ul' sem eēs uel ses eēt uel set. ⁊ pluralit utinā auditi eēmus ul' mus tis uel tis sent l' ent. Futuro utinam audiar aris uel are atur. et pluralit utinam audiamur mini ant. Coniunctiuo mō tempore presenti ꝯsimilit. Preterito imperfecto cum audirer reris uel rere ret. ⁊ pluralit cum audiremur mini rent. Preterito perfecto cum auditus sim uel fuerim sis uel ris sit uel rit. ⁊ pluralit cum auditi simus vel rimus tis uel ritis sint l' rint. Preterito plusq̄perfecto cum auditus eēm uel sem eēs uel ses eēt uel set. ⁊ pluralit cum auditi eēmus uel mus eētis uel tis eēnt uel sent. Futuro cum auditus ero uel fuero eris uel ris erit uel rit. ⁊ pluraliter cum auditi erimus ul' fuerimus eritis ul' tis erint uel rint. Infinitiuo mō sine numeris ⁊ personis tempore presenti ⁊ preterito imperfecto audiri. Preterito perfecto ⁊ plusq̄perfecto auditū eē uel fuisse. Futuro auditum iri. Quot participia trahunt seu deriuant ab hoc uerbo: duo. vnum preteriti temporis auditus. alterū futuri audiendus.

De uerbis anormalis.

anormala
eo. fero.
edo.

Quot sunt uerba anormala: q̄tuor. sum volo fero ⁊ edo Quare dicunt anormala: quia nullius ꝯiugatōnis regulam sequit. Et ideo quasi inequalia sunt anomalon inequale significat.

Sum quō declinat: Indicatiuo mō tempore presenti sum es est. ⁊ pluralit sumus estis sunt. Preterito imperfecto eram eras erat. ⁊ pluralit eramus eratis erant. Preterito perfecto fui fuisti fuit. ⁊ pluralit fuimus fuistis fuerunt uel fuere. Preterito plusq̄perfecto fueram fueras fuerat. ⁊ pluralit fueramus fueratis fuerant. Futuro ero eris erit. et pluralit erimus eritis erunt. Imperatiuo mō tempore presenti sis uel es sit. ⁊ pluraliter simus este sint. Futuro esto tu esto ille. ⁊ pluralit simus estote sunto uel suntote. Optatiuo

mō tempoꝛe pꝛesenti ꝛ pꝛeterito imperfecto ūt eēm ses set. ꝛ pluralit ūt eēmus tis sent. Pꝛeterito perfecto ꝛ plusq̄ꝑper fecto ūt fuissem ses set. et pluralit ūt fuissemus tis sent. Fu turo ūt sim sis sit. et pluralit ūt simus sitis sint. Coniunctiuo mō tempoꝛe pꝛesenti ꝯsimilit. Pꝛeterito imperfecto cum es sem ses set. et pluralit cum eēmus tis sent. Pꝛeterito perfe cto cum fuerim ris rit. et pluralit cum fuerimꝰ tis rint. Pꝛe terito plusq̄ꝑperfecto cū fuissem ses set. et pluraliter cum fu issemus tis sent. Futuro cum fuero ris rit. et pluralit cū fue rimus tis rint. Infinitiuo mō tempoꝛe pꝛesenti et pꝛeterito imperfecto eē. pꝛeterito perfecto ꝛ plusq̄ꝑperfecto fuisse. Fu turo caret. Gerundia eēndus da dum. Supinis caret. Quot participia trahunt ab hoc uerbo? vnum ens.

Volo quō declinat? Indicatiuo mō tempoꝛe pn̄ti volo vis vult. et pluralit volumus vultis volunt. Pꝛeterito imꝑfecto volebam bas bat. et pluralit volebamꝰ tis bant. Pꝛeterito perfecto volui sti it. voluimus stis runt. Pꝛeterito plusq̄ꝑperfecto volueram ras rat. volueramus tis rant. Fu turo volam es et. et pluralit volemus tis sent. Imperatiuo caret. Sed in compositione habet noli nolite. Futuro nolito et pluralit nolitote. Optatiuo mō tempoꝛe pꝛesenti et pꝛete rito imperfecto ūt uellem les let. vellemus tis ent. Pꝛeteri to perfecto ꝛ plusq̄ꝑperfecto ūt voluissem es et. ꝛ pluralit ūt voluissemus setis sent. Futuro ūt uelim is it. ꝛ pluralit ūt ue limus tis int. Coniunctiuo mō tempoꝛe pꝛesenti consimilit. Pꝛeterito imperfecto uellem les let. ꝛ pluralit cum uelle mus tis ent. Pꝛeterito perfecto cum voluerim ris rit. ꝛ plu ralit cum voluerimus tis rint. Pꝛeterito plusq̄ꝑperfecto cuȝ voluissem ses set. ꝛ pluralit cum voluissemus tis sent. Futu ro cum voluero ris rit. ꝛ pluralit cum voluerimus tis rint. Infinitiuo mō sine numeris ꝛ personis tempoꝛe pꝛesenti et pꝛeterito imperfecto uelle. preterito perfecto ꝛ plusq̄ꝑperfe cto voluisse. futuro caret. Gerundia volendus da dum. Su pinis caret. Quot participia trahunt ab hoc uerbo? vnum volens.

Fero quō declinat? Indicatiuo mō tempore presenti fero fers fert. et pluralit ferim⁹ fertis ferunt. Preterito imperfecto ferebā bas bat. et pluralit ferebamus tis bant. Preterito perfecto tuli listi it. et pluralit tulimus stis runt uel re. Preterito plusq̄perfecto tulerā ras rat. et pluralit tuleram⁹ atis ant. Futuro feram es et. et pluralit feremus tis ent. Imperatiuo mō tempore presenti fer ferat. et pluralit feramus ferte rāt. Futuro ferto tu to ille. et pluralit feram⁹ tote unto Optatiuo mō tēpore presenti et preterito imperfecto ūt ferrem res ret. et pluralit ferremus tis rent. Preterito perfecto et plusq̄perfecto ūt tulissem es et. et pluralit ūt tulissem⁹ tis sent. Futuro ūt feram as at. et pluralit ūt feramus tis rāt Cōiunctiuo mō tempore presenti consimilit. Preterito imperfecto cum ferrem res ret. ferremus tis rent. Preterito pfecto cum tulerim ris rit. tulerimus tis rint. Preterito plusq̄perfecto cū tulissem es et. tulissemus setis sent. Futuro cū tulero ris rit. tulerimustis rint. Infinitiuo mō tempore pn̄ti et preterito imperfecto ferre. Preterito perfecto et plusq̄pfecto tulisse. Futuro latum ire uel laturum eē. Gerundia ferendus da dū. Supina latū latu. Quot participia trahunt ab hoc uerbo? duo. vnum presentis temporis ferens. alterū futuri laturus.

Feror quō declinat? Indicatiuo mō tempore presenti feror ferris uel ferre fert. et pluralit ferimur mini unt Preterito imperfcō ferebar baris uel bare bat. ferebamur bamini bant. Preterito perfcō latus sum uel fui es uel fuisti est uel fuit. sum⁹ uel mus estis uel stis sunt runt uel re. Preterito plusq̄perfcō latus erā uel ram eras uel ras erat uel rat. eram⁹ uel mus eratis uel tis erant uel rant. Futuro ferar eris uel ere etur. feremur ini ent. Imperatiuo mō tpe presenti ferre at. feramur ini ant. Futuro fertor tu tor ille. feramur nor untor. Optatiuo mō tpe pn̄ti et preterito imperfect ū t ferrer ris uel re ret. feremur ini tur. Preteritoperfcō et plusq̄perfcō ūt lat⁹ eēm uel sem ses uel ses esset uel set. eēmus uel mus eētis uel tis eēnt uel sent. Futuro ūt ferar ris

uel are af. feramur ini anf. Coniunctiuo mō tpe presenti cō similif. Preterito imperfcō cum ferrer reris uel rere ref. remur emini enf. Preterito perfcō cum latus fim uel rim sis uel ris sit uel rit. sim⁹ uel mus tis uel ritis sint uel rint. Preterito plusq̄perfcō cum latus eēm uel sem eēs uel ses eēt uel set. eēmus uel mus eētis uel tis eēnt uel sent. Futuro cum latus ero uel ro eris uel ris erit uel rit. erim⁹ uel mus eritis uel tis erint uel rint. Infinitiuo mō tempore presenti ⁊ preterito imperfcō ferri. Preterito perfcō ⁊ plusq̄perfcō latum eē uel fuisse. Futuro latū iri. Quot participia trahū/tur ab hoc uerbo? duo vnum preteriti tpis latus. alterū fu turi ferendus.

Do quō declinaf? Indicatiuo mō tpe presenti edo es est. ⁊ pluralif edimus tis edunt. Preterito imperfecto ede/bam bas bat. ⁊ pluralif edebam⁹ batis bant. Preterito perfecto edi sti it. ⁊ pluralif edimus stis runt uel re. Preterito plusq̄perfecto ederam ras rat. ⁊ pluralif ederam⁹ tis ant. Futuro edam es et. edemus tis ent. Imperatiuo mō tempo re presenti es et. mus este ant. Futuro esto tu to ille. edam⁹ estote unto. Optatiuo mō tempore presenti ⁊ preterito im/perfcō ūt eēm ses set. ⁊ pluralif eēmus setis sent. Preterito perfecto ⁊ plusq̄perfecto ūt edissem ses set. ⁊ pluralif ūt se/mus tis sent. Futuro ūt edam das dat. edamus datis dant. Coniūctiuo mō tempore presenti ꝯsimilif. Preterito imper fecto cum eēm ses set. essemus tis sent. Preterito perfecto cum ederim ris rit. ederimus tis rint. Preterito plusq̄perfec to cum edissem ses set. edissemus tis sent. Futuro cum ede ro ris rit. ⁊ pluralif cum ederimus tis rint. Infinitiuo mō tē pore presenti ⁊ preterito imperfecto eē. Preterito perfecto et plusq̄perfeto edisse. Futuro esum ire uel esurum eē. Ge/rundia edendus da dum. Supina esum esu. Quot partici/pia deriuanf ab hoc uerbo? duo vnum presentis temporis edens. alterum futuri esurus.

O is it. ⁊ pluralif imus itis eunt. Preterito imperfec/to ibant ibas ibat. ⁊ pluralif ibam⁹ ibatis ibant. Pre/

terito perfecto iui sti uit. iuimus stis runt uel re. Preterito plusq̄perfecto iueram ras rat. iueramus atis rant. Futuro ibo ibis ibit. ibimus tis bunt. Imperatiuo mō tempore pn̄ti i eat. eamus ite eant. Futuro ito tu ito ille. eamus tote unto Optatiuo mō tēpore presenti & preterito imperfcō ut̄ irem res ret. iremus tis rent. Preterito perfecto & plusq̄perfecto ut̄ iuissem ses set. iuissemus tis sent. Futuro ut̄ eam eas eat. eamus tis ant. Coniunctiuo mō tempore presenti ꝯsimilit. Preterito imperfecto cum irem ires iret. & pluralit cum iremus tis ent. Preterito perfcō cum iuerim ris rit. & pluralit cum iuerimus tis rint. Preterito plusq̄perfecto cuꝫ iuissem ses set. & pluralit cum iuissemus tis sent. Futuro cum iuero iueris iuerit. iuerimus tis rint. Infinitiuo mō tempore presenti & preterito imperfecto ire. Preterito perfecto & plusq̄ perfecto iuisse. Futuro itum ire uel ituꝝ eē. Gerundia eundꝰ da dum. Supina itum itu. Quot participia descendūt ab h̄ uerbo? duo. vnum presentis temporis iens euntis. & alteꝝ futuri iturus a. um. Queo quis quiui similit declinat. Unde etiam similia sunt participia quiens queuntis. quiturus quitura quiturum.

Fio quō declinat? Indicatiuo mō tempore presenti fio fis fit. & pluralit fimus tis unt. Preterito imperfecto fiebam bas bat. fiebamus tis bant. Preterito perfecto factus sum uel fui es uel sti est uel it. facti sumus uel mus is uel stis sunt runt uel re. Preterito plusq̄perfecto factus erā uel fueram eras uel ras erat uel rat. facti eramus uel mus eratis uel tis erant uel rant. Futuro fiam fies fiet. fiemus tis ent. Imperatiuo mō tēpore presenti fi fiat. fiamus fite fiant. Futuro fito tu to ille. & pluralit fiamꝰ tote unto. Optatiuo mō tempore presenti & preteritoimperfecto utinā fierem res ret fieremus tis ent. Preterito perfecto & plusq̄perfecto utinā factus eēm uel fuissem esses uel ses eēt uel set. facti eēmus uel mus essetis uel tis essent ul' sent. Futuro utinā fiam fias fiat. fiamus atis ant. Coniunctiuo modo tempore presenti cū fiam as at. fiamus atis ant. Preterito imperfecto cum fierē

res ret.fieremus tis ant. Preterito perfecto cum factus sim uel fuerim sis uel fueris sit uel fuerit. facti simus uel rimus tis uel tis sint uel rint. Preterito plusq̄perfecto cum factus essem uel sem esses uel fuisses eēt uel fuisset.eēmus uel fuissemus essetis uel tis essent uel sent. Futuro cum factus ero uel fuero eris uel fueris erit uel fuerit facti erimus uel fuerimus eritis uel fueritis erint uel fuerint. Infinitiuo modo tempore presenti ꝛ preterito imperfecto fieri. Preteritoperfecto ꝛ plusq̄perfecto factum esse uel fuisse. Futuro factum iri. Gerundiis caret. Supina factum factu. Quot participia diriuantur ab hoc uerbo? vnum. factus a.um.

Gaudeo quomodo declinatur? Indicatiuo modo tempore presenti gaudeo gaudes gaudet ꝛ pluraliter gaudemus gaudetis gaudent. Preterito imperfecto gaudebaȝ gaudebas gaudebat. gaudebamus atis ant. Preterito perfecto gauisus sum uel fui es uel sti est uel it. gauisi sumus l' mus estis uel stis sunt runt ul' re. Preterito plusq̄perfecto gauisus eram uel ram eras uel ras erat uel rat. gauisi eramus uel mus eratis uel fueratis erant uel fuerant. Futuro gaudebo gaudebis gaudebis. gaudebim⁹ gaudebitis gaudebunt. Imperatiuo mō tempore presenti gaude gaudeat. gaudeamus ete ant. Futuro gaudeto tu to ille. gaudeamus tote deunto. Optatiuo mō tempore presenti ꝛ preterito imperfecto ūt gauderē res ret. gauderemus tis rent. Preterito perfcō ꝛ plusq̄perfecto ūt gauisus eēm uel sem esses uel ses esset uel set. essemus uel fuissemus eētis uel tis eēnt uel sent. Futuro utinam gaudeam deas at. gaudeamus atis ant Coniunctiuo modo tempore presenti cuȝ gaudeā as at. gaudeamus atis ant. Preterito imperfecto cuȝ gauderē res ret gauderemus tis rent. Preterito perfecto cum gauisus sim uel fuerim sis uel ris sit uel rit. simus uel fuerimus sitis uel ritis sint uel rint. Preterito plusq̄perfecto cuȝ gauisus eēm uel fuissem esses uel fuisses eēt uel fuisset. ꝛ plr̄ cum eēmus uel fuissemus essetis uel fuissetis essent uel fuissent.

Futuro cū gauisus ero uel fuero eris uel fueris erit uel fue
rit. erimus uel uel mus eritis uel tis erint ul' rint. Infinitiuo
mō tempore presenti ꝛ preterito imperfecto gaudere. pre-
terito perfecto ꝛ plusꝗ̄perfecto gauisum esse uel fuisse. Fu
turo gauisum ire uel gauisurum eē. Gerundia gaudendus
da dum. Supina gauisum gauisu. Quot participia deriuā
tur ab hoc uerbo? duo. vnum presentis temporis gaudens
ꝛ alterum futuri gauisurus.

quomodo memini declinat

Emini quō declinat'? Judicatiuo mō tempore presen-
ti ꝛ preterito perfecto memini meministi meminit. et
pluralit' meminimus istis runt uel re. Preterito imperfecto
ꝛ plusꝗ̄perfcō meminerā as at. am⁹ atis ant. Futuro caret
Imperatiuo mō tempore presenti ꝛ futuro memento tu. ꝛ plr
mementote vos. Optatiuo mō tempore presenti ꝛ preterito
plusꝗ̄perfecto ūt meminissem ses set. semus setis sent. Con
iunctiuo modo tempore presenti ꝛ preterito perfecto cū me
minerim ris rit. rimus ritis rint. Preterito perfecto ꝛ plus-
ꝗ̄perfecto cum meminissem ses set. semus tis sent. Futuro
cū meminero ris rit. rimus ritis rint. Infinitiuo mō tempore
presenti preterito impfecto. preterito perfcō ꝛ plusꝗ̄perfcō
meminisse. Futuro gerundijs supinis participijs caret. Si-
milit' declinat' Odi odisti odit. Noui nouisti nouit. Coepi
coepisti coepit.

De impersonaliū declinatione.

Mpersonalia que deriuant' a uerbis in o significan-
tibus actionem quō declinat'? In tercijs tm̄ personis
hoc mō. Indicatiuo mō tempore presenti amat'. Preterito
imperfcō amabat'. Preterito perfcō amatū est uel fuit. Pre
terito plusꝗ̄perfcō amatū erat uel fuerat. Futuro amabit'.
Imperatiuo modo tpe presenti amet'. Futuro amator. Op-
tatiuo mō tpe pn̄ti ꝛ preterito imperfecto ūt amaret' Prete
rito perfecto ꝛ plusꝗ̄perfcō ūt amatum eēt uel fuisset. Fu-
turo ūt amet'. Coniunctiuo tempore presenti cū amet'. Pre
terito imperfcō cum amaret'. Preterito perfcō cum amatū
sit ul' fuerit. Preterito plusꝗ̄perfcō cū amatū eēt ul' fuisset.

Futuro cum amatus erit uel fuerit. Infinitiuo modo tempore presenti et preterito imperfecto amari. Preterito perfecto et plusquamperfecto amatum esse uel fuisse. Futuro amatum iri.

Verbo impersonali indicatiuo modo tempore presenti oportet. Preterito imperfecto oportebat. Preterito perfecto oportuit. Preterito plusquamperfecto oportuerat. Futuro oportebit. Imperatiuo modo tempore presenti oporteat. Optatiuo modo tempore presenti et preterito imperfecto utinam oporteret. Preterito perfecto et plusquamperfecto utinam oportuisset. Futuro utinam oporteat. Coniunctiuo modo tempore presenti cum oporteat. Preterito imperfecto cum oporteret. Preterito perfecto cum oportuerit. Preterito plusquamperfecto cum oportuisset. Futuro cum oportuerit. Infinitiuo modo tempore presenti et preterito imperfecto oportere. Preterito perfecto et plusquamperfecto oportuisse. Futuro caret. Quot sunt verba que in imperatiuo patiuntur apocapen? quatuor. dic duc fac fer

De participio.

Participium quid est? est pars orationis declinabilis que pro uerbo ponitur ex quo deriuatur genus et casum habens ad similitudinem nominis. Quare dicitur participium? quia partem capit a nomine, partem a uerbo. Participio quot accidunt? sex. genus casus tempus significatio numerus et figura. Quot sunt genera participiorum? quatuor. masculinum ut amatus. femininum ut amata. neutrum ut amatum. omne ut hic et hec et hoc amans. Amatus cuius generis? masculini. quare. quia omne participium desinens in us est masculini generis. Amata cuius generis? feminini. quare? quia omne participium desinens in a est feminini generis. Amatum cuius generis? neutri. quare? quia omne participium desinens in um est neutri generis. Amans cuius generis? omnis. quare? quia omne participium desinens in ns est omnis generis. Casus participiorum quot sunt? sex. nominatiuus genitiuus datiuus accusatiuus uocatiuus et ablatiuus. Quomodo declinantur participia? ad regulam nominum exceptis illis que nascuntur a

uerbo quarte ꝯiugationis in eo quoꝝ genitiuꝰ ie uocales in eu mutat ut iens euntis quiens queuntis rediens redeuntis. Quot sunt numeri participioꝝ? duo. singularis ut amās pluralis ut amātes. Quot sunt tempora participioꝝ? quinq; presens preteritũ perfectū. simul omniū participioꝝ in ans uel in ens desinentiū ut amans ⁊ legens. preteritumperfectum ⁊ plusꝙ̄perfectū simul omniū participioꝝ in tus sus et xus desinentiū ut amatus uisus nexꝰ ⁊ mortuus qḋ solū in uus terminat. Futuꝝ per se omniū participioꝝ in rus ⁊ in dus desinentium ut amaturus ⁊ amandus. Legēs cuiꝰ temporis? presentis ⁊ preteriti imperfecti. quare? quia ōne participium desinens in ans uel in ens presentis ⁊ preteriti imperfecti temporis est. Amatus cuius temporis? preteriti perfecti ⁊ plusꝙ̄perfecti. quare? qꝛ ōne participium desinens in us uel in a uel in um d uel t non antecedente preteriti perfecti ⁊ plusꝙ̄perfecti temporis ē. Lecturꝰ ⁊ legendus cuius temporis? futuri. quare? qꝛ quotienscunq; participiū desinit in rus uel in dus est futuri tempis. Participia in ns desinētia quō formant? A prima persona preteriti imperfecti indicatiui modi bam mutatā in ns ut amabā amans. Excipiunt in eo desinentia quarte ꝯiuga. ut iens quiens adiens. Participium in rus quō format? ab extremo supino addita rus ut amatu amaturꝰ. Participiū in dus quō format? a gtō sui presentis participij tis sillaba mutata in dus. Participium preteriti temporis quō format? ab extremo supino correpta u ⁊ addita s ut amatu amatꝰ. Quot sunt significatōnes participioꝝ? quinq;. actiua cum ab actiuo descendit ꝑticipiū ut ab amo amās. Passiua ut ab amor amatꝰ. Neutra ut a sedeo sedēs. Cōis in utraq; significatione ut ab hortor hortatus. Deponens ut a ꝓficiscor profectus ⁊ ꝓfecturus. A uerbo actiuo quot participia descendunt? duo. in ns ⁊ in rus quando non carent supino. A uerbo passiuo quot descendunt? duo vnum preteriti ⁊ alteꝝ futuri temporis in dus. A uerbo cōi quot participia descēdunt? quatuor. duo in actiua significatione in ns ⁊ in rus ut criminans ⁊ criminaturꝰ. In passiua

vnum in dus ut criminandus. z in communi vnum preteri-
ti perfecti z plusq̃perfecti temporis ut creminatus. A uer-
bo deponenti quot participia descendunt: tria. vnum in ns
alterum in rus z unum in tus preteriti perfecti z plusq̃per-
fecti temporis. A uerbo neutro quot participia descendũt
duo sicut ab actiuo nisi sint transitiua a quibus descendunt
quatuor .ut arans araturus aratus z arandus. Sunt tamẽ
aliqua neutra que tria in usu habent participia z sunt hec
cenans cenatus cenaturus. prandens pransus pransurus.
placens placitus placiturus. nubens nupta nuptura. assues-
cens assuetus assueturus. Quiescens quietus quieturus.
carens cassus cariturus. Titubans titubatus titubaturus. z
neutro passiua quinq; Gaudens gauisus gauisurus .audẽs
ausus ausurus .solens solitus solituris. fidens fisus fisurus
fiens factus futurus differentie causa. ne si facturus dica-
mus a facio esse videatur. Sunt etiam alia patens
passus passurus. merens mestus mesturus. licens licitus li-
citurus. tacens tacitus taciturus. iurans iuratus iuraturus.

Que sunt que in formandis participiis duplicare viden-
tur supinum: Ortus oriturus. mortuus moriturus. partus
pariturus. natus nasciturus. rutus ruiturus. fructus fruitur⁹
ignotus ignosciturus. lauo lauturus uel loturus. Ouidius
tamen dixit lauaturus. Sacra lauaturas mane poscebat
aquas.

Omnia uerba que carent supinis carent participiis que
descendunt ab eis. Que sunt uerba que carent supinis:
Omnia meditatiua inchoatiua impersonalia z pleraq; in
uo diuisas sillabas z neutra secunde coniugationis facien-
tia preteritum in ui diuisas preterea quecunq; carent pre-
terito ut ambigo scando video uergo arceo mãdo mandis
strideo. Similiter glisco sisto ferio uescor medeor.

Que sunt uerba neutra secunde coniugationis que q̃uis
preteritum in ui diuisas faciant tamen habent supina: No-
ceo ualeo placeo careo pareo liceo oleo taceo torreo doleo.

Verba ne

Neut° p

Oia vba
supinis ca
ticipiis

Que sunt que carent participiis presentis temporis? odi no ui cepi et memini. quia presenti carent quamuis ueteres memines dixerunt. Que sunt participia que duplicato supino duppliciter efferuntur? Salitus et salsus. sonitura et sonaturus. altus et alitus. astitum et astatum. prestitum et prestatum. Que sunt que cum formam habeant participiorum quia tamen carent tempore semper nomina sunt? Galeatus scutatus pileatus tunicatus manicatus caligatus bracbatus petulatus baccbatus paludatus pretexatus trabeatus comatus soleatus cristatus ocreatus astatus limatus stellatus litteratus curritus politus cornutus astutus birsutus. Quot sunt figure participiorum? tres. simplex ut fractus. composita ut efractus. decomposita ut efractio.

Quot modis in vim nominis transeunt participia? quatuor modis. compositione constructione. comparatione et temporis amissione. Compositione si dictioni adiungitur que cum verbo suo non componitur ut innocens. Constructione si non habet casum qui a uerbo requiritur ut amans iusticie. Comparatione cum comparatur ut indulgens indulgentior. Temporis amissione ut amandus id est dignus amari.

Legens participium quomodo declinatur? Nominatiuo hic et hec et hoc legens. genitiuo huius legentis. datiuo huic legenti accusatiuo hunc et hanc legentem et hoc legens. uocatiuo o legens. ablatiuo ab hoc et ab hac et ab hoc legente uel legenti Et pluraliter nominatiuo hi et he legentes et hec legentia. genitiuo horum et harum et horum legentum uel legentium. datiuo his legentibus. accusatiuo hos et has legentes et hec legentia. ablatiuo ab his legentibus.

Nominatiuus lectus lecta lectum. genitiuo lecti lecte lecti. datiuo lecto lecte lecto. accusatiuo lectum lectam lectum. uocatiuo o lecte lecta lectum. ablatiuo a lecto lecta lecto. Et pluraliter nominatiuo o lecti lecte lecta. genitiuo lectorum lectarum lectorum datiuo lectis. accusatiuo lectos lectas lecta. ablatiuo a lectis.

De pronomine.

Quid est pronomen? Est pars orationis declinabilis que pro

nomine proprio vniuscuiusq accipit personasq finitas re-
cipit Pronomini quot accidunt? sex. species genus numer9
figura psona et casus. Quot sunt species pnominu? due. p-
mitiua ut ego. deriuatiua ut meus. Quot sunt pnomina pri
mitiua? octo. tu sui ille ipse hic et is. Quot sunt pnomina de
monstratiua? quatuor. ego tu hic iste. Quot sunt pnomina
relatiua? duo sui et is. Quot sunt pnomina nō demonstrati
ua nō relatiua? duo ille ipse. Quot sunt pnomina deriuati-
ua? septē. meus tuus suus noster et uester nostras et uestras.
Quot sunt genera pnominum? quinq masculinū ut meus.
femininu ut mea. neutrū ut meum. comune et qualis. trium
generū ut ego tu sui. Quot sunt numeri pnominum? duo. sin
gularis ut ego. pluralis ut nos. Quot sunt figure pnominū
due. simplex et composita. simplex ut is. composita u idem.
Quot pnomina componunt per nominatiuos? tria. iste hic
is. iste et hic secum componunt ut istic istec istoc. Is uero cū
aduerbio demū componit et fit idem quod significat is de
mū id est iterum is. Cum quot partibus orōnis componun
tur pnomina? cum quatuor. cum nominibus ut huiuscemōi
eiusmodi istiusmodi. cum pnominibus ut istic meme tete se
se. cum aduerbijs ut eccum eccam. eccos eccas. cum preposi-
tione ut mecum tecum secum nobiscum uobiscū. Quot sunt
persone pnominum? tres. prima ut ego. secunda ut tu. tercia
ut ille. Ego cui9 persone? prime. quare? quia omnia nomina
et pnomina sunt terciarū personarū exceptis ego quod est pri
me et tu quod est secūde et uocatiuis casibus aliorū qui sunt
persone secunde. Persone quō se ɔcipiunt? prima tam secū
dam q̄ terciam concipit. ut ego et vos et ille fecimus. Secū
da uero tantum terciā ut vos et ille fecistis. Tercia uero ter
ciam solam. ut isti et illi fecerunt. Quot sunt casus pnominū
sex. nominatiuus genitiuus datiuus accusatiuus uocatiuus
et ablatiuus. Quot pnomina habent uocatiuum? quatuor tu
meus noster et nostras. Quot sunt modi declinationū in
pnominibus? quatuor. Primus modus est cuius genitiuus
in i uel in is desinit et datiuus in i. Quot pronomina decli-

nantur hoc modo? tria. ego tui sui.
Nominatiuo ego. genitiuo mei uel mis. datiuo mihi. accusatiuo me. ablatiuo a me. Et pluraliter nominatiuo nos genitiuo nostrum uel nostri. datiuo nobis. accusatiuo nos ablatiuo a nobis
A genitiuo mei deriuatur meus mea meum.
A genitiuo nostri deriuat noster nostra nostrum z nostras
Nominatiuo tu. genitiuo tui uel tis. datiuo tibi. accusatiuo te. ablatiuo a te. z pluraliter nominatiuo vos. genitiuo uestrum. uel uestri. datiuo vobis. accusatiuo vos. ablatiuo a vobis.
A genitiuo tui deriuatur tuus tua tuum.
A genitiuo uestri uester uestra uestrum z uestras.
Genitiuo sui. datiuo sibi. accusatiuo se. ablatiuo a se. z pluraliter genitiuo sui. datiuo sibi. accusatiuo se. ablatiuo a se.
A genitiuo sui deriuatur suus sua suum. Secundi modi pronomina sunt que genitiuum singularem in ius terminant z datiuum in i preter pronomen hic quod facit datiuuz huic addita c ut differat ab hui interiectione.
Quot pronomina declinantur hoc modo? quinqz. iste ille is hic ipse
Nominatiuo ille illa illud. genitiuo illius. datiuo illi. accusatiuo illum illam illud. ablatiuo ab illo ab illa ab illo. z pluraliter nominatiuo illi ille illa. genitino illorum illarum illorum. datiuo illis. accusatiuo illos illas illa. ablatiuo ab illis.
Nominatiuo iste ista istud. genitiuo istius. datiuo isti. accusatiuo istum istam istud. ablatiuo ab isto ab ista ab isto. Et pluraliter nominatiuo isti iste ista. genitiuo istorum istarum istorum. datiuo istis. accusatiuo istos istas ista. ablatino ab istis.
Nominatiuo ipse ipsa ipsum. genitiuo ipsius. datiuo ipsi. accusatiuo ipsum ipsam ipsum. ablatiuo ab ipso ab ipsa ab ipso. z pluralit nominatiuo ipsi ipse ipsa. genitiuo ipsoz ipsarum ipsoz. datiuo ipsis. accusatiuo ipsos ipsas ipsa. ablatiuo

ab ipsis.

Nominatiuo hic hec hoc. genitiuo huius. datiuo huic. accusatiuo hunc hanc hoc. ablatiuo ab hoc ab hac ab hoc. et pluraliter nominatiuo hi he hec. genitiuo horum harum horum datiuo his. accusatiuo hos has hec. ablatiuo ab his.

Ntō is ea id. gtō eius. datiuo ei. accō eum eā id. ablatō ab eo ab eā ab eo. et plr ntō ij ee ea. genitiuo eorum earum eorum. datiuo eis. accusatiuo eos eas ea. ablatiuo ab eis.

Nomina que secundo mō pronominum declinantur quot sunt? octo. que? vnus totus solus alius ullus uter alter quis uel q cum suis compositis.

Ntō quis uel qui que uel q̄ quod uel quid. gtō cuius datō cui. accusatiuo quē quā quod uel quid. ablatiuo a quo uel a qui. a quā uel a qui a quo uel a qui. et pluraliter nominatiuo qui que que. genitiuo quorum quarum quorum. datiuo quis uel quibus. accō quos quas que. ablatiuo a quis uel a quibus

Nominatiuꝰ alius alia aliud. genitiuo alius. datiuo alii. accusatiuo alium aliā aliud. etc.

Ntō alter altera alterum. genitiuo alterius. datiuo alteri etc.

Nominatiuo uterq; utraq; utrūq;. genitiuo utriusq;. datiuo utriq;. accusatiuo utrūq; utrāq; utrunq;. ablatiuo ab utroq; ab utraq; ab utroq;. et pluraliter nominatiuo utriq; utreq; utraq;. genitiuo utrorūq; utrarūq; utrorūq;. datiuo utrisq;. accusatiuo utrosq; utrasq; utraq;. ablatiuo ab utrisq;.

Nominatiuo neuter neutra neutrum. genitiuo neutrius. datiuo neutri. accusatiuo neutrum neutram neutrūm. ablatiuo naeturo neutra neutro et reliqua.

Nominatiuo aliquis aliqua aliquod. uel aliquid. genitiuo alicuius. datiuo alicui. accusatiuo aliquem aliquā aliquod vel aliquid ablatiuo ab aliquo. et pluraliter nominatiuo aliqui alique aliqua. genitiuo aliquorum datiuo aliquibus. accusatiuo aliquos aliquas aliqua. ablatiuo ab aliquibus

Nominatiuo quidam quedam quoddam. genitiuo cuiusdā datiuo cuidam. accō quēdam quādam. quoddā uel quidaz

ablatiuo a quodam a quadam a quodam. ꝛ pluralit nomi natiuo quidam quedam quedam. genitiuo quorūdam quarūdam quorūdam. accusatiuo quosdam quasdam quedam ablatiuo a quibusdam. Notandum ꝙ interrogatiua infinita abnegatiua distributiua relatiua quoniā carent demōstratione carent etiam uocatiuo casu. ut quis qualis talis alius nullus alter uter bini terni ꝛ similia. Tercij modi pronomina sunt que per ōnes casus sequunt declinationē mobilium nominum declinationis secunde. Quot pronomina hoc modo declinant? Quinqꝫ. meus tuus suus noster ꝛ uester. sed meus in uocatiuo cum deberet facere o mee duas ee breues in i longam conuertit ꝛ facit o mi.
Nominatiuo meus mea meum. genitiuo mei mee mei. datō meo mee meo. accusatiuo meum meā meum. uocatiuo o mi mea meum. ablatiuo a meo mea meo. ꝛ pluralit nominatō mei mee mea. genitiuo meoꝝ mearum meorum. datiuo meis. accusatiuo meos meas mea. uocatiuo o mei mee mea. ablatiuo a meis. Ntō tuus tua tuum eodē mō caret uocatiuo. Nominatiuus suus sua suum. noster nostra nostꝝ. uester uestra uestrum eodem mō. Quarti modi pnomina sunt q̄ per omnes casus sequuntur terciam declinationeꝫ. ut nostras ꝛ uestras que antiqui etiam in nominatiuo dicebant nostratis ꝛ uestratis. ideo circūflectunt qꝛ sunt per sincopen dcā.
Nominatiuo h ꝛ hec ꝛ hoc nostras. genitiuo huius nostratis. datiuo huic nostrati. accusatiuo hunc ꝛ hanc nostratem ꝛ hoc nostras. uocatiuo o nostras ꝛ o nostrate. ablatiuo ab hoc ꝛ ab hac ꝛ ab hoc nostrate uel nostrati. ꝛ pluraliter nominatiuo hi ꝛ he nostrates ꝛ hec nostratia. genitiuo horuꝫ ꝛ harum ꝛ horum nostratium. datiuo his nostratibus. accusatiuo hos ꝛ has nostrates ꝛ hec nostratia. uocatiuo o nostrates ꝛ o nostratia. ablatiuo ab his nostratibus.
Nominatiuo hic ꝛ hec ꝛ hoc uestras. genitiuo hui⁹ uestratis. datiuo huic uestrati ꝛ reliqua.

De prepositione.

Quid est prepositio? Est pars orationis indeclinabilis que alijs partibus orationis in appositione ul' compositione preponitur. Prepositioni quot accidunt? vnum. quid casus tantum. Qui casus accidunt prepositioni? accusatiuus et ablatiuus. Que sunt prepositiones seruientes accusatiuo casui.? Ad apud ante intra aduersus uel aduersum cis citra circum circa contra erga extra inter intra infra iuxta ob pone per prope propter secundum post trans ultra supra preter circiter usqz secus penes. Dicimus enim ad patrem apō villam ante edes aduersum inimicos cis rhenum citra forū circum uicinos circa templum contra hostem erga propinquos extra terminos inter naues intra menia infra tectum iuxta macellum ob augurium pone tribunal per parietem prope fenestram propter disciplinam secundum fores post terga trans ripam ultra fines preter officium supra celum usqz oceanum penes arbitros circiter annos. Que sunt prepositiones seruientes ablatiuo casui? A ab abs cum coram clam de e ex pro pre palam sine absqz tenus. Quomodo? Dicimus enim a domo ab homine ab hoste abs te cum exercitu coram testibus clam custodibus de foro e iure ex prefectura pro clientibus pre timore palam omnibus sine labore absqz iniuria tenus pube quod nos dicimus pubetenus Que sunt prepositiones utriqz casui seruientes? In sub super et subter. Quando accusatiuo casui seruiunt? quando ul' nos uel quoslibet ad locum ire isse uel ituros esse significam⁹. Quando ablatiuo? quando uel nos uel quoslibet in loco eē fuisse futuros esse siguificamus. In accusatiuo casui itur in antiquā siluam. In ablatiuo casui stans celsa in pupi. Sub accusatiuo casui potestqz sub ipsos nituntur gradibus. Sub ablatiuo casui. Arma sub aduersa posuit radiantia quercu. Que sunt prepositiones que dūtaxat in compositione reperiuntur? Di dis re se an et con. Quomodo? Dicimus enim diduco distraho recipio secubo amplector congredior. Que sunt que componi non possunt? Apud et penes. Que coniūguntur et separantur? relique omnes. Quot prepositiones

desinunt in x: vna tantum que est ex. et nulla alia pars orationis desinit in x preter nomina et vix, et mox et pax aduerbium comicum.

De aduerbio.

Quid est aduerbium? est pars orationis indeclinabilis que adiecta uerbo significationem eius explanat atque implet. Quare dicitur aduerbium quia stat ad uerbum hoc est iuxta uerbum. Aduerbio quot accidunt? tria. que? species significatio et figura. Quot sunt species aduerbiorum? due. primitiua ut sepe. deriuatiua ut sepissime. Aduerbia vnde deriuantur? uel ab aliis aduerbiis ut a clam clanculum. a sepe sepius. uel a nominibus ut tullius tulliane latinus latine. uel a uerbo siue participio seu participiali nomine ut sentio sensus sensim sto status statim singultio singultus singultim. uel a nomine et uerbo ut a pede et tento ut pedetentim. uel a pronomine ut hic illic ab hic et ille. uel a prepositione. ut ex extra in intra con contra. Quot sunt deriuatiuorum aduerbiorum species tres. aut enim comparatiua sunt aut superlatiua aut diminutiua ut bene melius optime belle clare clarius clarissime primum primulum longe longule. Quot sunt significationes aduerbiorum? Diuerse. aut enim temporis sunt aut loci aut numeri aut negandi. preterea affirmandi demonstrandi optandi hortandi ordinis interrogandi similitudinis qualitatis quantitatis dubitandi. Aliqua etiam sunt aduerbia personalia uocandi respondendi separandi iurandi eligendi congregandi prohibendi euentus comparandi. Da aduerbia loci hic uel ibi illuc vnde intro foras intus foris. Da temporis hodie nuper cras aliquando nunc olim iamiam iamdudum. Da numeri semel bis ter quater decies centies et millies. Da negandi haud non nec neque et nequaquam. Da affirmandi profecto scilicet quippe videlicet quidni. Da demonstrandi en ecce. Da optandi vtinam o si o utinam. Da ordinis deinde deinceps postea preterea. Da interrogandi ut cur quare quamobrem. Da similitudinis ceu quasi uelut ueluti ut uti. Da qualitatis bene male docte pulchre fortiter suauiter. Da quantitatis multum

parum nimium magnopere. Da dubitandi forsan fortassis fortasse fors forte. Da personalia mecum tecum secum nobiscum et vobiscum. Da uocandi eus o. Da respondendi eu oe o. Da separandi seorsum secus secreto sigillatim bifariã omnifariam. Da congregandi simul vna pariter coniunctim. Da iurandi edepol castor hercle medius fidius. Da eligendi potius immo. Da prohibendi ne. Da euentus forte casu forte fortuna. Da hortandi eia age agite. Da remittẽdi sensim paulatim pedetentim. Da intendendi ualde nimiũ prorsus penitus omnino: Da comparatiui magis minꝰ plus celerius tardius. Da superlatiui maxime minime otissime qđ a greco uocabulo deriuat

Quot sunt figure aduerbiorũ: tres. simplex ut diu huc composita ut interdiu adhuc. decomposita que a compositis deriuatur ut a misericordie misericorditer ab indocto indocte ab efficace efficaciter

De interiectione.

Uid est interiectio: Est pars orõnis indeclinabilis voce incognita mentis affectum significans. Quare dicitur interiectio: Quia interiacet alijs partibus oratõnis. Cur greci interiectionem inter aduerbia ponunt: Quoniam hec quoqꝫ uel adiungit uerbis ut si dicam pape quid video. uł uerba ei subaudiunt ut si dicam pape etiam si non addat miror habet in se eius uerbi significationem. Interiectioni quot accidunt: vnum tantum. significatio. Quot sunt significationes interiectionum: Diuerse. Aut eniꝫ dolentis sunt ut heu hei ah. Aut gaudentis ut euax io euoe euge. Aut metuentis ut atat. Aut admirantis ut pape. Aut execrantis ut ah Aut illudendi ut euge euge. Aut ridendi ut ababa.

De coniunctione.

Uid est coniunctio: Est pars orationis indeclinabilis adnectans ordinansqꝫ sententiam. Coniunctioni quot accidunt: tria. que: species figura et ordo.

Quot sunt species ꝯiunctionũ: decem et octo. que: Copulatiua ꝯtinuatiua subcõtinuatiua adiũctiua cãlis approbatiua

disiunctiua subdisiūctiua dissertiua electiua aduersatiua ab negatiua collectiua uel illatiua rationalis dubitatiua completiua effectiua distributiua diminutiua. Que est coniunctio copulatiua? Que copulat tam uerba q̄ȝ sensum ut et qȝ ac atqȝ quidem quoqȝ at ast sed autem uero. Que sunt coniunctiones continuatiue? Que continuationem ꝛ consequētiam rerum significant ut si cum enim grecum significat. quī enim significat enim causalis ē. similiter siue sin seu. tam cōtinuatiue q̄ȝ causales ut si eum volo manere quid ad te. ꝛ si stertit dormit. Que sunt subcontinuatiue? que causam continuationis ostendunt consequentem cum essentia rerum ut quia quoniam ut quia sol est supra terram dies est. Que sunt adiunctiue? que uerbis subiunctiuis adiunguntur ut si cum dum ut quatenus, quedam tamen ex his sunt etiā causales. Que sunt causales? Que adiuncte uerbo indicatiuo significant causam precedentem. Et hoc interest inter causales ꝛ adiunctiuas ꝙ causales cum affirmatione adiunctiuē cum dubitatione proferunt. Que sunt approbatiue? que approbant rem ut quidem equidē ꝛ aliquando si ut apud virgiliuȝ dij si qua est celo pietas. Que sunt disiunctiue? Que q̄ȝuis dictiones coniungant sensum tamen disiungunt ꝛ alteram quidem rem esse alteram uero non esse significant ut ve uel aut seu siue. ut aut lux est aut tenebre. Que sunt subiunctiue? que voce disiunctiuarum utrūqȝ tamen esse significant uel simul uel discrete. Simul ut apud terenciū uel rex semper maximas mihi gratias agebat. pro etiam rex. Et alexander siue paris pro alexander qui ꝛ paris dicitur. discrete ut toto die uel legit iste uel cogitat. Significat enim utrunqȝ facere sed non simul. Que sunt dubitatiue? que dubitationem ostendunt ut aut prodest aut non prodest diuitias querere. Dissertiue uel electiue que sunt? Cum diuersis propositis aliquid ex eis nos eligere ostendimus ut diues esse volo q̄ȝ pauper. Terēcius. Que inhoneste hic voluit diuitias parare q̄ȝ honeste in patria viuere. Aduersatiue que sunt? Que aduersum conuenienti significant ut tamen q̄ȝq̄ȝ

quãuis etsi etiãsi. Abneagtiuæ que sunt? que uerbis coniun
cte posse rem fieri ostendunt sed propter causam aliquã im
pediri. ut iuissem nisi hostes impediuissent. Collectiue uel
rationales que sunt? que ratione confirmant supradicta. ut
ergo igitur itaqꝫ quin alioquin imo utiqꝫ atquin. Dicuntur
etiam illatiue ꝙ prepositis alijs inferunt. Interrogatiue q̃
sunt? Que dubitationem cum interrogatione significant ut
an ne necne. Complectiue que sunt? De uero autem quidẽ
equidem quoqꝫ enim nam nãqꝫ ⁊ fere ubicunqꝫ coniunc-
tiones ornatus causa uel metri nulla significationis necessi
tate ponuntur. Effectiue que sunt? que significant effectũ ex
causa ut legi nam doctus sum. Distributiue que sunt? que
diuersis diuersa distribuũt ut ego lego tu uero dormis. Di-
minutiue que sunt? que diminutionẽ significant ut si nõ po
tes utrunqꝫ concedere/ saltem concede alterum. Quot sunt
figure coniunctionum? Due. simplex ut at sed. composita ut
atqꝫ sedenim. Ordo cõiunctionis quotuplex est? triplex. aut
enim prepositiue sunt coniunctiones aut subiunctiue aut cõ
munes. Que sunt coniunctiones prepositiue que semper ꝑ
ponuntur in ordine orationis ut at ast aut ac uel nec neqꝫ
si quin quatenus sin seu siue ni. Que sunt coniunctiones sb
iunctiue? que semper subiuugunt in ordine orationis ut qꝫ
ue ne que etiam encletice dicuntur quidem quoqꝫ autem.
Que sunt coniunctiones medie? que indifferenter ⁊ prepo-
ni ⁊ subiungi possunt. Ergo igitur itaqꝫ ⁊ alie pene omnes
coniunctiones.

De constructione orationis.

Uid est constructio? Est debita dispositio partium ora
tionis in ipsa oratione. Adiectiuum cum substantiuo
in quot accidentibus cenuenire debet? in tribus. In genere
numero ⁊ casu ut pirrbus modestꝰ ⁊ penelope pudica. No
minatiuus cum nerbo in quot accidentibus conuenire de-
bet? In duobus persona ⁊ numero ut pirrbus discit. Rela-
tiuum cuꝫ antecedente in quot accidentibus conuenire de
bet. In genere numero ꝑsona ⁊ aliqñ in casu ut pirrbus q

legit. penelope que cãtat templa que edificant. urbem quã statuo uestra est.
Que sunt uerba que tam ante se q̃ȝ post se exigunt nominatiuum casum? duo substantiua uerba sum ꝛ existo ut sum bonus. Item quinqȝ uocatiua. vocor dicor nominor nuncupor ꝛ appellor. ut dicor pirrbus. Itẽ fio ut ego fio quotidie doctior. ꝛ ego factus sum eps. preterea omnia fere uerba que reciproce dicuntur. ut ego euado doctus. efficior fortis. scribor magnanimus. cantor liberalis. predicor pius. sto immobilis. ꝛ similiter tu euadis. efficeris scriberis cantaris predicaris. ille euadit efficitur scribitur cantatur predicatur doctus fortis magnanimus liberalis pius immobilis.
Quotuplex est uerbum? duplex. personale ꝛ impersonale.
Personale est quod habet distinctos numeros ꝛ personas.
Impersonale quod caret numeris ꝛ personis.
Quid est uerbum actiuum? quod in o desinens facit ex se passiuum in or: ut amo amor. Excipiunt facio ꝛ composita eius. ut frigefacio calefacio paruifacio quorum passiua sunt fio frigesco calefio paruifio ꝛ reliqua.
Uerba actiua quos casus exigunt nominatiuũ semper ante se pro re agente. post se accusatiuũ uel datiuum pro re patiente. ut amo te ꝛ inuideo tibi. Nonne exigunt etiam infinitiuȝ ut cupio legere? Infinitiuũ eo loco in vim nominis transit. ꝛ est indeclinabile vnde cũ adiectiuo coniungitur. ut apud persium. Scire tuum nihil est nisi te scire hoc sciat alter. ꝛ alibi. uelle suum cuiqȝ est nec voto viuitur vno.
Nota q̈ interdum absolute ponunt uerba actiua ut ego amo id est amore captus sum. ꝛ cogito id est cogitabundus sum. Nota etiam q̈ ultra proprios casus omne uerbum potest habere datiuum post se. Item ablatiuũ vnum significantem causam efficientem, alium significantem instrumentum, alium significantem causam finalem, alium etiam cum prepositione. ut ego summo studio scribo mihi librum calamo in membranis bonitate eius utilitate mea quocunqȝ loco ꝛ tempore. Nota etiam q̈ eadem uerba possiunt esse

infinitiu… in … ois

diuersoꝝ ordinum ⁊ diuersoꝝ generum.ut audio te.est pri-mi ordinis ⁊ generis actiui. Item septimi ordinis ⁊ potest esse generis neutri cum dicimus audio tibi ut inferius explicabit. Item sexti ordinis.cum dicimus audio virgilium abs te. Cuꝫ quibꝰ accusatiuis iungunt uerba actiua? Interdum cum accusatiuis significantibus alias rationale.interdum cum accusatiuis significantibus rem ut amo hominem amo agrum quod non accidit neutris,non eñ possumus dicere aro hominem sicut aro agrum. Uariat ne significatio ubi quando uariat significatio actiui. Aliquando non uariat ut amo hominē amo agrum eadem est utrobiqꝫ significatio. Aliquando uariat ut oro te id est precor te ⁊ oro vitam id est peto vitam.vnde exoraui te est persuasi tibi ⁊ exoravtaui uitam est impetraui vitam.

Quot sunt ordines uerboꝝ actiuoꝝ? septem .

Ue sunt uerba primi ordinis? que exigunt nominatiuū ante se pro re agente ⁊ accusatiuum post se pro re patiente.ut pirrbus amat penelopen.

Diligo	gis	xi	ctum	to loue
Amo	as	aui	tū	
Audio	dis	ui	tum	to bere
Exaudio	dis	ui	tum	to beri graciously
Fastidio	dis	ui	tum	to loyth
Tango	gis	gi	ctum	to tuuegbe
Colo	lis	ui	ultū	to vuorsbype
Fero	fers	tuli	latum	to beri
Uideo	des	di	sum	to see
Uerbero	ras	ui	atum	
Ledo	dis	di	sum	to kylle
Percutio	tis	cussi	cussum	to smytbe
Aspicio	cis	exi	ectum	to beholde
Respicio	cis	exi	ctum	to look aftir
Despicio	cis	xi	ctum	to dispice
Contemno	nis	psi	ptum	
Sperno	nis	ui	etum	

Desidero	as	aui	atum	
Cupio	is	iui	itum	to desire
Opto	as	aui	atum	
Appeto	is	iui	itum	
Nosco	scis	oui	otum	
Cognosco	scis	oui	itum	to [illegible]e
Agnosco	scis	oui	itum	
Expecto	as	aui	atum	to ab[illegible]e
Fallo	lis	li	falsum	to dis[illegible]e
Decipio	pis	epi	ptum	
Capio	pis	cepi	ptum	to take
Sumo	mis	psi	ptum	
Intelligo	gis	xi	ctum	to vnderstounde
Consulo	lis	ui	sultum	to gyff consele
Voco	cas	aui	atum	
Appello	las	aui	atum	to cale
Nomino	as	aui	atum	
Rego	gis	xi	ctum	
Guberno	as	aui	atum	to gouerne
Administro	as	aui	atum	
Perficio	cis	eci	ctum	
Compleo	ples	ui	tum	to makfule
Absoluo	uis	ui	tum	
Finio	nis	iui	itum	
Torqueo	ques	orsi	ortum	to peyn
Occido	dis	si	sum	to sloe
Interficio	cis	eci	ctum	
Interimo	mis	emi	emptum	
Perimo	mis	emi	emptū	to kyle
Neco	cas	aui	atum	
Trucido	as	aui	atum	
Obtrunco	as	aui	atum	
Terreo	res	rui	itum	to fere
Timeo	es	ui	caret supino	
Metuo	es	ui	caret su.	to drede

Formido	as	aui	atum	
Facio	cis	eci	actum	to make
Ago	gis	egi	actum	to do
Frigefacio	cis	eci	actum	make cold
Calefacio	cis	eci	actum	make vuerm̄
Paruifacio	cis	eci	actum	
Nihilifacio	cis	eci	actum	to seit lytilby
Floccifacio	cis	eci	actum	
Paruipendo	dis	di	sum	
Nihilipendo	dis	di	sum	
Floccipendo	dis	di	sum	
Pronihilohbēo	bes	ui	itum	
Perdo	dis	didi	tum	to lese
Amitto	tis	isi	issum	
Quero	ris	iui	itum	to seke
Inquiro	ris	iui	itum	to speri
Exquiro	ris	ui	itum	
Vestigo	gas	ui	atum	
Inuenio	nis	ni	entum	
Reperio	ris	eri	ertum	to fynde
Comperio	ris	eri	ertum	
Inuestigo	gas	aui	atum	
Acquiro	ris	siui	situm	to geet
Lucrifacio	cis	eci	ctum	to vuyn
Pario	ris	peri	tum	to bei
Gigno	gnis	enui	enitum	
Genero	ras	aui	atum	to gender
Pono	nis	sui	situm	to poot
Libero	ras	aui	atum	to deleuer
Recipio	pis	epi	ptum	to reteue
Suscipio	pis	epi	ptum	
Adiuuo	as	ui	utum	to helpe
Duco	cis	xi	ctum	to leed
Moueo	es	ui	otum	to moue
Cōmoueo	es	ui	otum	

Uerto	tis	ti	sum	to ouertorn
Conuerto	tis	ti	sum	
Laudo	das	aui	atum	to preyse
Uitupero	as	aui	atum	to dispreyse
Uulnero	as	aui	atum	to vuonde
Saucio	as	aui	atum	
Fugio	gis	gi	itum	to flye
Fugo	as	aui	atum	
Expello	lis	uli	sum	to poot avuey
Repello	lis	uli	ulsum	
Compello	lis	uli	ulsum	to compelle
Cogo	gis	egi	actum	
Uinco	cis	ici	ctum	to ouercome
Supero	as	aui	atum	
Augeo	es	xi	ctū	to eke to
Minuo	is	ui	utum	
Diminuo	is	ui	utum	to make les
Extenuo	as	aui	atum	
Iacio	cis	eci	actum	to vuorpe
Proijcio	cis	eci	ectum	
Deijcio	cis	eci	ectum	to castdon
Precipito	as	ui	atum	to vuorpe of
Mergo	gis	ersi	ersum	to droun
Submergo	gis	ersi	ersum	
Recreo	as	aui	atum	
Foueo	es	oui	otum	to nuryto
Mordeo	des	ordi	orsum	to byte
Paro	as	aui	atum	to makredy
Apparo	as	aui	atum	
Effero	ers			to beri up
Extollo	lis	tuli	latum.	

Quomodo differunt inter se diligo colo et amo. diligimus

leuiter.amamus uehementer.colimus cum ueneratione. Fero quot significationes habet? quinq3 ferre portare.ferre dicere.ferre optare. ut fert animus. ferre producere. ut arbor fert bonos fructus.ferre pati.

Consulo quot significationes habet? tres . Consulere enim cum accusatiuo est primi ordinis actiuorum ꝛ significat petere consilium. ut consule iurisperitos id est pete consilium a iurisperitis. Consulere cum datiuo septimi ordinis actiuorū est dare consilium. ut consulant tibi iurisconsulti id est dent tibi consilium. Consulere neutrum secundi ordinis est iuuare ꝛ presidium ferre.ut consule honori tuo.consule calamitati hominum.unde consultor quamuis proprie dicatur qui consilium ab alio querit significat tamen etiam eum qui consuluit ut est in prouerbio illo.malum consiliu3 consultori pessimū

Occido quotiens habet penultimam? longam quando actiuū est primi ordinis ꝛ significat interficio. Nam quando penultimam breuem habet neutrum est absolutu3 ꝛ significat mori quamquam dicatur etiam de sole occidit cum a conspectu nostro terre interpositione aufertur ꝛ occasus solis quasi mors . ita enim potest dici ortus hominis ꝛ occasus sicut ortus solis ꝛ occasus .

Timeo ꝛ metuo cum primi ordinis sunt ꝛ accusatiuum habent significant formidare. ut discipulus timet preceptore3 Quando autem habent datiuum sunt septimi ordinis ꝛ significant uereri ne quid mali alicui accidat. ut timeo tibi. timeo mihi.timeo amico.

Perdo perdis quando habet accusatiuū significante3 rem idem est quod amitto. ut perdidi pecuniam : hoc est amisi pecuniam. Quando autem habet accusatiuum significantem animal interdum significat amittere.ut perdidi patrem.perdidi fratrem. Interdum significat destruere. ut perdam inimicos meos.hoc est destruam eos

Quid inter est inter parere ꝛ parturire? Parturire neutru3 est ꝛ desideratiuū. significat autem eniti ꝛ quasi partū desiderare

parere actiuum est ꝛ significat in lucem iam emittere ꝛ cõ
nixam esse ut quod iam diu parturit aliquando pariet.
Recipio si accusatiuũ habet sine ablatiuo cum a uel ab primi
ordinis actiuorum est ꝛ significat accipere. si autem cum abla
tiuo ꝛ a uel ab sexti ordinis ē ꝛ idem significat. Si uero da
tiuum habeat secundi ordinis neutrorum est ꝛ significat pmit
tere ut recepisti mihi hoc est promisisti mihi.
Cogere aliquando significat compellere aliquando coniun
gere ꝛ coadunare. ut cogite capellas id est coadunate.
Superare aliquando est vincere cum est actiuum primi or
dinis. aliquando autem est neutrum ꝛ significat superesse. ut su
perant pecunie id est supersunt.

Ue sunt uerba secundi ordinis: que exigunt nomina
tiuum ante se ꝛ post se accusatiuũ cum genitiuo uel ab
latiuo ut tu implesti domum tritico ꝛ consulo te remedij.

Emo	mis	mi	ptum	to by
Comparo	as	aui	atum	
Uendo	dis	di	itum	
Uenundo	das	aui	atum	to sel
Reuendo	dis	di	itum	
Estimo	as	aui	atum	to deme
Redimo	mis	mi	ptum	to redemp
Culpo	as	ui	atum	
Arguo	is	ui	utum.	
Reprehendo	dis	di	sum	repreue
Accuso	as	aui	atum	
Incuso	as	aui	atum	
Increpo	as	aui	atum	
Damno	as	aui	atum	to dampe
Condemno	nas	aui	atum	
Castigo	gas	aui	atum	
Punio	nis	iui	itum	to punise
Mulcto	ctas	aui	atum	
Impleo	es	eui	etum	to fulfyll
Euacuo	as	aui	atum	to voyd

Quid interest inter accusare ⁊ incusare? Incusamus maiores accusamus pares uel inferiores ⁊ possunt habere datiuũ uel ablatiuũ cum coram uel accusatiuũ cum apud aut ante ut pirrhus accusat penelopen superbie coram matre sua uel apud aut ante matrem suam.

Nota quid inter Et Ac differunt.

In uerbis preciuz significantibus in quo casu ponit̃ preciũ in ablatiuo. ut emi equum decem minis uel emi equũ magno precio ⁊ potest addi alius ablatiu⁹ cum a uel ab ut emi a platone aut socrate sicut cum uendo potest addi datiuus ut uendidi tibi librum decem aureis. Ceterum hec adiectiua tanti q̃ti ⁊ sua composita ut tantidem quãtiuis quanticunqꝫ quantilibet item pluris ⁊ minoris cum sine substantiuo sunt semper ponunt̃ in genitiuo ⁊ preter hec omnia alia in ablatiuo ponunt̃. ut plautus quanti eam emit vili. ⁊ horacius quãte empte paruo. Eãdem legem seruant hec adiectiua cum alijs etiaz uerbis similibus ualeo estimo redimo ueneo lucror conduco loco ⁊ alijs huiusmõi. Quod si addãtur substantiua statim in ablatiuo conuertunt̃. Et sicut nõ dicimus quanto emisti sed quanti emisti. ita nõ possumus dicere quanti precij emisti sed quanto precio emisti. Sic dicimus quantiuis emisti ⁊ quantouis precio emas. Excipit̃ tantidem quod in ablatiuum resolui non potest. quia duos tantum casus habet tantũdem ⁊ tantidem. Eadem ratio est de pluris ⁊ minoris comparatiuis. Dicimus enim pluris emit ⁊ minoris uendit. Dicimus etiam carius ⁊ vilius non tamẽ carioris ⁊ uilioris uel emi uel uendidi. Plinius libro. xxxv. cuz de pamphilo pictore scribit. Neminem inquit minoris docuit talento id est neminem minori precio docuit q̃ꝫ talẽto contra uallensis laurentij sententiam qui vult huiusmodi genitiuos iungi dũtaxat cum uerbis emo ualeo uendo consto sto estimo.

Regula.

Ue sunt uerba tercij ordinis? q̃ exigunt ntĩũ ante se ⁊ post se accm̃ ⁊ datiũ ut trado te studijs philosophie

Do	das	dedi	datum
Trado	dis	idi	itum

f

Dedo	dis	di	itum	to geue
Tribuo	is	ui	utum	
Prebeo	es	ui	itum	
Impendo	dis	di	itum	to geue
Prepono	is	ui	itum	to seet a for
Antepono	is	ui	itum	
Prefero	eris	tuli	latum	idem
Premitto	tis	isi	issum	to send a for
Dico	cis	xi	ctum	to say
Dico	cas	aui	atum	to baloue
Subiugo	as	aui	atum	
Subigo	gis	egi	actum	to poot vnder
Subijcio	cis	eci	ectum	
Subdo	dis	didi	ditum	
Suppono	nis	sui	situm	to vnder poot
Mitto	tis	si	ssum	
Destino	nas	ui	atum	to sende
Lego	as	aui	atum	
Obpono	nis	sui	itum	to oppose
Obijcio	cis	eci	ctum	
Predico	cis	xi	ctum	to spek afori
Prenuncio	as	aui	atum	
Edico	cis	xi	ctum	
Indico	cis	xi	ctum	
Iubeo	es	ssi	ssum	to cõmande
Impero	as	aui	atum	
Precipio	is	epi	eptum	
Nuncio	as	aui	atum	to sheuv
Renuncio	as	aui	atum	
Interdico	cis	xi	ctum	
Probibeo	es	ui	itum	to forbede
Ueto	as	ui	itum	
Cõmendo	as	aui	atum	to cõmande
Confero	ers	tuli	latum	to geue
Comparo	as	aui	atum	to compari

Prodo	dis	didi	itum	
Indico	as	aui	atum	
Declaro	as	aui	atum	
Demonstro	as	aui	tum	to shewe
Manifesto	as	aui	atum	
Ostendo	dis	di	tum	
Explico	as	aui	atum	
Enucleo	as	aui	atum	to declare
Dilucido	as	aui	atum	
Aperio	is	ui	ertum	
Commodo	as	aui	atum	to leen
Mutuo	as	aui	atum	
Reddo	is	didi	itum	to geue agayn
Restituo	is	ui		
Promitto	tis	si	sum	
Spondeo	es	di	sum	to promise
Addico	cis	xi	ctum	
Accōmodo	as	aui	atum	to lene
Dono	nas	aui	atum	to geue

Legare quot significationes habet? duas. Legare enim est mittere. Unde dicunt legati quasi oratores mittant hinc etiam dicuntur collegę quasi simul mittant ad idem officium. Item legare est testamento relinquere vnde dicunt legata hoc est relicta et legatarij

Dare litteras dicimus non ei ad quē scribimus sed ad eū. Et econuerso non ad eum qui fert litteras sed ei. ut do tibi litteras ad ciceronem. id est do tibi litteras quas feras ad ciceronem et dedi litteras ad te ciceroni. id est dedi ciceroni litteras quas ferret ad te.

Cōmendare quot significationes habet? duas. Est enim aliquando primi ordinis et significat laudare. ut cōmendaui te in senatu et apud cesarem hoc est laudaui.
Aliquando est tercij ordinis et significat tradere fidei. ut cōmendo me tibi. id est tue trado fidei. et cōmendo tibi pecuniam. aut cōmendo rem memorię.

Quid interest inter mutuo ꝛ cōmodo? Cōmodamus que eadem restituunt ut libros uestes uasa ꝛ similia mutuamus q̄ non redduntur eadem. ꝛ consistunt in pondere fere ꝛ numero ꝛ mensura ut pecunias oleum triticū ꝛ similia. Unde dicitur mutuum quasi meum tuum ꝙ ex meo fiat tuum.
Quod uerbū hui⁹ ordinis hēre pōt post accn̄ duos datiuos. Do das. ut do tibi uirginē dono. dedi filie tue talentū doti. Reddo q̄t significationes hab3? tres. Reddere eñ huius ordinis significat restituere ut reddo tibi pecunias. Significat etiā ꝯsignare ut reddo tibi lrās q̄s cicero mihi ad te dedit. Significat etiam facere quando quarti ordinis est ꝛ duos habet accusatiuos ut reddā te doctrine id est faciā te doctū Reddo quō componit? ex re ꝛ do. quare geminat de? ut in secunda persona differat a redeo redis. In quo uerbo iō interponit d ut euitet hiatus q̄ esset in reeo. hoc est euphonie gratia. Queādmōm fit in redintegro ꝛ redimo.
Que sunt uerba huius ordinis. que possunt eē etiā ordinis quinti? sunt hec. Dono impartio augeo conduplico accumulo ꝛ siqua sunt similia. Dicimus eñ dono tibi libertatē ꝛ dono te libertate. Impartio tibi res meas. ꝛ impartio te rebus meis. Augeo tibi fortunas ꝛ augeo te fortunis. Conduplico ꝛ accumulo tibi diuitias. Conduplico ꝛ accumilo te diuitiis Que sunt uerba huius ordiuis que iunguntur tam datiuo q̄3 accusatiuo cum ad? duo rescribo ꝛ mitto.
Dicimus enim rescribo tibi ꝛ rescribo ad te. mitto tibi ꝛ mitto ad te.

Ue sunt uerba actiua quarti ordinis? que exigunt nominatiuum ꝛ accusatiuos duos. ut ego doceo te artem grāmaticam

Doceo	es	ui	ctum	to teche
Moneo	es	ui	itum	to vuerne
Flagito	as	aui	atum	
Peto	tis	tij	itum	
Posco	scis	sci	itum	to asbe
Postulo	as	aui	atum	

Rogo	as	ui	atum	
Oro	as	aui	atum	
Celo	as	aui	atum	to couer or to ꝯsell
Calcio	as	aui	atum	to schoo
Induo	is	ui	utum	to cloythe
Uestio	stis	iui	itum	to aray
Exuo	is	ui	utum	to do of
Cingo	gis	xi	ctum	to geide
Interrogo	as	aui	atum	to speri

Quid inter est inter orare ⁊ exorare. Orare est precari. Exorare est impetrare.

Celo quot alijs modis construit cum casib⁹ suis tribus modis. Dicimus enim celo tibi hanc rem. celo te hac re. celo te de hac re.

Que sunt uerba huius ordinis que post primum accusatiuū possunt habere etiā ablatiuū loco secundi accusatiui sunt hec Cingo calcio siue calceo exuo uestio induo. Dicimus enim induo te uestem ⁊ ueste. Accingo me gladium uel gladio. Calceo me coturnos ul' coturnis. Exuo me ⁊ induo ⁊ uestio palium ⁊ palio. peto etiam ⁊ postulo plerunqȝ ablatiuuȝ habent cum a uel ab ut ego peto ⁊ postulo hec abs te.

Ue sunt uerba actiua quinti ordinis: que exigunt accusatiuuȝ cum ablatiuo sine prepositione ut pasce te liberalibus studijs.

Spolio	as	aui	atum	to spole ⁊ roob
Priuo	as	ui	atum	
Onero	as	aui	atum	
Aggrauo	as	aui	atum	to truble
Premo	mis	essi	essum	
Exonero	as	aui	tum	
Alleuio	as	aui	atum	to make lyght
Leuo	as	aui	atum	
Impleo	es	eui	etum	to fulfyll
Imbuo	is	ui	utum	

Euacuo	as	aui	tum	to mak voyde
Inficio	cis	eci	ctum	to infcet
Farcio	cis	si	ctum	
Orno	as	aui	atum	to anorne
Exonero	as	aui	atum	
Alo	lis	ui	litum	to nuryse
Nutrio	tris	iui	itum	
Lacto	as	aui	atum	to geue soge
Munio	nis	iui	itum	to fluse
Inquino	as	aui	atum	to mak fouk
Maculo	as	aui	atum	
Tego	gis	xi	ctum	to couer
Cooperio	ris	ui	ertum	
Impartio	tis	ui	itum	to depart
Pasco	cis	ui	stum	
Libo	as	ui	tum	
Educo	as	ui	atum	to bryng fourt

Pasco quot modis construitur? octo. Dicimus enim boues pascunt herbam. herba pascit boues. boues pascunt herba. herbis pascunt boues. ego pasco boues. ego pasco herbam. boues pascunt. boues pascunt

Lacto et lacteo quomodo differunt se? Lactare est lacte nutrire. ut matres lactant pueros. Lactere uero est lac sugere. ut infantes lactent hoc est lac sugunt.

Impartio quot modis construitur? quatuor. Dicimus enim impartio tibi bona mea. Impartior te bonis meis. et tu impartiris a me bonis meis

Que sunt uerba que suscipiunt etiam ordinem? sunt hec septem. quero exonero spargo fundo figo sterno leuo. ut onero te donis et onero tibi dona. figo terram hasta et figo hastam terre. sterno lectum lodice et sterno lodicem lecto. spargo fundo tibi aquam spargo fundo te aqua. leuabo te hoc fasce et leuabo tibi hunc fascem Possunt addi huic ordini etiam aliorum ordinum uerba ut tango te digito. video te oculis. fecundo te erunis. audio te auribus cum alioquin primi ordinis sunt hec uerba. audio etiam sexti

Ue sunt uerba actiua sexti ordinis? que exigunt ntm̄ ꝛ accusatm̄ cum ablatiuo a uel ab mediante ut ego audi ui hoc a pretore quesiui hoc abs te.

Audio	dis	iui	itum	to here
Ausculto	as	aui	atum	to tak kepe
Alieno	as	aui	atum	to poot avvay
Auerto	tis	erti	ertum	
Amoueo	es	ui	otum	to remeue
Remoueo	es	ui	otum	
Abigo	gis	egi	actum	to driue avvey
Intelligo	gis	exi	ctum	to onderstond
Diuido	dis	si	sum	to dele or to dyuyd
Separo	as	aui	atum	
Accipio	pis	pi	ptum	to tak to
Recipio	pis	pi	ptum	
Quero	ris	iui	itum	to speri
Eripio	pis	ui	ptum	to onttake

Audio ꝛ ausculto iungunt etiam datiuo soli ꝛ significant obedire fiuntqꝫ sequentis hoc est septimi ordinis ꝛ recipio si militer quod significat promittere.

Amoueo hoc est remoueo sine d scribit. nam si cuꝫ d scriberetur admoueo esset tercij ordinis ꝛ significaret adiungere siue appropinquare

Eripio duob⁹ modis ꝯstruit. Dicimus em̄ eripio te a malis ꝛ est tercij ordinis. ut iste eripuit tibi filiam tuam.

Quero cuius figure? composite. componit enim ex que et res. cum nihil aliud sit querere q̄ꝫ que sit res aliqua dubitare. ideoqꝫ per dipthonguꝫ scribit. q̄ꝫq̄ꝫ ꝛ alia ratio esse possit. ut eius passiuum differat a queror deponēte quod est lamentor. Quero in compositione mutat dipthongum in i lōgam. inquiro. cuius uerbi regimen uarie autores accipiunt Dicimus enim quero ul' requiro hanc rem abs te. ꝛ quero uel requiro te de statu reipublice quēadmodum etiam deponente eiusdē significatiōis utimur. ut habeo q̄s percontere ꝛ percontare hanc rem ab illo.

Ue sunt uerba actiua septimi ordinis? que exignut no minatiuū āte se et datiū post se sine aliquo accusatiuo Sunt tamen qui hec putant magis neutra dici debere. sed nos contrarium censemus cum etiaꝫ passiua eoꝝ reperiantꝰ ut ego inuideo tibi. et tu inuideris a me. Horacius in poetica. Ego cur acquirere pauca. si possum inuideor

Inuideo	des	di	sum	to enuy
Recipio	pis	pi	ptum	to receue
Audio	dis	iui	itum	
Ausculto	tas	ui	tum	
Impero	as	ui	tum	to commannd
Benedico	cis	xi	ctum	to blys
Maledico	cis	xi	ctum	to cors
Timeo	es	ui	caret su.	to drede
Metuo	is	ui	caret su.	
Interdico	cis	xi	ctum	to forbede,

Nota ꝙ non potest dici hoc uerbum nō esse actiū. quia habꝫ in usu passiuum interdicor. nec potest dici ꝙ habere possit accusatiū post se. Non possumus enī dicere interdico tibi aquam et ignem. nec interdico te aqua et igni. sed dumtaxat dicimus interdico tibi aqua et igni. quare passiue possuꝫ dicere Tu interdictus es aqua et igni. et aqua et ignis interdictus ē tibi. et tibi interdictū est aqua et igni. sed hoc postremum est magis impersonale. Officio etiam officis huius ordinis est id est noceo cuius passiuum est officeor. Lucrecius in secundo. officiunt uti cogant tardius ire. Inuideo cuius figure? composite. unde componit ex in et video ꝙ oculos et animū in eos quibus inuidemus ꝯtinue intentos teneamus. ppter quod ueteres hoc uerbum non datiuo sed accusatiuo iungebant. ut ennimus quisnam liberum florem inuidit meum .

De uerbo passiuo.

Uid est uerbum passiuum? Quod in or desinēs formatur ab actiuo

Quot sūt ordines uerboꝝ passiuoꝝ? septem sicut actiuoꝝ et omnes exigunt ante se nominatiū persone patientis et post

se ablatiuū cū a uel ab persone agentis ut preceptor amat pyrrbum. pyrrbus amat a preceptore. preceptor docet pyrrbum. pyrrb' docet a preceptore. Casus eñi qui ultra duos principales sunt nō mutant in passiuo ut ego doceo te grāmaticam. tu doceris a me grāmaticam ego summo studio scribo mihi librum calamo in mēbranis bonitate eius utilitate mea quocunqȝ loco ⁊ tempore. A me summo studio scribit mihi liber calamo in mēbranis bonitate eius utilitate mea quocunqȝ loco ⁊ tempore.

Diligor	ris	ctus sum	to be loued
Emor	ris	ptus sum	to be bought
Dor nō ē in usu	ris	tus sum	to be gevyn
Doceor	ris	ctus sum	to be tacht
Spolior	ris	tus sum	to be spoled
Audior	ris	tus sum	to be herde
Inuideor	ris	tus sum	to be envyed

De uerbis neutris

Quod est uerbum neutrum? quod in o desinens nō format passiuum in or. Unde dicit neutrū. quia hec uerba neutra sunt hoc est nec actiua nec passiua.

Quot sunt ordines uerbor neutror? Nouem. Substantiuū quanqȝ improprie dicat neutrū. qr non desinit in o. Possessiuum acciquisitiuum transitiuum effectiū absolutum imperfectum neutrūpassiuum ⁊ neutropassiuum. Que sunt uerba neutra primi ordinis? que dicunt substantiua. ut sum es est quod per se substat ut ego sum. ⁊ in ipsum cetera uerba resoluunt. ut amo id est amans sum. Legedam id est legēs eram ⁊ ab eo composita. ut absum adsum Copulat autem similes casus ut ego sum fortis. Construitur etiam cum genitiuo. ut hic liber est pyrrhi. ⁊ cum datiuo ut est mihi pater. ⁊ cum ablatiuo. ut sum magno animo. ⁊ cum duobus datiuis ut sum tibi cure sum tibi impedimento. ⁊ cum ablatiuo cum prepositione in uel sub uel apud ut sum in foro. sub tecto apud macellum. Interdum sine casu posteriore. ut deus est deus fuit semper ⁊ deus erit semper. Composita

autem iungunt fere semp datiuo. ut ego intersum lectioni illi inest virtus. multa mihi desunt

Sum	es	fui	to be
Intersum	es	fui	to be betwyen
Obsum	es	fui	to hort
Prosum	es	fui	to profyte
Presum	es	fui	to be afori
Adsum	es	fui	to be present
Absum	es	fui	to be awey
Desum	es	fui	to faill
Insum	es	fui	to be in
Subsum	es	fui	to be onder
Supersum	es	fui	to be aboui

Nota q ad sum non significat presens sum ut quidam existimant sed ppe sum. Sicut absum significat longe sum. qd ex ipsa significatione prepositionis componentis intelligit. ad enim significat apud & quasi prope Cicero de officiis. Inter hominem & beluam hoc maxime interest. q hec tantuz quantum sensu mouet ad id solum quod adest quodqz presens est se accomodat. hoc est ad id quod prope est & quod presens est quod ipsemet declarat subiungēs paululum ad modum sentiens preteritum aut futurum id est sentiens tm̄ quod adest hoc est quod mox abijt uel mox futurum est.

Ue sunt uerba neutra secundi ordinis: que dicunt possessiua & exigunt nominatiuū ante se & post se ablatiuū sine prepositione. ut pyrrhus abundat libris.

Egeo	es	ui	caret su.	to ned
Indigeo	es	ui	caret su.	
Careo	es	ui	tum uel sum	to lake
Abundo	as	ui	atum	to ourflou
Affluo	is	xi	xum	
Exubero	as	aui	atum	
Satago	gis	egi	ctum	to do besyly
Memini	sti	it	caret su.	to remembre

Que sunt ex his que & genitiuo iungunt: Egeo indigeo sa

tago.ut terencius.hic satagit rerum suarum id est anxius ꝛ curiosus est rerum suarum.

Memini huiꝰ ordinis neutꝝ est lꝫ in o nō desinat ꝛ tū iungitur aliqn̄ accō.ut virgilius. Forsan ꝛ hec olim meminisse iuuabit.Aliqn̄ etiā iungit̄ ablatiuo cū de prepositione.lꝫ qn̄ accusatiuo ꝛ gtō iungit̄ signt recordari.ut non memini hanc rem uel huius rei. h̄ est nō recordor. qn̄ aūt iungit̄ ablatō cū prepositione uel interdū genitiuo significat mentionē facere.ut priscianus non meminit de hac re ul' huius rei hoc est mentionem non fecit.

Abundo ꝛ affluo possunt esse etiaꝫ possessiua.Dicimus em̄ ego abundo ꝛ affluo rebus omnibusꝛ res omnes abundāt ꝛ affluunt mihi.

Careo ꝛ indigeo differūt.qꝛ nō indigemꝰōnibꝰ quibꝰ caremꝰ.utputa caremꝰ multitudine seruoꝝ q̄ nō indigemꝰ.Omnibꝰ āt quibꝰ indigemꝰ caremꝰ.qꝛ si nō caremꝰ nō indigeꝰ

Deficio deficis huius ordinis est ut ego deficio pecunia potest tamen esse etiam possessiuum secundi ordinis ut pecunia deficit mihi.potest quoqꝫ esse actm̄ primi ordinis ut inopem deficiunt omnes amici hoc est deserunt.

Ue sunt uerba neutra tercij ordinis:que dicunt̄ acquisitiua ꝛ exigunt nominatiuū ante se ꝛ post se datiuum ut ego indulgeo amori nostro.

Seruio	is	ui	tum	to serue
Inseruio	is	ui	tum	
Faueo	es	ui	utum	to fauour
Aspiro	as	ui	tum	to pref hye
Benefacio	cis	eci	actum	to do vvel
Derogo	as	aui	atum	to mak lytel
Detraho	is	xi	ctum	
Studeo	es	ui	caret su.	to study
Hereo	es	si	sum	
Inhereo	es	si	sum	to intlyue
Adhereo	es	si	sum	
Obuio	as	ui	tum	to mete

Occurro	ris	ri	sum	
Succurro	ris	ri	sum	to helpe
Subuenio	nis	ni	tum	
Prouideo	es	di	sum	to prouide
Placeo	ces	ui	tum	to plaese
Displiceo	ces	ui	tum	to displaese
Proficio	cis	eci	ctum	to profyte
Parco	ces	erci	sum	to sparei
Indulgeo	es	si	tum	
Pareo	es	ui	caret su.	
Obedio	dis	iui	itum	to obey
Obtempero	as	ui	atum	
Annuo	is	ui	utum	to graynt
Abnuo	is	ui	utum	to deny
Soluo	is	ui	utum	to pay
Caueo	es	ui	utum	to bevvare
Obsisto	stis	ui	atum	
Obsto	stas	stiti	atum	to vvyt stade
Repugno	nas	aui	atum	
Cedo	is	essi	essum	to go avvey
Consulo	is	ui	ultum	to gev consell
Debeo	es	ui	itum	to ovve
Satisfacio	cis	eci	ctum	to mak satisfctiō
Incumbo	is	ui	itum	to perteñ
Sapio	is	ui	itum	to taste
Acquiesco	scis	eui	etum	to be content
Uaco	as	aui	tum	to tak hede

Hereo quot significationes habet: duas. aliquādo eñ signi ficat adherere ut hereo parieti. aliquando dubitare ꝛ tunc ē absolutū: vnde fit frequentatiuū hesito, ut iuuenalis. Et tamē heret ꝛ dubitat alta Chionem deducere sella.

Placeo quō facit preteritū: placui ꝛ placit⁹ sum. Sicut etiā pleraqꝫ alia neutra. Juro iuraui ꝛ iurat⁹ sum. Prandeo prā di ꝛ pransus sum. Ceno aui ꝛ atus sum Careo carui ꝛ cassus sum. Pateo patui ꝛ passus sum. Titubo titubaui ꝛ atus sum

Poto potaui ⁊ potus sum. Potus tamen cenatus ⁊ iuratus aligando passiue capiunt ut epoto medicamento efflauit animum ⁊ iuratus discessit ⁊ it incenatus cubitum.
Caueo potest etiã inter actiua cõnumerari septimi ordinis. ⁊ eius passiuum est caueor. ut caue tibi id est attende ne qd tibi mali accidat. potest etiam iungi cum ablatiuo cum preposítione ut caue ab illo. Itez cum accusatiuo ut caue illum Item cum alio uerbo ut caue cadas.
Ubi notandũz est q cum negatione ⁊ sine negatione eadẽ est significatio ut caue cadas. ⁊ caue ne cadas idem significant.
Seruio ⁊ inseruio quomõ differunt? Illud necessitatis est. hoc uoluptatis.
Consulo debeo ⁊ sapio interdum habent post se etiam accusatiuum ut consulo tibi cõmodum tuum ⁊ debeo tibi talentum. ⁊ carmina sapiunt demorsuz vnguem. Sed tunc cõsulo ⁊ debeo sunt actiua.
Sapio uero non est actiuuz. sed figurata est hec locutio. sapit mel hoc est habet saporem mellis. queadmodum fit in quibusdã aliis uerbis actiuis passiuis ⁊ neutris. ut ille agit uxorem id est agendo repsentat uxorem. ⁊ uxor temulenta uomuit maritũ id est vomitu spersit maritum. ⁊ tu viuis bacchanalia id est viuendo bacchanalia exerces. sonas asinuz id est sonando refers asinum. ⁊ epistola redolet antiquitatẽ id est bene olendo representat antiquitatem. Ad hec dicũt aliqui exuisti me. exsibylasti me. execrasti me id est expuendo exsibylando execrando derisisti me.
Quod uerbum ex his contrariam sibi habet significationẽ cum ablatiuo iungit? Uaco. Nam si datiuo iungit significat do operam. ut uaco litteris. Si uero ablatiuo significat contrarium. ut uaco curis hoc est careo. Si absolute ponat vacare interdum significat superfluuz esse. ut. xv. carmina uacant id est abundant ⁊ superflua sunt. interdum cõmodum esse ⁊ ocium esse ut si uacat nostros audire labores id est si cõmodum si ocium est.

Ue sunt verba neutra quarti ordinis: que trāsitiua di cuntur ⁊ exigunt nominatiuū ante se post se accusatiuū sicut actiua ut tu aras terraꝫ ⁊ ego sero agrum. Potest etiā addi datiuus. ut virgilius. En quis conseuimꝰ agros. ⁊ ha bent passiuum in tercijs personis in utroqꝫ numero. ut ter ra aratur a te ⁊ agri seruntᷣ a me. Poete tū per ꝓsopopeiaꝫ utuntᷣ etiam alijs personis. ut si terra loquens dicat aror.

Aro	as	aui	atum	to teyll
Colo	is	ui	ultum	to labour grounde
Semino	as	aui	atum	to saue
Sero	is	ui	atum	
Insero	is	ui	ertum	
Consero	is	iui	situm	to graft or to plainte
Planto	as	ui	atum	
Poto	as	aui	atum	to drynck
Bibo	bis	bi	itum	
Edo	dis	di	sum	to eet
Comedo	dis	di	sum	
Ceno	as	aui	atum	to soupe
Coquo	quis	xi	ctum	to sethe
Decoquo	quis	xi	ctum	to dygest mete
Digero	ris	ssi	stum	
Sorbeo	es	ui	caret su.	to sup
Mingo	gis	xi	ctum	to pysh
Suo	is	ui	tum	to sve
Dissuo	is	ui	utum	to vnsve
Neo	es	eui	tum	to spyne
Glomero	as	ui	tum	to vuynde
Texo	xis	ui	xtum	to vueif
Voluo	is	ui	lutum	to vurape
Euoluo	is	ui	utum	to ovt vurape
Inuerto	tis	ti	sum	to ouer torñ
Retexo	is	ui	xtum	to vnknyt
Implico	cas	ui	atum	to folde in

Impedio	is	iui	itum	
Explico	cas	ui	tum	to shaue ovt
Misceo	ces	cui	xtum	mengyll
Frango	gis	egi	ctum	to breke
Scindo	dis	di	issum	to kyte
Findo	dis	di	sum	to clyue
Diuido	dis	di	sum	to dyuyde
Incido	dis	si	sum	to kyte in
Sero	as	ui	atum	to saue
Amputo	as	ui	tum	to kyt
Edificio	as	ui	atum	to belde
Molo	is	ui		
Pinso	is	ui	stum	to bake
Contondo	dis	di	usum	to stampe
Pingo	gis	xi	ctum	to peynt
Terebro	as	ui	tum	to bool
Perforo	as	ui	tum	to rent out
Uello	is	li	ulsum	
Condio	is	iui	tum	to sauori vuel
Puto	as	ui	tum	to vuene
Meto	is	ui	ssum	to mavue
Repastino	as	ui	tum	
Tero	is	ui	tum	to thrust done
Uindemio	as	ui	tum	to kyt vynes
Nauigo	as	ui	tum	to sayll
Inbibeo	as	ui	tum	to for bede
Pitisso	as	ui	atum	to tast
Pregusto	as	ui	atum	
Triuiro	as	ui	tum	to trheshe
Uentilo	as	ui	atum	to fane
Pulso	as	ui	atum	to clok or to ryng a bell

Nõ q sero ris ui satũ signficat idẽ qđ semino. Qũ ãt facit i su pino sertũ sigt plãtare ut serit arbores. vgi. insere nunc meli bee piros. xii dr ager ɔsit⁹. i. plen⁹ arborib⁹. sigt ẽt ordinare, vñ dr series. i. ordo ⁊ desero. i. derelinq. ⁊ serio aduerbiũ c⁹

Ue sunt uerba neutra quarti ordinis: que trāsitiua dicuntur & exigunt nominatiū ante se post se accusatiuū sicut actiua ut tu aras terram & ego sero agrum. Potest etiā addi datiuus. ut virgilius. En quis conseuimus agros. & habent passiuum in tercijs personis in utroque numero. ut terra aratur a te & agri serunt a me. Poete tn̄ per prosopopeiam utunt etiam alijs personis. ut si terra loquens dicat aror.

Aro	as	aui	atum	to teyll
Colo	is	ui	ultum	to labour grounde
Semino	as	aui	atum	to saue
Sero	is	ui	atum	
Insero	is	ui	ertum	
Consero	is	iui	situm	to graft or to plainte
Planto	as	ui	atum	
Poto	as	aui	atum	to drynck
Bibo	bis	bi	itum	
Edo	dis	di	sum	to eet
Comedo	dis	di	sum	
Ceno	as	aui	atum	to soupe
Coquo	quis	xi	ctum	to sethe
Decoquo	quis	xi	ctum	to dygest mete
Digero	ris	ssi	stum	
Sorbeo	es	ui	caret su.	to sup
Mingo	gis	xi	ctum	to pysh
Suo	is	ui	tum	to sve
Dissuo	is	ui	utum	to vnsve
Neo	es	eui	tum	to spyne
Glomero	as	ui	tum	to vuynde
Texo	xis	ui	xtum	to vueif
Voluo	is	ui	lutum	to vurape
Euoluo	is	ui	utum	to ovt vurape
Inuerto	tis	ti	sum	to ouer torn̄
Retexo	is	ui	xtum	to vnknyt
Implico	cas	ui	atum	to folde in

Impedio	is	iui	itum	
Explico	cas	ui	tum	to shaue ovt
Misceo	ces	cui	xtum	mengyll
Frango	gis	egi	ctum	to breke
Scindo	dis	di	issum	to kyte
Findo	dis	di	sum	to clyue
Diuido	dis	di	sum	to dyuyde
Incido	dis	si	sum	to kyte in
Sero	as	ui	atum	to saue
Amputo	as	ui	tum	to kyt
Edificio	as	ui	atum	to belde
Molo	is	ui		
Pinso	is	ui	stum	to bake
Contondo	dis	di	usum	to stampe
Pingo	gis	xi	ctum	to peynt
Terebro	as	ui	tum	to bool
Perforo	as	ui	tum	to rent out
Uello	is	li	ulsum	
Condio	is	iui	tum	to sauori vuel
Puto	as	ui	tum	to vuene
Meto	is	ui	ssum	to mavue
Repastino	as	ui	tum	
Tero	is	ui	tum	to thrust done
Uindemio	as	ui	tum	to kyt vynes
Nauigo	as	ui	tum	to sayll
Inbibeo	as	ui	tum	to forbede
Pitisso	as	ui	atum	to tast
Pregusto	as	ui	atum	
Triuiro	as	ui	tum	to trhesshe
Uentilo	as	ui	atum	to fane
Pulso	as	ui	atum	to clok or to ryng a bell

Nō q sero ris ui satū sigficat idē qd semino. Qū āt facit ī su pino sertū sigt plātare ut serit arbores. Ugi. insere nunc meli bee piros. xii dr ager ɔsit⁹. i. plen⁹ arborib⁹. sigt ēt ordinare, vñ dr series. i. ordo ⁊ desero. i. derelinq̄. ⁊ serio aduerbiū c⁹

ꝯtrarium est loco. Interdũ significat inserere ꝛ per ordinē miscere ꝛ intexere. Unde serta dicunt corolle floribus intexte. Dicunt etiam ipse corone serte hoc est intexte floribus. Lucanus. Accipiunt sertas nardi de flore coronas. Inseritur etiam ramus in arbore. Conserere etiã significat seminare et plantare. Uirgilius. En quis conseuimus agros. Possumus tamen dicere seui triticum in agro ꝛ seui agrum tritico. Conseui ortos arboribus ꝛ conseui arbores in ortis. Inseui malũ ramusculo piri ꝛ ramusculum piri in malo inserui. vnde fit saton ꝛ insitio que duplex est ꝛ cum infixo trunco sterili inseritur surculus fecunde arboris ꝛ cum germen aliene arboris inserimus libro inciso cortice. Putare proprie est resecare que superflua sunt. Unde dicimus putare vites ꝛ ueteres dicebant argentum purum putum. id est purgatissimũ. Hinc fit amputare quod est resecare. propterea putare dicit cogitare. quia cogitando quasi resecamꝰ que superflua sunt ꝛ quod melius sit mente concipimus. Hinc descendunt etiã disputare deputare reputare computare.

Pitisso quid proprie significat? parce vnũ gusto. quasi tēptandi gratiã. Terencius. Pitissando multũ vini absumpsisti hodie. tale est uerbum quo plautus utit cyatisso. quod q̃ sexti potius ordinis sit ut cyathisso apud te quando poto. tale ē etiam grecisso.

Uentilare quot modis construit? Dicimus uentilare triticũ hoc est uentilando purgare. ꝛ uentilare aurũ digitis sudãtibus dixit iuuenalis. Dicimus etiam uentilare faciem et corpus flabello.

Pulsare ꝓprie est percutere ut pulsat pugnis pectora. Antiqui pulto dicebant vnde fit ut significet canere siue ludere ut pulsat cytharam. Nec potest dici campana pulsat sed pulsat nec campanam sono sed pulso. Possumus tamen dicere sono campana sicut sono cythara ablatiui casus ut virgilius Cythara crinitus Iopas personat aurata. Possumꝰ etiam dicere campana sonuit terciam ꝛ quartam horam. et tercia hora pulsata est ꝛ quarta hora pulsata est. Uirgilius

Iamqz eadem digitis iam pectore pulsat eburno. Aliquando sono iungit cum accusatiuo virgilius. Nec vox homine sonat id est exprimit sonando. et silue resonant amarilida id est resonando exprimunt. Sunt quedaz alia uerba huius ordinis que raro et apud poetas in usu sunt. In tercijs uero personis frequens est usus eorum.

Pluo	is	ui	tum	to reyn
Ningo	is	xi	ctum	to snevve
Tono	nas	ui	tum	to thonnere
Corusco	cas	ui	tum	to sheyn
Fulmino	nas	ui	tum	to lighten
Grandino	nas	ui	tum	to hace

In his non ponitur nominatiuus expressus et subauditur deus ut iupiter pluit hodie magnos imbres. Liuius tamen et valerius pluisse lapidibus dicunt. Et virgilius in georgicis dixit. Nec densior aere grando. nec de concussa tantum pluit ilice glandis. tamen hoc loco nominatiui casus esse videtur.

Que sunt verba neutra quinti ordinis: que effectiua dicuntur et exigunt ante se nominatiuum et post se ablatiuum sine prepositione uel accusatiuum cum prepositione ob aut propter. ut ego caleo igni uel ob ignem aut propter ignem.

Caleo	es	ui	caret su.	to be hote
Frigeo	es	ui	caret su.	to be colde
Gaudeo	es	sus sum		to ioy
Pingueo	es	ui		to be fatte
Palleo	es	ui		to vver pall
Areo	es	ui		to be dry
Vireo	es	ui		to vver grene
Tepeo	es	ui		to vver leuke
Albeo	es	ui		to bevvhyte
Nigreo	es	ui		to be blake
Rubeo	es	ui		to be rede
Floreo	es	ui		to flores
Timeo	es	ui		to fere
Turgeo	es	ui		to bolden

Ferueo	es	ui	to vver hoot
Stupeo	es	ui	to vvonder
Horreo	es	ui	to abhorre
Mereo	es	es.	to morne
Calleo	es	ui	to be harde
Polleo	es	ui	to shern
Liqueo	es		to be clairi

Caleo per simplex l huius ordinis est ꝛ significat calescere hoc est calefieri. per duplex uero l similiť huius ordinis esse potest ꝛ significat callum facere. ut nimio dolore obcalluit. aliquando quarti ordinis est hoc est neutri transitiui ꝛ significat callidum siue astutum esse ꝛ optime aliquid scire ut dicenda silendaqꝫ calles. Merere quando primam sillabam longā habꝫ cum diptbongho significat mestum eē ꝛ animo egrum ꝛ caret preterito. nā mestus a um nomen est nō participium. Mereo uero habens primā sillabam breuē idem est quod mereor ꝛ facit in preterito merui sicut mereor meritus sum uel fui. ut ego merui laudem siue merit⁹ sum laudē illud enī neutrum hoc deponens est transitiū. Mereo etiaꝫ idem est quod milito sub stipendio. ut iste meret sub cesare id est militat ꝛ est sexti generis neutroꝝ que absoluta dicū-tur. Diciťqꝫ a mereo quod est pro mercede aliquid operor: vnde ipsa merces diciť potius q̄ꝫ a mercando. Hinc meretrices dicte sunt ipē quoqꝫ suam militiam exercentes ac stipēdia sua facientes ꝛ adiectiuuꝫ meritorius a. um. vnde scorta mascula pueri meritorij vocanť hinc etiaꝫ taberne meritorie dicunť. ꝛ apud. A. gelium tais meretricando magnaꝫ pecuniam demerebat. Mereo etiam et mereor quando post se ablatiū habent cū prepositione de significat tractare. ut ego bene mereor de te. Antonius male merit⁹ ē de militib⁹ suis. siue male meruit de militib⁹ suis. Uirgilius. Si bene quid de te merui. Sic dicunť etiā pmereo ꝛ pmereor. cōmereo ꝛ cōmereor. Inter q̄ hec differētia ē qꝛ pmeremur ꝛ meremur bona. cōmeremur mala. Demeremur etiā dicim⁹ id est bene mereri. Ut quinti. ut pleniori obsequio demererer amantissi-

mos mei. vnde male usurpant aliqui demerita p viciis. eme riti milites dicunt qui ob ingrauescentem etatem ab onero militādi liberant nec amplius merent.

Ue sunt uerba neutra sexti ordinis: que absoluta dicū tur ⁊ exigunt ante se ntīm post se autē nullo indigēt ca su ut deus est, ego viuo. q̄q̄ꝫ possit esse ablatiuus cum in uel sub uel alia hmōi prepositione. ut deus est in celo. nos viui mus sub Rō. pon.

Uiuo	uis	xi	ctum	to lyue
Occumbo	is	ui	tum	
Obeo	is	ui	tum	to perese
Pereo	is	ui	tum	
Intereo	is	ui	tum	
Occido	is	ui	tum	
Dormio	is	ui	tum	to slepe
Deficio	cis	ci	ctum	to fayle
Quiesco	cis	ui	tum	to rest
Jaceo	cis	ui		to lyge
Sedeo	des	di	sum	to syt
Sto	stas	ti	tum	to stande
Surgo	gis	xi	ctum	to ryse
Maneo	es	si	sum	to abyde
Remaneo	es	si	sum	
Resto	tas	ti	tum	to remane
Cado	dis	di	sum	to fal
Ruo	is	ui	tum	
No	as	ui	tum	to swyme
Nato	as	ui	tum	
Nauigo	as	ui	tum	to sayl
Emergo	gis	si	sum	to flovv
Uolo	as	ui	tum	to vvyll
Salto	as	ui	tum	to lep
Laboro	as	ui	tum	to labour
Sudo	as	ui	tum	to suet
Ludo	dis	si	sum	to play

Uigilo	as	ui	tum	to wack
Titubo	as	ui	tum	
Nuto	as	ui	tum	whake or to stomyl
Uacillo	as	ui	tum	
Labo	as			
Hio	as	ui	tum	to gape
Hisco	cis			
Euado	dis	si	sum	to goo owt
Sum	es	fui		to be
Uesperasco	cis	sci		to drawe to euynwarde
Lucesco	cis	scit		to wex lyght

Uiuo volo las ꝛ aliqua ex supꝛadictis habent etiam post se nominatiuū ut viuo felix. hec. auis volat hilaris. Uiuo etiā aliquando habet accusatiū post se. ut viuo vitam sicut etiā dicimus obeo mortem. Dicimus etiam iste viuit asinū ꝛ hi viuunt bacbanalia id est viuendo sequunt̄ asinum ꝛ bacbanalia. quēadmodum etiam dicimus tu euigilasti pꝛelia id ē vigilando scripsisti. A viuo deriuat̄ victus qd̄ uerbū alimoniam significat. ut virgilius. Tū victu reuocās vires. Et therencius. Semper erit pꝛesidium clitbipho victus uestitus. Quando accusatiū habet viuo actiuū est pꝛimi oꝛdinis. ut viuo etatem vnde ꝛ passiuum habet iam tercia viuit̄ etas. Hinc fit conuiuo ꝯuiuis ꝯuixi ctum tsamen eeten. Jnde conuictores qui simul viuunt. sed duo hec ꝯuiuatoꝛ qui ad conuiuium inuitat ꝛ ꝯuiua qui inuitat̄s conuiuoꝛ ꝯuiuaris uerbo deponenti habent oꝛiginem. Titubare est eius qui non pōt insistere pedibꝰ ut faciunt hebꝛii atqꝫ egroti. transfert̄ qꝫ ad animū. ut ille titubat. id est mō ait mō negat ꝛ nescit q d loquat̄. Nutare est alicuiꝰ magne molis ruinā minantis ꝛ transfert̄ ad animū. Labare est repēte ruere ut labat turris ꝛ ad animū qꝫ transfert̄. ut labascit ille vno v̄bo tā cito. ꝛ differt a laboꝛ oris. Nā labi ē leuiter ꝫ sensim deoꝛsum ire. Jtē ab elaboꝛ elaberis quod ē periculū fugio ut hic est elapsus id ē periculū aufugit instar anguille q̄ elabes manibꝰ fugit

Quid interest inter hiare et hiscere? Hiare est aliquid sua sponte aperiri absque externa aliqua vi ut hiat tellus siue lignum. hiscere est oris tm̃ et quidem humani. Et capit pro loqui ut non audeo hiscere.
Sum es est quando absolute ponit id est solum vnum ntm̃ ante se habens huius ordinis neutrorum est ut deus est. et semper erit inuidia et hmōi Jungit aūt et cum gtō quinque modis. Primo quando significat possessionem ut hoc pecus est melebei. Secundo quando notat laudē uel vituperationem ut hoc pecus est magne utilitatis uel magni detrimēti cui⁹ loco aliquādo ponit ablatiuus ut catilina fuit magna vi corporis et animi. Tercio quādo nullum habet ntm̃ sed genitm̃ cum infinito et significat interest. ut discipuli ē honorare magistrum. Quarto quando sumit pro ualet et ad precium tendit. ut q̃ti est sumito pro q̃tum ualet cesar. tanti eius apud se gratiam esse ostendunt. uti et reipu. iniuriam et suum dolorem eius voluntati ac precibus condonet. Quinto quādo mansionem significat ut ego sum domi mee. tu es domi tue item domi nostre. domi uestre. domi aliene. Ubi nōdum ē q͡ cum alijs adiectiuis nō iungeret. neque enim diceremus ego sum domi honeste et domi pulchre. sed in domo honesta et in domo pulchra. et licet dicere sum domi et sum in domo Sicut egredior domo et egredior e domo. Jungit etiā sum cum datiuo et significat habeo. ut sunt mihi bis septem prestanti corpore nymphe. Jtē cum duobus datiuis ut tua uerba sunt mihi contemptui. Jtem cum datiuo et infinitiuo sine nominatiuo ut non est cuiq̃ fallere. Jtem cum accusatiuo cum prepositione ut hoc est apud virgilium. Jtem cum ablatiuo sine prepositione ut hec est prestanti corpore. Jtem cū ablatiuo cum prepositione in ut in mea manu est. itē penes vos est. Est autem penes esse nō apud aliquē esse sed in manu et quasi potestate alicuius esse. Aliquando est idem significat quod uergit et expositum est. iungit que accusatiuo cū p̄positiōe ad. Cesar aquitania a garunna flumine ad pireneos montes et eam partē oceani q̃ est ad hispaniā pertinet.

Aliquãdo iungit̃ cum infinitiuo sine aliquo casu.ut cernere erat.i.cernere licebat. Pernoctare ẽ totã noctẽ insomnẽ du/cere. Peruigilare etiã idẽ significat sed in hoc differunt. q2 illud nocte dũtaxat.hoc etiã die fit.vnde pernox ⁊ peruigil

Ue sunt uerba neutra septimi ordinis: que imperfecta dicunt̃.⁊ exigunt nominatiũ ante se ⁊ post se obliquũ cum prepositione nisi fuerint nomina aduerbialit̃ posita.ut eo in vrbem eo domum.

Abeo	is	ui	tum	to go avvey
Discedo	is	ssi	ssum	
Recedo	is	ssi	ssum	
Eo	is	iui	itum	to go
Uado	is	si	sum	
Incedo	is	ssi	ssum	
Pergo	is	xi	ctum	
Uenio	is	ni	tum	to com agayn
Redeo	is	ui	tum	to enterin
Remigro	ras	ui	tum	
Introeo	is	ui	tum	to go in or to entre
Exeo	is	ui	tum	to go ovvt
Transeo	is	ui	tum	
Transmigro	as	ui	tum	to ouer go
Contendo	dis	di	tum	
Pugno	nas	ui	tum	to fyght
Certo	tas	ui	tum	
Curro	ris	ri	sum	to ryñ

Pergere ꝓprie est iter aut rem aliam inceptam prosequi. Uenio apud doctos frequent̃ ponit̃ ꝓ eo ut ueniebã ad il/lum.sicut ꝯtraeo ꝓ uenio ut eo ad te ⁊ ambo ꝯiungunt̃ cum dtõ sine prepositõne ut it clamor celo venturaq3 desuꝑ vrbi ⁊ hostes ueniunt excidio hoc est ad excidium.

Migrare est domiculũ mutare ⁊ alio se ad habitandũ ꝯfer re. Remigrare est oppositum hoc est ad primum domiciliũ reuerti. ⁊ idcirco homines qui obeunt migrare ex hac vita dicunt̃. Transmigrare est longius ad habitandum ire.

Eo ⁊ iterfacio idẽ sunt. ƺ nõ est idẽ viam facio ⁊ iter facio. Nã facere iter est ire seu viã ingredi. facere viã est aperire transitũ ꝑ quẽ iri possit munire aũt viã idẽ est qd reficere re purgare sternere scilicibus q̄ñ uł ꝯtriti sunt scilices uł forte deficiunt.

Incũbere est toto animo siue corpore alicui rei insistere ⁊ aliqñ est hui⁹ ordinis ut incubo in studia ⁊ ad studia phie. aliquando ẽ ordinis acquisitiuorũ neutroꝝ ut incubo studijs phie. Sꝫ illud animaduertendũ ꝙ qñ ad animũ refert vtriusqꝫ ordinis ẽ. qñ aũt ad corp⁹ duntaxat tercij ordinis hoc ẽ acquisitiuoꝝ ut incumbo remis. nõ enim diceremus incũbo in remos neqꝫ ad remos

Currere in agꝝ dicim⁹ si sim⁹ ext̃ agꝝ. si aũt sim⁹ in agro dicimus curro in agro. Nã; he q̄tuor ꝑpositiones. in sb̃ sup ⁊ sb̃ ter. q̄tiens motũ significant iungunt accõ. qñ ãt nõ signt motum de loco ad locum iungunt ablatiuo. ut tityr⁹ recubat sb̃ tegmine fagi nos quiescim⁹ sb̃ tecto ⁊ nos eam⁹ sb̃ tegmẽ fagi. reducamus nos sb̃ tectum. nauta cecidit in vndas. non in vndis. ⁊ hostes labunt super hostes. nõ super hostibus.

Ue sunt ṽba neutra octaui ordinis ⁊ q̄ neut̃ passiua dicunt. ꝙ in voce actiua instar passiuoꝝ ꝯstruunt ut discipulus vapulat a preceptore. ⁊ sunt quinqꝫ.

Exulo	as	aui	tum	to be baꝛnyst
Liceo	es	ui	tum	to be pꝛysed
Uapulo	as	ui	tum	to be bet
Ueneo	es	ui	tum	to be sholde
Nubo	is	ui	ptum	to be maryed

Exulo c⁹ figure ꝯposite. ex q̄t dcõnib⁹ ꝯponit ex trib⁹. vna integra ⁊ duab⁹ corruptis ꝟ est ex ꝑpositiõe ex ⁊ solo nõie ⁊ eo ṽbo. exulo em̃ ẽ ex solo eo ꝟ est ext̃ solum eo. Sunt em̃ exules qui natali solo ꝑuant qui dicunt etiã extorres q̄i ext̃ terrã suã euntes. Dicit ãt exulare de loco ⁊ in loco ut donatus affirmat ut nos exulam⁹ rõ ⁊ exulam⁹ viterbij. i. extorres rõ habitam⁹ viterbij qui loc⁹ exilij nobis assignatus est.

Nubere dicitur de mulieribus tantum ut hec puella nupta

est a patre formoso odolescenti. Dicit auté nubo a uerbo obnubo quod est obtego et cooperio quia sponse ad viruz pficiscentes pudoris gratia obnupta id est cooperta facie proficiscebant. hinc nupte id est sponse. Reperitur tamé apud ueteres nouus nuptus pro sponso.

Liceo lices in usu est. ut tu licebis a me paruo precio. Repitur tamen tiam deponens liceor cum frequentatiuo eius licitor que cum accusatiuo iungunt et significat ultra preciuz deferre in auctione facienda. hinc fit polliceor quod é sponte promitto.

Ue sunt uerba neutra noni ordinis? que neutro passiua dicunt et in preteritis atqz his que a preteritis formantur declinant sicut passiua. In ceteris uero temporib9 seruant vocem actiuorum.

Gaudeo	des	sus sum	to be mery
Fio	fis	ctus sum	to be mad
Fido	dis	sus sum	to trest
Confido	dis	sus sum	
Soleo	es	tus sum	to vvont
Audeo	es	sus sum	to der

De uerbis cómunibus.

Ue sunt uerba cómunia? que in voce passiua tam actiuam quam passiuam habent significationez. ut ego criminor te et criminor a te. tu ueneraris deuz deus ueneratur a te.

Largior	ris	tus sum	to geu or be geun
Experior	ris	tus sum	to assay
Uenero	ris	tus sum	to vvorship
Moror	ris	tus sum	to tarry
Criminor	ris	tus sum	to blame
Amplector	ris	xus sum	to brase
Osculor	ris	tus sum	to kyse
Hortor	ris	tus sum	to exhort
Interptor	ris	tus sum	to interpret
Hospitor	ris	tus sum	to herbari

Largior experior veneror moror osculor hortor. Criminor

amplector interpretor hospitor adde.
Moror ultra ꝓpriam significationē suam que est expectare aut expectari significat etiaꝫ retinere aut retardare. ut quid omnes venientes ad te tantum remoraris id est tm̄ retines Et Terencius. ne vestrum remorer cōmodum id est retardē Aliquando etiā capit moror ꝓ hereo id est dubito. ut nihil moror id est nihil hereo nihil dubito.
Osculor vnde dicit ab ore quod basiando os rei quā basiamus adiungit. vnde dicit osculum id est basium. q̄q̄ osculum significat etiaꝫ paruū os. ut meum osculū meus ocellus
Hortor per aspirationē scribit differentie causa. nā ueteres horto dicebant ꝛ ideo aspirabant ut ab orto nomine differret. eius oppositum est dehortor. Dicimus autē hortor filiuꝫ tuum ad virtutem. tu vero a virtute dehortaris.
Hospitari est recipere uel recipi quemq̄ in domiciliū amice. inde fit hospes ꝯmunis generis ꝛ hospita feminini ut sospes ꝛ sospita. inde dicit etiam hospitium. quod nō significat diuersorium ꝛ cauponam siue tabernaꝫ vinariam ut aliqui putant sed ius amicicie que est inter hospites hoc est amicos externos.
Patior donatus vult esse cōmune uerbum. Dicimus eñ patior te ꝛ patior abs te. Priscianus in numero quorūdaꝫ deponentium ponit que passiuam habent constructionem. ut nascor a te orior a te mereor a te.
Multa quoqꝫ preter supradicta apud ueteres cōmunia reperiunt ut obliuiscor. Virgilius. Nunc oblita mihi tot carmina. ꝛ aggredior Cicero ut a te aggrederer donis. ꝛ stipulor in quo uerbo attendendū est ꝙ tam in actiua q̄ in passiua significatione ablatiuo iungit. Stipulor a te ꝓ interrogo te ꝛ interrogor abs te. quēadmodum dicimus quero a te ꝓ interrogo te q̄uis sit actiuum. ut Juuenalis quātuꝫ vis stipulare ꝛ ꝓtinus accipe quod do subaudit a me ꝛ actiue hoc loco accipit. Suetonius uero passiuū posuit que vetat minorem annis. xv. stipulari id est interrogari.

stipulor in actiua significationi passiua iungit

De uerbis deponentibus.

Uod est uerbum deponens? quod in voce passiua uel actiuam uel passiuam deponit significationē. Quare dicit deponens? quia non habȝ utranqȝ significationē sicut commune sed alteram deponit uel actiuam uel passiuā. Quot sunt ordines uerborȝ deponentiū? septem. possessiuū acquisitiuuȝ transitiuū effectiuum absolutum imperfectum passiuum.

Ue sunt uerba deponentia primi ordinis? que possessiua dicunt ⁊ exigunt nominatiuuȝ ante se ⁊ post se genitiuū uel ablatiuū sine prepositione. ut dij uescunt ambrosia

Utor	ris	sus sum	to vse
Abutor	is	sus sum	to mysuse
Fruor	is	ctus uel uitus sum	to vse good thyng
Fungor	ris	ctus sum	to vse offyte
Potior	is	tus sum	to vse delytis
Uescor	ris	sine su.	to eet
Recordor	ris	atus sum	to remembre
Reminiscor	ris	sine su.	
Obliuiscor	ris	tus sum	to forget
Misereor	ris	tus sum	to haue mercy

Uti ⁊ frui differunt. nam frui est cum delectatōne uti. vnde theologi frui transferunt dūtaxat ad res diuinas. ⁊ peccatū dicunt esse si quis uel utatur rebus diuinis uel fruat humanis. Scriptores tamen utunt hoc uerbo etiam in rebus humanis quotiens nō necessitate sed delectatōne utimur. Uerbi gratia. si amici patrocinio in aliqua causa egemus dicimur uti amicicia illius. Si uero nulla causa intercedente ex amici consuetudine sermone aspectu presentia voluptatē capimus frui dicimur amicicia illius. Hinc dicit fructus ⁊ ex utroqȝ uerbum compositum usufructus. Fruor eñ supinum facit fructum. ut cicero in hortensio ⁊ amenitate summa perfructus. Uulpianus tamen ad sabinum fruiturum dixit non fructurum quēadmodum ad ortum oriturū dicimus non orturum. a partum pariturum non parturum. ab erutum eruiturum non eruturum.

Potior potiris ul'. poteris cum secundo quarto ⁊ sexto casu

ingitꝛ eē poteſt tercie ꝛ quarte ꝯiugationis oꝛioꝛ ut moꝛioꝛ ſed infinitiuus facit moꝛi ſecundum terciā ꝛ oꝛiri ꝛ potiri ſecundundum quartam coniugationē

Ue ſuut uerba deponentia ſecundi oꝛdinis: que acquiſitiua dicunt ꝛ exigunt nominatiuū ante ſe ꝛ poſt ſe datiuum.ut ego auxilioꝛ tibi.

Auxilioꝛ	ris	tus ſum	to helpe
Adminiculoꝛ	ris	tus ſum	
Opituloꝛ	ris	tus ſum	
Suffragoꝛ	ris	tus ſum	
Inuitoꝛ	aris	tus ſum	to bede to feſt
Emuloꝛ	ris	tus ſum	to envy
Blandioꝛ	ris	tus ſum	to ſpek fuiri
Minoꝛ	ris	tus ſum	to dryue
Minitoꝛ	ris	tus ſum	
Aduloꝛ	ris	tus ſum	to flatter
Aſſentioꝛ	ris	tus ſum	to aſſent
Aſſentioꝛ	ris	ſus ſum	to conſent
Medeoꝛ	ris	ſine ſu.	to heel
Aduerſoꝛ	ris	tus ſum	to be agans
Obſequoꝛ	ris	tus ſum	to beſeke
Moderoꝛ	ris	tus ſum	to temper
Feneroꝛ	ris	tus ſum	to cōmyt okeri
Gratuloꝛ	ris	tus ſum	to vvex glade
Congratuloꝛ	ris	tus ſum	
Inſidioꝛ	ris	tus ſum	to vvait vvyt harme
Dominoꝛ	ris	tus ſum	to haue lardſhip
Innitoꝛ	ris	xus ſum	opꝛuſten

Misereoꝛ quidā ponūt hui⁹ oꝛdinis.cū dt ō interdū iungat ut miſerere nobis tamē ſupoiꝛis poti⁹ oꝛdinis ē ꝛ gtō iungitur.ut virgillus nil noſtri miſerere ꝛ alibi miſerere laboꝝ tātoꝛum.miſerere animi nō digna ferentis.Miſeroꝛ raris ſigt flere ꝛ lamentari ꝛ ſemper iungit accō ut ignaroſqꝫ vie mecum miſeratus aggreſtes. Medicoꝛ huius oꝛdinis eſt ſicut medeoꝛ.ꝛ iungit etiā accuſatiuo ut medicatus ſum tibi ꝛ te

Inuenit tamen etiam medico cas. Uirgilius. Semina vid equidem multos medicare serentes. Iungit etiam cum da tiuo. Uirgilius. Et senibus medicant anhelis. Moderor mo deraris iungit etiam cum accusatiuo. ut imperator modera tur militibus ꝛ milites. Terencius. qui ex sua libidine mode ratur nos. Minor ꝛ eius frequentatiũ minitor habẽt post datiuum aliquando etiam accusatiuũ. ut tu minaris uel mini taris mihi mortem uel auxilium. Iniurior ꝛ contrarior mul tis aliis modis usitatiuis dicit. loco enim primi dicit tu es mihi iniurius tu infers mihi iniuriam. tu non es mihi equꝰ tu mihi iniuriam facis. tu afficis me iniuria. loco secundi po nitur. Semper mihi aduersaris semꝑ mihi repugnas. sem per mihi refragaris. semper mihi obniteris. semꝑ mihi ob stas. semper mihi opponeris. semper mihi contrariꝰ es. sem per mihi es aduersus. semper oppositus. Irasci ꝛ succensere hoc differunt. ꝙ succensere est cum ratione irasci. Emulari est inuidere. est etiam sequi ꝛ imitari. ut ego emu lor platonem. vnde emuli dicunt non solum inuidi sed etiã imitatores. ut emulus atqꝫ imitator sum platonis.

Ue sunt uerba deponẽtia tercii ordinis: que transitiua siue actiua dicunt ꝛ exigunt nominatiũ ante se ꝛ post se accũ. ut ego sequor imperatorem.

Sequor	ris	tus sum	
Prosequor	ris	tus sum	to folovv
Insequor	ris	tus sum	
Persequor	ris	tus sum	to persev
Aggredior	ris	tus sum	to go to
Adorior	ris	tus sum	
Furor	ris	tus sum	to stele
Predor	ris	tus sum	to rub
Populor	ris	tus sum	
Opinor	ris	tus sum	
Arbitror	ris	tus sum	to deme
Reor	ris	tus sum	
Precunctor	ris	tus sum	to sper

Sciscitor	ris	tus sum	
Ulciscor	ris	tus sum	to wrek
Fateor	ris	tus sum	to grant
Confiteor	ris	tus sum	
Adipiscor	ris	ptus sum	
Consequor	ris	tus sum	to vpten
Assequor	ris	tus sum	
Solor	ris	tus sum	to confort
Consolor	ris	tus sum	
Operior	iris		to couer
Prestolor	ris	tus sum	
Speculor	aris	tus sum	to beholde
Contemplor	aris	tus sum	
Operor	aris	tus sum	to werk
Imitor	aris	tus sum	to folow
Emulor	aris	tus sum	
Nitor	ris	sus sum	to endeuor
Ionor	ris	tus sum	
Dignor	ris	tus sum	to wechsaue
Dedignor	ris	tus sum	to disdene
Faris uel fare	tur	sus sum	to spek
Loquor	ris	tus sum	
Testor	ris	tus sum	to ber wytnes
Precor	ris	tus sum	to prey
Deprecor	ris	tus sum	
Lucror	ris	tus sum	to wyn
Miror	ris	tus sum	to wonnderi
Rimor	ris	tus sum	to serghe
Scrutor	ris	tus sum	
Suspicor	ris	tus sum	to wene
Aucupor	ris	tus sum	to halk
Meditor	ris	tus sum	to thynk

Aggredior et adorior hoc differunt. quod aggredi est aperte hominem uel rem aliquam inuadere. Adoriri autem est de improuiso et repente et quasi ex insidiis inuadere.

Consolari z solari quid differunt. Consolamur uerbis. vnde dicit consolatio. Solamur aliis rebus. Inde fit solamen. virgilius. Interea longum cātu solata laborem. Arguto cōiunx percurrit pectine telas.

Meditari significat proprie exercere. vnde meditatio apud rhethores exercitatio appellat z originem a greco dicit .n. mutata l in d nam he sepe inuicem sibi cedunt ut sella pro sede a sedendo.

Precor z deprecor quomō differunt inter se? Precari ē rogare. Deprecari uero est pcando auertere. ut ouidius. Sepe precor mortem. mortē quoqz deprecor idem. ne mea sarmaticum contegat ossa solum.

Que sunt uerba deponentia quarti ordinis? que effectiua dicunt. z nominatiū exigunt ante se. post se uero ablatiū sine prepositione uel accusatiū cum ob uel pp̄ter. ut ego letor tua felicitate.

Letor	ris	tus sum	to wex blythe
Tristor	ris	tus sum	to be hevy
Irascor	ris	tus sum	to wex agry
Indignor	ris	tus sum	to wex wrothe
Verecundor	ris	tus sum	to wex sham fast
Queror	ris	tus sum	to complene
Lamentor	ris	tus sum	to sorow
Glorior	ris	tus sum	to wex glade
Miror	ris	tus sum	to merwall

Letor z gaudeo quō differunt? gaudiū in animo dūtaxat est. leticia aūt etiam extrinsecus cernit per gestus, oculos signa. Gratulor quidam putant adnumerari debere inter uerba huius ordinis. sed errant uehementer. Est enim gratulor ordinis acquisitiuor z semper datiuū exigit. significat q̄ de bono alicuius gaudere ut gratulor mihi q̄ omnia p desiderio meo successerint. gratulor tibi q̄ preceptori carus sis. q̄ si alium casum habeat habet post se datiuum. Significat nō gratias agere cū ad deum refert z nihilominus dtō iungit ut gratulor deo q̄ res nostras secundat. id gratias ago.

Ue sunt uerba deponentia quinti ordinis? que absoluta dicuntur et exigunt nominatiuum ante se et post se nullo indigent casu. ut ego philosophor.

Expergiscor	ris	tus sum	to wake out of slep
Morior	ris	tus sum	to dye
Philosophor	ris	tus sum	to study in philosophy
Rusticor	ris	tus sum	to be chorlles or to labor
Jocor	ris	tus sum	to bourde
Nugor	ris	tus sum	
Uenor	ris	tus sum	to hount
Piscor	ris	tus sum	to fyshe
Spacior	ris	tus sum	to walke
Uagor	ris	tus sum	to wandre
Labor	ris	tus sum	to slyde
Peregrinor	ris	tus sum	to go in pelgremage
Periclitor	ris	tus sum	to be in perell
Ratiocinor	ris	tus sum	to argon in wardly
Luctor	ris	tus sum	to worstell
Crapulor	ris	tus sum	to eet largely
Pergrecor	ris	tus sum	

Piscor et expiscor quomodo differunt? Piscari est pisces inquirere Expiscari est piscando pisces capere

Aucupor potest esse huius ordinis ut aucupor sine casu aliquo id est aues capio siue insequor. Item tercii ordinis transitiuorum. ut aucupor laudem. aucupor gloriam.

Ratiocinor interdum significat per rationes demonstro. vnde ratiocinari dicitur qui per syllogismos nititur aliquid probare. Interdum ratiocinari est quod uernacula lingua dicimus rekeninghe maken. vnde ratiocinator dicitur Cicero optimus ratiocinator qui addendo et deducendo. v. videt quid reliqui summa sit.

Uue sunt verba deponentia sexti ordinis? que imperfecta dicuntur et exigunt nominatiuum ante se et post se obliquum cum aliqua prepositione nisi sint nomina aduerbialiter posita ut egredior de templo et proficiscor ad vrbem et reuertor domum.

Gradior	ris	ssus sum	gaen

Proficiscor	ris	ctus sum	to go pylgremag
Ingredior	ris	sus sum	to go in
Egredior	ris	sus sum	to go owt
Regredior	ris	sus sum	to torn agan
Reuertor	ris	sus sum	idem
Castrametor	ris	tus sum	to set tentis or pauy lyons
Congredior	ris	sus sum	
Altercor	ris	tus sum	to thyde
Tumultuor	ris	tus sum	to mak a noise i. woord
Molior	ris	tus sum	to pyne
Grassor	ris	sus sum	
Queror	ris	tus sum	tocomplaue
Lamentor	ris	tus sum	

Gradior grassor: qz in quo differunt: gradi est ire. grassari e cuz impetu & malefaciendi animo ire. ut solent latrones ire aduersus viatores. vnde dicuntur grassatores.

Queri z lamentari quomō differunt? Queri est de iniuria accepta uerbis conqueri. Lamētari est uoce querula z tristi iacturam suam testari.

Tumultuor: vnde dicit. a tumultu. Tumultus aūt dictus est q̄si timor mult⁹. Unde italica bellā dcā sunt italie tumultus.

Ue sunt uerba deponentia septimi ordinis: que passiua dicunt z exigunt nominatiū ante se z post se ablatiuuz cum prepositione a ul' ab ut tu es ortus a bono patre.

Orior	ris	tus sum	to spring vp
Nascor	ris	tus sum	to be borne
Patior	eris	sus sum	to sofferi
Renascor	eris	tus sum	to be twys born

A patior fit vnum compositū perpetior a mutata in e z potest habere accusatiū cū ablatiuo. ut ego patior a te magnā iniuriam. Sunt qui octauo loco ponūt uerba uocatiua ideo sic dicta quia per ea uocamus. ut quo nomine uocaris ego uocor pirrhus. ego nominor nicolaus. Aptius tamen dicitur quod nomen est tibi. Mibi est nomen pirrhus uel pirrho. z tu haberis aut diceris aut appellaris sapiens. Sunt

57

autem hec uerba.

Dico:	ris	tus sum	
Uocor	ris	tus sum	
Nominor	ris	tus sum	to be callet or named
Nuncupor	ris	tus sum	
Appellor	ris	tus sum	

De uerbis impersonalibus. Incipit feliciter.

Quod est uerbum impersonale? Quod nō habet distinctos numeros nec personas. Quotuplex est impersonale? duplex. actiue vocis et passiue vocis. Quod est impersonale actiue vocis? quod desinit in t ut tedet. Quod est impersonale passiue vocis? quod desinit in tur et deriuata a uerbis in o nō significantibus passionem et nullius casum requirit ut statur itur legit. Quedā sunt verba impersonalia que in t desinunt et tamen in significatu sunt similia illis que desinunt in tur ut satisfit benefit malefit. quorum preterita sunt satisfactum est benefcū est malefcū est. Ubi nondum e. q. composita a facio q̄ties a retinent in presenti totiens habet passiuum in o a fio fis. ut calefacio calefio a frigefacio frigefio a patefacio patefio a ꝯsuefacio ꝯsuefio a tepefacio tepefio. tantifacio tātifio. a quantifacio quātifio. a paruifacio paruifio. magnifacio. multifacio. plurimifacio. nihilifacio. naucifacio. floccifacio similiter. At si mutant a in i faciunt passiuum in or. ut ꝯficio conficior. perficio perficior. reficio reficior. afficio afficior. inficio inficior. efficio efficior. preficio preficior ꝑficio proficior. plerumq̄ sine accō ut conor ꝯficere litteris. cuius impersonale lucrecius ꝑtulit in tercio. ꝑficitur bello ut sepe officio cum datiuo iūt ut tu obficis mihi. Lucrecius tamen in secundo obficiunt uti cogant tardius ire. Deficio deficior quādo est actiuum ꝑ relinquo ut ne te deficiat animus. quando autem est neutrum dicit nihil mihi deficit et ꝑ passiuo habet deficio. Terencius in eunucho. omnia habeo neq̄ quicq̄ habeo nihil cum est nihil defit tamen.

Quot sunt ordines impersonalium uerborum desinentium in t? Quinq̄.

De [illegible] verbis impersonalia primi ordinis: que exigunt ante se genitiuū ⁊ post se infinitiuum ut preceptoris inter est legere. discipuli refert audire. Excipiuntur genitiui quinq; pronominum mei tui sui nostri ⁊ uestri . Item genitiuus huius nominis cuius cuia cuium. Loco quorum ponunt ablatiui feminini mea tua sua nostra uestra ⁊ cuia.

Interest	erat	fuit	it befallys
Refert	bat	ulit	

Laurentius valla latine lingue peritissim⁹ multis verbis conatus est reddere rationē quāobrem ablatiuis horum pronominum femininis potius q̄z genitiuis utamur et acute quidem multa disseruit. nec tamen attigit veritatez que in promptu ⁊ quasi ad manus erat quod non est magnopere mirandum quippe nō omnia possumus omnes. ⁊ ut poeta inquit quandoq; bonus dormitat Homerus. Uera autez ⁊ aperta eius rei ratio est q̄ interest componit ex in ⁊ re ⁊ est . Refert autem ex res ⁊ fert. Nihil enim aliud est interest q̄z in re est. ⁊ nihil aliud est refert q̄z res fert . Non poterat itaq; aliter q̄z hoc mō dici. In mea re est in tua sua nostra ⁊ vestra re est . Item res mea fert ⁊ tua sua nostra ⁊ vestra res fert. ⁊ in re platonis seu ciceronis est. ⁊ platonis seu ciceronis res fert. ⁊ similiter si cum pronomine nomē ipsum ponere volumus. mea platonis interest id est in re mea platonis est . tua pirrhi refert id est res tua pirrhi fert. ⁊ in cuia siue cuius re est ⁊ cuia siue cuius res fert. ut cuius siue cuium pecus est dicimus. Cum itaq; dicimus interest mea interest ciceronis idez est ac si diceremus in re mea est in re ciceronis est. Res mea fert res ciceronis fert. Interest potest esse personale ⁊ impersonale. impersonale quando habet genitiuum ⁊ infinitiuum sicut supradictum est. Personale uero si ante se habeat nominatiuū ut sermo tuus interest nostra. ⁊ quid mea interest quātumlibet scribas. cuius sensus est qd ad rem meam pertinet ⁊ quod interesse meum est. ut iurisconsulti loquunt. Significat etiam aliquando presentiaz ut tu interfuisti nuptiis meis. Aliquando distantiam ut ex hoc

ad pretorium duo passuum milia intersunt. Item differentiam ut multum intereit bene an male quis agat. id est magna differentia est. Inuenimus quod aliquando parui et magni interest uel refert. Item prudens interest a stulto. Terentius in adelphis. hoc pater hoc dominus interest. Eodem modo possumus dicere hoc non refert mea non refert. Socratis quasi non fert res mea non fert res socratis id est non pertinet ad utilitatem meam et socratis. Oracius refert cum datiuo iunxit. ut hic quid referat intra nature fines viuenti.

Ue sunt verba impersonalia secundi ordinis: que exigunt datiuum ante se et post se infinitum ut mihi contingit legere.

Accidit	bat	dit	it hapenyth
Contigit	gat	git	
Euenit	bat	nit	
Conuenit	bat	nit	it acordyth
Competit	bat	uit	
Placet	bat	cuit	it belongythe
Libet	bat	uit	
Licet	bat	uit	it is lawful
Expedit	bat	uit	it is expedient
Liquet	bat	uit	
Patet	bat	uit	it is knawin
Constat	bat	tit	
Uacat	bat	uit	it is wod
Sufficit	bat	cit	it is inewyth

Hec omnia uerba et alia his similia si nominatiuum et datiuum habent personalia sunt et declinantur per numeros et personas. Si infinitum et datiuum impersonalia. Nondum autem quod dicimus recte placet mihi me esse largum et placet mihi esse largus. Qui modus loquendi reperitur etiam cum alijs uerbis. ut puto te esse bonus amicus. Lucanus in decimo. Titiumque putauit iam bonus esse socer. et Ouidius. Qui precor esse tuus. Et Terencius. Heu mihi pater esse disce ab his que vera sciunt. Idem. Qui sese inhoneste optauit parere quasi diuitias

q̃ȝ in patria paup̄ viuere. hic modus loquēdi e greco fluxit apud quos frequētissimus ē ut in sacris litteris popule meꝰ quid feci tibi aut quid molestus fui responde. Et attendite popule meus legē meam. ꝛ virgilius. Nate mee vires mea magna potentia solus. nam hec nisi a greco traherent̄ dicetur popule mi. uľ per nm̄ cum ꝓnomine sic. tu populꝰ meꝰ responde mihi ꝛ subintelligit̄ ens ut defende me tu dn̄s ħ ē tu ens dominꝰ. adiuua me optime vir ꝛ adiuua me tu optimus vir id est ens optimus vir.

Que sunt uerba impersonalia tercij ordinis? q̄ accusatiuum exigunt ꝛ infinitū. ut me iuuat legere te opȝ discere. mulierem decet esse pudicam.

Juuat	bat	uit	it helpyth
Oportet	bat	uit	it behovvyth
Decet	bat	uit	it becōmet
Delectat	bat	uit	it delyttyth

Hec ṽba si nm̄ ꝛ accm̄ habeāt personalia sunt ut ꝯsuetudo tua delectat me q̃ꝛq̃ȝ dicat̄ etiā ego delector ꝯsuetudine tua Si uero habent accm̄ ꝛ infinitum impersonalia sunt.

Oportet non reperitur in usu nisi impersonale.

Decet apud terenciuȝ ꝛ plautū sepe cum datiuo reperit̄. ut nobis decet esse bonis.

Ue sunt ṽba impꝯsonalia q̃rti ordinis? q̄ ante se accm̄ habent persone patiētis ꝛ post se infinitū uel gtm̄ persone agentis ut me miseret calamitatis humane.

Penitet	bat	uit	it repentyth
Piget	bat	uit	it slevvtyth
Pudet	bat	uit	
Tedet	bat	uit	
Miseret	bat	tū est uel fuit	it merscthe

Tedet facit supinum pertesum est uel fuit. reperit̄ tamē teduit perteduit ꝛ distediuit.

Miserescit etiam reperit̄ huius ordinis. ut terentius. Atqȝ inopis te miserescat mei. ꝛ virgilius. His lachrimis vitā damus ꝛ miserescimus ultro.

Pudet cuius oppositum est depudet aliquando personale reperit .ut Terencius.quid ille fecit quē neq3 pudet quicq̄3 neq3 metuit quicq̄3.z idem hec mihi nō te hec pudent. Reperit etiam cum datiuo ut pudet mihi certare. Silus.quis pudeat certare senes.

Piget quoq3 personale reperitur ter.ne plus minusue faxit quod nos postea pigeat.

Pudet z piget quō differunt.pudet ad dedecus refert. vñ pudor. Piget ad dolorem animi. Terencius.fratris me quidem pudet pigetq3 hoc est verecundor z doleo .

Ue sunt uerba impersonalia quinti ordinis: que si infinitiuis uerbis personaliū iungunt psonalia sunt. Si vo infinitiuis impersonalium impersonalia ut institutū uite tue incipit mihi placere z incipit me penitere laboris mei.

Incipit	bat	pit	it begynnythe
Desinit	bat	nit	it faylythe
Debet	bat	uit	it owe
Solet	bat	uit	it iswonut

Possunt etiā esse impersonalia supradicta uerba qñ absolute hoc est cū solo infinitiuo iungunt ut solet delucescere debet aduesperascere incipit stari desinit amari .

De infinitis.

Infinita q̄re ita dicunt.q: nō habent certos ac determinatos numeros ac personas. Infinita verborum personalium siquē casu3 exigunt ante se duntaxat accm̄ exigunt post se autē casu3 suo3 uerbo3 ut cupio te frui felicitate tua Excipiunt infinita q̄ copulare deberēt similē casum.hec em̄ z a fronte z a tergo exigunt accm̄ ut q: tu es deformis miror.miror te esse deformē.letor q: tu euadis peritus .te euadere peritu3 letor.quia tu incedis superbus doleo.doleo te incedere superbum .

Infinita vo impersonalia z ante z post casus suo3 uerborū exigunt ut gaudeo tibi accidisse erudiri letor te iuuare virtuti incūbere doleo et nō penitere vicio3. Animaduertendū est q̄ infinita presentis z preteriti imperfecti tpis tam perso

nalium q̄ȝ impersonaliū aliquādo vnum duntaxat casum āte se. hoc est casum uerbi sui habent nec alicui verbo adherent ⁊ tunc ponunt pro preteritis imperfectis uerbi sui indicatiui modi cuiuscunqȝ persone ⁊ utriusqȝ numeri. ut Salustius. Milites romani perculsi timore insolito arma capere alii se abdere pars territos cōfirmare. p capiebant. abdebant. cōfirmabant. Sic dicere possumus nos tedere. illos pigere. alios penitere. p nos tedebat. illos pigebat. alios penitebat

De gerundiis.

Erundia habent non soluȝ gtīm accusatīm ablatīm. ut peritus colendi agrum. legendo interlegendū. sed secundum peritiores alios etiam casus pp̄terea uerba esse nō possunt. Sed qr cōstruunt cum casibus suorum verbor transitiue ut causa colendi agrum. veni ad colēdum agrum nec nomina esse possunt. vnde quidā verba esse putauerunt. Propter quod Juuenalis quasi verbum esset corripuit o finalem Plurimus hic eger morit vigilando. sed illuȝ contra virgilius pduxit. Frigidus in pratis cantando rumpit anguis. Gerundia que ab actiuis fiunt ⁊ neutris ⁊ cōmunibus preter ea que a neutris absoluta fiunt tam actiuam q̄ȝ passiuā habere possunt significationē ut mulier vrit videndo id est dum uidet. ⁊ domus meritoria aperta est ad videndū id ē ut videat. Et ego legendo disco id est dum lego.

Quare gerundia participalia dicunt? quia cum nō sint nomina ⁊ habeant casus ⁊ genera in utroqȝ numero pp̄ter qd̄ nec verba sunt merito participalia dicunt quasi participiis similia sint Gerundia quomō differunt a participiis? quia ipsa significent rei administrationeȝ sine tempore. illa uero hoc est participia tempus sine rei administratione. ut tenet me occupatio iuris dicendi gerundium est. nec tempus significat futuruȝ sed rei administrationē. hoc est in iure dicendo. Rursus tenet me cura dotis numerande id est que numeranda est. participium est futuri sine rei administratione significatum. In legendis libris. gerundiū ne an participiū est legendis? utrūqȝ potest esse. Nam si dicam in legendis

libris tempus consumo. gerundium est ac si diceret in legẽdo libros. Si autẽ dixero in legendis libris deerit tibi tempus participium est futuri. hoc est dum leges libros vel potius legent a te libri. Nota q gerundia cum sociata sint substantiuis semper passiue accipiunt. disiuncta uero actiue ꝛ nonnunq̄ passiue cum sine prepositione ꝛ sine genere in casu ablatiuo quasi absolute usurpantur. ut apud virgilium utriqꝫ videndo femina hoc est dum videt. ꝛ cantando rumpitur anguis hoc est dum cantat. Item apud oratores ut apud marcum eurylium. Sed memoria excolendo sicut alia omnia auget hoc est dum excolit. Illud etiã animaduertẽdum est q genitiuus singularis gerundij cuꝫ gtō plurali sine vitio copulat. Liuius non enĩ vereor ne quis hoc me vr̃i adhortandi causa magnifice loqui existimet adhortãdi enĩ singularis numeri est vestri pluralis. Iteꝫ cicero secũdo de diuinatione. Volebas tantam stoicos nostros epicureis irridendi sui facultateꝫ dedisse. Plautus in captiuis. Nominãdi tibi istorum magis q̄ꝫ edendi copia.

De supinis uerborum.

Supina cuius partis orõnis sunt? Secundũ Quintilianum sunt uerba participialia. sicut gerundia a quibusdam dicunt nomina participialia ideo non est dicendũ q sint alicuius casus.

Primum supinũ quod indocti putant esse accusatiui casus nõ differt a gerundio nisi q supinũ nunq̄ꝫ fere est sine verbo significante motum ad locum ut eo ꝛ venio. nã illa do filiam nuptuꝫ do venum siue venũdo edes. spectatũ admissi fuimus latentẽ in se motũ optinent gerundia nõ ita alioqn idẽ significant ut vado uenatum ꝛ vado ad venãdum.

Ultimum supinuꝫ nõ est ablatiui neqꝫ alterius casus neqꝫ iungit verbo ut venio lectu. quẽadmõm vulgus grãmaticorum putat nec iungit cuꝫ adiectiuo nec regit casum nec regitur a verbo nec a participio sed a nomine tantuꝫ eoqꝫ adiectiuo nunq̄ꝫ interueniente prepositione ut miserabilis visu id est cum videtur. facilis visu id est ut videatur uel facilis

ad videndū effabilis dictu id est ut dicat optimū factu id ē ut fiat. difficile factu. i. difficile ad faciēdum.

De participio.

Quare inuentum est participiū: ut oratio breuior sit ac dilucidior omissis relatiuis aduerbijs aut cōiunctionib' que alioquin in ipsa oratione ponerent. Quō: primo euitat copula. Dicimus enī legens disce. p lege et disce. Deinde relatiuū nomen. ut homo currēs mouet id est homo qui currit mouet. Preterea alie cōiunctiones siue aduerbia. uerba q̄q; et alie partes orōis ut docente te preceptore ac te nullaz lectionem pretermittente celeriter ac facile disces. id est si doceret te quotidie preceptor ac tu nullā lectionē p̄termitteres celeriter ac facile disceres. Item cognitis bene principijs reliqua sine labore discunt id est postq̄ sunt bene cognita p̄ncipia. Item volente discipulo discere parum laborat magister id est dum aut qū vult discipulus discere. Itē cenat' eo cubitum id est postq̄ cenatus sum eo cubitū. Item interfecto patre iratus est filius. i. qr interfectus fuerat pater uel cuz interfectus esset pater. Itē mortuo homine eius tamen anīa viuit. i. q̄uq̄ mortuus sit hō. Itē viuente pontifice pax erit in italia id est donec vixerit pontifex. Inuentū est etiā participium necessitatis causa cū multa per participiū dici possint q̄ aliter nō licerent per uerbū. ut mulieres ornant se ne vidētes homines eas derideant. nō eniz posset dici ne homines eas videant et rideant nam viden omnino eas homines.

Quid interest inter participia et nomina tēpalia. Nomina tēporalia nō signt aliud nisi ipsum temp' per se ut ann' mensis dies. Participia v̄o actionē uel passionē aliquā diuerso fieri tpe demonstrant nō temp' per se. Quos casus exigūt p̄ticipia: q̄s et uerba ex quib' nascunt. uerbi grā ego dū incumbo litteris non desero negocia publica. ego incumbens litteris non desero negocia publica. ego qui amor a preceptore meo amo ipsum ego a preceptore meo amat' amo ip̄m. Participiū in ans uel in ens presentis et preteriti imperfecti tēporis est. et descendit a uerbo actiuo neutro et cōi in sig

nificatione actiua ꝛ deponenti ut. The maister re-
dyng do so that thou take good heed. Legente ma-
gistro fac ut diligenter attendas id est qn̄ legit magister.
The fader lyvyng lern asmuche as thou may
Uiuente patre disce q̄ꝫtum potes id est dum pater viuit.
A man wexyng seek or dyyngh the seeknes
Egrotante aut moriēte homine valitudo aut uita cognoscit
Men worshipyng god shall do weil al tyme
Uenerantes deum benefacient omni tempore.
My maister exhortyng ꝛ techynghe me daily i shulda be
connynge.
Exhortante ac erudiente me quotidie preceptore debeo eg-
dem fieri doctus.
Quot modis transeunt participia in vim nominis? quinqꝫ
modis. Mutatōne ꝯstructionis. amissione temporis. compa-
ratione. compositione. ꝛ mutatione significati. Mutatione cō-
structionis quando ꝯstruant cum alio casu q̄ꝫ eoꝝ uerba re-
quirant ut amans virtutē participiū est amans virtutis no-
men. Salustius. Alieni appetens sui ꝓfusus. Tēporis amis-
sione quando nulluꝫ significat tempus ut amans id est qui
amore captus est ut miseri sunt omnes amātes. Itē doctus
ut docti homines solent laudari. Comparatione ut amātior et
amantior ꝛ amantissimꝰ. Compositione ut innocens ꝛ indoc-
tus. Mutatione significati ut amādus quādo siḡt non eum
qui amabit sꝫ eum qui est dignus amari ut merito laudā-
dus est cicero. Que mutatio etiā in participio actiui futuri
aliquādo fit. Seneca de naturalibus questionibꝰ. Nullā āt
mentionē fecit cometaꝝ non pretermissurus si quid explo-
rati apud illos comperisset ṕtermissurus dixit ꝓ eo quod ē.
talis q̄ pretermitteret nec tempus significat sed qualitatem
hominis ꝛ animi voluntatem.
Si vo thema daret in passiua significatione in q̄ hoc par-
ticipiuꝫ presentis ꝛ preteriti impfecti temporis nō reperit
aut resoluēdum est in uerbum quod repert aut passiua sig-
nificatio thematis in actiuam conuertenda hoc modo.

partic... tra... ...

yf virgile vvari red of the maister he shuld be lernede.
Si legeret a magistro virgili⁹ disceret. aut magistro legen te virgilium disceret.
In tus sus ꝛ xus ꝛ uus participia temporis sunt preteritip fecti ꝛ plusq̄ꝑfecti. nascunturq₃ ab o͞nibus ꝟbis hentibus p̄te teritū p supplementū h̄ e p sum es est ꝛ participiuꝫ uerbi ut
The caus vndrestode they ar mad hoyll the mori lyghtely
Intellecta causa facilius curant.
That beyng done fyrst. thou shall haue thy desyri
Hoc primum facto consequeris desiderium tuum.
Accōmodatur etiam plerunq₃ participiū uerbo cui coniun gitur quod in exponendo facile animaduerti potest.
As i techt than thou lernys — Me docente tu discis.
As i taght thou lernyde — Me docente tu discebas.
As i teche thou shall lern.
Me docente tu disces.
The grounde layd than belde.
Iactis fundamentis edifica.
vvhan the grounde is lade beld thou
Iactis fundamentis edificato.
Hade the grounde belaide thou had beldyde
Iactis fundamentis edificasses
Si autem desit participiū resoluat in uerbuꝫ aut ad partici pium eiusdem temporis recurrat licet in alia significatione sicut supradictum est ut
Sethen i haue had the so lefe ꝛ done the so good fuyte so often it moost be remembrede
Hoc participium non reperit in actiua significatōne in qua thema est sed in passiua tm̄. Aut ergo sic resoluas in uerbū actiuum. cum ego te amauerim. uel quādo ego te amaui.
Aut recurras ad participiū quod in passiua significatiōe re peritur id est te amato a me.
A neutro uero id ē seruio qm̄ nulluꝫ tale reperit participiū resoluat in uerbuꝫ id est qm̄ ego tibi seruiui uel cū ego tibi seruiuerim.

Yf i had remembred that, i had not doon it
Si ego huius meminissem nunq̄ʒ id fecissem.
In rus participium futuri descendit a uerbo actiuo neutro deponenti ⁊ cōmuni in significatione actiua.
Thou forto go i to asye ⁊ in to diuerſ regiōs from whenſ to com agane ryche do that wyt good wyll
Nauigatur⁹ in asiam ⁊ ꝑfecturus in diuersas regiones viī reditur⁹es diues id agas bono animo. Utimur etiā v̄bo copulatiuo sum es est cū nō eiusdē participij. ut cū tu sis nauigaturus in asiam ⁊ ꝑfecturus in diuersas regiones.
Sethen thou art to duell at vyterbe lyue aftir te maneri of viterbe
Cum tu cōmoraturus sis viterbi viue moribus viterbiensib⁹ uel more viterbiēsium.
My faderi broderi to go in to frāce left wyt me manyeraō
Profecturus patruus meus in galliaʒ multa mihi negocia reliquit.
Sethē thou art for to be my disciple ⁊ i to profyt the gretly i prey the lerū fast Cum tu sis mihi futurus discipulus ego uero tibi plurimū ꝑfecturus disce queso libenter
Sethen i am forto teche the diligently i shall not cesſ
Cum ego te sim diligenter eruditurus minime cessabo.
I am to tell the som thynge . Sum tibi quedā dicturus
Thou shud heri Uos estis audituri.
Go meet thy moder for to com agaī
Ite obuiam matri rediture
Se that man fortu dye Uidete hominē moriturum. Tempus vite ita metiendū est quasi ⁊ parum ⁊ diu victuri simus.
In dus participia nascunſ a passiuo tantū ⁊ cōmuni in significatione passiua. His autem nō utimur in ablatiuo absolute sed tantum cum uerbo copulatiuo. Unde plerumqʒ nomen esse videtur.
Sethen virgil is forto be rod of the maister ⁊ to be harde of vs wve shulō heri hym diligently

Cum legendus a preceptore ⁊ a nobis audiendus sit virgilius audiendus est diligenter.
Sethe many thynge ar forto be harde of the. the best shal be chosen et to them wve shlbe blod. Cum abs te audienda sint multa eligenda erunt potiora illisqꝫ erit inherendum
Sethen this man is to be ponyst ⁊ afterwarde to be hanged he shuld be afierde. Cū puniend⁹ hic ac postea strangulandus sit deberet formidare Sethen thou art tobe holpe of thy frend ⁊ thei fauour the dred not
Cū tu ab amicis iuuand⁹ tibiqꝫ amici fauturi sint ne timeas
Yf vgil shud be lerned wyt owt the booke i shuld vse the more diligence. Si ediscendus mihi esset virgilius maiori uteret diligētia. Sethē no tyme shulde be loost. lern at the fyrst Cū non sit amittendum tempus disce q̄ primum.
Sethē thou art to be cōmēdit of good lyuers in this mater do thi besynes diligently.
Cū tu i hac re laudād⁹ sis a bñ viuētib⁹ da operā diligent
Sepe etiam huic participio adiungim⁹ datiū pro ablatiuo
whā i haue founde a man for to be loued wyt me ⁊ to be worshiped than i thynk what word i shuld use Nact⁹ hoiem mihi amādū colendūqꝫ cogito quib⁹ vbis utēdū sit
In ouer tornyng ⁊ redyng af bokes many thynge ar lerēd
In euoluendis ac perlegendis libris multa discunt.
Quāqꝫ hec gerundia potius sunt q̄ꝫ participia.
whyche thynge ar tobe lerned and to be vnostōd af yow
Que a vobis intelligenda sunt aut discenda sunt.
The lessoñ that the childrē shall be thaght of the maister is harde
Lectio quā a mgrō docendi sunt discipuli ē difficil. Caue dicas lectio docenda sicut nec lectio docta. Discipuli eñ docētur nō lectio. Similit. The cloth that pirrhus has done af, is long . Uestis qua exutus est pirrbus est longa. Nō eñ dicendum est vestis exuta sed pirrbus exutus.
Bimpersonalib⁹ fiunt ne participia? Minime nisi partesus a tedet, quo utit suetonius, partesus ignauiā suā

Nã pudendus pigẽdus carendus dolẽdus ⁊ similia. nomina potius dicenda sunt uel participia abusiua. Que sunt participia que in voce passiua actiuam significationẽ habẽt Circũspectus qui circũspicit quẽ solemus appellare ꝯspicuũ Consideratus qui agenda ꝯsiderat, queadmodum inconsideratus qui non videt quid agat. Disertus qui bene disserit. Cautus qui cauet hoc est qui sibi scit cauere. Tutus qui tuetur ut tutus portus qui tuet alios. Ignotus aliquando qui ignorat. ut quintilianus. Si quis tamen erret ignotus. Argutus qui arguit hoc ẽ inuestigat. Falsus qui fallit. ut Terẽcius. Censem me aliquã causam fcãm falsam ineptam. saltẽ potuisse ꝓ loqui. Aliquando etiam passiue ut idem. Carine falsus es id est deceptus. Contentus qui continet quod animo satisfacit nõ qui continet. Tacitus qui tacet hoc est taciturnus. Virgilius tamen passiue posuit. Quis te magne cato tacitum aut quis cosse relinquat. Profusus qui ꝓfundit. Scitus qui sciens est. Discretus qui qualitates personaꝝ et rerum momenta discernit. Complacitus quod ab actiua voce uenit sicut fluxus ⁊ inueteratus ⁊ iuratus a iuro. Iuratos enĩ iudices dicimus qui iurarunt. Et excretos hedos apud virgilium ab excresco. ut exoletus ab exoleto quod dum est substantiuũ significat scortum masculũ precipue iam adultuꝫ duꝫ est adiectiuũ significat adultũ sed raro reperit. ut apud plautum. Reliqui domi exoletam virginẽ. Adultus ab adolesco. Defectus qui deficit. Marcialis dulcia defecta modulatur carmina lingua. Cãtator cignus funeris ipse sui. Quintilianus Defecta labore senectus.

Que sunt participia que in voce actiua passiuam habent significationem? Euidens negocium dicit quod videt aperte non quod videt. Indulgentior facies que pulchra non q̃ aliis indulgeat sꝫ cui alii indulgeant. Preterea magnificentissimos ludos dicim⁹ quasi magnifice factos ⁊ honorificẽtissimus quasi honorifice factos.

Aliquando participia presentis temporis preteritũ temp⁹ significant ut cicero in bruto. Cum e cilicia decedẽs rhodũ

venissem. Non eni decedens uenerat rhodu sed diu postq̄ decesserat. Quod ideo accidit q latini carēt participio preterito actiui. Unde non recte diceret cum e cilicia pficiscens rhodum venissem s; deberet dici e cilicia pfectus.
Participia presentis temporis cu substantiuantur cuius generis sunt? Neutri. ut accidens ptingens antecedens psequēs decens pueniens presens ptinens apud rethores pro firmamento rationis. Participia que substantiuantur et sunt masculini generis que sunt? Oriens occidens profluens pro flumine et confluens quo duo flumina conueniunt. Participia que cum substantiuantur sunt feminini generis que sunt Continens que non est insula ut a sicilia ad continentē par intercapedinis est Animans ut Cicero ad quas se applicet sui generis animantes. Nōnunq̄ tamen hoc nomen in neutro genere reperitur sed magis in plurali. Consonans littera pro non vocali. Qod est participium quod a nullo uerbo originem habere videtur? Pregnans Repetundarum et de pecuniis repetundis nō habet alios casus. Nescio participium ne an gerundium dici debeat. Hec accusatio pprie cadit in eos qui in magistratibus puincialib⁹ aut vi aut dolo eripuerunt pecunias aut vasa preciosa vestem frumentu; nauigia nummos. Que ōnia pecunie nomine comprehenduntur. et cum dicimus repetundarum subintelligitur pecuniarum Ideo autem in hoc uerbo mutata est e in u ut differat ab illo quod dicitur ad res repetēdas. Ut sunt missi legati ad res repetendas. quando principi aut populo erepta sunt pecora agri homines aut similia.

De nominibus uerbalibus.

Uod est nomen uerbale? quod a uerbo deriuatur. Uerbale masculinū desinens in or quō formatur? Ab ultimo supino mutata u in or ut doctu doctor auctu auctor.
Uerbale in trix femininum quomō formatur? A uerbali masculino mutata tor in trix. Nam que in sor desinunt nō faciunt ex se femininū preter tonsor quod facit tonstrix assumpta t vnde fit diminutiuū tonstricula et tonstrina et ab expulsor

expultrix.
Quem casuꝫ regunt uerbalia post se? Genitiuū ut persecutor malorꝫ ꝛ expultrix viciorum.
Uerbalia in us ul' in o quō formant? A supino addita s ul' mutata u in io u visus ꝛ visio. Et exigunt post genitiuū ꝛ aliquando duos hoc est tam persone uel rei agentis q̄ȝ patientis ut visio rei multarum rerum. Uisio eñ ꝛ actionem ꝛ passionem significare potest.
Notandum tamen ꝙ uerbalia que ueniunt a uerbis prime coniugationis positionem supini habentibus in itum uel in ctum preter legem ceterorꝫ exeunt in atio non in itio uel in ctio. Ueto vetitum uetatio nō vetitio. presto prestitum prestatio non prestitio. cubo cubitum cubatio. domo domitum domatio. sono sonitum sonatio. crepo crepituꝫ crepatio. tono tonitum tonatio. Licet dicamus sonitus crepitus tonitus non senatus crepatus tonatus. Frico frictuꝫ fricatio ꝛ ita in ceteris. Sectio tamen crebrius reperiṫ q̄ȝ secatio. Lauo ꝛ poto quia in otum habent supinum formant verbalia lotio et potio. ꝛ lotor ꝛ potor ꝛ. lotium pro vrina prima tamen breui. Et quia aliquando reperiṫ lauatum ꝛ potatum. fit lauatio et potatio. lauatorq3 ꝛ potator. Iuuo a iutum facit iutor vnde adiutor a iuuatum facit iuuatio. Ex ceteris pauca sunt uerbalia ut a domitum domitor ꝛ non domator. ꝛ sector a seco qui significat venditorē ꝛ sectio ipsa uenditio.
In men verbalia quomō formanṫ? A secūda uerbi persona ut acuo acuis acumen. nuo nuis numen. doceo doces documen. moneo mones monimen. Que addita tum formant in tum uerbalia ut hoc documētum ꝛ monimentū.
In bilis uerbalia passiuam habent significationē ꝛ iunguntur datiuo ut nec dictu effabilis ulli. Aliquando etiam sine casu ponunṫ ut hec res est laudabilis ꝛ nihil est amabilis virtute.
In ax etiam quedam uerbalia sunt ut loquax dicax multorꝫ uerborum. mordax rapax fallax capax.

De relatiuis.

Quid est relatiuum? quod refert aliquod precedens. Quotuplex est relatiuum? duplex. Relatiuum substantie et relatiuum accidentis. Quod est relatiuum substantie? quod refert antecedens substantiuum ut qui que quod is suus ipse sui idem et secundum aliquos alius alter reliquus et ceteri ceterum. Que sunt relatiua accidentis? Que referunt antecedens adiectiuum ut qualis quantus quotus quotenis quotuplex. Qui que quod quot modis accipitur? tribus. Relatiue ut sum pius eneas raptos qui ex hoste penates classe fero mecum. Interrogatiue ut sed vos qui tandem quibus aut uenistis ab oris. Item infinite ut nescio quam rem agas aut quem hominem diligas. Quis et quid nunquam ponunt relatiue sed uel interrogatiue ut quis es tu? et quid agis? uel infinite ut nescio quis sis aut quid agas. Quis uel qui ponitur aliquando pro qualis ut Terentius quis tibi videor. Et virgilius. qui iuuenes quantas ostentant aspice vires. Item pro quanto ut quo magis id est quanto magis. Item qui ponitur pro quomodo aut propter quid ut Terentius qui istuc id est quomodo aut cur. Sui semper reciproce ponitur. Suus semper relatiue ponitur. ut pater amat filios suos. Is ea id ponitur relatiue. ut deus diligit bonos ego eum colo. Et redditiue ut is qui deum colit est bonus.
Ipse ipsa ipsum relatiue ponitur in tercia persona. ut ego deum colo ipse benefacit nobis. Demonstratiue quando pro pronominibus demonstratiuis discrete ponitur. ut ego ipse tu ipse ille ipse. Inuenitur etiam sine pronomine ut virgilius ipse remitte. Et alibi queque ipse miserrima vidi et quorum pars magna fui. Sic enim per discretionem quandam profertur. Ut in. vi. eneyd. Ipse ratem conto subigit uelisque ministrat quasi solus.
Ille illa illud etiam figurate apponitur. ut virgilius. Ille ego qui quondam gracili modulatus auena. Et tu ne ille eneas quem dardanio anchise alma venus phrigii genuit simeontis ad vndam. Non tamen discretionem significat ut ipse sed potius relationem quandam. Relatiue ponitur ut ego deum colo et illum cupio videre. Demonstratiue ut videns tu illum. Red-

ditiue ut ille qui legit discit.
Alius alia aliud ponit relatiue ut video petru z alios homi nes. Licet eni antecedens id est petrus differat ab aliis no minibus numero, conuenit tamen specie que est hō. Itē dis cretiue ut ego sum alius a te id est q̄z tu. Item diuisiue ut hominum alii quiescunt alii laborant.
Alter z alius quo differunt. Alter dicit de duob. alius vo de pluribus. Sicut uter ex quo componit neuter duoru tm est interrogatiuu quis vero plurium.
Relatiua accidentis multa sunt secudum diuersa genera ac cidentium que per nomina adiectiua significant. Adiecti uorum eni quedā significant q̄titatem quedam qualitatem Adiectiuoru que signt q̄titatem alia significant q̄titatem cō tinuam alia discretam. Que sunt adiectiua signtia q̄titatē cō tinuam: Ut magnus paruus longus latus altus pfundus q̄ referunt per tantus z q̄tus. ut ego sum magn q̄tus es tu. vel ut tu vel ego sum magnus z tantus es tu. Item per tam z q̄z dicimus ut ego sum tam magnus q̄z tu. Ex his que sig nificant q̄titatem discretā aliter signt q̄titatem discretaz ab solutam. alia q̄titatem discretā ordinalem. Quātitatē discre tam absolutam signt que referunt per tot z quot. ut ego ha beo decem talenta quot habes tu vel ut tu. Et sunt hec. Un vna vnum. gtō vnius. datiuo vni. accō vnum vnā vnum. vo catiuo ō vne vna vnum. ablatiuo ab vno vna vno. Et plurali ter ntō vni vne vna. gtō vnoru vnarum vnoru. datiuo vnis. ac cusatiuo vnos vnas vna. vocatiuo o vni vne vna. ablatō ab vnis. Pluralit ntō duo due duo. gtō duoru duaru duo rum. datiuo duobus. accō duos duas duo. vocatiuo ō duo due duo. ablatiuo a duobus.
Pluraliter nominatiuo hi z he tres z hec tria. genitiuo ho rum z harum z horum trium. datiuo his tribus. accusatiuo hos z has tres z hec tria. vocatiuo o tres z o tria. ablatiuo ab his tribus.
Quatuor usqz ad centuz indeclinabilia sunt. gnqz sex septē octo nouem decē vndecim duodecim tredecim q̄tuordecim

Ad tituli
Alter et
Relat accidē
Unus
Duo et
Tres
quatuor

quindecim sedecim decem z septem decẽm z octo uel duo de viginti decem z nouem uel vndeuiginti.
Uiginti vn⁹ z viginti duo z viginti tres z viginti quatuor z viginti quinq3 z viginti sex z viginti septem z viginti octo z viginti.uel duo de triginta nouem z viginti ul' vndetriginta. Triginta vnus z triginta duo z triginta tres z triginta zc. Quadraginta.quinquaginta.sexaginta.septuaginta. octoginta.nonaginta. Centum.centum z vnus uel vnus sup centum.centum z duo uel duo supra centu3.centũ z decem uel decem supra centum zc. Ducenti ducente ducenta. Tricenti te ta. Quadringenti.quingenti.sexcenti.septingenti.octingenti.noningenti. Mille. Hec duo milia horum duorum miliũ bis duobus milibus hec milia o milia a milibus.tria milia quatuor milia z reliqua. Ubi nota q͛ non dicimus hi z he milia ut quidam putant sed hec milia q̃ est nomen substantiuũ. Nec dicere debem⁹ duo milia homines sed duo milia hominu3. Nam quod in sacris litteris legimus.xij.milia signati si nõ est error hoc modo exponi debet signati numero duodecim milia/hoc est qui erant numero duodecim milia. Quidam ideo inciderunt in hunc errorem quia legimus duo milia pondo argẽti. Sed pondo genitiui casus est hoc loco non nominatiui. Mille autem interdum adiectiuum est z ideo dicere possum⁹ mille homines. Interdũ sbstantiuũ z sic dicimus mille hominũ ut mille nũmum. Nec possumus dicere duo mille tria mille sed duo milia tria milia uel bis mille ter mille ut bis centũ ter centum. Ouidius annos vixi bis centum iam tercia viuit etas Ab his deriuant aduerbia numeralia que referunt per totiẽs quotiẽs ut ego ter legi virgilium quotiens tu uel ut tu.
Semel bis ter quater quinquies sexies septies octies nonies decies vndecies duodecies tredecies quatuordecies q̃ndecies sexdecies deciesseptjes deciesocties deciesnonies vigecies semel z vigecies bis z vigecies ter z vigecies zc. Trigecies q̃dragecies quinq̃gecies sexagecies septuagecies octuagecies nonagecies. p̃ q̃bus dicim⁹ vicies tricies q̃-

dragies quinq̃gies sexagiesseptuagies octogies ꝛ octuagi-es nonagies. Centies ducenties tricenties q̃dringenties qngenties sexcenties septingenties octingenties noningenties. Milies.
Quantitatem discretam ordinalem signt q̃ referunt per tot⁹ ꝛ q̃-tus ut ego fui secundus q̃tus uel ut non fuisti tu. Quotus quisq; est q̃si nemo. Et sunt hec. Prim⁹ secundus tercius quartus quintus sextus septim⁹ octauus non⁹ decim⁹ vndecimus duodecim⁹ terciusdecim⁹ q̃rtusdecimus quintusdecimus sextusdecim⁹ septimusdecim⁹ octauusdecim⁹ ul' duo de vigesimus nonusdecim⁹ uel vndeuigesim⁹. Uigesim⁹ vigesimusp̃imus ꝛc. trigesim⁹ q̃dragesimus quinq̃gesim⁹ sexagesimus septuagesimus octuagesim⁹ nonagesimus. Centesimus ducentesimus trecentesimus q̃dringentesimus qngentesimus sexcentesimus septingentesimus octingentesim⁹ noningentesimus. Millesimus.
Nos sumus in anno salutis nostre millesimo quadringentesimo septuagesimoquarto tercio nonas Nouembris
Alia sunt diuisiua in pares numeros que quidā dicunt referri per toteni ꝛ quoteni. Que nomina legisse me apud aliquem doctū non memini. Ut quoteni uis terni. Sunt autem hec.
Singuli singule singula bini terni quaterni quini seni septeni octeni noueni deni vndeni duodeni ternideni quaternideni quinideni senideni deniſepteni deniocteni deninoueni vigeni trigeni quadrageni quinq̃geni sexageni septuageni octuageni nonageni. Centeni ducenteni uel duceni trecenteni uel treceni quadringenteni sexcenteni septingenteni octingenteni noningenteni. Milleni.
Ponuntur ne aliquando bina pro duo ꝛ terna p̃s tria: ponuntur quotiens substantiua quibus iunguntur declinant tantum in plurali ut binas ternas denas litteras non duas tres decem. Interdum tamen poete etiam cum aliis substantiuis eodem modo usurpant. ut Uirgilius bina manu lato crispans hastilia ferro.
Alia sunt que ipsum numerum per se sumptum significant

ut vnitas binarius ternarius quaternarius quinarius sena-
rius septenarius octenari⁹ nouenarius denari⁹ vndenarius
duodenari⁹ rc. vigenarius trigenari⁹ q̈dragenarius quinq̈
genarius sexagenari⁹ septuagenari⁹ octuagenari⁹ nonage
narius. Centenarius ducetenarius trecentenarius q̈tuorcen
tenarius quingentenarius sexcentenarius septingentenari⁹
octingentenarius noningentenarius. Millenarius.
Alia sunt que significant numerū annorum ut biennis triē-
nis q̈driennis quinquennis sexennis septēnis octēnis nouē
nis decēnis. Unde fiunt sb̄stantiua bienniū triēnium q̈driē
nium quinquēniū septenniū r decēnium. Alia fere nō sunt
in usu. nec reperiunt̄ ut qdaꝫ ignari putāt totēnis r q̈tennis
Alia significant q̈ntitatem discretā ponderis uel mensure q̄
referunt̄ per totuplus r quotuplus r significant quēdam sui
excessum ut centuplo maior est ager meus q̈ꝫ socratis quo-
tuplus non est tuus. Et sunt hec.
Duplus dupla duplum triplus, q̈druplus quintuplus sextu
plus septuplus octuplus decuplus centuplus ducentuplus
millecuplus.
Alia sunt diuisiua seu multiplicatiua forme r referunt̄ per
totuplex r quotuplex ut habeo triplicē lanam r triplicē ves
tem id est triū generꝝ quotuplicē tu habes. Aliq̄n tamen im
proprie ponit̄ cum dcōnibus carentib⁹ plurali ut triplex fu
mus domū nostram egredit̄ h̄ est tres fumi si ita dici posset
Simplex duplex triplex q̈druplex quintuplex sextuplex sep
tuplex octuplex nonuplex decuplex vigecuplex trigecuplex
q̈dragecuplex quinquagecuplex sexagecuplex septuagecu
plex. Centuplex Millecuplex. Item duplex r triplex p̄ du
plicatus r triplicatus accipit̄. Unde fiunt uerba duplico et
triplico. r a multiplex multiplico.
Relatiua q̄ incipiūt a c uel a q tribus mōis accipiunt̄. Re-
latiue ut ego sum albus qualis es tu. magnus q̈ntus es tu
sentinas cuias es tu. Interrogatiue. ut q̈lis es tu. q̈ntus es tu
quotum annum agis. quot nummos habes. Infinite ut nes
cio quantus sis. cuia sis. aut cuia filia sit hec puella.

Relatiua que incipiunt a t capiunt relatiue copula mediā
te. ut ego sum albus & talis es tu. ego sum magnus & tant⁹
est plato. ego habeo multos discipulos & tot habet socrates
Redditiue ut ego sum talis & tantus qualis & q̄tus est iste.
Infinite quando sequitur coniunctio q̄ uel ut. ut ego sum
talis & tantus ut non egeam opera tua. ego cupio talis esse
ut felix videar. Reperiunt aliqua relatiua que geminan
tur uel assumunt cunq; ut quisquis quicunq; quotquot quot
cunq; qualiscunq; quātuscunq; que ꝓprie posita vim habēt
ipsius relatiui simul cu; antecedente distributiuo ut quisq̄s
aut quicunq; legit discit. id est ōnis qui legit discit. Ponun
tur etiam aliquando ꝑ ipso relatiua tm̄ ut deus omnia que
cunq; voluit fecit. Et pro distributiuo tm̄ ut ego diligo qué
cunq; hominem id est ōnem hominé. Ponunt etiam infini
te. ut virgilius. Quicquid erit superanda omnis fortuna fe-
renda est. Quis & qui cum quibus & quō componunt? Si
quis enquis nunquis quisputas aliqs nequis quilibet qui-
uis. Assumunt etiam sillabicam adiectioné nihil per se sig-
nificantem. ut quisq; quisnam quidam quispiam & quisq̄ q
cunq;
A relatiuis substantie multa aduerbia deriuant que eisdē
modis ponunt. Temporalia ut a qui que quod quando. A
ꝓnominibus tunc id est eo uel illo tempore. Ab alius alia
aliud alias. Localia uero ista a qui que quod. Quo qua vn
de ubi quorsum quousq;
Ab ille illa illud pronomine aduerbia deriuant.
Illinc illuc illic illac uel illa illorsum illucusq;.
Ab is ea id. Ibi inde eo ea eorsum eousq;.
Ab hic hec hoc. Hic huc hinc hac horsum hucusq;.
Ab iste ista istō. Istinc istuc istic istac ł ista istorsu; istucusq;
Alius alia aliud. Alibi aliūde alia alio aliorsum aliousq;.
Hic hec hoc. Iste ista istud. Ille illa illud quomō differunt
Hic significicat hominem vel rem proximam loquenti. Iste
proximam audienti. Ille remotam ab utroq;. Quēadmodū
& aduerbia eorum. Hic significat locum proximu; loquenti

vel scribenti. Istic locum primum audienti uel ei ad quem sermo aut littere diriguntur. Illic locum remotum ab utroqꝫ. Iste tamen aliquādo ponitur pro hic. Licero cum isto tempore sstent cum gladijs armati. Ille quoqꝫ nōnunq̄ꝫ per dignitatem quādam atqꝫ eminentiam accipitur indicās esse quod omnes nosse debeant ut alexander ille magnus Archita sille tarentinus. Is ꝛ hic quō differunt? Is spacio longiore accipitur hic vero propinquiore. Multis tamē in locis confunditur. Ut qui prefert virtutem diuitijs hic sane prudens est uel is sane prudens est. Poete tamen aliquando capiunt ille pro is. ut oracius. Qui didicit patrie qd debeat ꝛ quid amicis. quo sit amore parens quo frater amandus ꝛ hospes quod sit conscripti quod iudicis officium que partes in bellum missi ducis ille pfecto reddere persone que sit reuerentia cuiqꝫ. Nā quod in sacris litteris legitur. Non qui seipsuꝫ cōmendat sed quē deus cōmendat ille pbatus est equidem non pbo. Relatiū discordat ne aliquando ab antecedente. Discordat in quibus accidentibus? In genere ꝛ numero Quomō in genere? ut apud Salustium. Est locus in carcere quod tullianum appellatur. Quō in numero? ut ōnes tenues atqꝫ humiles que maxima in populo multitudo est sibi psidium paratum putat.

De patronymicis.

Uod est nomen patronymicū? Est illud quod significat filium uel filiam nepoteꝫ uel neptem aut alium descendentem. pprie tamen a pprijs patris nominibus deriuatur. Quot sunt terminationes patronymicoꝝ? quatuor. in des uel in as uel in is uel in ne ut hic priamides hoc est filius priami hec priamis priamidos hoc ē filia priami. hec pelias peliadis vel peliados hō est filia pelei. hec adrastine. nerine. acrisione. hoc est filia uel neptis adrasti. nerei. acrisei. Patronymica cuius generis? femini preter ea que desinūt in des. Patronymica cuius decli. sunt? Que desinunt in des uel in e sunt prime decli. que vo desinunt in as uel in is sunt tercie Patronymica qualia nomina sunt? sbstantiua ut priamedes

68

helene raptor causa fuit excidij troyani. Que nomina sunt q̄ interdum p patronymicis ponunt? Possessiua ut iuno saturnia id est filia saturni ⁊ scipio emilianus id est filius emilij. Quō formant patronymica? Patronymica masculina que fiunt a nominibus prime declinationis formant a genitiuo singulari mutata e in des ut maia maie maiades. ilia ilie iliades. eneas enee eneades. hippotes hippote hippotades. anchises anchise proprie anchisades q̄q̄ usus obtinuit ut anchisiades diceret. butes bute butades. corinetes corinete corinetades q̄uis magis sit in usu corinetides.
Patronymica masculina a nominibus secunde declinatiōis formant a genitō addita des ut priam⁹ priami priamides sed que duplex i habent in genitiuo mutata ultima i in a ⁊ addita des faciunt patronymicū ut anthonius anthonij anthoniades. menetius menetij menetiades.
Patronymica masculina a nominibus tercie declinationis formant a datiuo singulari addita des ut nestor ri. nestorides. antenor ri. antenorides. licet poete aliquādo addant a cā metri ut āphitrioniades. laertiades dicūt etiā deucalides p deucalioniades ⁊ scipiades p scipionides. Pronymica feīnina a masculinis formant remota de. ut a priamides priamis a durdanides durdanis. Dixerunt tamen poete atlantiades ⁊ phetontiades in plurali hoc est atlantias ⁊ phetōtia in singulari p atlantis ⁊ phetontis. a peliades pelias ab eneades eneis cum deberet fieri eneas. Multa tamē patronymica abusiue pferunt ut a tideus tidides a peleus pelides a pmeteus prometides a thesus thesides ab achilles achilleides ab orpheus orphides a coronies coronides penultima pducta. Iliades filius ilie romulus recte formatur.
Patronymica aliquando sumunt loco patrioꝝ nominū. ut romulide id ē romani. theside id ē athenieñ eneade troiani cecropide athenienses. thimarchides pprīū est ⁊ thimarchides timarchi filius. Pauca inueniunt patronymica in ne feminina ut nereus nerine. adrast⁹ adrastine. acrisi⁹ acrisione ex q̄ acrisioneus. ꝟgilius. acrisioneis darie fundasse colonis

i4

Quod dicit priscianus esse possessiuuz ab acrisione. Serui⁹ vero patronimicũ femininum. Reperiunt patronimica im-proprie formata ꝛ a nominibus matruz ut romulus iliades id est ilie filiusꝛ maides mercurius id est maie filius. Et ab auis maternis ut atlantides id est mercurius atlantis filie filius. ꝛ inachides id est epaphus iouis inachi filius. Et a regibus uel conditoribus ut cecropide id est athenienses. Ab enea eneade id est troiani uel romani. Item a nomine fratris. Uirgilius. Tum phetonciadas musco circundat amare corticis id est sorores phetontis.

De comparatiuis.

Comparatiuum quod est? Quod cuz intellectu positiui uel aliquo participe sensu positiui magis aduerbium significat ut liberalior magis liberalis. ꝛ fortior magis fortis ꝛ doctius magis docte. Comparatiua cuius generis? Cõmunis. preter vnum duntaxat quod est masculini senior. Cõparatiua quem casum exigunt post se? Abl̃m cum q̃ȝ uel ablatiuũ sine q̃ȝ. cuz alio ablatiuo significante excessum ꝛ cũ omnibus casibus quos habere posset positiuũ suuz. ut hoc doleũ est plenius olei illo vel q̃ȝ illud dolium tribus digitis. Uerꝫ relatiua ꝛ negatiua semper sine q̃ȝ ablatiuo iungunt. ut nemo est doctior platone. Comparatiua vnde formant? A nominibus adiectiuis significantibus accidens quod incrementũ diminutionẽqȝ suscipiat ut ab albo albior. uel a uerbis ut a detero deterior. quod uerbum teste seruio min⁹ bonum significat non peiorem Uirgilius cum duo sunt apib⁹ reges alterum deteriorem hoc est minus bonuz iubet necari. Deterior qui visus eum ne pdigus absit dede neci. A potior hic ꝛ hec potior ꝛ hoc potius. A participijs que tunc in nomina transeunt ut amans amantior. A prepositionibus siue aduerbijs ut extra exterior vltra vlterior. q̃ȝq̃ȝ exter quoqȝ nomen reperiat ut virgilius fas extera querere regna. Antiqui aliquando a pronominibus ꝛ nominibus proprijs cõparatiua ꝛ superlatiua protulere ut ipse ipsior ipsissimus nero neronior neronissimus.

Quomodo formantur comparatiua? in primo casu desinente in i ut albus albi albior. fortis forti fortior.
Que sunt comparatiua anormala? que contra hanc regulam formantur. bonus melior optimus. malus peior pessimus. magnus maior maximus. paruus minor minimus. dexter dexterior dextimus. sinister sinisterior sinistimus. senex senior sine superlatiuo. iuuenis iunior sine superlatiuo. multum plus in numero singulari generis neutri, in plurali omnis. A nominibus que habent vocalem ante is uel ante us comparatiua non formantur. sed accipitur magis aduerbium et dicitur magis arduus magis tenuis magis pius. Quamuis tenuior apud veteres reperitur. Et iuuenalis egregius dixit pro magis egregium. Egregius cenat meliusque miserrimus horum. Nequam commune trium generum nequior format comparatiuum et superlatiuum nequissimus.
Ab aduerbiis siue prepositionibus in ra fiunt comparatiua in erior ut extra exterior intra interior ultra vlterior citra citerior infra inferior supra superior post posterior ante anterior prope propior. A sepe comparatiuum non inuenitur. Cato tamen superlatiuo vsus est, sepissimam discordiam fuisse dicens. Pridem prior cuius superlatiuum est primus cum genitiuo iungatur et ad plures sui generis comparetur. Virgilius. Primus se danaum magna comitante caterua Androgeus offert nobis. Ergo prior de duobus primus vero de pluribus dicitur. Magnificentior et magnificentissimus munificentior et munificentissimus beneficentior et beneficentissimus. Quamuis a magnificens munificens et beneficens deriuari videatur. tamen hec in vsu non sunt sed pro his utimur magnificus munificus beneficus. Cato de rege ptholomeo dixit optimo atque beneficissimo Et actius magnificissimo atque excellentissimo honore. Terencius in phor. atquin mirificentissimum.
Comparatiuum sepe pro positiuo accipitur ut senior pro senex. Nonnunquam significat minus positiuo ut tristior et lachrimis oculos suffusa intentes pro sub tristis. Et quando ad contraria

comparatur minus positiuo significat ut si dicam mare ponti-cum est dulcius q̃ cetera hic ostendit parum aliquid dulcedinis habere plus q̃ cetera.

Comparatiua sepenumero diminutiuorum formam accipiunt a neutro addita culus. ut mauis mauisculus. Et regimen seruant comparatiuorum. Terencius. tais q̃ ego sum mauiscula ẽ

Magis aduerbium non solum positiuo sed etiam comparatiua aliquando iungitur cum uel ad se vel ad alium comparatur. ut achilles fortior enea magis q̃ iustior. et aiax vlixe fortior magis q̃ diomede. Nota quod quemadmodum dicimus ego sum fortior q̃ tu in nominatiuo casu ita dicimus etiam in obliquis. iudico te doctiorem q̃ illum. amo te magis q̃ illum. inseruio tibi magis q̃ illi. indigeo te uel tui magis q̃ illo uel illius. Quando comparatiuo iungitur multo videtur plus significare q̃ superlatiuum. Cicero de officiis. Uale igitur mi cicero tibiq; persuade esse te quidem mihi carissimum sed multo fore cariorem si talibus monimentis preceptisq; letabere. Quotiens comparatio fit apud grecos ad vnum sui generis comparatiuo utuntur quotiens vero ad plures sui generis superlatiuo. In quo nos cum illis conuenimus. Et hoc ab eis factum est ut sensum comparatiui a sensu superlatiui distinguerint qui utriq; hoc est comparatiuo et superlatiuo genitiuum tribuunt cum careant ablatiuo. Apud nos vero illa ambiguitas non est qui comparatiuo ablatiuum damus siue ad vnum siue ad plura diuersi generis referatur. Tamen illa grecorum ratio tanti est momenti ut eam latini ad formam grece constructionis imitati comparatiuo genitiuum addiderint utriq; inter duo sic. Aiacum fortior fuit thelamonius. et manuum melior est dextera. Si tres fuissent aiaces nõ fortior sed fortissimus diceremus sicut digitorum medius est longissimus. Unde non licet dicere pyrrhus est doctior sentinatibus sed doctissimus sentinatum. Uirgilius Huic cõiunx sicheus erat ditissimus agri phenicum. Et Oracius in sermonibus o maior iuuenum inquit. Ad duos enim pisones filios patremq; scribebat. Ouidius in persona medee q̃

duos filios habuit. Cum minor e pueris iussus studioqz videndi constitit ad gemine limina, prima foris. Et cesar in cõmentario decimo. in testamento ptholomei patris heredes erant scripti ex duobus filijs maior. Hinc catho maior et minor. scipio maior et minor de duobus dicitur. de pluribus vero fabius maximus et valerius maximus. Comparatiuũ igitur inter duo ponitur superlatiuum inter plura. Quod manifestissime ostendit Cicero cum ait in pisionem me edilem priorem pretorem primum. Quippe ediles duo tantum erant sicut duo censores et duo consules ceteri autem magistratus plures erant. Nota hoc etiam interesse inter comparatiuum et superlatiũ q dubitando uel interrogando comparatiuo utrum damus superlatiuo vero quid. Cuius rei ratio est q comparatiũ de duobus dicitur superlatiuuz de pluribus. Quintilianus. Ita non tantuz utrum sit melius sed qd sit optimum queritur. Et Cicero. utrum potius aut quid potissimum dicamus. Jungitur tamen quid etiam cum comparatiuo sed improprie. utrum uero nunq̃z cum suplerlatiuo.

Quot modis fit comparatio? Quatuor. Aut ab vna substantia ad aliã ut ego sum maior te. Aut ad seipsam ut ego sum ditior solito uel ditior hodie q̃z heri. Aut ab vno accidente ad aliud et tunc semper fere vtimur aduerbio magis ut ego sum magis fortis q̃z doctus. Aut ab vno actu ad alium ut ego malo vitam q̃z mortem et magis lego q̃z disco.

Quot modis non potest cum ablatiuo iungi comparatiuuz Quinqz. Aut cum comparatio ad duos fit tunc enim eget genitiuo ut duorum fratrum maior est marius. Aut quando non inuenitur ablatiuus ut dulcius est mare ponticum q̃z cetera maria. Aut quando inter ipsa adiectiua fit comparatio. ut ego sum magis albus q̃z niger et non nigro. Uel cum inter ipsa verba fit comparatio ut plura audio q̃z credo. Uel cum dictio a qua fit exceptio fuerit in nominatiuo ut dyomedes fuit fortior q̃z troiani õnes preterq̃z hector Coniunctio enim exceptiua copulare debet similes casus.

Quot modis nō potest comparatiū regere ntiū cum q̄z? Similiter quinqz. Aut cum comparatio fit inter duos tunc eñi omnino requirit gtiū ut duoꝝ fratrum maior marius. At cū non inuenit nominatiuꝰ ut nihil est crudelius nece ꝛ nihil est ipsi seipso carius. Aut quando relatiū est terminus comparationis ut virtus qua nihil est homini melius. Aut quando ponit cū dictione negatiua ut nullo homine sis tardior Aut quando dictio a qua fit exceptio fuerit in ablatiuo dyomedes fuit fortior omnibus troianis preterq̄z hectore.

De superlatiuo.

Uod ē nomē superlatiū? Quod ad plures sui generis coparatū superponit omnibus uel per se platum positiui intellectum habet cum valde aduerbio.

Quot sunt terminationes superlatiuoꝝ? Octo. due frequentissime in rimus ꝛ in simus ꝛ sex parare limus ximus timus remus simus nimus Superlatiua in rimus desinētia quō formant. A positiuis in er desinētibus siue secunde siue tercie declinatōnis fuerint addita rimus ut pulcer pulcerrimꝰ pauper pauperrimus. Excipiunt dextimus ꝛ sinistimus pro dexterrimus ꝛ sinisterrimus Superlatiua in simus desinētia quō formant. A genitiuis secunde declinationis addita s ꝛ simus ꝛ a genitiuis tercie addita simus. ut doctus docti doctissimus ꝛ locuples locupletis locupletissimus. Excipiuntur a secunda que sunt anormala bonus optimꝰ malus pessimus magnus maximꝰ paruus minimus multus plurimꝰ. Et que a facio componunt ut magnificus magnificentissimꝰ munificus munificentissimus maturus maturrimus. Cicero tamen ad heremiū in etate inquit velit comparare maturissima Nuperus nuperrimus Plautus captiui duo hominez nuperum ꝛ nouiciū. vetus veterrimus. A tercia uero excipiunt facilimus difficilimus gracilimus humilimus similimus dissimilimus. Excipiunt etiam que in bris desinūt que ris mutata in er accipiunt rimus ut salubris saluberrimꝰ celebris celeberrimus. Uetus a veter quod olim in vsu erat veterrimus facit.

Jn ximus q̃t superlatiua desinũt: duo tm̃ maximus ⁊ prim⁹ Quod vocabulũ dum ꝓ cognato accipit significatũ habet positiui. ideoqȝ a scriptoribus legum sepe compatiue pfert ut primiores id est ꝓpinquiores cognati.

Jn timus q̃t desinunt: Unum dũtaxat anomalũ optimus ⁊ hec deriuata ab aduerbiis siue prepositionib⁹ intra interior intimus ultra ulterior ultimus citra citerior citim⁹ extra exterior extim⁹: quod etiam ꝓ postremo ponit. Plautus in truculento bona perdidi mala repperi fcũs sum extimus a vobis. Hec sunt ab aduerbiis siue prepositionib⁹ supra superior supremus extra exterior extremus q̃r si essent a nominatiuo superus ⁊ exter seruassent regulam.

Jn nimus quot superlatiua desinunt: vnum duntaxat anomalum minimus

Jn rimus quot superlatiua desinunt: Unũ a verbo detero deterior deterrimus ⁊ vnum anomalũ multus plus plurimus. Preterea que secundum regulã formant.

Nouissimus lȝ a nouo superlatiũ sit tamen pro positiuo ponitur ⁊ ultimum significat.

A pene Plautus superlatiũ formauit penissime. Jn cistellaria ita me a consilio peruertit penissime. A penitus penitissimus superlatiuum formatur ut ex penitissimis edibus Superlatiua que a prepositionibus ueniunt ipsarum prepositionũ exigunt casus ut arbor illa est prime littus. A neq̃ȝ sicut sup̃ de cõparatiuis dcm̃ est fit superlatiũ nequissimus.

Jllud aiaduertendũ diligenter ẽ ꝙ q̃ȝ pro valde semp iungitur superlatiuo nunq̃ȝ positiuo ut q̃ȝ fortissimus ⁊ q̃ȝ celerrime. quando uero q̃ȝ accipit pro q̃ȝtum nunq̃ȝ iungit superlatiuo nisi addant uerba possum queo valeo ⁊ que eiusdẽ significationis sunt ut dicam q̃ȝ breuissime potero feci q̃ȝ optime quiui. Per uero nunq̃ȝ iungit superlatiuo nec dicere possumus peroptimus perdoctissimus. econtrario autem q̃ȝ quando ualde significat nunq̃ȝ iungit positiuo nec etiã cõparatiuo nisi forte cum per uel oppido uel sane uel admodum uel ualde uel nimis. Tunc enĩ positiuo iungit ut Ser

Nota ꝙ q̃ȝ [illegible] do accipit [illegible] de et tunc [illegible] iungit sup[illegible] Et aliquã[illegible] tur pro q[illegible] tunc nunq[illegible] superlatiu[illegible] addant v[illegible] sum. quo[illegible] que [illegible] dẽ significa[illegible]

nius sulpicius. Sane q̃ grauiter ac moleste tuli ut debui. A gellius voce admõm q̃ suaui oppido q̃ libes nimis q̃ im pium. Et brutus in epl'a suos valde q̃ paucos hꝫ. Et itez sa ne q̃ gauisus sum. Perq̃ tu visitar⁹ eit ut pq̃ bonus perq̃ pulcer pq̃ doct⁹.i. valde bonus valde pulcer valde doctus Per vero p valde iungit semp positiuo ut perpulcer perdo ctus. Cum vero q̃ p q̃tum accipit iungit positiuo ut teren cius reiecit se in eam nẽs q̃ familiarit. ⁊ in eunucho. tu scis q̃ inicũ te habuerim p q̃tum sumit eñ hic intimus p posi tiuo quẽadmodum primus. Sic etiaꝫ iungit compatiuo. ut q̃ doctior est Aristotile Plato id est q̃to doctior. Atqui di cunt narraui q̃ breui⁹ potui. errãt dicendũ est eñ q̃ breuissi me potui. Quod est comparatiũ seu superlatiũ huius positi ui perdoctus. Multo doctior comparatiũ. ⁊ q̃ doctissimus si ue multo doctissimus superlatiũ. Perq̃ nunq̃ iungit cũ su perlatiuo. Nam quod legit apud Quintũ curtiuꝫ. Cessum quoqꝫ bactrianoꝝ ducem perq̃ maxime posset exercitu coa cto descendere ad se iubet. error potius librarij dicendus est cum alia quoqꝫ complura apud eũdem autorẽ corrupta sint Multo etiam p valde tam comparatiuo q̃ superlatiuo ad iungitur multo doctior ⁊ longe doctior multo doctissimus ⁊ longe doctissimus. Superlatiuus genitiuo iungit ⁊ abla tiuo ⁊ accusatiuo. ut hector fortissimus troianoꝝ ⁊ multo ma ximus ⁊ proxime domuꝫ Cum superlatiuo iungit semper quisqꝫ omnis autem non iungit neqꝫ eñ dicendum est om nis optimus. sed optimus quisqꝫ ⁊ pessimus quisqꝫ. Et simi liter si superlatiua i diuerso casũ ponant sic. maxima quisqꝫ fortitudine debet hostibus resistere. maximo quisqꝫ animo calũniatores despicit. Validissimi quisqꝫ corporis paret ar ma. Comparatiuo uero econtrario non quisqꝫ conuenit sed omnis. Ut quintilianus seruulus penates ⁊ omnia utiliora. nec licet dicere boni quiqꝫ ⁊ sapientes quiqꝫ. sicut non licet dicere omnes optimi ⁊ omnes sapientissimi. Excipiunt ex positiuis que superlatiuo carent ut pius ⁊ strennuus. dicim⁹

enī omnis pius ꝛ pius quisq₃. Salustius. nā strēnuus quisq₃ aut occiderat in ꝑelio. aut grauiter vulneratus discesserat. Item numeralia ut tercius quisq₃ quartus quisq₃. Nam primus ꝛ ultimus superlatiua sunt. Cicero primo quaq₃ die cōsules ad senatū conferant. ergo non est dicēdum omni quinquagesimo anno facimus iobileum. sed quinquagesimo q̄q₃ anno. ꝛ hinc factū est ut dicam⁹ vnusquisq₃ singularis q sq₃ nam singularissimus quo pleriq₃ indocti vtunt non reperit sicut ab vnico non reperit vnicissimus. Quottus etiam iungitur cum quisq₃ ut quottusquisq₃ est idest quotcunq₃ sint. Illud q̄q₃ nondum ꝙ quisq₃ genitīū pluralem non habet cū adiectiuo dūtaxat iunctu₃. ideoq₃ utimur genitiuo singulari pro plurali. ut optimi cuiusq₃ animus. pro bonorū omnium animus.

Do it assoū ꝛ as vvell as thou may
Fac q̄q₃ optime ꝛ q̄q₃ celerrime potes.
I am the beggest of all the men of viterb les than i ꝛ les than all they that be bygger than i
Ego sum maximus ōnium viterbiēsium minorꝫ me ꝛ omnibus maioribus me minor.
Tho i be borū at rome i am gret than all they tha ari les than i ꝛ les than they that ari mori thaū i
Ego cum natus sim rome sum maior omnibus minoribus me ꝛ maioribus me minor
I am vncōnynggari tan all that ari mori cōnyngeri than i Aud mori cōnyngeri than they that ari les cōnyng than i
Ego sum indoctior omnibus doctioribus me ꝛ omnibus indoctioribus me doctior.
I am les than all mori men ꝛ mori than all les men
Ego sum minor omnibus maioribus me ꝛ omnibus minoribus me maior
I haue. ij. fyngers in myn hande longaste of all the totheri ꝛ. ij. eeres in myn hede of vvhiche the on is mori.

Ego habeo duos digitos in manibus ceterorum longissimos et duas aures in capite quarum altera est maior.
Euy strongast man shul overcom vvyt gret hart tho luste vvhice art most stynkyng than aldiri
Debet fortissimus quisque magno animo superare eas volup tates que sunt ceteris fediores omnibus.
Euy tent yeri ary holden congregations at viterbi.
Decimo quoque anno fiunt comitia viterbij.

De aduerbijs.

Aduerbia localia aut in loco significant aut de loco aut per locum aut ad locum aut aduersus locum aut usque ad locum. Que sunt aduerbia significantia in loco? Hic illic istic intus foris ibi ibidem alibi alicubi usquam nusquam sicubi nec ubi nuncubi superius inferius ubique vbicunque.
Que sunt aduerbia significantia de loco. Hinc illinc istinc intus foris vnde aliunde sicunde necunde alicunde et vnde superne inferne celitus fundistus vtrinque vndecunque.
Que sunt aduerbia significantia per locum? Hac illac istac. ea siqua nequa aliqua et qua et utraque et quacunque.
Que sunt aduerbia significantia ad locum? Huc illuc istuc intro foras usquam nusquam eo eodem siquo nequo alio aliquo et quo supra infra utroque et quocunque.
Que sunt aduerbia significantia versus locum? Horsum illorsum istorsum dextrorsum sinistrorsum et quorsum sursum uel susum versus deorsum uersus utroque versus et quoque uersus.
Que sunt aduerbia significantia usque ad locum uel usque ad tempus? Hacusque illucusque illucusque quousque. Nomina vrbium ponuntur pro aduerbijs in loco in genitiuo casu si prime uel secunde declinationis sint. ut sum hic fui illic sum rome fui rome sum tarenti fui tarenti. quod si pluraliter tantum declinentur ponuntur in ablatiuo. ut sum Bais. fui thebis. Tercie uero declinationis nomina in ablatiuo ponuntur fui carthagine tibure neapoli. Ponimus etiam loco aduerbiorum humi domi belli militie et ruri. in datiuo ut sum humi stratus dormio domi eram ruri belli siue militie fortis sum. Reperitur etiam uespi

ad te veniã ꝛ luci similiter. Cicero in philippicis. Quis eñ audeat luci ꝛ in militari via. Pro aduerbis uero de loco et per locum ponunt nomina vrbium in ablatiuo casu cuiuscunqꝫ declinationis ꝛ numeri sint. ut venio illinc. aut trãseo illac. venio aut transeo verona patauio carthagine thebis. ꝛ sic domo humo rure militia bello. Pro aduerbijs vero ad locum nomina vrbium ponunt in accusatiuo. ut eo romã tarentum carthaginem. ut eo illuc venio istuc. Et sic eo domũ humũ rus militiã bellum. Si fiat interrogatio per quorsum quõ respondet dextrorsum sinistrorsum, versus venecias versus tebas versus romam. Si fiat interrogatio per qua quõ respondet. hac illac istac per romam per venecias per vrbẽ Si fiat interrogatio per quo quõ respondet huc illuc intro foras. venecias romam thebas rus. Si fiat interrogatio per quousqꝫ quõ respondetur. hucusqꝫ illucusqꝫ vsqꝫ ad annum vsqꝫ romam vsqꝫ venecias vsqꝫ thebas vsqꝫ ad vrbem vsqꝫ rus vsqꝫ domum bellum militiam humũ Nomina viroꝝ ac mulierum ꝓpria. Item nomina appellatiua hominũ animalium locoꝝ ꝛ aliarum quarũcunqꝫ rerum querunt prepositionem ut sum in vrbe in agro cum socrate. eo ad vrbẽ ad agrum ad socratem. venio ab vrbe ab agro a socrate vel de socrate. Transeo per vrbem per agrum per locuꝫ in quo est socrates. eo versus vrbem versus agrum versus socrateꝫ. eo vsqꝫ ad vrbem vsqꝫ ad agrum vsqꝫ ad socratem Interdũ tamen poete omittunt prepositiones. ut italiã fato ꝓfugus lauinaqꝫ venit littora. Item deuenere locos. Interdũ etiam ꝓprijs nominibus addit prepositio. ut cicero ea die verres ad messanam venit aliquando subaudit prepositio nominibus vrbium. ut virgilius. non libyo nõ ante tyro despectus hiarbas. nominaliter ponit tyro nam si aduerbialit ponere voluisset dixisset tyri in casu genitiuo. Supina etiam prepositione non egent ut eo cubitũ. ꝛ hoc est dignum relatu. pro eo ad cubandum ꝛ hoc est dignum quod referatur.

Uersus semper postponit. ut italiaꝫ versus megaraꝫ. versus Salustius. Quẽ locũ carthaginenses egiptum versus finem

imperii habuere. Cicero de diuinatōe qui cū exercitu lustra to aretium versus castra mouisset. Interdū huic aduerbio iungit ad. ut ad orientē versus. ad occidētem versus.

De nominibus hetroclitis.

Que sunt nomina hetroclita? que non seruant declinationem aliorum nominum ut

Pascua pascue — Pascua pascuorum
Epulum epuli — Epule epularum
Delicium delicij — Delicie deliciarū a delicio fit deliciolum quo verbo utitur seneca in epistolis
Carbasus carbasi — Carbasa carbasorum
Arbutus arbuti — Arbuta arbutorum
Intubus intubi — Intuba intuborum. virgilius et amaris intuba fibris
Pergamus pergami — Pergama pergamorum. edificia sublimia troiana.
Celum celi — Celi celorum
Altilis altilis — Altia altilium
Suppellex suppellectilis — Suppellectilia suppellectiliū
Tartarus tartari — Tartara tartarorum
Superus — Supera superorum
Tenarus tenari — Tenera tenarorum promontorium laconie circa finem malee vnde ad inferos dicit esse descēsus. ostendit enim ibi quedā prerupta vorago per quā dicunt herculem emersisse.
Menalus — Menala orum. mons archadie
Auernus — Auerna norum. lacus prope puteolos dictus ab auibus quod superuolātes nimio fetore decidāt ut virgilius. graue olentis auerni.
Dindimus — Dindima orum. mons phrigie.
Pileus — Pilea pileorum
Garganus — Gargana orum. mons apulie
Gargarus — Gargara orum.
Pax carent — Oracius dixit paces. Bella qs
Uulgus plu — et paces longū diffūdit in euū

Pelagus	ra	Uulgus neutruz caret plurali numero. virgilius. Scindit in certuz studia in contraria vulgus. Sed hic vulgus habet pluralē. Cicero Saturnū maxime colunt vulgi. raro tamen utimur masculino. Uirgilius. In vulgum ambiguas spargit voces
Tellus	li	
Humus	nu	
Plus	me	
Phas	ro	
Ir		
Fors		
Labi		
Nemo		

Duo ambo. z tria declinantur tantum in plurali. ad quatuor a centum sunt indeclinabilia.

Ilia	Compitolia	
Menia	Neptunalia	
Manes	Nundine	
Proceres	Kalende	
Penates	None	
Tenebre	Idus	
Exta	Athene	Carent singulari
Arma	Thebe	
Insidie	Mine	
Artus	Uenecie	
Sponsalia	zizania	
Diuitie		
Mine		
Indutie		
Pisces p signo celesti		
Manes		

Cesares aiaces fabios scipiones dicimus. sed sic non sunt ppria nomina sed appellatiua z equiuoca. Soles z lune a poetis dūtaxat pluraliter ponunt. qz interdum plures videntur ad sensum oculoꝝ. Sanguis z puluis vsu caret plurali Mel. frumētum. ordeū. far. vinum. autoritate habēt pluralia. Auꝝ. argentū. ferrū. auricalcū. plūbum. stānum. electrū vitrum. carent plurali. Tamen es habet era in plurali in tribus casibus. Metallum quod est nomen generale habet

pluralem numerum per omnes casus. Triticum caret nume ro plurali. Frumenta tamen ordea pisa fabas lentes in plu rali numero inuenimus. Acetum mulsum oleū ꝛ similia ca/ rent numero plurali. Mulsum est vnum mellitum. Inuenit etiam aqua mulsa hoc est mellita. Piper ꝛ zinziber ꝛ fel in vsu comuni nō habent pluralia. Mel tres tm̄modo casus habet. ntm̄ accusatm̄ ꝛ vocatm̄ mella thus rus thuris thura ruris rura. Balneum balnei habet plurale. Balnea balne orum ꝛ balnee balnearuꝫ. Locus loci facit in plurali loca lo corum ꝛ loci locoꝝ utrūqꝫ idem significat. tamen loci in mas culino significant etiam sedes argumentoꝝ apud rethores.
Jocus etiam ioca ꝛ ioci habet in plurali.
Balteus similiter baltei ꝛ baltea habet in plurali.
Restrum neutꝝ rastri ꝛ rastra habet in plurali. addunt qui/ dam porrum frenum claustrum filum capistrum.
Rabies sanies caries pernicies scabies. carent numero plu/ rali. cum similibus nominibus quinte declinationis.
Res tamē ꝛ dies acies facies ꝓgenies species materies ha bent numerum pluralem.
Spes tres tantum casus in plurali habet.
Juuenalis post damnū tēporis ꝛ spes deceptas a q̄ nomine compositū est expes habens ntm̄ dūtaxat ꝛ vocatm̄.
Cato facierum dixit secūdum anologiam sꝫ non est in vsu.
Uerua ē plurale huius nominis quod est veru. ꝛ reperiunt duntaxat duo casus verua ꝛ verubus. Uirgilius. verubusqꝫ trementia figunt. Fors non habet nisi forte ut fors fortu na ꝛ forte sua libicis tempestas appulit oris Tabi ꝛ tabo dūtaxat reperit. Frugi indeclinabile est. Uicem dici/ mus ꝛ vice alijs casibus singularis raro utimur. pluralis in/ teger est Precis preci precem ꝛ prece. pluralis ē integer.
Nex reperit apud cicerone ꝛ alios ꝓbos. vnde seminex.
Pontus. aer. ether carent numero plurali. Sal neutri ge/ neris pluralem non habet. masculini habet sales ꝛ salibus ꝓ quadam vrbanitate dicendi. Tractuꝫ verbum a sale ꝙ sicut sal ciboꝝ ita sales condimentum sint orōnis ꝛ dicit etiaꝫ in

singulari. Terencius qui habet salem quod in te est.
Laterem accusatiuus est. non habens alios casus in singulari. raro tamen reperitur latere.
Sponte ablatiuus solus est. ut sponte sua.
Macte in vocatiuo tm̄ inuenit. Dicit tamē macte v̄tute esto
Ador genus farris est aptum sacrificijs deoꝝ. generis neutri ꝛ indeclinabile. Ab adorando dcm̄ priscianus affirmat. At festus pompeius ab edendo uel ab durando dicit appellatum igne enim tostum fiebat.
Uis omnes casus habet ut sentit priscianus.
Interrogatiua. relatiua. infinita. distributiua. carēt vocatiuis Ideo ābo non habet vocatiū qz est distributiū ꝛ secundum priscianum relatiū. Duo v̄o colletiū habet. ꝛ ōnia ꝓnomina carent vocatiuis preter tu meus noster ꝛ nostras.
Os oris ora tm̄ habꝫ in plurali. q̄q̄ꝫ virgilius usus sit oribꝰ
Os ossis in utroqꝫ numero omnes habet casus.
Ops ē dea terre q̄ ꝛ tellus dicit. Sꝫ opis opi opē ope auxilium sign̄t ꝛ facultatem. ut affer mihi opem. id est opitulare mihi. ꝛ virgilius. Grates ꝑsoluere dignas nō opis est nostre id est facultatis. Hec opis nympha q̄daꝫ fuit. cuius poete faciunt mentionem. Opes v̄o pluralit significant diuitias.
Supperie in plurali tm̄ auxilia significant. ꝛ iungit hoc verbum fere semper cum fero. frequētissimum est apud historicos ut suppetias tulit hoc ē presidiū attulit uel misit. Quidā putant ego quoqꝫ ꝓnomē heteroclitum esse ꝙ rectus nullā habeat cum ceteris casibus similitudinē.
Hesperus seu vesperus ē stella q̄ ante noctē apparēs. hesperus seu vesperus seu etiā vesper dicit. virgi. Ante diē clauso componet vesper olympho. Ante lucē vero lucifer dicit. vn̄ fit ut extrema pars diei seu malis noctis principiū vesꝑa dicatur in feminino. vespeꝝ in neutro. Uesper etiaꝫ vesꝑis in masculino utit. virgilius. Unde qui in ꝑncipio noctis salutare volunt. bonum vesperū dicere consueuerūt quod magis censeo probandum q̄ꝫ quod a plerisqꝫ dicit bonuꝫ sero. Cū eñ sero aduerbium sit et tarde significet mala imprecatio ē

optatq; ut bonū tarde eueniat. Melius sane & elegātius di
ceret bonū serum. Nā serum diei apud pbatissimos histori
cos reperit p extrema parte diei. Liuius erat iam diei seru
Ego morez nre religionis sequēs dicere soleo noctē quietā.
Penu etiā aliquando indeclinabile reperit ut apud Actiū
Penu autez optimū est & nihil deest. Dicit tū hec pen⁹ nus
qrte decli. & penus oris. tercie. vba a gellij gellij sunt. Quin
tum sceuolā ad demonstrandū penuz his verbis vsum. Pe
nus est inquit quod esculetum aut potulentū est familie que
opus nō facit causa paratū & penitus reconditū. Unde a pe
nitus penus dicit. nam q̄ ad edendū bibendūq; in dies sin
gulos prandij aut cene causa parant penus nō sunt sed po
tius ea q̄ longe vsionis cā recondunt. Seruius sulpitius ait
Sacco belio placuisse nō q̄ ad esum & potū spectant. s; thus
q̄z & cereos in penu esse. Massuri⁹ sabinus qd iumentoruz
causa apparatū esset. quibus diis uteret penori attributū di
cit. Penu igit ea ōnia ɔtinent que ad victum pertinent. sed
priuatum si mō domi reposita sunt. Nā locus vbi ista repo
nunt Uarrone teste penariū dicit. q̄ vero ad victuz publicū
spectant cōmeatus vocant. Sed vere nihil aliud ɔtinent q̄z
annonam. Non eñ est annona tm̄ frumentaria s; carniuz sa
litarum & aliarum hmōi rerum. Cicero de diuinatōne puta
ret annonā in macello cariorem fore. Repetūdaruz dūtaxat
in genitiuo plurali inuenit. de quo uerbo superius disserui
mus cum de participijs tractaremus.
Indoles nunq̄ fere nisi numero singulari inuenit. significat
autem in pueris & adolescentibus signuz future virtutis. Ci
cero ut eñ adolescentibus bona indole preditis sapiētes se
nes delectant. Quintilianus In primis annis laudaret in
doles. Cicero tamē etiam de viris indolem dixit. De officijs
In quibus est virtutis indoles cōmouent. Idem pro coelio
Siquis iudices hoc robore animi atq; hac idole virtutis &
ɔtinentie fuit. Liuius de lauinia iam matre & imperium ad
ministrante. Tanta inquit in ea virtutis indoles fuit. Luca
nus. indole si dignum latia. si sanguine prisco. robur inest a

idle men pleasure the thylde ... wytte

nimis. Indole quasi generositate quadã virtutis atq3 animi Liuius etiã in malam partẽ accipit. Nam laqueus de hanibale cum hac inquit indole virtutum ac vitiorum triennio sub hasdrubale imperatore meruit.

Copie quando militum multitudinẽ significant tantum pluratiue declinatur. ut copie cesaris. copie pompei. Reperitur tamen etiam in singulari sed perraro. Pompeius ad domitium. Atq3 etiam hortor ut cum omni copia ad me venias. Salustius. postremo ex omni copia Catbiline neq3 in prelio neq3 in fuga quisq̃ ciuius ingenu' captus. Uirgili'. ij. enei. Et que sit mecũ copia lustro. Proprie autem in singulari copia significat facultatem potestatẽq3. ut faciam tibi copiam inspiciendi libros meos id est dabo tibi facultatẽ. Nec iungũtur cum alio verbo q̃ cum facio apud oratores apud poetas vero cum aliis verbis ut cum do das. Uirgilius. postq̃ introgressi et coram data copia fandi. Accipitur etiam plerunq3 copia pro abundantia. ut copia orationis. copia frumenti. Barbare omnes fere etatis nostre vsi sunt copia pro exemplari quod nusq̃ apud doctos reperit.

Excubie et vigilie tantum pluraliter dicuntur hoc autem inter se differunt q excubie diurne et nocturne. vigilie vero dũtaxat nocturne sunt.

Tenebre quando noctem significat pluratiue tantu3 dicitur ut luce et tenebris scribo. pro die et nocte scribo. Differt autẽ prima luce et prima die. nam ibi intelligit prima pars diei et quasi diluculo. hic autem prima dies ita primis tenebris et prima nocte ibi de parte noctis loquimur. hic de ipsa nocte. Si diluculum volumus significare ante lucem dicimus non ante diem. Nam ante diem significat ante tempus. preterq̃ si de certo die loquantur. ut ante diem decimũ kalen. nouẽ. hoc est decimo die ante kalend. nouembris. Ubi notandum est preceptum pauli qui ait ante diem decimum kalẽdarum et post decimum diem kalendarũ eque utroq3 sermone vndecimus dies significat. Ante noctem vero pro crepusculo optime dicimus.

Lues & frues nunq̃ fere pluratiue dicunt.
Presto a plerisq3 inter nomina ponit & nullum hab3 casu3 nec aliter q̃3 cum substantiuo verbo construit vt presto sum. nam presto adsum magis poeticum est.
Instar quoq3 nõnulli nomen esse existimant indeclinabile. & similitudinẽ siue equiparantiã significat ut instar montis.
Scale & scope tm̃ pluraliter dicunt. Et licet aliquando scala inueniat qui ita profert barbarismũ si quintiliano credim⁹ committit.
Liberi pro filijs. pugillares nuptie littere pro epistola carẽt singulari.
Inimicicie dũtaxat in plurali reperitur.

De figuris.

Iguras q̃s greci schemata vocant quõ differunt. Figuram esse dicunt vitiũ cum rõne necessitatis ornatusue g̃tia pmissum. Quõ diuidunt figuras siue schemata. Alia dicunt esse lexeos. alia dianoeas. sed dianoeas ad oratores dũtaxat pertinere. lexeos vo ad grãmaticos. Rursus figura siue schemata lexeos que ad grãmaticos ptinent quõ diuidũt. alias dicunt eẽ orõnis alias locutiõis alias 9structiõis Quid est barbarismus. Est pars orõnis vitiosa que uel scribẽdo vl' loq̃ndo vitiũ 9trabit. apud poetas metaplasm⁹ dicit Quid est soloecismus. Est vitium in 9textu partium orõnis 9tra regula3 artis grãmatice factũ quod apud poetas schema vocat ab asinio capitone imparalitas dictus est & a vetustiorib⁹ scribiligo ut. A. gelius testat. Cauenda ne sunt hec vitia. Profecto elaborãdum est ut prima barbarismi ac soloecismi feditas absit Sed quia aliq̃ñ excusant hec vitia uel 9suetudine vel autoritate vel venustate vl' vicinitate virtutum magna in his diligentia adhibenda est. Quõ adhibenda est diligentia. Docendi sunt pueri qua õnino vitãda sint. ut guerra treuga multotiens pstabit singularissimus & similia. Item que apud scriptores dũtaxat carminũ venia aut laude digna sunt. ut canthus plexenus mappalia. Postrema q̃ insoluta q̃3 orõne a doctis recepta sint. ut cicero ca-

nopitaꝝ exercitū. dicit cū vrbem canobon dicant ꝛ duapondo ꝛ trepondo que in vsu ab hominibus recepta sunt. cum tamen nec dua nec tre apud ꝑbos autores reperiant.
Quot modis committit barbarismus? vno ꝛ viginti. Primo cū orōni latine vocabula barbara cōmiscemus quēadmōm cicero illudens mastrucā quod sardum est vocabulū orōni inseruit ꝑ scauro. Quē purpura inquit regalis non cōmouit eum sardoꝝ mastruca mutauit. Item fit barbarismus additione. detractōne immutatione ꝛ trāsmutatione littere syllabe temporis toni ꝛ aspirationis.
Per additionē quō fiunt barbarismi? Per additionē littere ut relliquias danaū per duplicem l cum per simplicē scribi deberet. ꝛ redintegro ꝑ reintegro per additioneꝫ syllabe ut nos abiisse rati ꝛ niduperator. per additionē tēporis. ut italiam fato ꝓfugus. cuꝫ italia correpta prima syllaba scribere ac proferre deberemus.
Per detractionē quō fit? ꝑ detractionē lr̄e ut immitis achilli ꝑ achillis. per detractionē syllabe. ut repostū ꝑ repositum. ꝑ detractionem temporis ut vnius ob noxam pro vnius.
Per immutationē quō fit? per immutationē littere. ut olli ꝑ illi. per immutationē syllabe ut quom pro cum. Immutationem temporis ut feruere leucatem. cum feruere ꝓducta penultima dici debuisset.
Per transmutationē quō fit. per trāsmutationē lr̄e. ut euandre ꝑ euander. per transmutationē ut si quis displicinā pro disciplinam dixerit. per transmutationē tēporis ut faciūt nōnulli indocti qui dicunt maria prima correpta ꝛ secunda ꝓducta. Item iacobus prima syllaba ia ꝓducta ꝛ co correpta cum plane contrarium sit. Nam maria primam syllabam ꝓductam habet secundam correptam. Jacobus vero quadrisyllaba dictio sit habetqꝫ primas duas correptas ꝛ ꝓductaꝫ penultimā. Toni quoqꝫ per has quatuor species cōmutant. Nam ꝛ ipsi adijciunt detrahunt immutant ꝛ transmutant quorum exempla ultro se offerunt. Totidem etiem modis deprehenditur barbarismus per aspirationeꝫ quam tam in

pnunciando q̄ȝ in scribendo ⁊ adhibere possumus ⁊ tollere q̄ȝq̄ȝ non sit littera sȝ aspirationis nota ut veteres sine aspira tione edos ircosqȝ dixerunt ⁊ graccos. Erupit deinde nimi⁹ vsus. ut chorone chenturiones prechones dicerent ⁊ mehe p me. ut quibusdā adhuc in scriptionib⁹ videri potest. Possunt ne aliis modis fieri barbarismi? possunt. secundū q̄sdaȝ per malas compositiones que dicunt Cacosyntheta in quibus sunt iotacismi metacismi laudacismi. hiatus collisiones ⁊ quecunqȝ plus equo minusue sonantia ab eruditis respuuntur. Sunt preterea qui absurdū putant barbarismum qd̄ est vnius verbi vitiuȝ fieri per numeros aut genera sicut soloecismum. Uerūtamen scala ⁊ scopa contraqȝ ordea ⁊ mulsa lȝ litteraꝝ mutationē adiectionē detractionē non habeant nō alio vitiosa sunt q̄ȝ qꝛ plura singulariter ⁊ singularia pluraliter efferuntur. ⁊ gladia qui dixerunt genere exciderunt

De soloecismo.

E soloecismo multi errant qui eum putant in vna parte orōnis fieri posse ut si viruȝ ostendentes dicamus illā aut ostendentes mulierem dicamus illum. aut interroganti quo pergamus. respondeamus rome. aut obuium vnum salutantes dicamus saluete. Siquidē hec omnia vim perfecte orōnis obtineant. Intelligimus em̄ illum vel illam video. rome pergo tu saluete Quot modis fit soloecismus? Duobus modis. aut per parteȝ orōnis. aut per accidentia partiū orōnis. Per partes orōnis quō fiunt soloecismi? Cū pars p parte ponit̄ ut toruūqȝ repente clamat p torue. nomen p aduerbio positum. Fit etiā in ipsa parte orōis hoc vitium cum ipsa p se nec in suo loco ut ꝯuenit ponit̄ ut cui tū̄ de te licuit p in te. ⁊ apud amicū eo p ad amicū. ⁊ intro sum p inf⁹ sum Per accidentia partiū orationis q̄t modis fiunt soloecismi? Tot modis quot sunt ipsa accidentia. verbi gratia.
Per qualitatem nominū fiunt soloecismi. ut hauriat hunc oculis igneȝ crudelis ab alto. Dardanus p dardanius ppriū pro appellatiuo posuit. Per genera ut valide salices ⁊ a

mare cortices. quamquam supra diximus hic potius barbarismū esse quam soloecismum, pro validi salices et amari cortices.
Per comparationē. ut respondit iuno saturnia sancta dearū pro sanctissima. Per casus. Urbem quam statuo vestra est pro urbs. Per modos verborum ut itis paratis quam primum viri pro ite parate indicatiuū pro imperatiuo. Per significationes ut spoliant eos et corpora nuda relinquunt pro spoliāt. Per tempora. ut cecidit superbum. Ilium et omnis humo fumat neptunia troia pro fumauit. Per personas. ut danai qui parent atridis quam primum arma sumite pro qui paretis. Per aduerbia. ut venio italia pro ab italia et ad romā eo pro romam et intus eo pro eo intro.
Per coniunctiones. ut subiectisque urere flāmis pro ve aut vel
Per prepositiones cum alia pro alia ponitur. ut sub lucem pro ante lucem. aut necessaria subtrahitur. ut siluis te tyrene feras agitare putasti. pro in siluis. Fiunt preterea soloecismi pluribus aliis modis quos reprehēdendo potius quam imitādo possumus notare.
Quot sunt vitia que cum barbarismo et soloecismo cōnumerantur? Duodecim. Barbarismus Soloecismus Acyrologia Cacophaton Pleonasmos Perissologia Macrologia Tantologia Eclipsis Tapinosis Cacosyntheton Amphibologia
Acyrologia est impropria dictio. ut hunc ego si potui tm̄ sperare dolorem sperare dixit pro timere.
Cacophaton est obscura enunciatio in composita dictōne uel in vno uerbo. ut numerumque cum nauibus equat et arrige aures pamphile.
Pleonasmos est additio verbi superuacua ad plenam significationem ut sic ore locuta est.
Perissologia est superuacua verborum additio sine ulla vi rerum. ut qua poterant ibant et qua non poterant nō ibant
Macrologia est sentencia longa et superuacua res non necessarias comprehendens. ut imperator cum exercitu re infecta recto vnde venerat regressus est.
Tantologia est eiusdem rei vitiosa repetitio. ut egometipse

Eclipsis est necessarie dictionis defectus quā desiderare videtur ꝑfecta sentencia ut hec secum decest eiñ locuta est.
Capinosis est alicuius magne rei extenuatio sentencia non id qd ostendit agente ut penitusqȝ cauernas ingentes. utrūqȝ armato milite complēt. ⁊ dulichias vexasse rates in gurgite vasto.
Cacosyntheton est viciosa compositio dictionum ut versaqȝ iuuencum terga fatigamus hasta.
Amphibologia est ambiguitas dictionis que fit aut per accusatiuū ut si quis dicat audio socratem amare platonē. Aio te eacida romanos vincere posse. aut per cōe verbum. ut si qs dicat. Cato iniuste criminaf. ⁊ non addat quē vel a quo. Aut per distinctionē ut vidi statuā aureā hastam tenentem Fit etiam per omonyma. ut si quis dicat aciē nec exprimat oculi vel gladij uel exercitus. Potest etiaȝ fieri alijs modis quos recensere superuacuum est.

De metaplasmo.

Quid est metaplasmus? Est transmutatio quedā recti soliti qȝ sermonis in alteram speciē metri ornatus aut necessitatis causa. Quot sunt species metaplasmi? Quatuordecim. Prothesis. epenthesis. paragoge. apheresis. syncope apocope. ectasis. systole. diheresis. episynaliphe. ellipsis. synaliphe. anthitesis metathesis.
Quid est ꝑthesis? Est appositio q̄dam ad principiū dictōnis littere uel syllabe ut gnato ꝑ nato.
Epenthesis est appositio ad medium dictionis littere uel syllabe ut induperator.
Paragoge est appositio quedā ad finem dictōnis ut dicier ꝑ dici hanc alij paralypsin vocant.
Quid ē apheresis? ē ablatio lr̄e l' syllabe de ꝑncipio dcōnis ꝯtraria ꝑthesi ut temno ꝑ ꝯtemne mitte ꝑ dimitte.
Syncope ē ablatio de media dictione cōtraria epenthesi. ut audacter ꝑ audaciter ⁊ cōmorat pro cōmouerat.
Quid est apocope. est ablatio lr̄e ul' syllabe a fine dictionis ꝯtraria paragoge. ut achilli ꝑ achillis ⁊ potes ꝑ potestis.

Quid est ectasis? est extensio sillabe cōtra verbi naturam. ut italiam fato pfugus. cum italiam primā sillabā correptā habere debeat.
Quid est systole? Est correptio syllabe ꝯtra naturā verbi cōtraria ectasi ut aḡsus orion cuꝫ orion dici dcat pma pducta.
Quid ē diberesis? Est vnius in duas syllabas facta diuisio. ut est aulai in medio libabant pocula bachi pro aule.
Quid est episynalipbe? Est conglutinatio duarum sillabarū in vnam contraria dibereſi ut pbeton pro pbaeton ꝛ eripidem ceruam pro aeripedem
Quid est synalipbe? Est per interemptionē concurrentiuꝫ inter se vocalium lubrica quedā leuisqꝫ collisio. ut atqꝫ ea diuersa penit⁹ dum parte gerunt. Sic quādo abijcit s ut aut ouium foetus aut vrentes culta capellas. Hec a quibusdam synberesis vel collisio nominat
Ellipsis est ꝯsonantiū cum vocalib⁹ aspere cōcurrentiū q̄daꝫ difficilis collisio ac dura ut multū ille ꝛ terris iactat⁹ ꝛ alto.
Antithesis est littere pro littera positio ut olli pro illi.
Quid est metathesis? Est translatio litterarū in alienum locū nulla tamen ex dictione sublata ut euandre pro euander.

De schematibus lexeos.

Schemata lexeos quot sunt? Multa quidē sunt sꝫ magis necessaria sunt decē ꝛ septē. Prolepsis zeuma hypposeuxis syllepsis anadipplosis anapbora epanalepsis epizeuxis panomasia schesonomaton paranomeon bomotoleuton bomoptoton polisyntbeton hyrmos polyptoton dyaliton.
Prolepsis quid est? Est presumptio secutarū rerum ordinem antecedens uel conturbans ut cōtinuo reges ingenti mole latinus conturbant.
zeuma quid est? Est vnius verbi conclusio diuersis clausulis aperte coniuncta ut troiugena interpres diuuꝫ qui numina phoebi. qui tripodas clari lauros qui sydera sentis.
Hypposeuxis quid est? Est figura superiori contraria vbi diuersa verba singulis clausulis adiungunt ut regem adit regem memorat nomenqꝫ genusqꝫ.

Sylepsis quid est? Est dissimiliū clausularꝫ per vnum uerbū ꝯglutinata conceptio. ut hic illius arma hic currus fuit. Itē sunt nobis mitia poma. castane molles ⁊ pressi copia lactis

Anadiplosis quid est? Est cōgeminatio dictionis ex vltimo loco precedentis versus ⁊ principio sequentis ut sequit̄ pulcherrimus astur. astur equo videns.

Anaphora quid est? Est relatio eiusdem verbi per principia plurimoꝫ versuuꝫ. ut nate mee vires mea magna potentia solus. Nate patris summi qui tela tiphoea temnis.

Epenalepsis quid est? Est vbi in principio vsus positi in eiusdem fine repetitio ut ante etiā sceptrū dictei regis ⁊ ante

Episeuxis quid est? Est eiusdē verbi in eodem versu sine aliqua dilatione ꝯgeminatio ut meme adsuꝫ qui feci in me cōuertite ferrum.

Paranomasia quid est? Est quotiens de nomine aliud efficitur nomen. veluti quedaꝫ ꝯgeminatio. ut nam inceptio est amentium aut amantium.

Schesonomaton vl' Synthisionomaton est multitudo nominū simul coniunctoꝫ quodā habitu copulandi. ut marsa manus. peligna cohors festina virum vis ⁊ iterum nubila nix grando ꝓcelle fulmina venti.

Paranomeon quid est? cum ab eisdeꝫ litteris diuersa verba incipiunt. ut o tite tute tati tibi tanta tyranne tulisti.

Homotoleuton quid est? cum simili modo diuerse dictiones sumunt̄. ut eos reduci q̄ꝫ relinqui deuehi q̄ꝫ deseri malui. Item abijt excessit. euasit erupit. Fit etiam hoc schema quotiens media ⁊ postrema versus finem consimili modo sentētie finiunt̄: ut Ecclesiastes. Melius est videre quod cupias q̄ꝫ desiderare quod nescias.

Homioptoton quid ē? cum in similes casus exeunt verba diuersa. ut merentes flentes lachrimantes cōmiserantes.

Poliptoton quid ē? multitudo casuum varietate distincta. ut littora littoribus contraria fluctibus vndas. Imprecor arma armis pugnent ipsiqꝫ nepotes.

Hyrmos quid est? Est series dictionū que tenorem suū vsqꝫ

ad vltimum seruant. ut principio celum ac terras camposq3 liquentes lucentemq3 globum lune titaniaq3 astra spiritus intus alit.

Polysintheton quid est? E multis connexa coniunctionibus dictio. ut athamasq3 thoasq3 pelidosq3 neoptolomeus pri/musq3 machaon.

Dyalithon vel asyntheton quid est? Est figura superiori cõ/traria coniunctionibus carens ut ferte citi flammas. date te la. impellite remos.

De tropo.

Tropus qd est? Est dictio translata a ppria significatiõe ad impropriam necessitatis aut ornatus causa.

Quot sunt tropi? tredecim. methophora. catachrisis. metalep sis. metonomia. antonomasia. epitheton. synecdoche. onoma/topia. periphrasis. hyperbaton. hyperbole. allegoria. homoeosis

Methaphora quid est? Est rerum verborumq3 translatio.

Quot modis fit methaphora? quatuor. Ab animali ad ani/male. ab inanimali ad inanimale. ab animali ad inanimale ab inanimali ad animale. Ab animali ad animale ut typhin aurigam celeres fecere carine. nam auriga 7 gubernator a nimam habent. Ab inanimali ad inanimale. ut pelagus te nuere rates. nam pelagus 7 rates animam non habent. Ab animali ad inanimale. ut athlantis cinctum assidue cui nubi bus atris piniferũq3 caput vento pulsatur 7 hymbri. nam ut hec animalia sunt ita mons animam non habet cui mẽbra hominis asscribunt. Ab inanimali ad animale ut tũ pecto/re robur concipis nam ut robur animam non habet. sic tur/nus cui hec dicunt animam habet. Sciendum est alias me thophoras esse reciprocas. alias vnius partis. Reciprocas ut altum mare celumq3 ꝓfundum possumns enĩ ꝯuertere al tum celum mareq3 ꝓfundum. Unius partis sunt ut germina re vites 7 fluctuare segetes volitare nubes. in his enĩ rebus alas. fluctus 7 germina non inuenimus.

Cathachrisis qd est? ẽ vsurpatio alieni nominis ut sepe par ricidam dicimus qui partem nõ occidit 7 piscinam q̃ pisces

non hab3.hec enim nisi extrinsecus sumerent suum vocabulum non haberent.
Metalepsis quid est? est dictio gradatim pergens ad id qd ostẽdit.ut at pater õnipotens speluncis abdidit atris. Et post aliquot mea regna videns mirabor aristas.
Metonomia quid est? Est transmutatio quedã cuius multe sunt species. Aut eñi ponit quod continet p eo quod continetur.ut nunc pateras libate ioui.aut contra. Crateras magnos statuunt ⁊ vina coronant. Aut per inuentorẽ ostenditur id quod inuentum est.ut sine cerere ⁊ bacho friget venus. Aut contra.ut vinũq3 precant.nam deus est presens. Aut p efficientem effectu3.ut pigrum frigus.pallida mors. Aut effectum efficiens.ut frena spumant.
Antonomasia quid est? Est figura vice nominis posita que a tribus fit. Ab animo ut magnanimus.anchisiades. A corpore.ut ipse arduus altoq3 pulsat sydera. Extrinsecus ut infelix puer atq3 impar congressus achilli.
Epitheton quid est? Superposita dictio cum pprio nomine. nam Anthonomasia vicem nominis sustinet. Epitheton vo nunq3 est sine nomine ut hos mihi predixit luctus harpia celeno ⁊ dia camilla. Fit etiam tribus modis epitheton. ab animo.a corpore.⁊ extrinsecus. His duobus tropis uel laudamus aliquem uel vituperamus uel ostendimus.
Synecdoche est pleni intellectus capax cum plus minusue pnunciet aut eñi a parte totum ostendit ut pubesq3 tue pubesq3 tuor. Aut contra ut ipsius ante oculos ingens a vertice pontus in puppim ferit ⁊ fonteq3 ignemq3 ferebat. Cum aut a parte totum fit ab insigniori parte faciendum est.
Anomatopia quid est? Nomen de sono factum ut tinnitis eris clangorq3 tubarum.
Periphrasis quid est? Est circũlocutio q̃ fit aut ornande rei causa.que pulchra est aut vitande que turpis est ut ⁊ iã prima nouo spargebat lumine terras.
Titoni croceum linquens aurora cubile. Et ne nimio luxu obtusior vsus. Sit genitali aruo ⁊ sulcos oblimet inertes.

Hyperbaton quid est? Est transgressio quedã verbor ordinem turbãs. Cuius species sunt quinqz. Hysterologia Anastrophe Parenthesis Temesis Synchisis
Hysterologia uel hysteron pteron est sentencia cũ verbis ordo mutatus. ut ꝛ torrere parant flammis ꝛ frangere saxo.
Anastrophe quid est? Verbor tantum ordo prepostérus. ut italiam contra p contra italiam.
Parenthesis quid est? Interposita orõ diuerse sentencie. ut Eneas. Neqz enĩ patrius consistere mentem passus amor rapidum ad naues premittit achatem.
Temesis quid est? Uni⁹ compositi vel simplicis verbi sectio vna dictione aut pluribus interiectis. ut septem subiecta trioni id est septentrioni.
Synchysis hyperbatio est obscurum ꝛ ex omni parte confusum ut tris nothus arreptas in saxa latentia torquet. Saxa vocant itali mediis que in fluctibus aras. Est enĩ hic ordo nothus tris arreptas in saxa torquet que saxa in mediis fluctibus latentia italia vocant aras.
Hyperbole ẽ dcõ quedã fidẽ excedẽs augendi minuẽdiue cã ut it clamor celo. candidior niue. testudine tardior.
Allegoria quid est? Tropus q̃ aliud significat q̃z dicit ut et iam tempus equũ fumantia soluere colla. hoc ẽ carmen finire. huius multe sunt species ex quibus eminent septem.
Hyronia Antiphrasis Aenigma Charientismus Paroemia Sarcasmos ꝛ Astismos.
Hyronia quid est? Tropus ostendens quod conat per ꝯtrarium superioris ut egregiã vero laudem ꝛ spolia ampla reportas tuqz puerqz tuus. hanc nisi grauitas pnunciantis adiuuerit confiteri videbit quod negare contendit.
Antiphrasis est vnius verbi ironia. ut bellum quia minime bellum ꝛ parce quia nemini parcunt.
Aenigma est obscura sentencia per occultã similitudinẽ rerum ut ꝛ que me genuit mater mox gignit ex me. significat enĩ aquã in glatiem conuerti ꝛ ex eadẽ rursus effluere.
Charientismus qd est? Est tropus q̃ dura dictu gratius pro-

feruntur ut cum interrogantibus nobis. nunquid nos quesi uerit aliquis. respōdemus bona fortuna ut ex hoc intelligatur neminem nos quesiuisse.
Paroemia est accōmodatum rebus temporibusq3 prouerbium. ut lupus est in fabula.
Sarcosmos est plena odio hostilisq3 derisio. ut en agros et q̄s bello troiano petisti hesperiam metire iacens.
Atismos quid est? Est tropus multiplex numerosequ3 virtutis nam astismos putatur quicquid rustica simplicitate caret et faceta satis vrbanitate expolitu3 est. ut illud qui Bauium nō odit amet tua carmina Meui atq3 idem iungat vulpes et mulgeat hircos.
Homoeosis quid est? Est minus note rei per similitudine3 eius que magis nota est demōstratio. cuius species sunt tres Icon Parabola & Paradigma.
Icon est personarum uel eoru3 que personis accidunt comparatio ut hos humerosq3 deo similis.
Parabola est rerum genere dissimiliu3 comparatio. ut qualis mugitus fugit cum sautius aram. Taurus & incertam excussit ceruice securim.
Paradigma quid est? Est narratio exempli hortātis aut deterrentis. Hortantis ut Antenor potuit medijs elapsis Achiuis. Illiricos penetrare finus. Deterrentis ut at non sic phrigius penetrat lacedemona pastor.
Ledeamq3 Helenam troianā vexit ad vrbem.
Endiadis fiet resolutio in mobile fixi.
Uteris endiade si dixeris arma virūq3.
Tradi rati ventos dicas hyppalage fiet.
Emphasis cum dicimus scelus p celerato.
Prosopopia cum sermo rebus mutis tribuit. ut cum celum aut terra loquitur.
Chronographia cum tempus describit ut tempus erat quo prima quies mortalibus egris incipit.
Antipophora cum occurrimus tacite questioni.
Aposupesis cum partem silemus orōnis. ut quos ego.

Quot sunt figure cōstructionis? Octo. Prolepsis Sylepsis zeuma Synthesis Euocatō Appositō Synecdoche ꝛ Antiptosis.

Quid est prolepsis? Prolepsis que latine presumptio dicit̄ est. cum toti in suas partes diuiso vna ꝓprietas attribuit̄ in qua si ordo incipit a toto tunc totum ꝛ partes in eodē casu ponunt̄. ut nos legimus ego bene ꝛ tu male. Si vero a partibus incipit tunc totum ponit̄ in genitiuo ꝛ ꝓprietas inter partes. ut aquilaꝝ altera volat ab oriēte altera ab occidente.

Sylepsis que conceptio dicitur que est? Est cū dignius cōcipit minus dignum ꝛ vna proprietas subiectis diuersoꝝ accidentiū tribuitur vna propter alterius dignitatē. ut Scipio ꝛ Lucrecia pudici. est autem aut diuersi generis ut pyrrhus ꝛ faustina perotti. Ubi masculinum concipit femininū aut faustina et mancipium perotte vbi femininum concipit neutrum. Aut diuersi numeri ut scipio ꝛ milites pugnant. Aut diuerse persone ut ego ꝛ tu legimus. ego ꝛ socrates scribimus. tu ꝛ plato studetis. Aut diuerse casus. ut remo cum fratre quirimus iura dabunt.

zeuma est cum vna ꝓprietas subiectis diuersoꝝ accidentiū tribuit̄ vni per prius ꝛ alteri per posterius. que fit aut a superiori. ut scribo ego ꝛ tu. aut a medio ut ego scribo ꝛ tu. aut ab inferiori. ut ego ꝛ tu lego. lꝫ potius legimus sit dicendū Similit̄ in genere ꝛ numero fieri potest.

Synthesis qd est? Cum aliqua ꝓprietas tribuit̄ vni sbiecto aut pluribus copulatis non grā vocis sed significati sub diuerso genere. aut numero ut triste lupus stabulis. ant̄ foeta pars in frustra secant ꝛ scipio ꝛ liuius admirant̄.

Euocatio est cū prima vel secunda persona terciā euocat. ut ego cicero scribo vos romā ōnia subiecistis imperio vestro.

Appositio est cū vna ꝓprietas duobus subiectis sine copula attribuit̄. vni notiori aut magis cōmuni. alteri minus. ut animal homo loquit̄. canis stella lucet. Uirgilius. Ignauū fucos pecus a presepibus arcent.

Synecdoche quid est? Cum toti tribuit̄ ꝓprietas partis. ut

homo albus dentes Aeneas os humerosqz deo similis.
Antiptosis quid est? Cum casus pro casu ponit ut vrbē quā statuo vestra est. Terencius. quas credis has non sunt vere nuptie.

De punctis quibus oratio distinguit.

Quot sunt puncti quibus impresentiarum utimur? Nouem Suspensiuus Colus Coma Periodus Semipunctus Geminuspunct⁹ Interrogatiuus Exclamatiuus seu Admiratiuus ꝛ Parenthesis.
Suspensiu⁹ est simplex virgula q̄ solet quietis gratia poni anteq̄ȝ sensus aliquis clausule haberi possit h̄ mō. Arma.
Geminus punctus est quo utimur vbi clausula maior c̄ quādam quietem habet. ꝛ tamen sensum imperfectum hoc mō Arma librosqȝ meos.
Coma est q̄ utimur vbi clausula videt esse completa ꝛ tamē imperfecta ꝛ ponit planus in superiori parte linee hoc mō Arma librosqȝ meos dirupuerunt milites
Colus est punctus qui ponit in fine clausule quādo perfectus est sensus ꝛ ponit planus in inferiori parte linee h̄ mō Arma librosqȝ meos dirupuerūt milites q̄ȝq̄ȝ eos nunq̄ȝ existimaui huc venturos.
Periodus est punctus qui ponit in fine clausule quādo nō modo perfectus est sensus sed etiam ipse sermo ut quod sequitur quasi de nouo incohoari videat ꝛ ponit in inferiori parte linee adiecta virgula hoc mō. Arma librosqȝ meos dirupuerūt milites q̄ȝ eos nunq̄ȝ existimaui huc venturos. Uerum equo animo ferenda sunt hec.
Semipunctus dicit virgula quā in fine linee ponim⁹ cum dcō imp̄fecta est ꝛ pars in sequentē transit lineā h̄ mō.
Admiratiuus siue exclamatiuus est qui in tali orōne ponit o hominem fortē. o integrū. o ōnibus qui etate nostra sunt preponendum te ne incepto desistere vnq̄ȝ aliquis vidit. te ne fortune succumbere.
Interrogatiuus ē qui interrogationē significat ꝛ fit hoc mō de te vero quid dicam.

Parenthesis est vbi diuersa oratio imperfecte adhuc orōni interponit hoc mō. Te ne/dicam enim quod sentio/calamitatibus cedere. Hoc igit exemplo omnia punctoꝝ genera notabis. Arma librosq; meos diripuerunt milites q̄q̄ eos nunq̄ existimaui hunc venturos. Uerum equo animo ferenda sunt hec. de te vero quid dicam? O hominē fortem o integrū o omnibus qui etate nostra sunt preponēdum Te ne/incepto desistere vnq̄ aliquis vidit te ne fortune succumbere te ne/dicam enim quod sentio/calamitatibus cedere.

De componendis epistolis.

Uare inuente sunt epistole? Ut eos cū quibus siue ꝓpter absentiam siue ꝓpter ruborem seu ob aliam q̄uis causam loqui non licet certiores facere possimus si quid sit quod eos scire oporteat siue nostra siue illoꝝ siue alioꝝ causa. Unde dicit epistola. epistola grecū plane vocabulum ē diciṫq; apo ton episellein hoc est mittendo ꝙ ad absentes mittat vnde etiā apo ton aposellein quod similit significat mittere dicunt apostoli. T. Liuius apostolos suos fregit in senatu hoc est epistolas ꝛ nunc libelli qui a iudicibus a quibus ꝓuocatum est ad magistratus mittunt dicunt apostoli cum sint instar epistolarum. Latino autem vocabulo epistolas lrās dicim⁹ dūtaxat in numero plurali. nā in singulari numero littera significat elementum. ut a vel b significat etiā manum scribentis. Cicero ad acticum nam allexidis manuā amabam ꝙ tam prope accedebat ad similitudinē tue littere Reperit quoq; aliquando ꝑ epistola apud poetas dūtaxat ut Ouidius q̄ legis a rapta briseide littera venit.

Quot sunt genera epistolarum? Multa sunt. alie enī sunt dūtaxat de rebus diuinis. ut sunt platonis epistole ad dionisiū ꝛ in religione nostra petri ꝛ pauli iacobi ꝛ iohannis epistole. Alie sunt de moribus. ut epistole senece aurelii augustini hieronimi ambrosij cypriani ꝛ aliorum que multa etiā de rebus diuinis continēt. Alie sunt de rebus que quotidie accidunt tamen seueris ꝛ grauibus utpote q̄ vel belli vel pacis tempore aut ex castris ad vrbem aut ex vrbe in exercitū

scribuntur fere similis historie . . Alie que de rebus nouis qualescunqȝ acciderint certiores faciunt absentes . Alie consolatorie ut si vel propinqui alicuius vl' amici mors aut calamitas interuenerit. Alie cōmendaticie ut cum amicum aliquem aut familiarem aut alioquin notum siue ignotum litteris cōmendamus. Alie hortatorie ut cum filios affines familiares discipulos principes aut quosuis alios ad mores ad studia ad laudem ad decus ad gloriam cohortamur . Alie amatorie que magis poetaruȝ sunt ut sunt epistole nasonis tibulli propertij ceterorūqȝ huiusmodi. Alie de rebus familiaribus atqȝ domesticis.ut de predijs pecore vino frumento seruis ⁊ reliquis id genus.Alie postremo iocose que duntaxat animi gratia scribitur . ut cum deficiente materia scribitur quicquid in buccā venit. Ad hec cetera fere oīa si qua sunt epistolarū genera reduci possunt. Quid in primis obseruanduȝ est in epistolis scribendis? ut stilus inferior sit ⁊ quasi familiarior q̄ȝ cum vel orationes vel historias scribimus ⁊ tamen sit subiecte materie conueniens. Nam ut in ceteris tres sunt dicendi caracteres.amplus medius ⁊ infim⁹ ita etiam epistole tres suos caracteres habent.ab illis tamē diuersos hoc est illis inferiores . Nam qui in alijs mediocris est hic est summus qui in alijs infimus hic mediocris. Infimus vero in epistolis quo dicendi genere in familiaribus utimur. erit ab infimo illo omnino diuersus hoc est leuis facilis.verbis quotidianis ⁊ quasi vernaculis contextus in quo tamen nihil barbarum sit aut ineptum. Amplo igit̄ illo atqȝ sublimi utemur cū de rebus altis atqȝ diuinis epistolas scribemus ut plato facit. Mediocri cum de moribus de rebus gestis de bello de pace de consilio capiendo aut rebus alijs seueris ⁊ grauibus tractabimus. Infimo cuȝ materia erit de rebus familiaribus atqȝ iocosis .

Quid amplius obseruanduȝ? ut quo ad eius fieri potest breues sint.propria enim ⁊ quasi peculiaris epistolarū est breuitas. cauendum tamen ne nimio breuitatis studio squalēs ⁊ ieiuna ⁊ concisa ac plane sicca oratio fiat qualis est Annei

Senece a cuius lectōne adolescentes ōnino auertendi sunt ne prauum ac uitiosum dicendi modum imbibant q̄q̄ pau lopost quasi iactis iam fundamentis idē auctor summo stu dio legendus sit. In quo magne alioquin virtutes fuerunt multum ingenij.plurimum eruditionis cum presertim sit vi tiorum diligentissimus insectator. Quis maxime proponen dus est quē studeant adolescentes imitari. M.cicero. Hic in omni dicendi genere omniū optimus fuit. Hunc solum pre ceptores legant hunc discipuli imitentur nec modo verba ei[9] hauriant sed etiā clausulas quin̄ & partes ipsas epistolaru; interdum furentur & suis inserant. Ita enī fiet ut succo cicero nis quasi lacte nutriti veri illius imitatores euadant. Quō exordiēde sunt epistole? In primis tam scribētis q̄ eius ad quē scribitur preponēdum est nomē & is ad quē scribitur salu- tandus est h mō pyrrhus perottus Nico. perot.s.p.d. vel si grece scribas pirros perottos nicolao perotto eupattin. Hic est enī grecorum mos ut bene agere dicant ubi latini salute; dicunt. In fine autem epistolarum ponendū est uale in q̄ gre- ci cum latinis conueniunt dicentes erroso. Cuius nomen ppo nitur scribentis ne an eius ad quē scribitur? scribentis etia; si ad pontificē maximu; siue regē aut imperatorē scribat hō infimus. Stulta est enī obseruatio quorundā; qui dignioris nomen dicunt preponendum esse. Cauēdum preterea ē ne vnq̄ dominū honoris causa nominibus pprijs preponem[9] ut domino pyrrho & dño nicolao. barbara ē enī ea locutio & nuper inuenta. Non hoc latini nō greci veteres fecerunt. Potest tamen addi nomē dignitatis siue magistratus post proprium nomen ut si ita scripseris Paulo post max. Frede rico imperatori. Bessarioni cardinali. Ferdinando regi. Ni colao perotto Thuscine pro pape. Illud etiam summo stu- dio fugiendum est ne ad vnum scribens pluratiuo nume- ro utaris in quem errorem ōnes fere nostre etatis homines incurrerunt putātes se magis honorare eū ad quē scribunt si barbare loquantur. In quare nō tam ignorātiam hominu; admiror q̄ stulticiā. Nam si id honoris causa nō faciūt cur

barbare loquunt. Si vero id honoris causa agũt cur eo q̃z sermone deum non honorant quẽ singulari numero affant? An maior in loquendo reuerẽtia regi aut pontifici debet q̃z deo? Atqui si barbare loquimur cum aliquẽ vnum alloquẽtes plurali numero utimur cur etiam non dicamur barbare loqui cum de nobisipsis loquentes pro singulari pluratiuũ numerum vsurpamus dicentes nos pro ego et quod mirabilius est in eodem loco modo singularẽ modo pluralem numerum adhibentes. ut virgili⁹. O melibee deus nobis hec ocia fecit. Nãq; erit ille mihi semp deus illius aram Sepe tener nostris ab ouilibus imbuet agnus. Ille meas errare boues ut cernis et ipsum Ludere que vellem calamo permisit agresti. Hic enĩ Tytirus de se loquens nunc nos nunc me ait et quintilianus utinã hoc fata mihi prestarent ut residuũ laborantis anime in tuo poneremus amplexu. Obtinuit certe vsus ut in prima persona loquentes mõ singulari mõ plurali numero utamur ¶ In secunda vero persona nemo vnq̃z doctus ad vnum dirigens sermonẽ pluralit locutus est. Cuius rei hec videt rõ fuisse q decet homines de se ipsis modeste et ut ita dicã humilit loqui. de alijs vero honorifice potius et cum dignitate conuenit habere sermonem. Minueremus vero quodãmodo dignitatẽ alterius si ei in rebus gestis alium quasi socium adiungeremus ut si cesarem alloquẽtes diceremus. vos pompeiũ superastis vestra est gloria. p tu pompeium superasti tua est gloria/ Ita econtrario videmur nescio quomõ modestius loqui si que nos soli egimus plurali numero et exprimamus hoc mõ. Multa scripsimus. multa gessimus. magnã sumus gloriã apud nostros homines ꝯsecuti quasi nõ soli sed alijs adiutoribus ea egerimus Initium igit hmõi loquendi modestia fuit atq; humilitas sed tñ paulatim inualuit consuetudo ut et vbi hic respectus nõ est mõ singularẽ mõ pluralem numerũ pferamus. Solemus etiã in principio epistolaꝝ pfertim familiariũ ad amicos scribentes hec verba ponere. Si vales bñ ẽ ego valeo. Qui modus compositionis in epistolis seruat: ut verbũ fre

quenter in fine clausule colloces hoc modo . Ego te cōmendare non cesso. quod longe pulchrius est q̄ȝ si diceret ego non cesso te cōmendare. ⁊ spem maximam habeo potius q̄ȝ habeo maximam spem. Interdum tamen in medio ponit. ut spem habeo maximam. Interdum in principio ut scripsit ad me cesar. In quo ⁊ imitationi attendēdum ⁊ auribus cōsulendum est. Dari eñi aliquando certa regula non pōt. Circūlocutionibus quas greci periphrases vocant raro utēduȝ est in epistolis. fugienda sunt etiaȝ verba noua. affectata dura ⁊ obsoleta. structura quoqȝ ipsa facilis esse debet ⁊ minime implicita ut ad manus parati eē sensus videant. Est ne utendum artificio dicendi in epistolis? Sepe quidem utenduȝ artificio est. ut quod cupis absenti persuadeas. Adhibēda exordia sunt quibus animum preperes legentis. Adhibende rōnes quibus permoueas. Utendum est interim cōfirmatione. confutatione. diuisione. excitandi sunt affectus et reliqua facienda que etiam oratio exigeret. sed hoc non in omnibus epistolis faciēdum sed ubi suadendū aliquid aut dissuadēdum est ⁊ preceptū illud supra de caracterib⁹ diximus obseruādum ut etiā artificio dicēdi inferiores sint orōnibus epistole. ⁊ eo artificio componēde sunt ut nullū esse in his artificiū videat. Licȝ ne in epistolis aliquando ponere verbum p verbo? Licet pfecto ad maiorem vehemētiam sermonis. ut cicero. x nū ostende in tabul' aut tuis aut patris tui emptum ⁊ vi testamēti p viteris. Plinius: Dedisses huic animo par corpus. fecisset quod optabat hoc est si dedisses Licet ne aliquando pretermittere verbum in epistolis quēadmodum faciunt poete. ut Uirgilius Mene cepto desistere victam. Nec posse ut alia teucoꝝ auertere regem. Licet ut Cicero ad Terentiā. Me miserum in tantas te calamitates mea culpa incidisse. Ubi intelligit verbum principale verū est. ut est ne veruȝ te in tantas calamitates incidisse. Deficit ne aliquando in oratione suppositūȝ? Deficit certe ita ut vix etiam intelligi possit. Cicero ad Herenniuȝ obfuit plurimū eo tempore reipub. consulum siue stulticiam siue maliciam

dicere oportet siue potius utrunqȝ. Quomõ eleganter dice
mus Jc hebbe uvuen brief ontfaen? Multis id modis di
ci potest. Accepi litteras tuas. accepi abs te litteras. Reddi
te mihi fuerunt littere tue. Reddite mihi fuerunt abs te lr̃e
Reddite mihi helius perott⁹ litteras tuas. Accepi quas ad
me helio perotto dedisti litteras. Accepi epistolam quã ad
me scripsisti. e thusculano reddita mihi ẽ epistola tua. Attu-
lit mihi helius perottus epistolam tuam. Quid in his non
dum est? Animaduertendũ primo est ꝙ dare alicui litteras
siue epistolam est tradere ei ut alij consignent. dare vero ad
aliquem est mittere ut legat ut dedi helio perotto. dedi ta-
bellario ad te litteras id est dedi helio perotto vl' tabellario
litteras quas ad te scripsi. Unde rescribentes postea dicim⁹
Accepi litteras quas helio perotto ad me dederas.
Quid interest inter litteras ⁊ epistolã? Significatio eadem
est. Differunt in elegantia. dicimus enim vnam epistolam ⁊
vnas litteras. Jdeo enĩ pluratiuũ numerum habet vnus vna
vnum. ut iungi possit cum nominibus carentibus singulari
ut reliqui filio meo ternas edes. vnas in foro. alteras in iani
culo. tercias in suburra. nam si diceremus vnam edẽ non do
mum sed templum significaremus. Jtem dicimus. duas. tres
quatuor. sex. decem. epistolas ⁊ binas. ternas quaternas. qui
nas. senas denas litteras. nec licet dicere duas litteras nec
binas epistolas. Jn hoc tamen conueniunt ꝙ dicimus de
di singulis singulas litteras siue singulas epistolas. vel vni
cuiqȝ vel utriqȝ singulas litteras vel epistolas. Jn maiori
vero numero non cõueniunt ut dedi singulis duas litteras
vel binas epistolas sed binas litteras ⁊ duas epistolas. ter-
nas litteras ⁊ tres epistolas. Ubi etiam obseruandum est.
ut si dicis litteras nõ subiungas quarum alteri respondi. sed
quarum alteris. ita si dicis epistolas non dicas quarum alte
ris iam respondi sed quarum alteri. Cur potius dicimus ac-
cepi litteras abs te q̃ȝ ab te? quia ab cum duabus liquidis ⁊
cum. id est quando consonans est iungitur ⁊ cum omnibus
dictionibus incipientibus a vocali. ut ab lege ab legatis. ab

86

rege ab ioue ab hominibus. abs vero cum t. ut abs te abs tito. Interdum cum q.ut terencius abs quiuis homine beneficium accipere gratum est. Cum ceteris vero iungit a ut a nobis a foro.

Cur non ita dicimus retulit mihi epistolam tuam sicut attulit mihi epistolam tuam. quia afferre et referre differunt. Afferre enim est aliquid ad aliquem ferre. ut attulit mihi litteras. attulit librum. Tempus multa affert nobis.

Referre vero est retro aliquid ferre. ut si remitterem litteras quas accepi ita dicere. Retulit tibi belius perottus litteras quas mihi abs te attulerat. In quo notãdum est retulit dicendū esse et non refert. Ubi omnes fere nostre etatis errãt dicentes lator presentium in quo non modo barbare loquũtur sed etiam falso. non enim lator est. nec cum scribunt littere nec cum leguntur. sed cum scribunt laturus est cum leguntur attulit. Inspiciẽdum autem a nobis est tempus quo leguntur non quo scribunt. Cum igitur litteras legit is ad quẽ scripsimus non referunt sed iam relate sunt littere. Ita qꝫ retulit dicendum est. non refert cicero ad valeriũ. P. cornelius qui tibi has litteras dedit. Et alibi. Amo eũ qui ad te cum his litteris profectus est mirum in modum. Sed ut eo vnde discessimus reuertamur. Referre est retro ferre. ut quintilianus. arma non retuli id est reportaui. Differt ne aliquid cum dicicimus retulit mihi et retulit ad me. et retulit senatui et in senatu et ad senatum. Differt sane nam cum dicimus retulit mihi vel. retulit senatui significat vel reportauit ut retuli litteras. et refentem signa camillum. vel enarrauit. ut. T. liuius postqꝫ legati consulibus et in senatu que gesta erant retulerunt. Cum vero dicimus retulit ad me et ad senatum significat in ꝯsultationeꝫ tulit. ut quintilianus nõ retulit ad matrem. non amicos consuluit. non ꝓpinquos Cicero in catilinam. Refer inquis ad senatum id est fer in consultationeꝫ. senatus. Uirgilius. Delectos populi ad ꝓceres. primũqꝫ parentem. Monstra deum refero et ne forte dubitares de sensu subiunxit et que sit sintencia posco.

Afferre

Referre

Regui

Regui

Sed nota q̄ queadmodum dicimus referre ad senatū ita dicimus ferre ad populū. ut pompeius ad populum tulit. Ex illo fit senatus consultū ex hoc rogatio que est instar legis. Dicimus preterea refero tibi acceptum p eo quod ē fateor me abs te accepisse. Cicero p deiotaro. Dia q̄ postea vidim⁹. quid āt mali non vidimus. si rcē rōcinabimur nos accepta referemus antonio. Item fero tibi acceptū. est habeo abs te p recepto id quod mihi debebas etiā si nulla solutio interuenerit. Referre vero expensum est rōnem reddere de impensis factis I haue geuen the compt of the costis that i haue done. Retuli tibi expensum. ponitur etiam aliquādo referre p conferre. Cicero si ad vnum omnia referenda sunt dignissimum esse pompeiū hoc est si in vnū omnia ꝯferenda sunt Nōndum est q̄ cum refero significat in consultationē fero. accusatiū habere potest ⁊ ablatiū cum de ut hec omnia referam ad senatum ⁊ de omnibus his referā ad senatum. hoc tamen ⁊ frequentius ⁊ elegantius ē. Quid cetera composita a fero habent ne eādem aut variam significationem? Uariam pfecto pro varietate cōpositōnis. Nam anteferre est preponere. Circūferre est per omnes partes rē aliquā siue sermonē. aut rumorem ferre. Ut circūfert camelum. circūfert nouū. Offerre est dedicare seu tradere ut obtulit deo sacrificium obtulit mihi librum. Perferre est tolerare. ut multas pertulit calamitates Proferre est pronunciare. ut ne verbum quidem ptulit est in medium ferre ⁊ q̄si reuelare. ut protulit tabellas quas in sinu habebat. proferre est etiam prorogare ut profert negocia in longū
Preferre est anteferre ut pudica virgo prefert cōmodo pudorem quod si inter pre ⁊ ferre interponat me aut te aut se significat ostendere ⁊ quasi signū atq̄ argumentū q̄ddam p̄bere ut p̄ me fero magnā humilitatē. i. ostendo magnā humilitatē ⁊ signū q̄ddā atq̄ argumētū p̄beo magne humilitatis. Auferre ē l' furto l' vi aliq̄d tollere ut abstulit mihi librū abstulit ēsem. Deferre interdū ē deorsum ferre. ut detulit nauē in mare B ē deduxit. Interdū ē accusare siue maledicere

87

ut pleriq; iniuste detulerūt me ad pontificē hoc est accusaue-
runt ⁊ male de me dixerunt pontifici. vnde dicunt delato-
res h est claudestini accusatores. ⁊ per improbitatē siue in-
uidiam mala referentes. Efferre est extra ferre. ut effer hāc
rem ex edibus nostris. Est etiā funus ferre ut extulit defunc
tum siue sumptū hoc est funus fecit. Transferre est trāspor-
tare ita tā ut quod transfert sepe remaneat. Cicero hūc mo
rem Spartiate transtulerūt in feminas. Idez de officiis qd
in vna re ab ennio positū transfert in multas Lucanus Nō
dum translatos romana in secula luxus. Inferre est immitte
re. ut infer digitū in plagam. est etiam deducere. ut ex maio
ri ⁊ minori extremitate intulit conclusionē hoc est deduxit.
Sufferre est tolerare ⁊ pati. Differre est ptrahere. ut distulit
negociū h est ptraxit. est etiā differens esse ut multuz differt
pbus ab improbo. vnde dicit differentia. Cōferre aliqū est
compare ut ɔfer hanc rē illi uel cum illa. h est compa. Inter
dum est ɔiungere. ut ɔfer ōnia in vnū. Nōnunq̄z est ire. vbi
nōndum q̄ si cum re inanimata iungimur. pōt habere in ⁊
ad prepositiones. ut ɔfero me in templū. ⁊ ɔfero me ad tem
plum. Contuli me in villam ⁊ contuli me ad villā. Si vero
cum re animata. dūtaxat ad ut ɔtuli me ad platonē ⁊ nō in
platonē. confero me ad pontificem ⁊ non in pontificē. Non
eñ potest habere duos accusatiuos animatos. Sz si habeat
alterum accusatiū rei inanimate potest iungi cū animato cū
prepositiōe in. ⁊ habet significationē quādam domi siue bñ
ficij. ut multa contuli in te ⁊ multa conferā. i. multa donaui
et multa donabo. multis te affeci beneficiis multis afficiam
Est ne aliud hic notādum? Illud maxime notandum est q̄
prime persone verbi raro addit ego. ⁊ secūde persone raro
addit tu. Cuius rei ratio est. quia sola hec duo pnomina sb
intelligi possunt. cum eñ dicimus scripsi intelligit ego. cuz
dicimus scripsisti intelligit tu. Frustra itaq; sepe ponerent
hec pronomina. ponunt tamen aliquando ad maiorem ex-
pressionem. Eadem ratio est prime ⁊ secunde persone nu-
meri pluralis vbi nos ⁊ vos pronomina intelligunt. Quō

latine ꝛ eleganter dicemus vvelken brief my zeere ghenuechlijc was. Jd quoqꝫ multis modis exprimimus que magnam mihi voluptatem attulerunt. que mihi gratissime fuerunt. que me non mediocri voluptate affecerunt q̄ mihi mirum in mōm iocunde fuerunt. ex quibus nō mediocrē leticiaꝫ percepi. q̄ vix exprimere possem q̄tum mihi voluptatis attulerunt. qbus nihil mihi accidere iocundius potuisset. quibus nihil mihi poterat gratius afferri. q̄ singulari me leticia affecerunt. Quid interest inter g̃tum ꝛ iocūdum? Jocunduꝫ ꝓprie in rebus secundis dicit̄. Gratū in aduersis. Jn iocundo enī est q̄dam gratia delectatōis tm̄. ut flumina. fontes. nemora. rose. flores. iocunda sunt. Jngrato uero etiaꝫ cōmodi. ut aspectus. messis. olearum. fructicū. vineaꝝ. gratus ē. Dicimus autem hominē iocūdum non qui letus est sed qui leticiam alteri affert. vnde potest aliquis tristis mestusqꝫ eē ꝛ tamen iocundus ut mesticia inimicoꝝ iocunda est nobis. vnde nō recte locutus est qui dixit. iocundos nos faciat sue interesse cōmemorationi. iocundos dixit ꝑ letos. Exprimit āt hanc differentiā optime cicero ad sulpicium cōsolantem de morte filie. Seruius inquit tuis oībus rebus interfuit. cuiꝰ officia ꝛ si aliqn̄ado iocundiora / nūq̄ꝫ tñ gratiora. Jdē amor tuus gratus ꝛ optatus dicerē iocūdum. nisi id verbū in ōne tempus perdidissem. Coniūgunt etiā hec duo adiectiua in ea quā diximus ꝓprietate h mō. littere tue gratissime mihi ac iocundissime fuerunt. Afficere quid ꝓprie significat? Afficere est affectioneꝫ quādam siue dispositionē inducere. ut hec res afficit me dolore i. inducit me dolorē. afficit me molestia. i. iducit mihi molestiā. afficit me leticia. afficit me solatione. id est affert mihi gaudiū. affert consolationē. Reperit̄ etiā absolute positū h verbū. ut multa sunt q̄ afficiunt hominē h est affectōnes siue affectus inducūt. hincqꝫ ꝛ affectio dicit̄ ꝛ affectꝰ. q̄ꝫq̄ꝫ cicero solo affectionis vocabulo utat̄ nunq̄ꝫ affectus q̄ quintilianꝰ ꝛ posteriores oēs utunt̄. Est āt affectio sicut cicero diffinit animi ꝛ corpis ex tpe aliq̄ de cā mutatio ut leticia. gaudium. dolor. molestia. ꝛ similia.

Animaduertendum autem ꝙ dicimus facio tibi iniuriam ⁊ afficio te iniuria. facio tibi ꝯtumeliã. ⁊ afficio te ꝯtumelia Non ãt dicim⁹ facio t̄ molestiã. facio t̄ leticiã. facio t̄ voluptatem. facio tibi gaudium. facio tibi iocunditatẽ. Sed afficio te molestia. afficio te leticia. afficio te voluptate. afficio te gaudio. afficio te iocunditate. Quid facio ex quo hoc verbũ componit. quot modis capit in orõne? multis modis. Sed illud in primis nondum est quod in epistolis frequẽtissime ponimus. Facio te certiorem ⁊ nunꝗ certum. Dicimus etiã facio tibi gratum. facio ludos. facio rem diuinã. facio sacrificium. Item illud diligenter attendẽdum est. ꝙ dicimus feci damnum feci iacturã feci naufragiũ quasi passus sum dãnum iacturam naufragiũ ut respublica fecit iacturam ⁊ dãnuꝫ. Ciceronis interitu latine littere fecerunt. ⁊ quintilianus in portu naufragium fecimus. Quẽadmoduꝫ etiã dicimus fregi brachium ꝑ eo ꝙ brachiuꝫ meum fractum est ⁊ fregi nauem pro nauis mea fracta est. Item diciuus facio tibi copiam rerum mearum facio lucrum facio urinam ⁊ similia.

Quomodo componitur afficio? Ex ad ⁊ facio. Componit etiam cum alijs prepositionibus. ut interficio hoc est neco. officio id est noceo. cuius passiuum est afficior.

Perficio quod est absoluo.

Deficio quod interdum significat deesse ⁊ exigit accusatiuũ ut tempus me deficeret hoc est tempus mihi deesset. Interdum significat desciscere ab vno ad alium. ⁊ quasi rebellare ⁊ habet accusatiuum cum ad ut deficit a cesare ad pompeiũ hinc fit defectio. ut per defectioneꝫ opidanorum presidium se in arcem recepit. Defectus autem fit a deficio quando significat desum. ut deficiunt mihi pecunie. non possum incumbere litteris. defectu medicoruꝫ multi pereunt. hoc est quia desunt medici. Non autem significat culpam siue vitium ut multi per imperitiam capiunt defectus hoc est vitia. Unde elegãter dicere possum⁹. plures pereunt culpa medicoꝝ ꝗ defectu id est plures pereunt q̄ malos habẽt medicos ꝗ

quia non habent. Efficio idez quod facio. vnde officiū dicit id quod vnusquisqz facere debet. vnde etiam factio a facio dicit quod opidanos ambiendo facimus vnius aut alteri' partis. Proficio id est fructum z quasi pfectum facio ut ado lescentes discendo pficiunt. pter quod barbare loquunt q discūbentes ita salutant. proficiat vobis. Dicendum potius esset proficite aut pficiatis. Preficio id est prepono alicui rei agende. vnde prefecti vigilum. prefecti erarij. qui aut vigi lis aut erario prefecti sunt. Inficio hoc est tingo. ut lane in fecte. Interdum maculo ut ea lues finitima etiam loca infe cit. Sufficio quod interdum significat satis sum. ut sufficiat mihi beniuolentia principis. Interdum substituo. ut in locuz defuncti cōsulis suffectus est alius. Reficio quod est rursus facio siue instauro ut reficit domum reficit templa. Conficio quod interdum p facio interdum pro perficio ponit. ut con feci negocium tuum hoc est perfeci. Reperit etiam cum no minibus compositū. ut supra cuz de verbis tractarem' osten dimus. Officium de quo pauloante mentionē fecisti quid ē Est ea virtutis actio quā greci prepon vocant. hoc est quod homini. loco tempori dignitati conuenit. Unde recte dicitur In familia nostra ōnes officiuz exercent. id est omnes agūt quod debent. Et eo legatis obuiam officij gratia. id est quia sic debeo. Unde factum est ut officia significent etiam bene ficia. ut non sunt exprobranda officia. z quintilianus. Duxit me similis etas euicerunt officia. cepit fides amantez odisse non potui. Magistratus qꝫ aliquando officium dicit. et artes bone suum officium habent. Unde dicimus officium grāmatici. officium medici. officium architecti.

Uomō eleganter dicemus. wt wvelken brieuen ic lichtelijc verstont dat ghi ghesont sijt ēde niet alleene my lief en hebt maer oec zeere mint.

Ex his etsi facile perspexi te z valere z nō modo me dilige re sed etiam vehementer amare. Item. quādoquidē ex his intellexi z tibi bene esse z me abs te non solū diligi sꝫ etiaz vehementer amari. Item cum ex his facile cognouerim te

& incolumē esse & me non vulgariter sed mirifice amare.
Item q̄ siue quando. siue nam. siue nāq̄. siue quoniam. siue quia. siue quippe ex his perspexi & valere te & non mō me diligere sed etiā mirifice amare. vel gnetiā mirifice amare.
Quid hic in primis nōndum est? q̄ ea que per subiunctiuū verbum cum coniunctione q̄ dici possunt longe elegantius sine q̄ per infinituꝫ dicunt̄. verbi gratia I vvoot that thou redē. Scio q̄ tu legis. Scio te legere. I haue psavved that thou louest me. Perspexi q̄ tu amas me. perspexi te amare me vel me amari abs te. I hope that yat is or shalbe Spero q̄ hoc vel est vel erit. Spero hoc vel esse vel fore. I geue the my feythe that thou shall gyf me & i the forgyfnes. Do tibi fidem & q̄ & tu mihi & ego tibi veniā dabo Do tibi fidem & te mihi & me tibi veniam daturum.
Certan it is that this shuld not be vverten in perthemen But in merbyll or rather in brak. Certum est q̄ non in membranis scribi deberent. sed vel in marmore vel in es. Certuꝫ est hec non in membranis sed in marmore vł in es scribi debere. vel potius. Certum est hec nō in mēbranis sed in marmore uel in es scribenda esse.
Quid interest inter esse & fore? Esse presentis temporis significationē habet. fore vero futuri. Idemq̄ꝫ est fore quod futurum esse. licet forem fores foret ideꝫ sit quod essem esses esset. Unde barbare loquunt̄ qui dicunt amaturū fore quod perinde est ac si diceret̄ amaturum futurū esse. que duo futura latina lingua non patit̄. Itaq̄ꝫ cum nominibus iungit̄ fore. non cum participiis. ut spero te amatorem fore. Nam cum dicimus spero te amātem mei fore. nomen est amantē non participium. Nō enī diceremus spero te amantē me fore. Cicero. Spero amiciciā nostram notā posteritati fore. posteritati dixit. nam a posteritate ut nomen sit non participiuꝫ Dicimus autem spero te admirānduꝫ fore cum adoleueris. hoc est dignum admiratione nam pro nomine ponitur. Composita vero a fero absolute ponuntur. Uirgilius. Affore cernetis hoc est affuturos videbitis vel videbitis q̄ aderūt.

fore iu[ng] noībꝰ · n[on] particip[iis]

Cicero. Uerum arbitrantur non defore qui illam restituant hoc est non defuturos. vel q non deerunt. Confore et profore apud poetas leguntur. Horacius. Que nocuere sequar figuram qui profore credam. hoc est profutura esse. Nonne imperfecta est oratio illa superior? Do tibi fidem q tu mihi et ego tibi veniam dabo. Deficit enim q tu mihi veniam dabis. nam dabo illud postremum non potest referri ad tu qd est pronomen secūde persone. Perfecta est oratio et nihil deest. Nā cum in oratione plura sunt supposita verbum sequi debet vltimum suppositū ut ego te de grāmatica. tu me de epistolis perconctaris. Subintelligit enim in prima parte perconctor. Sic econuerso. Tu me de epistolis ego te de grāmatica perconctor. Subintelligit in prima parte perconctaris. Sed animaduertendum diligeuter q hoc non fit quando per comparationē aut similitudinem loquimur ut longe melius ego q̄ tu id dixissem non potest dici dixisses. Hector ita eleganter hoc ut tu dixisset non potest dici dixisses. Tu melius q̄ ego diceres. non potest dici dicerem. Do fidē quid significat? Dare fidem non est adhibere fidem ut fere omnes loquunt. Des fidē verbis illius. id est credas. et nō est danda fides verbis illius. id est non est credendum illi. Immo soleo ego per iocum vernacula lingua dicere cōtrarium et cum video aliquē infidū atq mendacem asserere. I wyll hym trest. et querentibus. quare. Respondere For he hathe his awn wyll. Est ergo dare fidem aliqd sce̅ p̄mittere queadmodū vernacula lingua dicimus. I promyse on my feythe Uirgilius. Accipe daq fidē hoc est accipe sanctā promissionē a me et da mihi vicissim tuam. Quod autem vernacula lingna dicimus. Don to trest a nod. Latine dicimus habere fidem. Quintilian⁹ Fidem habes hominibus quos mētiri alius affirmat. Illud quoq nōndum q a fides fit perfidus penultima breui. hoc est is qui fidem violat. A fido vero verbo fit infidus penultima longa hoc est cui non est fidendum. Que est lingua vernacula? Est lingua vulgaris et illitterata quā imperiti meter

ny quod
ut
od a fides
fidq. et
fit
est vnacula

nam vocant. ⁊ dicitur vernacula quasi pecularis patrie nos
tre ⁊ in patria nostra nata. Nam vernaculus vernacula ver
naculum. significat quod est domi nostre ⁊ in patria nostra
natum. Et dicitur a verna qui est seruus domi nostre natus
hoc est ex nostra ancilla. Dare veniam est ne quod dicim⁹
indulgere an aliud significat? Longe hec diuersa sunt. Im-
periti capiunt indulgētiam pro venia. ut indulgentiā ⁊ re
missionem ōnium peccatorum tuorum tribuat tibi omnipo
tens ⁊ misericors dominus. Sed hoc barbare non latine di
citur. Indulgere enim est concedere. ⁊ cum quadam quasi
suauitate permittere ut indulgent gule indulgent ventri.
Quintilianus? Mollis illa educatio quā indulgētiam voca
mus. Non ergo indulgentia pro venia accipienda est. Nec
dicendum est eo romam pro indulgentia. sed eo romā ad
impetrandum veniam. vel gratia impetrande venie. Sed
econtrario venia aliquando quasi pro indulgentia ponitur.
ut da mihi hanc veniam. hoc est indulge mihi. ⁊ concede
aut permitte mihi quasi veniā daturus postquā id fecero. Et
cum venia tua ibo. hoc est dabis mihi veniam si ibo. quod
imperiti dicunt cum licentia. In qua re errant omnes fere
grāmatice preceptores, p bonis litteris docentes discipulos
suos barbariē. Idcirco diligenter notandus est hic locus.
The maister has geuen his scolers leue tu play. Non est
dicendum ludi magister dedit licentiam discipulis suis.
Licentia enī est libertas quedā potius ad male agendū. et
dicit a uerbo licet hoc est cum licet quicquid libet. Sed lu-
di magister dimisit discipulos suos. uel ludi magister indul
sit discipulis ut abirent. Uel ludi magister dedit discipulis
ueniā abeundi. uel ludi magister dedit discipulis cōmeatū.
Quippe tria significat cōmeatus. annonā. locum in quo an
nona publica custoditur. ⁊ facultatem abeundi. ut petij ab
imperatore cōmeatum accepi ab imperatore cōmeatū. de
dit mihi imperator cōmeatum. The maister has geuen
me leue to go hell my body. Preceptor meus indulsit
mihi ut eā ad curandū corp⁹ uel preceptor meus fecit mihi po

testatem eundi ad curādum corpus. Uel dedit mihi veniā abeundi ꝛ corpus curandi. Licet eñi curare corpus genera le verbum sit ad omnia que ad curam corporis pertinent ut pote euacuare ventrē. lauari. pectere. esse. potare. quiescere. capit tamen precipue, honor sit auribus tuis, pro meiere et egerere. Et caue ne dicas dedit mihi potestatē sꝫ fecit. Dare eñi potestatē est rē alicuius arbitrio cōmittere. longe plusq̄ꝫ facere potestatē. De meester heeft ons oorlof ghegheuē te gane eeten Concessit nobis preceptor noster ut eamus meridiatum. Indulsit nobis ut eamus meridiatū. Dedit no bis veniā. fecit nobis potestatē eundi meridiatū. Meridiari eñi aliquādo significat cibum meridianū capere qui ꝛ merē da dicit. Aliquando dicit somnū. vnde dicit meridianus cibus ꝛ somnꝰ ꝛ pꝰ meridianꝰ cibus ꝛ pꝰ meri dianus somnꝰ Dr̄ ēt meridiana exercitatō ꝛ pꝰ meridiā exercitatio. Ut igit breuiter ꝯcludā. Indulgere ē cū quadā facilitate concedere Dare veniā aliquando est ignoscere. aliquādo permittere ꝛ quasi indulgere. Certum est quid ꝓprie significat: aliquā do manifestum est ꝛ exploratū est ut nos hoc loco cepimꝰ Aliquando deliberatū ꝛ constitutū est quo loco frequenter adiungit datiuus. ut certum est mihi potius mori q̄ꝫ hāc ig nominiam subire id est decretum ꝛ deliberatū a me ē. Uir gilius. Certum est in siluis inter deserta ferarum malle pati Quare dicimus in marmore vel in es scribenda ꝛ non po tius in marmore ꝛ in ere: quia ita obtinuit vsus eruditorū Dicimus enim in marmore incise sunt littere in gemmis in ligno. non autem in marmor in gemmas in lignū. Econtra rio vero dicimus in es incisas litteras ꝛ non in ere. Non ē necesse afferre exempla quia nusq̄ꝫ aliter reperitur.

Differunt ne inter se he ꝯiunctiones quibus in eodem loco uteris eñi quādoquidē quādo cū ꝙ nā nāqꝫ qm̄ qr quippe Eadē certe est ōnium istoꝝ significatio quando accipiunt pro quia. sed differunt in elegantia. Enim nunq̄ꝫ in orōne preponit sed semper sortit secundū locū aut terciū ut ego enim ex his eñ. Nā nunq̄ꝫ secundū locū aut terciū habet

semper primum. Ut nam multa sunt que dici possunt. Namqȝ aliquando primum locum fortit. aliquando secunduȝ ꝛ tertium. Quãdoquidẽ ꝛ quando semper preponunt. Uirgil' Quãdoquidẽ ausonios nõ fas ꝯtingere portus. Idẽ Dic tibi fabor eim quando hec te cura remordet. Quia ꝛ quoniã semper preponunt nisi forte postponant aduerbijs siue interiectionibus. ut heu qꝛ heu qm̃ ꝛ nõ quia ꝛ non qm̃. Sicut etiã nam quod semper alioquin preponit ut heu qꝛ nã tanti cinxerũt ethera nimbi. Et Cicero. Num quidnã inquit noui. Sed hoc in compositõne potius est ꝛ non significat quia Cuȝ preter supradictoꝝ morem semꝑ subiunctiui requirit. ut cum ex his facile cognouerim. Quippe significat qꝛ certe. Perspexi quid ꝓprie sigt: diligent cognoui ꝛ plane intellexi Unde componit ex per ꝛ speceo id est video q̃ verbo veteres utebant. Ex quo etiaȝ alia plurima componunt. ut aspicio. hoc est video. Circũspicio quod est circulustro oculis. Despicio. quod aliquãdo sigt ꝯtemno. interdũ deorsum aspicio. ut Quintilian'. Nullã ego res humanas despicere ꝓuidentiam arbitror. hoc est superne aspicere. Prospicio quod est a longe video. Unde dicit ꝓspectus quod speculam sigt. Interdum significat ꝓuideo. si cum datiuo iungat. ut ꝓspice rebus nostris. hoc est subueni. Inspicio hoc est diligẽter ꝛ q̃si intus aspicio. Suspicio sursuꝫ aspicio. Introspicio. intro aspicio. Despicio diligenter intueor. Respicio retro aspicio. Conspicio video siue simul video. Aspecio fit etiam specto. specula. spectaculum. specimen. speculum. specus. ꝛ auspicium ab aspiciendis auibus. Teꝑnomen quid habet quod sit notari dignum. Aduertendum est ne incidamus in barbariem aliquorum qui genitiuos istorum pronominũ mei tui sui ideȝ putant esse quod pronomina ab his deriuata meus tuus suus ꝛ eque posse dici iste liber est meus ꝛ iste liber est mei. Iste liber est tuus. ꝛ iste liber est tui. ille legit librum suum. ꝛ ille legit librum sui quod a veritate multum abhorret. Hoc ut facilius intelligatur sciendum est genitiuos omnes aut actiue aut passiue accipi. Actiue ut prouidentia dei. bo-

nitas dei. Passiue ut timor dei et cultus dei. quippe deus timetur et colit. Tria igit ista pnomina ego tu sui sola omniũ binos genitiuos sortita sunt. vnos mei tui sui. alteros qui iã excoluerunt mis tis sis. loco quorum fere nunc ponunt deriuatiua illa. meus tuus suus. id est quotienscunq; actiua oratio est ut hic liber est meus vel mis. Plautus. Da diez hunc sospitem rebus mis agendis. Mei vero tui sui nunq̃ ponunt nisi passiue. Quintilianus amore mei vicit esse matrẽ suam Licero q desideriũ tui ferre non posset. et me tui pudet. Uirgilius. Quisq; sui memores alios fecere merendo. Jta etiaz in plurali. nam nostrum et vestrũ que succedunt loco mis et tis vtimur actiue tm̃ ut nemo nostrum nemo vestruz. Nostri vero et vestri que succedunt loco mei et tui vtimur tm̃ passiue ut habet curam nostri. habet curam vestri. Nec diceret nemo nostri et nemo vestri nec h curã nostrum et curã vrm̃. Unde sunt quidã mõi dicendi hñtes utrũq; sensuz. Jdeoq; utroq; modo dicunt. ut tu habes potestatez meam actiue. i. oẽm potestatem quã ego hẽo et ptãtem mei passiue id est potestatẽ faciẽdi de me quicquid libet. Octauius õnibus faciebat sui conueniendi potestatez. Sic copia mea et copia mei. utilitas mea et vtilitas mei. amor me9 et amor mei. usus meus et vsus mei. Non autem fortitudo mei sed fortitudo mea nec doctrina tui sed doctrina tua. Luius rei certissimũ argumentũ est q dicim9 mea vnius causa et non mei vnius causa quod certe diceretur si mei poni actiue in genitiuo posset sicut vnius in genitiuo ponit. Licero in Sabiniũ et Pisonem. Dico mea vnius opera rempublicam esse libertam. Jdem ad Acticuz Solius enim meum paccatum corrigi non potest. Jdem p murena. Ex tuo ipsius animo coniecturam ceperis. Jtem in plurali quintili. Sue ipsoruz fidutie dimittunt. Quin etiã apud nostros recentores hoc idem reperitur ut in psalmis. Exaudi vocem meam clamantis ad te. Et alibi. Audi vocem meam loquentis. Et alibi. Memorabor iusticie tue solius. solius eñ masculini generis est et ad deum refertur ut ex greco apparet. Jtem libro regum secundo. Sustulit de latere

meo ancille tue dormientis. Et in euangelio Luce. Tuam ipsius animaz pertransibit gladius. Et Boecius. Solantur meisti nunc mea fata senis.
Illud quoqz notandum de his tribus pronominibus est. quod preter ceterorū usum solent aliquando gaminari. ut meme adsum qui feci in me conuertite ferrum. Et verte omnes in facies tete. Et contulit sese in templum.
Ualere quid proprie significat? Bene esse & sanum atqz incolumē esse. Et licet valitudo medium verbum sit & tam bonam quam malam valitudinem significet. tamen valeo semper capitur in bonam partem nisi aliud verbum addatur. utpote male valeo uel non recte valeo. Sicut econtrario valetudinarius semper capitur pro infirmo. Nam quod apud Terentium est. Ualeant qui inter nos dissidium querunt non ē exponenduz pereant ut aliqui volunt sed abeant & discedāt Quod inde tractuz est quia semper solemus abeuntes hoc verbo salutare. vale. sicut venientes hoc verbo salue. Quāquam id verbum aliquando etiam in discessu ponatur. ut Cicero. vale mi Tyro. vale & salue. Simile huic terenciano est illud ciceronis. Si deus est talis. ut nulla gratia. nulla hominum caritate teneatur. valeat. quod si significaret pereat profecto cicero non dixisset de deo. Sed hunc ipsum locum Lactacius ita exponit. Quid contemptius inquit potuit in deum dici. valeat inquit. id est abeat ac recedat. Cum ergo dicimus valeant qui inter nos dissiduū querunt. valeāt qui de nobis male dicunt. valeant qui aliter sentiunt. perinde ē ac si diceremus discedant a nobis. Siue eos cum suo odio & maledicentia & inscitia relinquamus. Te & valere & nō mō me diligere. Nū satis eēt dicere te valere & nō mō me diligere? & ita vna ex his cōiunctionibus & superuacua ē. Posset quidē altera ex his cōiunctionibus dimitti. tamen non ineleganter. sepenumero due ponuntur vbi vna sufficeret. quod fit ad maiorem rei expressionem ut ego quotidie lego aliquid & studeo. ego quotidie & lego aliquid et studeo. Ego te diligo & amo. ego te & diligo & amo. Ego dilexi te & quantum in

me fuit tibi benefeci. ego ꝛ dilexi te ꝛ q̄ntũ in me fuit bñfeci. Facile perspexi quid ꝓprie hoc loco significat facile? Significat non dubie ꝛ manifeste. Cicero virum omnium totius grecie facile doctissimũ platonē. Et nota ꝙ tam longe tam facile amant secum iungi comparatiñ. Virgilius. At pedibꝰ lōge melioꝛ lycus. ꝛ relatiuis siue aduerbijs significantia diuersitatem quēadmōm sunt alius. ater. secus. longe. ante. longe post. composita a pꝛe. ut longe pꝛestat ꝛ longe pꝛestans. Quintilianus. Sed eum longe precedunt ingenia viuentiũ ꝛ cetera que quādam superlationem habent ꝛ pꝛoxima ad superlatiua accedunt. ut longe superat. longe vincit. ꝛ nomina q̄ diuersitatē significant. ut longe dissimilis. longe alienꝰ longe diuersus. Princeps licet ne adiectiñ quidē sit. tamē qꝛ superlationē quādaꝫ significat ascisscit sibi longe. Quintilianus. Nouem lyricoꝝ longe pindarus pꝛinceps. Facile eodē mō Cicero. porro scio regionis illius virtute existimatione nobilitate facile pꝛinceps. Preterea cum pꝛimus secundus ꝛ similibus. cum non ꝛespicimus oꝛdinem sed dignitateꝫ vt facile secundus a cesare hoc est post cesareꝫ pꝛimus. Jungitur tamen facile cuꝫ alijs plerisqꝫ nominibus ꝛ verbis quod longe non facit. Neqꝫ eñ diceremus longe intelligo ꝛ longe perspicio ꝑ valde intelligo ꝛ valde ꝑspicio. sicut dicimꝰ facile perspicio ꝛ facio intelligo ꝑ haud dubito perspicio ꝛ intelligo. Hoc igitur inter longe ꝛ valde differt. ꝙ longe ꝛ valde pꝛoprium est comparatiui ꝛ superlati exceptis paucis. valde auteꝫ positiui ut valde bonus valde malus. valde laudat. valde vituperat. Nec diceref longe bonꝰ. longe malus. longe laudat. longe vituperat. Jnter facile ꝛ manifeste similiter hoc interest ꝙ facile cuꝫ his que supꝛadiximus ponitur ut facile pꝛestat facile perspicit. manifeste passim cum omnibus Nō mō quid ꝓpꝛie significat? non solum. Mō eñ aliquādo significat solum. ut hoc loco. Aliquādo est datiuus siue ablatiuus huius nominis modus modi. Nonnunqꝫ significat aliquādo. ut modo ais mō negas. Aliquādo ponif ꝑ dūmodo ut modo me vocaueris veniam id est dūmodo me.

vocaueris. Magna autem differentia est inter non tantu3 τ nedum. Nedum eni duobus dūtaxat modis in orōne accipimus. Uno cum utrāq3 sentētiam eodem claudimus verbo. ut pro te vitam exponerē nedum fortunas. alterū cu3 utriq3 sentencie suum verbum damus. ut pro te vitam exponerem nedum fortunas meas effunderē. Ponit etiam negatiue h̄ modo. Non perderem pro te quadrantem nedum vitam Item non perderem pro te quadrante3 nedum vitam exponerem. Ubi nōndum est q̄ in affirmando id quod plus ē in prima parte ponit τ quod minus in secūda ut vita in prima parte ponitur pecunia in secunda. In negādo vere econtrario quod minus est in prima parte ponitur ut pecunia. τ quod plus in secunda ut vita. Atqui imperiti hanc dictionē capiunt pro non solum dicentes. nedum pecuniā pro te exponerem sed etiam vitam quod dicendū est vita3 pro te exponerem. non solum pecuniam. Aut per non solum. sic. Nō solum pecuniam pro te exponerē sed etiam vitā. Item non solum fortunas meas pro te effunderē sed etiam vitā ipsam exponerem. Et negatiue. Nō modo pro te non exponerē vitam. verum ne pecuniā quidem τ non mō pro te non exponerem vitam. verum ne pecunias quidem meas effunderē Ubi nōndum q̄ quādo per non modo vel non tantum vel non solum loquimur. affirmādo quidem quod minus est in prima parte ponimus. τ quod plus in secunda. Negando vero quod plus est in prima τ quod minus in secunda.

Item nōndum q̄ vbi ponit nedum potest poni etiam non modo. sed addita altera negatione. ut ego non ponerem p̄ te obulum. nedum exponerem vitam. Ego non ponerem p̄ te obulum non modo non exponerem vitam sed hoc perraro reperit. Quid interest inter diligere τ amare? Amare plus ē q̄3 diligere. Cicero. Quē τ si ante hac dilexi nūc amo Sed. autem. vero. differunt ne inter se. Significationē quidem fere eandem habent. Uerum. sed semper in principio clausule ponitur nisi aliquando apud poetas. ut arma s3 arripuit. Uero τ autem ponuntur semper antecedente aliqua

dictione & distingunt sententiã a sententia. ut ego scribo tu autem legis. ego vigilo tu autem dormis. Habent tamen aliquando nescio quid differentie. nam cū neq̄ nō ponim⁹ autem. dicentes. neq̄ autem sed dicimus. neq̄ vero. Iterū tum ꝓpter hoc. tum vero ꝓpter illud. nō tum autem ꝓpter illud. Econtrario nō dicimus. nō vero. sed non aūt. ut sum amicus eius non aūt emulus. mutemus aduerbiū & habebit locum vero sic. Sum eius amicus. emulus vero non. vel emul⁹ autem nō. Itē vero aliquando in principiis siue orōnum siue epistolaꝝ ponit. autem non. Uirgilius. egregiã vero laudem & spolia ampla refertis. Tuq̄ puerq̄ tuus. Et ad sulpitium scribens Cicero ita epistolã incipit. Ego vero serui vellem ut ais in meis doloribus affuisses. Preterea nō dicim⁹ sane autem. iam autem. eñi autem. age autem. at autē. Sed sane vero. iam vero. eñi vero. age vero. at vero Illud magnopere nõndum ꝙ hec duo aliquando elegantissime & cum maxima gratia dimittunt. Cicero. Tu cū principem senatorem auunculū domi habeas ad eum nō referes ad ceteros referes. Longe pulchrius dicit q̃z si addita autem dicerem⁹ ad ceteros autem referes. Sed quando verbum ponit sine contrarietate omnino necesse est addere autem. ut incūbens litteris q̃tum poteris. poteris autem q̃tum voles. Porrho licet eãdem significationē habeant quã vero & autem. tamē nunq̃ postponit nisi cum dicimus age porro aut aliquid simile cum sc̄ʒ hanc significationē habet. Sed apud quosdã presertim poetas significat lõge. certe. postea vltra. Ideoq̄ sepe in medio non in principio ponit. Quin etiam significat ne idem quod sed etiam. Aliquando significat sed etiã ut hoc loco. Aliquando maiorem quãdam vim habet & significat immo etiam. Quin vero aliquando significat quin etiam. ut Uirgilius. Quin aspera Iuno que mare nunc terrasq̄ metu celumq̄ fatigat consilia in melius referet. Aliquando ut non. ut idem. Dic tibi ne qua more fuerint dispēdia tanti quin vatem insanam aspicias. Aliquando cur non ut quin potius imus cubitū. Rursus & coniunctio cuius mō

fecimus mentionem differt ne ab atq; cōiunctione? Cum am
be copulatiue sunt non differunt. sed et aliquando causalis
coniunctio est et significat nam. magnāq; in epistolis gratiā
habet. ut si dicam.
wyt gret labour it ptenyth to lern ir skarly may a mannys
lyue suffyte ther to. Sūmo studio
incūbendum est litteris et vix omnis humana etas ad id suf
ficit. Quintilianus. Has primum audiet puer harum verba
effingere imitando conabitur et natura tenacissimi sumus e
orum que rudibus animis percepimus hoc est nam tenacis
simi natura sum⁹. Marcialis. Quod nūmos cernis mitti nos
credis amice. Falleris et nūmos ista tabella rogat. Simili
terq; coniunctio pro eodem accipit. Cicero. Non solum no
bis nati sumus. ortusq; nostri partem patria vendicat partē
amici. Competit etiam et principijs sententiarum. Quintilia
nus. Et finite quidem sunt partes due. Interdu; etiam habet
affectum. Cicero. Et quis est qui de me loqui possit. Interdū
significat tamen ut si dicam. Superaui te saltu. et sum ita se
nex. Significat preterea etiam ut virgilius. Natus et ipse
dea hoc est etia; ipse. Quintilianus. Inter omnes cōstat nisi
inter eos qui et ipsi insaniunt. Atq; vero aliquando pro ad
uerbio ponit vt cum dicimus. Aliter ego feci atq; tu p q̄; tu
Aliquando ponit pro statim ut apud virgilium. Sic omnia
fatis in peius ruere. ac retro sublapsa referri. Non aliter q̄;
qui aduerso vix flumine lembu; remigiis subigit si brachia
forte remisit. Atq; illum in preceps prono rapit alueus am
ni id est statim.
Est ne idem valere et bene esse? Ualere quēadmōm supra
diximus est incolumē esse. Bene esse est bene habere ut bn̄
est. i. bene se res habet Staet wel met v ende sijdi gesont
soe eest goet Si vales bene ē et fere semp ponit absolute
Qd si addat mihi vel tibi ide; sigt qd valere siue incolumē
eē ut si t bene ē gaudeo. mihi bn̄ est. i. si vales gaudeo ego
valeo Quot mōis possum⁹ dicere Jc heb v zeere lief.
Amo te multū. amo te valde. amo te plurimū. amo te maxie

I esne grete

Eximie amo te amo te vehementer. amo te summe. amo te mirifice. amo te magnopere. amo te sup modū. amo te plus equo. amo te supraq̄ dici possit. Incredibilis ē meus erga me te amor. Incredibili te beniuolentia complector. Exprimere nō possem q̄tus est amor erga te meus. Ardentissimo amore te psequor. Dici nō posset q̄to tui amore conflagrem Nemo vnq̄ vehementius aliquē amauit q̄ ego te amo. Ardentissima te caritate complector. Nō possum mei erga te amoris magnitudinē exprimere. Ardeo te vehementer/ q̄q̄ hoc nouissimū potius poeticum sit/ amo te mirum in modu.

Nomō eleganter dicemus

O my pirrhe i loue the And i holde the nōn othir wyse but as deri as myn awn lyue And wan i am wyt owt the me semyth that i lake halff my sowle

Ego q̄ mi pyrrhe amo te. teq̄ non secus ac vitam ppriam carū hēo & cū sine te sum dimidio anime mee carere videor Quod nisi dignitatis mee rōnem haberem aduolarē mox in suburbanū tuum. meq̄ vna tecū cum prediolis tuis & pomariolis & ouiculis oblectarem. Multa hic digna sunt que notent. Primo q̄ hic mos est alloquendi absentes cū quadam suauitate. mi brute. mi cicero. mi pyrrhe. Interdū etiā ad ostendendam maiorem vim amoris aut desiderij repetūtur eadem verba cum additione alicuius adiectiui. ut. M. Tullius mi Cicero mi inq̄ suauissime cicero Mutuo amare est amantem te amare. quod vernacula lingua dicimus. weederomme minnen. Latine autē redamare dicit. Dicit aūt mutuo q̄si meo tuo. Unde dicit mutuus amor. mutua beniuolentia. mutua caritas. mutua officia. mutua būficia. mutue lacrime. mutue q̄rele. H ē q̄ abs te ad me pdeunt & a me ad te. Iō possum⁹ dicere. ego q̄ mi pirrhe amo te. mutuo ego q̄ redamo te. ego q̄ nō minori te amore cōplector. ego q̄ t in aore nūdeo ego q̄ nō sino me abs te i amore supari

amare

q̄si meo

tuo

95

Item inter nos vehemēter amamus quod perinde est ac si diceremus amamus nos inter nos sed illud nos elegantissi me dimittit. Itē mutuo nos amamus. est quod aliqui dicūt inuicē nos amamus vel vicissim nos amamus. Inuicē aut vicissim aliquid facere ꝓprie est per vices id facere ut cantamus vicissim id ē quādo ego canto tu siles. ⁊ quādo sileo cantas. Item legimus inuicem vel vicissim. id ē quādo ego lego tu non legis. ⁊ quando tu legis ego nō lego. vnde fit vicarius vicaria vicarium. ut dedi tibi vicariam operā id ē dedi tibi operā vice illi⁹. Itaqȝ si qs diceret. amam⁹ nos inuicem perinde esset ac si diceret. amo te dū tu nō amas me ⁊ tu amas me dum ego te nō amo. Ubi cauēduȝ est diligēter ne dicas hac vice tantum volo tibi morē gerere. sed nūc tm̄. nec vna vice tm̄ sȝ semel tm̄. nec duabus tribus aut quatuor vicibus. sed bis ter quater. vl' secundo tercio quarto. ul' bis tercio quarto. uel bis ter quarto. Nec da mihi veniam ꝑ hac vice tm̄ sed da mihi veniam nunc tm̄ nec quot vicibus. sed quotiēs. nec multis vicibus sed plerūqȝ sepe sepenumero. Ubi cauendū est similit̄ ne multotiens dicas qđ non minus barbaruȝ est q̃ȝ multis vicibus. Nec veniā ad te alia vice sed alias. Nec prima secūda aut tercia vice. sed primo secundo tercio. Nec vltima vice, sed demū vel deniqȝ vel vltimo. vel tādem, vel postremo. vel nouissime. Sȝ quō dicem⁹

For thy fyrst offence i shall ꝑdone the But for the secunde i shall beet the nakede. Pro primo quoqȝ errore tuo ignoscam tibi. pro secundo te nudum cedam.

For the fyrst bēfett that thow has done do me i shal not be vnthank ful to the. Pro pͥmo q̃ȝ tuo erga me bn̄ficio non ero in te ingratus vvho someuer of my discipulis goyth avvey fryst from the gammyng vvt out my licence i shal smyte his hande vvyt a rode. And yf he do that samē thyng twyȝ i shall altobeet hym vvyt a leyshe

Si quis primū e discipul' meis in iussu meo e ludo discesserit ꝟga manū percutiā si secundo id fecerit loro totū cedā.

I hald the as deri as myn avvyn lyue. Multis modis

dici potest .Eque te ac vitā meā carꝫ habeo. Instar vite mee apud me es. Instar vite mee te carꝫ habeo. Nō sec⁹ te amo q̃ʒ vitā meā. Non secus ac vitam ꝓpriam carꝫ habeo. Haud aliter te amo q̃ʒ ꝓpriam vitam. Ita te amo ut vitā meā. Per inde te vitā meam carꝫ habeo. Vel perinde ac vitam meaꝫ vel vitam ꝓpriam. Et perinde mihi carus es atqꝫ vita ꝓpria

Ubi nondum est ꝙ ꝓprius propria ꝓprium cū tribus personis ꝯiungit᷑ ⁊ idem significat quod meus tuus suus. ut ꝓprio comodo hoc facio. id est meo cōmodo. ꝓprio comō id facis. hoc est tuo cōmodo. proprio cōmodo ille ꝭ facit. hoc ē suo cōmodo. Proinde vero significat q̃propter vel ergo vł ideo. Lucrecius tamen accipit ꝓinde pro perinde ⁊ eam dictionem dissillabam ponit. Subinde aliquādo significat statim post. ut Horacius. Si dicet recte primum gaudere subinde. Preceptū auriculis hoc instillare memēto. Capit᷑ etiā pro frequenter cum q̄dam interuallo. ut si sepe retro respiciam an aliquis me sequat᷑ dicam subinde respicio hoc est sepe cum quodam interuallo respicio. Deinde vero significat dehinc vel deinceps q̃ʒq̃ʒ deinceps significat etiam gradatim. Cicero Quos video deinceps tribu nos plebis per triennium fore hoc est vnum post alium. In qua significatōne capit᷑ aliquādo etiam subinde .

The maister goyth afore ⁊ aftirvvarde the scolers cōmys aftir hym. Primo it ludi magister postea discipuli eum deinceps vel subinde sequunt᷑. Illud hoc loco ꝑtermittēdum non est ꝙ perinde exigit post se ac si vel atqꝫ si cum significat ita ut lege perinde ac si preceptor adesset vel perinde atqꝫ si preceptor adessꝫ. Sed quādo negatio ꝑcedit exigit etiā q̃ʒ. ut Suetonius. Nulla tamen re perinde motus q̃ʒ responso mathematici. Aliquādo tamen ponit᷑ absolute hoc est sine ac si ⁊ sine negatione ⁊ mō significat ita. Plynius. Funus ruffi clarissimi viri ⁊ ꝑinde felicis mō multum. Suetonius de galba. Quare aduentus eius nō perinde gratus fuit. id est multū gratus. Secus aūt siue negatio precedat siue nō habere potest ⁊ ac ⁊ q̃ʒ. ut longe secus ac

ego fecit ꝛ longe secus q̄ʒ ego fecit. Non secus ac ego fecit non secus q̄ʒ ego fecit.
vvhan i am not vvyt the me semys that i lake half my lyue
Et cum sine te sum dimidio anime mee carere videoꝛ. Iteʒ dimidioqʒ anime mee mancus esse uideor quādo tu nō es apud me. Item nec dimidiū anime mee habere videoꝛ quā do te careo. Item ꝛ cuʒ te careo videoꝛ dimidio anime mee esse priuatus. Item ꝛ cum tu mecum non es deesse mihi di midium anime mee videt᷑. Item facitqʒ disiunctio nostra ut dimidium quidem anime mee videat habere. Uel facitqʒ disiunctio nostra ut disiunctum esse a me anime mee dimi/ dium videat᷑. Hic notandum est in primis ꝙ modus iste loquendi videt᷑ mihi ꝙ quando sine te sum dimidio anime mee caream. videtur tibi ꝙ ego sim doctus. videtur illi ꝙ tu legas. videtur nobis ꝙ malefaciaris. rusticalis est ꝛ plane puerilis. Quapꝛopter sic dicenduʒ est uideoꝛ mihi dimidio anime mee carere videoꝛ tibi esse doctus. Uideris illi lege/ re. videmini nobis malefacere.
Cum aliquando est aduerbium ꝛ significat quando. ut cuʒ ad te venio semper te inuenio scribentem id est quando ad te venio ꝛ hoc loco cū sine te sum id est quando sine te sum Aliquando significat partim ꝛ tunc semper sequitur tum ut amo te cum ꝑpter necessitudinē nostraʒ tum ꝑpter ingeniū tuum id est partim ꝑpter necessitudinē nostram. partim ꝑp/ ingeninm tuum. Ubi nōndum est ꝙ semper cum p̄ece/ dit ꝛ in eo est quidā minus. in tum quidā maius. ꝛ hoc duo bus modis ut generale aliquid p̄ecedat sequat᷑ speciale ut apud Quintilianū quod cū ōnibus ꝯficiendum est tum no/ bis p̄ecipue. Aut ambo sint specialia ut apud eūdem. quod opus Marcelle tibi dicamus quē cum amicissimum nobis tum eximio litterarum amoꝛe flagrantem dignissimum hoc mutue inter nos caritatis pignoꝛe iudicauimus id ē multuʒ pꝛopter amoꝛem tuuʒ in nos plus tamen pꝛopter amoꝛem litterarum. Aliquando cum subiunctiua ꝯiunctio est ut cum

Copia

Cu. sig quando aliquando

Cu. est

in affricam venissem. Aliquando significat quamuis iuncta cum tum. & tum significat tamen ut Cicero cum in omnibus caus grauioribus caie cesar initio dicendi cõmoueri soleaz vebementius quam vel vsus vel etas mea videt postulare. tamen in hac ita me multa perturbant. tum pro tamen ponit & cum pro quamuis. Nondum quod quãdo cũ & tum significant partim.. semper fere indicatiuo adiungit. quãdo autem significat quamuis subiunctiuo. Reperit etiam tum pro partim. aliquãdo duplicatum. aliquando triplicatũ. aliquãdo etiã multiplicatũ. cuz in rebus paribus ponit. ut tum ingenio meo tum studio tum diligentia factuz est. Cum prepositio ablatiuo casui seruit sed nunquam iungit ablatiuo significanti instrumentũ. Neqz eniz dicimus cuz gladio percussi. quod imperiti faciunt. sed gladio: nec cum pugno te impuli sed pugno nec cum calce te prostraui sed calce. nec cuz oculis te perterrui sed oculis. nec cum lachrimis litteras deleui sed lachrimis. nec cum igni aquam tepefeci sed igni. Quãdo aũt ablatiui significant coniunctionem quandam & non instrumentuz tunc requirunt cum prepositionem ut conor cum quanta possum facilitate scribere cum labore hec scribo. cum facilitate discis. cuz tẽpore õnia fiunt. cum etate crescent mores. Qui autem ita loquunt cum baculo percussi. cum hasta vulneraui. inepte sane & pter omnium antiquorum morem loquunt.

Apud & penes quomõ differũt? Apud minus est quam penes Nam apud te est qualitercũqz res tenet. penes te est quod quodãmodo possidet. Festus vero pompeius dicit apud te & penes in hoc differre quod apud personã cuz loco significat ut apud platonem id est in loco in quo est plato. & apud tẽplum. Penes vero personam & dominiũ ac potestatez quod trahi dicit a penitus. ut penes te est salus & vita mea quasi in manu tua. & arbitrium vite mee penes te est. Tamen aliquando penes requirit personam sine dominio ut fides penes auctores est id est apud. Nonnunquam etiam loco seruit.. Cicero ad Herrenniũ. Itaqz petulans es atqz acer ut ne ad solarium quidẽ ut mihi videt sed penes scenã & in eiusmõi

locis exercitatus sis.
vveri not bycause of my dignite I shulde be at thy subberblys anone. Quod nisi dignitatis mee rationem haberem aduolaré mox in suburbanũ tuuz. Uel verum nisi dignitatis mee ratio me retraheret q̃s primum ad te in suburbanũ tuum veniré. Quod aliquãdo significat verum siue sed ut hoc loco. Ponitq3 in principio clausule q̃ nullam habeat cum superiori clausula cõnexionem. Nisi aliquando indicatiuo iungit presertim quãdo est principiuz sententie. Cicero nisi forte putamus dementẽ Publium Scipionem Affricanũ fuisse. Aliquendo cum subiunctiuo. ut q̃ nisi dignitatis mee rõem haberem. quãdo scz non est in principio sententie. Nam hic verbum principale est aduolarem Nota q̃tam vim habet hec parua dictio duarum syllabarũ. quando significat. vveri it not
Rationem habere quid pprie significat: respectũ habere. sz capit in bonam partẽ. ut habẽda est ratio salutis z rõ dignitatis id est respectus ad dignitatẽ z ad salutem. Nõ autẽ diceretur habenda est rõ egritudinis z infamie. Et nota habere rõnem semper requirere gtũ in hoc significato. quando autem habet ablatiũ cum prepositione cum significat negotium z quasi cõmertium habere. Cicero de senectute. Rõnez habet cum terra que nunq̃z recusat imperiuz. id est negotiũ habet. Aduolarem per methaphorã dciũ. hoc est q̃celerrime veniré siue accelerarẽ siue pperarem. Nam maturarẽ nõ ausium dicere. Maturare eñ pprie dicit cũ neq3 citius neq3 serius aliquid fit sed media quadã via z temperata tenet. ut in pomis matura dicunt q̃ neq3 cruda atq3 immitia sunt neq3 caduca z squallẽtia sed tempore debito adulta ac maturata. ut sit maturare celerit quidem sed sine impetu z cuz moderatione aliquid agere. Unde virgilius. Cum deum faceret ventis iubentẽ ut e mari discederent inquit maturate fugam. hoc est cum quadã moderatione z quasi maturitate discedite. Alioquin facto impetu maiorẽ maris pcellam excitassent. Hoc verbum cesar Augustus duobus grecis voca

bulis elegãtissime exprimebat spende bradeos hoc est ppe ra tarde quasi monerẽ volens in rebus agendis ꝛ celeritatẽ industrie adhibendã esse ꝛ diligentie tarditatẽ. Elegantissi me videt marro noster hec duo vocabula in georgicis dis tinxisse cũ inquit. Frigidus agricolã si quando continet im ber. Multa forent que mox celo pperanda sereno. Matura re dat. quasi dicat. Possunt coloni instante tẽpestate multa maturare que alioquin sereno tempore properarent. Suburbanum quid pprie significat. Suburbana in plurali tñi ꝛ suburbium dicunt domus ꝯiuncte instar vrbis ꝛ vrbi propinqui tamen extra muros. Suburbanũ vero significat predium in suburbanis. ꝛ habet pluralẽ numeruꝫ suburba na. id est predia in suburbanis. quẽadmõm dicimus thuscu lanum ꝛ cumanum. hoc est predium in agro thusculano et cũmano. ut eramus in thusculano. Formiano tuo. Pompeia no varronis. Frequentes vero domus extra suburbia. dicun tur vicus ꝙ sint instar vici vrbani. Uicus vero vrbanus ps vrbis est quippe diuisa est vrbs in vicos quasi in membra minora. sicut suburra carine aesquilie vici rome fuerunt. Nã diuisa fuit vrbs in regiones circiter viginti. in vicos autem supra mille. A vicis vicinia ꝛ vicinus ꝛ vicinitas dicunt qua si ex eodem vico. Uicus extra vrbem qui paganus dicitur muris caret nam si haberet muros esset castelluꝫ quod a ca stro diminutiuũ est. Significat autem locum muris munituꝫ instar oppidi vł vrbis. Castra in plurali sunt loca in quibus milites tentoria fixerunt ut illic recipiatur maneatqꝫ exercitus Oppidum est omnis vrbs preter romã que primo vrbs dic ta est. fecitqꝫ ut cetera oppida eodem nomine appellarent. Diciturqꝫ oppidum ab ope danda. Urbs vero dicta est ut varro ait ab vrbo. vrbum autem inquit appellari curuaturã aratri ꝙ aratro designatus sit locus in quo roma condita ẽ Et pomponius iurisconsultus vrbs inquit ab vrbo dicta est. Urbare est aratro diffinire. Municipia sunt oppida quorũ ciues municipes dicuntur et sunt ciues romani ex munici pijs legibus. suis ꝛ suo iure vtentes muneris tantũ cum po-

pulo romano honorũqȝ participes a quo munere capessen do appellati sunt municipes nullis alijs populi romani legibus astricti. Primi autē municipes facti fuerunt cerites concessumqȝ eis ut ciues romani essent pro sacris bello gallico custoditis. Colonie vero sunt que non extrinsecus veniunt in ciuitatem nec suis radicibus ditunt sed deducunt ex ciuitate ⁊ iura atqȝ instituta populi romani habent que cōditio licet min⁹ libera sit tamen dignior existimat propter maiestatem populi romani cuius ipse colonie quasi quedā effigies vident. Ville dicunt domus extra vrbem ⁊ suburbia que ɔstitute sunt habitandi causa. Predia scribit vlpianus dici nō solum ea q̄ sunt in oppidis ſ etiam stabula aut alia meritoria in villis ⁊ in vicis Agri continent fundos nō continent a fundis. suntqȝ simul cū villis. vnde multi senatores in agris vixerunt. Dicit autem ager ab aruo. quod aruum est in quo aliquid seritur. Salustius. Quia numide pabulo pecoris magis q̄ȝ aruo student. Fundus ut dixi min⁹ ē q̄ȝ ager. Nam prata. vinee. orti. oliueta. salicta. arbusta. pomaria. pascua. nemora. loca aucupatoria. venatoria. piscatoria sunt partes agri ⁊ singula singuli fundi sunt. In vrbe āt siue oppido siue vico siue castello. tantūmodo predium est. quicquid his que diximus simile est. Eadem etiam in agro predia sunt. vnde dicere possumus q̄ fundus est possessio rustica predium ⁊ rustica ⁊ vrbana. Fundus autē ut aliqui putant dicit a funda q̄ tantū contineat q̄ȝtum funda lapidem iactaret. Dicit autem fundus ⁊ fundum hinc fundamētum dicit ⁊ fundo fundas. Differunt autem fundare ⁊ fundamenta iacere. Siquidē fundare est firmare aliquid ⁊ stabilire. Ut recte funda domū tuam. Jacere autem fundamenta est qualecūqȝ principiū edificij facere. Est ne differentie aliq̄d inter vna ⁊ simul. Simul aliquādo geminatū reperit apud bonos auctores. excepto cicerone ⁊ habȝ fere eā significationem quā habet tū. de quo uerbo paulo ante diximus Quintilian⁹. simul ut pleniori obsequo demerer amātissimos mei. simul ne vulgarē viā ingressus alienis demū vestigiis

bulis elegãtissime exprimebat spende bradeos hoc est ppera tarde quasi monerẽ volens in rebus agendis ꝛ celeritatẽ industrie adhibendã esse ꝛ diligentie tarditatẽ. Elegantissime videt marro noster hec duo vocabula in georgicis distinxisse cũ inquit. Frigidus agricolã si quando continet imber. Multa forent que mox celo pperanda sereno. Matura re dat. quasi dicat. Possunt coloni instante tẽpestate multa maturare que alioquin sereno tempore properarent.
Suburbanum quid pprie significat. Suburbana in plurali tm̃ ꝛ suburbium dicunt domus ꝯiuncte instar vrbis ꝛ vrbi propinqui tamen extra muros. Suburbanũ vero significat predium in suburbanis. ꝛ habet pluralẽ numeruꝫ suburbana. id est predia in suburbanis. quẽadmodũ dicimus thusculanum ꝛ cumanum. hoc est predium in agro thusculano et cumano. ut eramus in thusculano. Formiano tuo. Pompeiano varronis. Frequentes vero domus extra suburbia. dicuntur vicus ꝙ sint instar vici vrbani. Uicus vero vrbanus ps vrbis est quippe diuisa est vrbs in vicos quasi in membra minora. sicut suburra carine aesquilie vici rome fuerunt. Nã diuisa fuit vrbs in regiones circiter viginti. in vicos autem supra mille. A vicis vicinia ꝛ vicinus ꝛ vicinitas dicunt quasi ex eodem vico. Uicus extra vrbem qui paganus dicitur muris caret nam si haberet muros esset castelluꝫ quod a castro diminutiuũ est. Significat autem locum muris munituꝫ instar oppidi vl' vrbis. Castra in plurali sunt loca in quibus milites tentoria fixerunt ut illic recipiat maneatqꝫ exercitus. Oppidum est omnis vrbs preter romã que primo vrbs dicta est. fecitqꝫ ut cetera oppida eodem nomine appellarent. Diciturqꝫ oppidum ab ope danda. Urbs vero dicta est ut varro ait ab vrbo. vrbum autem inquit appellari curuaturã aratri ꝙ aratro designatus sit locus in quo roma condita ẽ Et pomponius iurisconsultus vrbs inquit ab vrbo dicta est. Urbare est aratro diffinire. Municipia sunt oppida quorũ ciues municipes dicuntur et sunt ciues romani ex municipijs legibus. suis ꝛ suo iure vtentes muneris tantũ cum po-

pulo romano bonorũqȝ participes a quo munere capessen do appellati sunt municipes nullis alijs populi romani legibus astricti. Primi autẽ municipes facti fuerunt cerites concessumqȝ eis ut ciues romani essent pro sacris bello gallico custoditis. Colonie vero sunt que non extrinsecus veniunt in ciuitatem nec suis radicibus ditunt sed deducunt ex ciuitate ꝛ iura atqȝ instituta populi romani habent que cõditio licet min⁹ libera sit tamen dignior existimat propter maiestatem populi romani cuius ipse colonie quasi quedã effigies vident. Uille dicunt domus extra vrbem ꝛ suburbia que ꝯstitute sunt habitandi causa. Predia scribit vlpianus dici nõ solum ea q̃ sunt in oppidis ſȝ etiam stabula aut alia meritoria in villis ꝛ in vicis Agri continent fundos nõ continent a fundis. suntqȝ simul cũ villis. vnde multi senatores in agris vixerunt. Dicit autem ager ab aruo. quod aruum est in quo aliquid seritur. Salustius. Quia numide pabulo pecoris magis q̃ȝ aruo student. Fundus ut dixi min⁹ ẽ q̃ȝ ager. Nam prata. vinee. orti. oliueta. salicta. arbusta. pomaria. pascua. nemora. loca aucupatoria. venatoria. piscatoria sunt partes agri ꝛ singula singuli fundi sunt. In vrbe aũt siue oppido siue vico siue castello. tantũmodo predium est. quicquid his que diximus simile est. Eadem etiam in agro predia sunt. vnde dicere possumus ꝙ fundus est possessio rustica predium ꝛ rustica ꝛ vrbana. Fundus autẽ ut aliqui putant dicit a funda ꝙ tantũ contineat q̃ȝtum funda lapidem iactaret. Dicit autem fundus ꝛ fundum hinc fundamẽtum dicit ꝛ fundo fundas. Differunt autem fundare ꝛ fundamenta iacere. Siquidẽ fundare est firmare aliquid ꝛ stabilire. Ut recte funda domũ tuam. Iacere autem fundamenta est qualecũqȝ principiũ edificij facere. Est ne differentie aliqd inter vna ꝛ simul. Simul aliquãdo geminatũ reperit apud bonos auctores. excepto cicerone ꝛ habȝ fere eã significationem quã habet tũ. de quo uerbo paulo ante diximus Quintilian⁹. simul ut pleniori obseqo demerer amãtissimos mei. simul ne vulgarẽ viã ingressus alienis demũ vestigiis

insistere. Cicero semel tm̄ q̄tum ego inueni vna p simul usus est. in Uerrem. Una et id quod facio pbabit vna et in hac cā pfecto neminem preponēdum mihi esse existimabit. Simul quando non est geminatū ponit aliquando p pariter. Quintilianus. Homo fortis simul et sapiens. id est ac pariter sapiens. Cicero p Roscio. Perditissimi est igit hominis simul et amicitiā dissoluere et fallere eum qui lesus non essz nisi credidisset. Cū autē simul significat insimul nihil differt ab vna aduerbio.

Prediolum quale nomen est? Diminutiū. Ponunt autez aliquando diminutiua necessitatis causa ut si velim exprimere paruum puerū dicam puerulū. Interdū humilitatis. ut si velim dicere res meas dicaz reculas. Interdū causa ɔtemptus vt cum hominē vocamus homūtionez aut homullū aut homullulum. Interdū etiam vtimur diminutiuis quasi blandientis ut ego hoc loco feci cum dixi prediolis et pomariolis et ouiculis p predijs et pomarijs et ouibus. Sic cicero blandicolā spem vocitat. Sic plautus sepe corculū dicit et animulam et molliculū caseum. p corde et animo et molli caseo.

Hic nondum ē q̄ sunt aliq̄ nomina q̄ diminutiua vident et non sunt. Diminutiua em̄ sunt que diminutionē significant ut corculuz corpusculū passerculus mendaciunculū lucubratiuncula recula et similia. Que vero nō significant diminutionez sunt ista. Auunculus qui est non paruus auus sed frater matris. Cuniculus animal Musculus nō paruus mus. sz ossis genus in iuncturis. Pediculus siue pedunculus animal Cuculus auis Cicercula nomē leguminis. Nouacula culter tonsoris Anniculus la. lum. ut anniculus puer. annicula puella. anniculum mancipiū. id est vnius anni sicut bimus trimus quadrimus. duoꝝ trium quatuor ānorum. Nec de animalibus tm̄ dicunt sed etiam de inanimatis ut aniculuz vinum bimum oleum. Ridiculus a. um. id est dignum risu. Et vernaculus a. um. id est domi nostre natum. Sunt preterea multa neutra ut vmbraculū cenaculum crepusculū vinculuz amiculum p quodaz genere amictus instar palli. Curriculū

p cursu ꝛ pro loco in quo curritur. nonnunquam etiam pro curru ut curtius. Aliorum tamen acti equi nō modo in voragines lacunasqꝫ sed etiam in amnē precipitauere curricula. Cubiculum quod non est dicendum diminutiuū esse cum in cubiculo sit cubile. Conuenticulū pro conuentu. ut cicero. Tum cōuenticula hominum que ciuitates nominauerūt. Baculus quod nō est diminutiuū sed habet diminutiuū bacillū. reperitur etiam baculum neutri generis. ut ouidius libro. xv. esse solet baculumqꝫ tenens agreste. Nondum etiā quod sunt aliqua diminutiua recte formata q̄ tamen in significatione dissentiunt a suo primitiuo. ut a menta q̄ est herba reddēs odorē fit mentula q̄ significat virilia. ab osoris fit osculum quod significat basium. Ab acu qua vestes sartiuntur fit acicula qua mulieres vtuntur ad capitis ornatū. Ab angue serpente fit anguilla piscis. Ab aure fit auricula que nō significat aurē brutorum ut quidam indocti dicunt. sed cartilaginē illam que est circa aurium cōcauitatē. Et fidicula hoc est cordula siue neruulus cithare fit a fide q̄ ut festus Pompeius inquit ē genus cithare ita dcā quod tm̄ inter se corde eius quantum inter homines fides cōcordet. quia mentio facta est de conuentu. Sciendū est non absurde vocari a nostris conuentus religiosorum utpote conuentus minorum. conuentus heremitarū. Uerum id vocabulū non domū siue habitaculū significat ut vulgus sentit. sed ipsam conuentionem ꝛ congregationē religiosorum hoc est ipsos religiosos ut ego habui orōnem in conuentu religiosorum hominum id est in congregatione ꝛ quasi corona religiosorum. quod significatum habet ecclesia apud grecos. Sed ignari homines quēadmodum nomen conuentus transtulerunt ad habitacula religiosorum virorum ita nomen ecclesie quod contionē significat ad templa. Templū enī siue edes sacra siue edes in singulari dicitur loco deo dicatus nō ecclesia. Sed errant in hoc ut in aliis plerisqꝫ. quippe claustrum barbare dicunt pro atrio sacristiam pro sacrario. beneficium pro sacerdotiō. de iure patronatus pro gentilio obseruantiā pro obseruatiōne missam pro sacrificio. confiteor pro audio confessiones confessorem

pro auditore confitentium. indulgentiā pro venia preterea isopum pro isopo. eremum pro eremo sine aspiratione characterem pro charectere. Jacobum pro iacobo Mariam pro Maria. Luciam pro Lucia. idolum pro idolo. idolium pro idolio. idolatriam pro idolatria. iosephum pro iosepho. salomonem pro salomone. adamantinum pro adamantino. christallinum pro christallino. cedrinum pro cedrino. mirrinum pro mirrino ꝛ alia huiusmodi permulta. Pomariolum similiter diminutiū est a pomarium. Est autem pomarium locus pomis consitus siue locus in quo poma reponuntur. Quod sit locus pomis consitus testat. Ouidius. Jd metuēs solidis pomaria clauserat atlas menibus. Quod autē significet locum ad reponendum poma certum est. Sic enī dicimus tabularium in quo tabule hoc est instrumenta ꝛ littere reponuntur sacra. Erarium repositorium eris. Armarium vbi reponunt libri. Armamentariū ubi reponunt arma ceteraqꝫ huiusmodi. Pomerium ē ne idem quod pomariū? Minime Siquidem. T. Liuius scribit pomeriū esse locum ad muros vrbis siue oppidi tam intra qꝫ extra in quo edificare non licet. dictum pomerium quasi post meniū hoc est post menia Ouicule similiter diminutiū est; hoc est parue oues. Ubi cauendum est ne incidamus in errorem aliquoꝝ qui dicunt pecudes ꝛ oues idem significare ꝛ hanc differentiam inter pecus pecudis femininum ꝛ pecus pecoris neutrum. q: pecus pecudis ē que dat nobis agnos lanam ꝛ lac. pecus vero pecoris. significat ōne animal quod humana caret facie. Pecus pecudis ꝛ pecus pecoris nihil differunt. Significāt autem omne animal quod sub imperio hominuꝫ e pabulo terre pascitur. ut bos equus asinus mulus camelus. Et hec omnia armenta faciunt qꝫqꝫ aliqui dicant armenta dutaxat boum esse ab arando dicta aramenta. deinde sublata tercia littera armenta. Preterea ouis que marem femininaqꝫ significat. capra cum qua caper siue hircus. porcus ꝛ porca. vnde fiunt greges. Ouidius. Mille greges illi totidēqꝫ armēta per herbas pascebant. Uirgilius. Hoc satis armentis su-

perat pars altera cure. Lanigeros agitare greges. Idez ta
men de ceruis dixit. hos tota armenta sequunt ꝛ de bobus
greges aut aliquā in magno sequit grege. Cicero etiaz in
philippicis dixit. cecidit greges armentorum quasi grex sit
generalius nomē. armentuz vero specialiꝰ. Hec igitur ōnia
ꝛ pecudes ꝛ pecora dicuntur. Significat tamen nonnunq̄
pecus pecoris multitudinem pecudum gregaliū potius q̄
armentalium. Uirgilius. Dic mihi dameta cuium pecus an
melibei. Infelix o semper ouis pecus. Et alibi. Caprigenūqz
pecus nullo custode per herbam. Significat tamen aliquan
do pecus pecoris oues. Quintilianus. Cur in vsum vestium
sepe pecori lane detrahunt. Preter pecudes quadrupedes
fere sunt. licet proprie dicant fere que mā̄suefacte non sunt
que vero sunt mā̄suefacte dicunt cicures ut canis elephas
siue elephantus ad bella domitus. aper. onager. ceruus. ca
preolus. dama. caprea. leo ꝛ quicquid deniqz cicurari pōt.
Cicurare ut varro inquit est mansuefacere. quod enim fere
contrarium est cicur dicitur ꝛ ideo dictum est cicur ingeniū
habeo hoc est mansuetum. A cico autem dictum cicur vide-
tur. Cicum dicebant veteres membranaz tenuem que est in
malo punico. Cicero in thusculanis. Hanc varronis opinio-
nem confirmat cum ait. Nam alie sunt fere. alie cicures. alie
natantes. alie volucres. Illud postremo nōndum. q bos cō
prehendit etiam thaurum ꝛ vaccam. Equus ꝛ caballus dif
ferunt. quia caballus dicitur potius qui asinariaz artem ex-
ercet. Mulus proprie dicit qui generatur ex asino ꝛ equa.
Nā qui ex equo ꝛ asina gignitur himulus appellat. q̄uis
aliqui burdonem nominant. camelus cōmunis generis est
ꝛ tamen nunq̄ in feminino reperit quēadmōm bos. ut vir
gilius. Ille meas errare boues quod non est mirânduz cū
lupus apud veteres in feminiuo genere reperiat q̄uis fe-
miniimum habeat lupa.

Uomodo eleganter dicetur. To choes i vvold gadder vvyt the colys our herbis. I voull vvyne grapys ꝛ scoys aplys. to bevvyt te at te tirtyng of vynes ꝛ vysethe vyn pres

and drynke of the fat/nor i vvold not absteñ from all othir thyng suche asalmẽ almoost vveri vvonut to do in our tyme Legerẽ tecum oluscula decerperẽ vuas colligerẽ poma ad/essem vindemie inuiserẽ torculũ mustum de lacu gustarem nec a ceteris que agere fere ões B tẽpore ꝯsueuerunt absti nerem. Legere interdum significat anasi-noskein ut lego li brum.lego priscianũ.vnde fit frequentatiũ lectito. Interduꝫ legere est colligere.ut hoc loco ꝛ virgilius.Qui legitis flo/res ꝛ humi nascentia fraga. Legare vero est mittere siue in testamento relinquere.vnde dicunt legati hoc est orato/res.ꝛ legata hoc est que in testamento relinquunt ꝛ legata rij que relinquunt. Quãdo componit cum per fit perlego. Est aũt perlegere usqꝫ ad finẽ legere. Lactãtius non iniuste videor petere ut siquis erit qui inciderit in hec si legit per/legat. Sic differunt scribere ꝛ perscribere.vnde dicimus ab initio scribã ꝛ ab initio ad finem usqꝫ perscripsi. Sic perfer re est usqꝫ ad ꝯstitutum ferre.Cicero. Sed nuncius ille qui litteras cepit ut ferret nõ pertulit/Seneca in tragedijs.leue est miserias ferre.pferre est graue.id est leue ẽ per aliquod spacium tẽporis esse in miserijs sed in his usqꝫ ad vite finẽ perseuerare intollerabile est.Sic martialis Nam vigilare le ue est.peruigilare graue. hoc est partẽ noctis vigilare leue est.totam vero insomnẽ ducere graue.Unde idem est perui gilare ꝛ pernoctare nisi ꝙ illud ꝛ noctu ꝛ interdiu fit. B tñ noctu Agere reũ est accusare.peragere reuꝫ est ꝯdemnare Dicit auteꝫ accusator reum ꝯdemnasse quãdo eum condẽ nandum curauit. Perraro est orandi fineꝫ facere.vnde per oratio dicitur.

Persuadere est suadendo in opinionẽ siue in sententiã tuã inducere. Suadere eñ ꝛ dissuadere in actu est.persuadere in effectu.vnde maledicunt quidã.Dissasi hoc illis pro reuo caui eos ab opinione.Debet eñ dici persuasi eis ne facerẽt sicut ecõtrario dicimus persuasi eis ut facerent. quare ꝛ sua sor dicit qui aliquid suadet aut dissuadet ꝛ si nihil psuadeat. Permanere est ad finem usqꝫ manere. Plinius tunc demũ

lente cunctanterq3 veniunt nec tamē permanent sed ante finem recedunt. Componit etiam lego prime ꝯiugationis cū ab ⁊ fit ablego quod est expello siue transmitto. Componit etiā cum de ⁊ fit delego. est autem delegare aliquid faciendum administrandūue iniūgere ut pontifex delegauit mihi hanc ꝓuinciam. Imperator delegauit mihi hanc curiā. Qñ autem lego est tercie ꝯiugationis fit deligo quod est eligo quod similit ex e ⁊ lego componit. Cum di etiā compositu3 fit diligō quod idē significat. Relego si a lego tercie ꝯiugationis compositū fit sigāt rursus lego. si a lego legas significat in exilium mitto. ut galba multos ex ciuibus relegauerat. Cum con lego legis compositu3 fit colligo ut colligo poma. Si vero lego legas cu3 con componatur fit collego id est simul mitto. Unde qui in eandem legationem simul mittuntur vel quibus aliquod minus simul delegatum est college dicuntur

Que est differentia inter eligo ⁊ deligo? Deligere ē magis idoneum ad rem agendā secernere. ut populus roman⁹ delegit hunc sibi imperatorē. Imperator delegit sibi hos milites. nō autem elegit q2 vtriq3 ad bellū gerendū secernuntur Eligere vero est ad nostrum emolumētum vel ad eius qui eligitur dignitatē. ut eligo mihi domum. eligo mihi equum. Et nōndum ꝙ diligo accusatīn requirit sine prepositine. ut populus romanus delegit cesarem imperatorē. Eligo vero regit duos accusatiuos. alterū cum prepositione ut populus romanus elegit in principē sibi octauiu3. Cicero quos cesar in senatum elegerat. Inter pares siue collegas eligere dicitur coaptare. T. Liuius. M. Furius Camillus dictator magistrum equitum Lucium Emilium coopertat. Cicero in Brutto. A quo in collegiu3 augurum fueram cooptatus. Dicim⁹ autem agere delectum ⁊ facere delectu3 ⁊ habere delectū que a deligere 𝔅 differunt. ꝙ deligimus etiam vnum. facere vero uel habere delectū semper ad multa refertur.

Tecū cur dicimus potius q̄3 cum te. ita etiam mecū secū nobiscum ⁊ vobiscum. Ista tria pronomina mei tui ⁊ sui ita in

Differencia Deligere Eligere

Regula

Regula

plerisqȝ similia sunt ut quicquid vni ꝯuenit alia duo exige-re videant. vnde cum tecū nō sine rōe dicat potius qȝ cū te. Cetera etiā quasi qdam societate eodē mō in orōne colloca-ri voluerunt. Tecū āt ideo dicit qz si huic pnomini prepone-retur cū in gtō plurali fieret Cacophoton qd vitiū in eplis et in ōni orone saluta maxime vitandū est essetqȝ longe tur-pius cacophaton qȝ illud Virgi. numeꝝ cuȝ nauibus equat. Ceteꝝ obtinuit vsus ut etiā qui cum diceremus in ablatiuo casu propter supradictorum monasillaborum similitudineȝ. Uua et poma quid pprie significāt. Quid vua significet ma-nifestum est. Illud āt nōnduȝ qꝫ inter acinā et baccas et po-ma et nuces differētia ē. Acinā inter fruct⁹ minores arboꝝ fructicūue densius nascunt ut sunt vua q̄ cum acerba ē om-phacium dicit. Unde oleū omphaciū hoc est ex vua acerba factū. Item gna edere. grana sambuci. grana ebuli. grana mali moꝝ et quicquid est simile. Inter baccas vero sunt fru-ctus lauri oliue myrti lentisci et similiū. Que sup hec sunt po-ma dicunt quibus dūtaxat vescimur ut sunt cerusum siue ce-sariuȝ. prumū. mespilū. Castanea vero in nuces refert. vt vir-gilius. Castaneasqȝ nuces. Sicut pinus. curilus amigdalus iuglans et his similia.

Mustū quid pprie sigt. Mustus a. um. idē est quod nouus a. um. Plautus. mustā iuuencā appellat. ideo dcm est vinū mustū i. nouū. postea inualuit vsus ut mustū sum vino dice-remus q̄si mustū sbstantiuū esset nō adiectiuū quēadmodum me-rus a. um. sigt solum. vnde merula dcā est q̄si auis solitaria et merū vinū dicit quādo solū est. hoc ē sine aq. Obtinuit tamē vsus ut quādo merū dicimus vinū intelligam⁹ vt mero in-gurgitatus hoc est vino ingurgitatus. Quinetiā cuȝ dicam⁹ vinū meratius hoc est magis purū quod vernacula lingua dicimus. Puerder. et vinum lymphatius in quo plus aq̄ est quod eadē lingua dicimus. Meer ghewatert. nihilomin⁹ etiā sine vino utrūqȝ dicim⁹ et vinū intelligim⁹. ut ego mera-tius bibo qȝ tu hoc ē magis puꝝ vinū qȝ tu. et tu lymphati⁹ bi-bis qȝ ego hoc est vinuȝ magis aq̄ temperatum qȝ tu bibas.

z. a. u.

a. u. a q
merula.

De lacu ꝟ est ex lacu. dicit em̄ de via te allocutus sum hoc est ex via de lacu ad me aqua deuecta est hoc est ex lacu. Dicit autē lacus locus ille in quē torcularis vuis vinum decidit Iterū audiui de patre meo id est audiui ex patre meo. q̄siui te de ianua hoc est ex ianua Sed nondum q̄ de via in alium q̄z sensum accipit. Cicero. cūq̄z de via languerē ꝛ mihi met displicerem ꝛ alibi nisi de via fessus esset quasi de labore vie. Hic em̄ via significat iter hoc est actionē ambulandi. illic significat locuz quo ambulamus. Nec a neqz dicit per apocopen q em̄ idez quod e u itaqz ablatis ex fine u ꝛ e remanet nec. Significat aut he due ꝯiunctiones ꝛ non ut ego nō scribo nec uel neqz tu scribis hoc est ꝛ tu non scribis. Interdum nec capit pro non etiam ut quintilianus. Persolui gratia non potest nec malo patri hoc est nec etiaz malo patri. Nota quātenus ad elegantiā spectat q̄ ꝛ ꝛ neqz aliquādo confundunt ut ꝛ discere vis. nec tamen studes. Item nec studes ꝛ tamen vis discere. Item ꝛ discere non vis ꝛ tamen studes. Item ꝛ studes nec discere tamen vis! Nec ꝛ neqz sequente em̄ aut vero p simplici nō preposita negatione accipiuntur idem em̄ sunt. Nec em̄ lego ꝛ nō em̄ lego. Neqz vero dixi ꝛ nō autem dixi. Ghemeynlijc alle menschen.

Caue ne dicas cōiter omnes. sed fere ōnes. Cōmuniter eniz non significat fere ut vulgus accipit. sed pariter ita ōnes. ut cōmuniter in hanc rem concurrerunt id est pariter ōnes in hanc rem concurrerunt.

Fere quid proprie significat? Aliquādo idem quod pene ꝟ est paululum abfuit quin. ut fere cecidit id est parum abfuit quin caderet. Aliquādo significat quādam vniuersalitatē rei vel temporis vl' loci. ut fere homines ita loquunt. id est fere omnes homines ita loquunt. Fere vtor hac veste id est quasi omni tempore ꝛ ōni loco utor hac veste. Romani fere orbē subegerunt. hoc est romani quasi totum orbem subegerunt Temere omnes fere docti post Ciceronem pro fere acceperunt. Quintilianus. Illud ingeniorum velut precox genus non temere vnq̄z peruenit ad frugem pro non fere vnquā

Regul[a]

Fere [...] duplic[...] nificat[...]

Omnia distributiua dictio est z complectit quicquid sbo ē cui piungit.verbi grā oīs homines id est quicquid homi num est.Omne pecus id est quicqd est pecoris.Sed dilligē ter animaduertendū est ne incidamus in multoꝝ errorē qui dicunt quilibet oēm significare z similit dictionē distributi/ uam eē.voluntq; quilibet homo currit z nullus hō currit cō traria esse.Sed ōnis homo currit z nullus hō currit non eē ptraria.eo ꝙ plus significet ōnis hō currit q̃ȝ null⁹ hō currit siquidem ōnis hō currit tam mares q̃ȝ feminas hoc est ōne humanum genus complectit. nullus hō currit dūtaxat ma res.In utroq; sane puerilit fallunt qui ita sentiunt.nā z om nis hō z nullus homo plane ptraria sunt.nec obstat ꝙ ōnia cōis generis sit.nullus tm̄ masculini.Siquidē nullus homo ōne genus humanū complectit.z nullus bos ōe genus bo uinum.cum homo z bos cōis generis sint.z dictio distribu/ tiua non impediat quominus tam mares q̃ȝ feminas signifi cet.Eodem em̄ mō dicit nullus hō currit.ac si diceret null⁹ hō siue mas siue femina currit. nullus bos siue mas sit siue femina arat.Quilibet vero non distributiua dictio est.sȝ par ticularis .significat eniȝ vnum ex multis indeterminate.ut si multi sint hic mecuȝ pugnaturi.dicā.pdeat quilibet z mecū certet.hoc est pdeat vnus quicūq; ille sit.Quintilianus.qruȝ nos vna res quelibȝ nihil intermittentes fatigaret.adeo fa cilius est.multa facere q̃ȝ diu.Hieronimus Ad vnūquelibet filioꝝ aaron. Hic similiter nōndum est ꝙ aliquis z quidā differunt.Aliqs em̄ pticularis dictio est z significat aliquē in certum ut si dicam aliquis pulsauit ostium.hoc est homo a/ liquis quem nescimus quidam vero est dictio potius singu laris z significat aliquē certum z distinctū hominē licet non nominatū ut si dicam venit ad me quidā amicus meus.hoc est vnus quē scio z non nomino nec liceret dicere venit ad me aliquis amicus meus). Abstinere z ptinere differunt ne inter se?Differunt sane. Nam ptinere fit cum q̊dam labore cum scilicet ratio obsistit sensui.hoc est sensus trahit hominē in vnam partem. ratio in aliam. abstinere vero sine aliquo

labore fit cum scz rō dominatur sensui z ab his temperat que viciosa sunt firmato iam habitu z sine aliqua difficultate vñ ɔtinentia nō est virtus sed dispositio ad virtutē z principiuz virtutis z sic diffinit. Continentia est per quā cupiditas animi rōne ac consilio gubernat. Abstinentia vero est perfecta z absoluta virtus z diffinit. Abstinentia est rationis ad libidinem atqz alios non rectos impetus animi firma z moderata dominatio. Tamen hec duo vocabula aliquando apō scriptores indifferent capiunt que res quēdam nostre etate virum doctissimum traxit in errorem ut in expositione eorū verboz longe a veritate discesserit. Quō latine diceretur z eleganter?

Abstinē / Contin

I wold gladely wyt the play in mery gānys that is to say not leppyng in the felde nor rynnynge at a ball nor at the bucculer play nor yeet noñ othir gānos that wery wonnt to make a mā weryt be hic woddis z hyllis z playnys et forestes walkyng wyt the z berryng thy gamnys in my boessym. And to make our gāmyn bett i shuld syng mery carells theri as no man shulde be to actuse vs. And yf there ry were any suche we shuld lyghty excuse the wyldernes Luderem etiā interim tecum ludis non iniocundis non scz in campo saltu aut pila aut gladitorijs ludis siue alijs que lassum ac defatigatum reddere corpus ɔsueuerunt. sed per siluas z colles z saltus z nemora tecum deambulans ac lusos tuos sinu gerens ipsas etiam camenas ad ludum excitarem. vbi nemo esset qui nos licentie accusaret. z si quis eēt facile ipsam solicitudinē excusaremus. Ludere z iocari differunt. Ludimus eñ re. iocamur verbis. vnde ludus in facto est. iocus in verbo. Ideo dicimus. Ioco ne an serio loqueris. Interdum tamen hec duo verba confundunt ut iuuenalis. Quotiens voluit fortuna iocari. ꝓ ludere posuit ouidiꝰ Nos ignara iocos tribuit natura puellis. Materia ludunt vberiore viri. Mille fac esse iocos. turpe est nescire puellaz Ludere ludendo sepe parat amor. Cicero ioca ꝓ iocos scripsit ad atticū. Itaqz ioca tua plena facetiaꝝ. Econtrario ludus

Ludere. E / Iocari

ꝑ iocus ponit. Horacius. Sed tamen amoto queramus se/ria ludo. Hinc ludere ꝑ iocari frequenter inuenit. Plinius. Ludere me putas serio peto. Cicero qui ita dicit ludere videtur. Vñ ꝛ composita a ludo potius ad verba q̃ ad actionem pertinent ut eludo. Cicero. Sed ꝛ vos ab illo irridemini ꝛ ipsi illum vicissim eluditis. Ludere etiam dicimus versibus scribere vnde ꝛ opuscula poetaꝝ siue alioꝝ versu scribentium lusus dicunt. Alludere est cum aliud dicimus ad aliud latenter referre sententiã. ut virgilius dum narrat ludos aenee alludit ad augusti victoriam. Atticaqꝫ. Iliacis celebramus littora ludis. Ludum etiam appellamus scholam vnde ludi magister dicit ꝛ est ludus litterarius schola grãmatice. Dicitur etiam ludus ceterarum artium sicut musice. ut apud therentium de fidicina que quotidie discebat in ludo. Item ludus armorũ qui ludus quoqꝫ gladitorius dicit Ludos tamẽ gladiotorios frequenti⁹ q̃ ludũ dicimus quotiens vnum plura ve paria gladiatoꝝ ad spectaculum pugnatura producunt qui res minus gladiatoruꝫ dicitur ꝛ qui id spectaculum populo facit. munerarius ꝛ qui gladiatores domi exercet ꝛ postea vendit lanista. Vocant autẽ ludi gladiatorij sicut ludi gladiatorij circenses ꝛ appollinares ꝛ reliqui.

Interim nõnunq̃ significat interea. ut interim venit ad me socrates id est interea dum hec agerent. Nõnunq̃ significat aliquando. Quintilianus barbarismi ac soloecismi feditas absit. Sed interim excusant hec vitia hoc est aliquando excusant. Nota ꝙ eleganter dicimus ludo ludis ꝛ ludo ludos. sꝫ ludere ludis est ludere ad aliquod genus ludi. ut ludo pila ludo palestra. Ludere ludos est ludere quẽadmõm dicimus viuo vitaꝫ morior mortem in quo mõ dicendi multũm inest suauitatis ꝛ significant viuo ꝛ morior. Secus dicitur acta age hoc enim ꝓuerbium est quod dici solet cum super uacuo dicimus aut facimus aliquod notum actum ve sit Non iniocundis hoc est iocundis. Ubi animaduertẽdum ẽ cum positiũ exprimere volumus. longe elegantius cum posi

tiuo sibi contrario preposita negatione exprimimus. quamquam ali quādo minus aliquid significet quam positū ut si dicam homo non improbus hoc ē satis probus. et philosophus haud igno bilis. id est satis nobilis. Interdum plusquam positū significat. ut si dicam nō illepide inquit poeta significat lepidissime et non insulsa oratio dicitur inquam plurimum sit salis. et non semel id est sepius. quamquam non semel significare etiam possit nunquam ut non semel ad me venit id est sepe ad me venit. et non se mel ad me venit. id est nunquam siue ne semel quidem ad me venit. ita eadem aliquando verba duo plane inter se contra ria significant. Ut fit etiā si dicam. Adolescens cui acutum est ingenium nullo labore fit doctus et adolescens cui obtusum est ingenium nullo labore fit doctus. Prima quippe oratio affirmatiua est et significat adolescentē boni ingenii sine ali quo labore fieri doctum. Secunda vero negatiua est signifi catque adolescentem obtusi ingenii cum quantocunque labore nō posse doctum fieri. Ita hec verba nullo labore discis duo cōtra ria significant hoc est sine aliquo labore discis. Et cū quislabo re nō discis Thow lernys wyt owt labour. Tu nullo labore discis Thow lernys not wyt any maneri of labour.
Tu nullo labore discis. I may not wond inew.
Duobus modis inter se contrariis exprimitur. hoc est non possum satis mirari et non possum non satis mirari. Eadem enim utrobique sententia est et mirari me vehementer signifi cat. quamquam illic dicatur non posse me tantum admirari quin magis etiam admirandum esset. hic non posse me facere quin admirer. Sic etiam dicimus non possum satis deflere cala mitatem nostram et non possum non satis deflere calamita tem nostram. Non possum satis queri et non possum nō sa tis queri hoc est lamentari et alia huiusmodi permulta.
Que non veniunt mihi nnne in mentem. ut est veni in opini onem que oratio aliquādo actiue accipitur et significat opinor Aliquādo passiue et significat venio in estimatimationē id ē alii opinantur de me. Nō quod elegantissime dicimus. Nō memi ni huius rei. nō venit mihi in mentē huius rei. et hec res nō

nō semel significat aliquādo.

Regula

Nota

venit mihi in mentem. ꝛ excidit mihi memoria huius rei in nominatiuo ꝛ hec res excidit mihi memoria in ablatiuo. Dicimus etiã non occurrit mihi nõ succurrit mihi. non subijt mihi. Uirgilius subijt cari genitoris imago. Quintus curti⁹ hoc verbum cũ accusatiuo ꝯiunxit. Sera penitẽtia subijt regem. Scꝫ significat certe hoc loco. queadmodum apud virgilium. Scꝫ his superis labor est ea cura quietos sollicitat. Scribit autem cũ c quia compositũ fere est ex scire ꝛ licet. Interdum significat quod dicimus id ẽ sine hoc est ut si dicam homo animal scꝫ mortale. hoc est homo. id est animal mortale. Easdem significationes habet videlicet ꝛ componitur ex videre ꝛ licet

Campus quid ꝓprie significat? Campus est grãde atqꝫ amplum spacium terre que plana sit. vnde aliquãdo spaciosas plateas campos vocamus ut rome campus. Martius dicit Nam locus hmõi angustior area vocat. Differt autem campus ab agro. nam ager si cum nomine vrbis iungat territorium significat. ut ager viterbiensis. ager falliscus. ager sentinas. ꝛ tunc caret plurali. Alioquin ẽ locus ruri sicut supra dictum est quẽ colimus siue arando siue serendo arbores. nam si terram seramus frugibus aruum nominat. ꝛ in hoc secundo significato habet pluralẽ numeꝝ. ut omnes agros viterbienses ꝛ falliscos ꝛ sentinates depopulati sunt hostes. Priore aũt mõ nõ recte diceremus hostes. depopulati sunt agros viterbienses ꝛ sentinates. Non eñ intelligeret de territorio. sed dicendum est agros viterbiensem ꝛ sentinatẽ. A campo autem dicta sunt campestria. hoc est brache qͥ ludẽtes in campis omnibus vestibus exuebant ꝛ nudi ludebant solis campestribus tecti virilia. Unde ꝛ campestrati dicunt sicut tunicati ꝛ manicati. Dicunt etiã femoralia siue feminalia a femoribus siue feminibus. Nam femora partẽ illaꝫ exteriorem significant femina interiorem. Coxa autem pars illa est que est supra femora. Unde coxa viciata seu fracta dicitur quando os illud quod in vertebro voluit fractum seu viciatum est

Et Ager

o. fit. cam=
. Et d cam
. fit. campes

Saltus a saltando dicit᷑. saltare aũt siue eius frequentatiuũ saltitare. interdum significat choreã agere ⁊ quod vulgo dicunt tripudiare. vnde ⁊ saltatio dicit᷑ ⁊ saltatiuncula. ut puelle egregie saltant. ⁊ plato aliquando saltauit. Scripsit aũt plato in libris de repu. de diuersis generibus saltatõnis. modestis tamẽ ⁊ non qualia his temporibus cernimus. Interdũ significat salire. ⁊ tunc ab eo fit saltus. qualis est ceruoꝝ. ponitur tamen aliquando salire pro saltare hoc est tripudiare. sed saltus pro saltatione nunq̃ȝ ponit᷑.

Lassus laxus ⁊ lapsus quõ differunt inter se? Lassum dicim᷒ tam animo q̃ȝ corpore defatigatuȝ. Laxus vero non significat largum ut quidã putant sed lentum. molle. flexibile. nullam duriciẽ. nullã rigiditatẽ habens ⁊ ad inanimata magis refertur ut laxi rudẽtes. laxẽ funes. laxe vestes. Lapsus a labendo dicit᷑. ut lapsus in errorẽ. hoc est qui cecidit in errorẽ

Fessus ideȝ est quod fatigatus siue animo siue corpore. Defessus defatigatus is dicit᷑ qui ita fessus ac fatigatus est ut ab opere desistat quod instituerat. Cicero de oratore eqdem nunq̃ȝ quiescam neqȝ defatigabor donec perfecero.

Collis ⁊ mons in hoc differunt. q̃ mons est maior. collis minor est. ⁊ quasi monticulus quidã. siue a monte separatus sit siue pars montis. Jugum ẽ ipsa summitas montis siue etiã collis. Cliuis est paruus collis ⁊ facilis. ut cliuus capitolinus Promontoriũ mons ẽ in mare ꝓminens. quod grece akron dicit᷑. vnde sicilia dicta est trinacria quod habeat tria ꝓmuntoria. Saltus autem dicunt᷑ parui colles ⁊ sparsi interpositis valliculis a saltando dicti. Uallis dicit᷑ que introitũ ab vna parte ⁊ ab altera exitum habet latum ⁊ patentem. Conuallis vero que introitum dũtaxat habet arctum ⁊ difficilem q̃lis est introitus ad lacũ transimienũ venientibus ex thuschia que locum per methaphoram fauces dicimus.

Accusare est reum agere vel reprehendere ⁊ semper iungitur cum genitiuo ut accuso te insolentie. accuso te patricidii Excusare vero significat in excusationeȝ adducere ⁊ requirit accusatiuum. ut excusat morbum. excusat imbrem id est in

excusationem adducit uel morbuz uel imbrem. Quintilian⁹ Tu tamen si interpellatus tempestatibus serius venisses excusares mare ꝛ ambiguos flat⁹ excusares dixit. hoc ē in excusationem adduceres. Item excusare aliquādo ē purgare. ꝛ excusamus crimen obiectum. Quod cuz videtur satis purgatum dicimus accipio excusationē pꝛe eo quod vulgus dicit habeo te excusatum.

Nemo non dicit quasi nullus homo ut aliqui existimāt. nā si ita esset non iungeret cum homo ut cicero dixit hominez adhuc vidi neminē. Uerum est ꝙ de hominibus solum dicitur ꝛ apud poetas de diis siue deabus.

Apte āt aliqū ponit in fine clausule. ut hō adhuc visus ē nemo. ꝛ hominem adhuc vidi neminē.

Uomō eleganter dicemus. But sethen it is so that i may not come to the it is ryght that thovv come to vs And of thovv vvyll so do vve shall haue all thynges at our desyri, nor i may not be ovvt of mynd of the absent ꝛ some tyme not to drede to the a yong man i shall call the novv a chylde

Sed postq̄ȝ venire ad te ipse nō possum par ē ut tu ad nos reuertaris. quod si feceris omnia nobis ex sentencia succedent neqȝ enī possum de te absente post hac non esse sollicitus ꝛ adolescenti tibi ne dicam puero aliquando nō timere

Postq̄ȝ anteq̄ȝ dicimus ꝛ posteaq̄ȝ ꝛ anteaq̄ȝ. Iunguntur autē plerūqȝ elegantissime cum indicatiuo vt anteq̄ȝ ad rem venio ꝛ posteaq̄ȝ ad hoc veni.

Ipse ē omnium personarū ꝛ si cum pꝛima persona verbi iūgatur idem significat quod ego. ut queqȝ ipse miserrima vidi hoc est queqȝ ego vidi. Si cum secunda persona verbi iūgatur significat tu. ut sed celer ipse redi id est tu redi. Cum tercia vero persona ꝓpꝛium habet significatum. Sed notandum ꝙ ipse aliquando cum ego ꝛ tu ꝛ ille vel cum nomine pꝛopꝛio simul ponit ꝛ habet maiorē expressionē significatqȝ me te uel illū. non per aliuz sed per nos aliquid agere uel egisse uel acturos esse. ut egoipse interfui. tuipse vidi

sti. ille ipse sensit. Plato ipse testat.
Quã vim habent hec pnomina quando met sillaba eis adij citur. ut egomet tumet ipsemet. huic vero pronomini tu iun gitur etiam te ut tute id fecisti id est tuipse. Reperitur etiã apud veteres ipsus ipsa ipsum. vnde fit ipsior ꝛ ipsissimus. Par est pro decens est elegantissime dicitur. Quintilianus Si ꝑpter matrimonia violata vrbes euerse sunt. quid queri adultero par est. Sed non minus eleganter parem esse pro sufficere ponimus alicui operi siue resistendo siue exequendo. Resistendo ut repugno fletui quoad possum sed adhuc pares non sumus. Item. Nunc infelix par non est dolori nunc non inuenit vlla solatia. In exequendo sic. aspicio par laboribus corpus. Paria facere est quod nobis aliunde prestitutum est. aliunde compensare multumqꝫ habet elegantie. Quintilianus. Paria tecum facio respub. que propter me vnum ciuem perdideras Et alibi. Sic paria faciemus. Tu illic eris vicarius meus. Seneca ut statim tibi soluam qd debeo. ꝛ q̃tũ ad hanc epistolaꝫ paria faciam⁹ Reuertor siue reuerto vtroqꝫ enim modo cicero utitur. Interdum significat redeo ut hoc loco. Interdum significat venio multumqꝫ in eo verbo elegantie est. Cicero de fato ad chrisippi laqueos reuertamur cum nihil de chrisippo locutus fuisset. In eadem significatione accipitur reddo. Quintilianus. Si verum est post vetusta secula ꝛ innumerabiles annos reddidi rursus alijs corporibus animas. reddi dixit pro dari sicut cicero reuertamur pro veniamus.
Ex sententia significat pro desiderio nostro ꝛ ad votum. additurqꝫ aliquãdo animi ꝛ dicimus ex animi sentencia. Ubi nondum est ꝙ aliud est ex animo aliud ex animi sentencia Nam ex animo significat quod greci dicunt ex tis cardias hoc est ex corde. ut ex animo loquor q̃ꝫq̃ꝫ in animo ẽ ꝛ cordi ẽ sint diuersa. Nã in animo ẽ signat in animo habeo vel anim⁹ ẽ mihi vl' volo atqꝫ ꝯstituo. cicero in animo mihi erat mittere ad Dolobellã. At cordi ẽ significat placꝫ ꝛ delectat Terentius. si tibi he nuptie sunt cordi. i. si tibi iocũde sunt.

Egomet
~~Tuto~~ Tu
Ipsemet
Tute
Par est · [...]
cens est
Et parem
sufficere
Reuertor · [...]
to interdi[...]
cat Redeo
venio
Nota q al[...]
ex Animo ·
sententia
In aio est
Cordi est

Et alibi quia uterqȝ utriqȝ est cordi id est uterqȝ alterꝝ amat Ex animi vero sentēcia est ex voto uel ad votū ut dixit vxorem ex animi sentencia. Nondum est hmōi prepositiōes e ꝛ ex magnam habere elegātiam si recte in orōne collocētur. Dicimus enī erepublica id est pro republica vel ad vtilitatē reipu. Quintilian⁹. Nemo dubitabit ut saluos esse eos magis e repu. sit q̄ȝ puniri. E regione id est ex opposito. E re tua ꝛ e re nostra id est ad tuam ꝛ nostram utilitatē. Liuius. Perinde ac non postulauerunt que e re sua essent sed suaserint que nobis censerent vtilia esse. Similit̄ ex dignitate ex vtilitate ex vsu. Cicero ex tua ac reipublice dignitate facies Et alibi. Legem ut equū est ex dignitate reipu. considerate Cesar. vtrum prelium cōmitti ex vsu sit. Ex tempore dicere ē improuisum ꝛ impremeditatum dicere. hic dicit̄ extēporal' oratio que non est domi premeditata que etiam extemporaria dictio appellat̄. Ex tempore viuere dicit Persius hoc est tempori se accōmodare. Item dicit cicero ex tempore agere ꝛ ex tempore ꝯsilium capere. ꝛ ex tempore officium querit̄ quasi ex temporis conditione. Itē cicero e renibus laborabat inquit hoc est morbum in renibus patiebat̄. Ex vincul' causam dicere est vinctum respondere ut ex equo pugnare est equo insidientē pugnare. Operepreciū est cōmemorare. Q̄ȝtum etiam elegantiā in orōne habeat ꝓ prepositio. Siquidem ut Aulus gellius refert aliter dicimus pontifices ꝓ collegio decreuisse. aliter quēpiam testem introductū pro testimonio dixisse. aliter prelium factum depugnatūqȝ ꝓ castris aliter pro ede castoris. aliter pro rostris. aliter pro tribunali. aliter pro contione. aliter tribunum plebis pro potestate intercessisse. q̄ ōnia neqȝ paria sunt neqȝ usqȝquaqȝ diuersa Succedere qd ꝑprie sigt. Succedere ē euenire ꝛ capit̄ tā in malā q̄ȝ in bonā ptē. ut bn̄ successit ꝛ male successit. hinc dr̄. successus B est rex eventus. Cōponit̄ aūt succedo ex sub et cedo b mutata in c quēadmōm etiā cū aliis prepositionib⁹ cedo cōponit̄ ut cū ad accedo qd̄ interdum sigt aduenio. interdū appropinq̄ interdū ꝓ addit̄ ut ad hoc accedit. i. ad h̄

addit.vnde accessus aliquãdo significat augmentũ. Cũ aũ añcedo hoc est preeo. Cum inter intercedo quod verbũ multum elegantie habet. Significat eñi interdum intercedit hoc est necessitudo quedã inter nos est que nos inuicez conciliat. ut intercedit mihi tecum affinitas. intercedit tibi cum illo amicicia intercedit illi cũ utroqz necessitudo. Interdum intercedit significat mediuz se verbis z vi opponit ut tribuni intercesserunt hoc est opposuerunt. Cuz abs abscedo id ẽ recedo. ut abscede a me scelerate. Cuz de decedo quod interdũ est discedo siue recedo ut cum e domo decederẽ vel cum ex vrbe decederẽ hoc est discederẽ. Sz magis ꝓprie decedere ẽ a mandato custodie sue recedere ut consules pretores ceteriqz magistratus dicunt e ꝓuincia decedere. Iterũ presidia ex urbibus z milites ex castris. Differt autem decedo qñ discedo significat amigro. Migrare eñi ẽ mutare domiciliũ z alio se ad habitandum conferre cui similia sunt emigrare demigrare cõmigrare. Remigrare aũt significat reuerti in pristinum domiciliũ. Transmigrare vero est in locuz magis remotum domicilium mutare ut transmigrauit in syriã. Immigrare est in domum aliquã habitandi gratia se conferre. Propter hoc qui moriunt migrare dicunt sed cuz apposito ut cicero Anteqz ex hac vita migro. Quintilianus. Seu cuz ad infernas sedes anima migrauit. decedo autez sine appositione potius significat morior. Et eo mõ dicit decessit quo defunctus est non eñi ponit sed intelligit vita. Cum ex excedo quod aliquãdo significat discedo interdũ morior sz semp cum appositione. Cicero subito excessit e vita. Cum pro procedo quod est prosequor z profectum facio ut procedit opus Cum pre precedo quod est antecedo. Cum in incedo quod ẽ ambulo. vnde incessus dicit quicunqz z qualiscũqz sit. ꝓprie tamen grauior quidã atqz sublimior dicit. Virgilius. Et vera incessu patuit dea. Optime omniuz Seneca hoc declarat dicens. Tenero ac molli passu suspẽdimus gduz nec ambulamus sz incedimus. ut liceat diffinire. Incedere ẽ tenero ac molli passu ãbulare. Cũ dis discedo hoc est abeo. cũ re recedo

Antece[dit]
Intercedo duas sig[nifi]caciones
Abscedo
Decedo
Amigro
Remigr[are]
Transm[igrare]
Immig[rare]
cedo cõpo[siti]
Decedo
Excedo
procedo
precedo
Incedo
vnde
Discedo
Recedo

quod similiter significat abeo. Cum se secedo id est seorsum
cedo. ut secede parump̱ . Cum con ꝯcedo quod aliquando si
gnificat do siue permitto. ut concedo tibi librū. cōcedo quod
petis. Aliquādo indulgeo ut concedo hoc lachrimis vidue
Nonunq̄ꝫ concedo est eo. ut ꝯcedo in forum .i. eo in foꝝ. si-
cut conuenio est alloquor ut ꝯcessi in forum ⁊ ꝯueni homi-
nem hoc est iui in foꝝ ⁊ allocutus sum hominē q̄ꝫq̄ꝫ ꝯueni
re alia q̄ꝫ permulta significet. est enī simul venire ut ōnes in
vnum locum ꝯuenimus. Est decens aut ꝯueniens esse. ut cō
uenit hoc mihi. cōuenit hoc tibi. Cōuenire est ꝯstare ⁊ ꝯtro
uersia carere. ut ꝯuenit hoc inter nos. ꝯuenit h̄ mihi tecum.
Nota ꝙ plurimū elegātie habet hic modus nō possum nō
legere. h̄ est nō possum facere quin legā. nō possum nō esse
sollicitus. ꝑ nō possum facere quin sim sollicitus. nō possum
nō admirari. nō possum non dolere. ꝑ non possuꝫ facere qn
admirer. non possum facere quin doleā.
Quid ꝓprie significat sollicitus? Sollicitus hō ꝓprie dicit
inquietus anxius curis plenus inter spem metuq̄ꝫ ꝯstitutꝰ.
vnde sollicicitare aliquē dicimur cum spem metuq̄ꝫ ostendi
mus. ut apud ciceronē reperit sollicitare plebem id est inq̄e
tare curamq̄ꝫ iniicere.
Absens ⁊ presens sunt ne ꝯtraria? Quādo presens suam ꝓ-
priam significationem habet sigtq̄ꝫ qđ adest ꝯtraria sunt. ut
mō presens est mō absens. Interdū presens sigt imminentē
rem ⁊ iam instantē ac nō dilatam in aliud tempus. ut virgi
lius. Presentēq̄ꝫ viris intētant ōnia mortē. Iuueñ. Pena tñ
presens ⁊ presens vltio. Unde presentissimū periculū. p̄sen
tissima medicina. presentissimū remediū. presentissimū vene
num quod etiā presentaneū dicit. hec ideo dicunt presentis
sima quia statim aut sanant aut occidunt. Presens etiā ali-
quando idē est qđ prestās vt dicit presens animus presens
cor. In rē presentē nō tempus sꝫ locū significat ut cicero. Si
ꝯstitueris cupiā te in rē p̄ntem esse ventuꝝ. i. ad locum de q̄
ꝯtrouersia ē Ualerius Quintꝰ Fabius labeo arbiter a sena
tu ꝯstituendoꝝ inter nolanos ⁊ neapolitanos finiū datus cū

in rē presentē venissz vtrosqz separatim monuit. Sz illud in primis nōndum ꝙ presens nō mō sigt quod est huius tem poris sed etiam alterius ut cicero. Ego in columitati ciuiuz primum ⁊ postea dignitati ille presenti potius dignitati q̄z future ꝯsulebat presenti dixit nō q̄ nunc est sed que tūc erat Dicit autem nō mō de preterito sed etiam de futuro ut Horacius. Hec amet hec non hec presens ad tempus omittat. id est in id tempus quod tempus rei dicende erit. Eodē mō in presentia ⁊ in presentiarū capiunt hoc est tam in preterito q̄z in futuro. Quintilianus quia pauci aderant nō putauit in p̄sentia differendum esse. Seneca. Sz si calumniator aderit. differēdum in presentia erit. h̄ est tunc differendum esse ⁊ tunc differendum erit.

Posthac sigt p⁹ hoc tp̄us. Sicut antehac ante hoc tempus. Aliquando tamen reperiunt signtia post illud uel āte illud tempus. Salustius. Sic erat accensa libidine vt sepius peteret viros q̄z peteret. Sz ea sepe antehac fidē ꝑdiderat creditum abiurauerat. Suetonius de Domiciano. Pari arogātia cum ꝓcuratorū suorū nomine formalē dictaret epistolā sic cepit. Dominus ⁊ deus noster sic iubet fieri. vnde institutum posthac ut ne scripto quidē ⁊ sermone cuiuscunqz appellaretur aliter.

Et adolescenti tibi ne dicam puero aliquādo nō timere.

Hic duo nōnda sunt precipue. primo ꝙ timere te ⁊ timere tibi differūt. Timere te ē formidare te ne qd scz ex te q̄si inimico mali mihi ꝯtingat. ut timeo hostes. timeo naufragiuz timeo serpentē. Timere tibi ē metuere ne qd tibi tanq̄z amico aliunde mali ꝯtingat. ut timere patri timeo amicis. timeo filiis. Secundo ꝙ duob⁹ modis possum⁹ elegātissime h̄ dicere videlz adolescenti tibi ne dicā puero ⁊ adolescenti tibi ne dicam puerū. Sz si ꝓnomen post poneret nō liceret dicere in accusatiuo. non enī recte diceremus adolescenti ne dicam puerum te. sed dicenduz est adolescenti ne dicā puero tibi. Cicero. Crudelis castor ne dicā sceleratū ⁊ impiuz. Sūt tamen qui volunt hanc regulam dūtaxat in recto seruari ut

o4

si dicam homo superb⁹ ne dicã crudelis. uel homo superb⁹. ne dicam crudelē In obliquis vero id non accidere. ut hoc viuo ne dicam consule milone. Diligens tamen lector aliquā aliter inueniet. Postremo etiā illud maxime animaduertendum est q͡ mihi ⁊ tibi interdum nō ad vnum s͡ȝ ad ōnes refertur. interduȝ ad nullum. ut si dicā. en tibi fores crepuerūt tu mihi semp̄ dormis orō ē sumpta de medio nec ad me nec ad te nec ad quēq͡ȝ referꝫ. Sicut cicero hic mihi gloriaꝫ se ōnes honores sine repulsa obtinuisse. Contra vero cum inqt virgilius. Heu mihi tum molles libeat iacuisse per herbas Neue tibi ad solē vergant vineta cadentem. sub p̄ma ⁊ secunda persona ad vniuersos precipit. Hoc frequentissimum est in ōni genere scribeudi. ut si dicam. Stultuȝ est laborare cum nihil p̄ficis idem est ac si dicerem. Stultuȝ est homines laborare dum nihil p̄ficiunt. Et si tu hic sis aliter sentias. id est si alij tales essent aliter sentirent

Uomō eleganꝫ dicem⁹. For somuche as thov gyves the from day to day to study noble cōnynge i am ryght glade. And i thanke our lorde that in thy tēdre age hathe gyuē te suche a wyt i trest also that thov shall do no thyng here aftir wher by thov shalbe reput les worthy thā tho ij noble and excellēt men thy fader and thy grand fader

Q͡ȝ indies magis optimaꝝ artiuȝ studijs incūbas gaudeo miꝝ in mōm ⁊ tibi ḡtulor ac deo grās ago q͡ talē tibi ab ineunte etate animū prestiterit. teq͡ȝ spero nō cōmissuꝝ ūt p̄re atq͡ȝ auo tuo optimis ac clarissimis viris indign⁹ eē videare Quid p̄prie sigt indies: quotidie. Sed nō q͡ indies in hoc a quotidie differt. q͡ semp̄ fere cum q̄dam incremento diciꝫ Ideoq͡ȝ plerūq͡ȝ cum cōparatiuo poniꝫ. ut cuȝ indies malū artius premeret. Et cum in vrbe malum serperet idq͡ȝ manaret indies latius. Sine cōparatiuo etiā diciꝫ s͡ȝ per uerbum significās incremētum. Liuius crescente indies multitudine Quotidie autē ⁊ hoc mō dici pōt ⁊ sine incremēto. ut q̄tidie scribo. nō indies lego. ⁊ indies scribo. Est ne differētia si qs dicat indies ⁊ in diem: Maxima differentia est. Nā in diē

aliquid agere est presentis diei habere rōnem nihil cogitā-
do de crastino ꝛ fere semp̱ iungitur cum h̄ verbo viuo ut ego
instar ferarum ꝛ volucrum in diem viuo. Salustius dixit panem
in diē mercari. Sed quō differunt in diē ꝛ in dies eodē mō
differunt in horam ꝛ in horas. Cicero qui in in horā viuunt
nō mō de fortunis ac bonis ciuium sed de vtilitate quidem
sua cogitauerunt. Uirgilius. Gallo cuius amor tm̄ mihi cres-
cit in horas. Prope diē dicitur cum ppe est dies. eo mō quo
dicimus ppe mōm qđ significat pene vel q̄si. Incūbere est
toto pectore alicui rei faciēde insistere ut validis incumbite
remis quēadmōm econtrario supini dicunt qui negligent
aliquid agunt. Sed illud nōndum q quādo opus aliquod
manuum significat cum dtō tm̄ iungitur incūbo. ut incūbite
remis. nō autē ad remos vel in remos cum āt adhibetur inge
nium dicim⁹ incumbo studijs ꝛ in studia ꝛ ad studia ac eē
in malā partem aliquādo accipitur. ut incumbit in eius perni
ciem. Multa autē uerba eodē mō diuersam habent ꝯstructi
onem ꝛ eleganter dicunt ut inest huic loco ꝛ inest in hoc lo
co. Comparo hanc rē illi ꝛ cum illa. ꝯfero te isti ꝛ cum isto.
Sum similis tibi ꝛ sum similis tui. hoc est cōe ōnibus ꝛ om
nium hoc est mihi cōmune tecum ꝛ cum ceteris. Ego sum
pticeps laborum tuorum ꝛ sum tibi in laboribus particeps. Acce
dit huic rei ꝛ ad hāc rē ꝛ huc vel eo vel eodē. Respondeo
tibi ꝛ ad te. rescribo tibi ꝛ ad te. celo te hāc rē celo tibi hāc
rē. celo te de hac re. Impēdo curā vel operā vel laborē vel
studiuʒ huic rei ꝛ in hanc rē ꝛ ad hanc rē. Audiui a patre
meo de patre meo ꝛ ex patre meo. Tu es natus laudi ꝛ ad
laudē. Ascribo ad ciuitatē. ascribo in ciuitatē. ascribo in ciui
tate. ascribo ciuitati. Meminit vadimonia. meminit iniuria
rum. Uerum in hoc verbo nōnduʒ est q aliquādo memini ca
pitur pro mentionem fecit ꝛ tunc omnino recusat accusati-
uum exigitqꝫ genitiuum uel ablatiuū cum prepositione de
ut neqꝫ huius rei meminit Plato. Itē de qua re multi me
minerunt. Hinc ut nonnulli putant deriuatur mentio ꝛ mens
que ōnium recordatur ꝛ mentum. quia in mentione facien-

da hac parte precipue vtimur. Omnia enim animalia mouent duntaxat parte inferiore. solo crocodillo excepto q mouet duntaxat superiore. Mentem tamen Aurelius Aug⁹. vel a mene q grece signat lunam dictam esse ait. quod sicut luna crescit et decrescit et varia vicissitudine commutatur. in id tamen quod fuit perfecta quadam nouitate se restituit. sic mens nunc caput summis inserit nunc decidit in ifima. modo ad corpalia deflectitur modo sblimibus atque eternis rebus adherescit. vel ab eminendo quod prestantior vis anime sit Quid interest inter gaudere et gratulari: Gaudere est letari Gratulari est verbis ostendere gaudium quod ex alicuius commodo aut felicitate suscipias apud eum ipsum qui commodo siue felicitate affectus est ut gratulor tibi ob consulatum adeptum. gratulor mihi quod sub tali principe educatus sum. quod uernacula lingua dicimus. Jc beloue my. Gratari videtur idem significare. sed duntaxat poetis atque historicis permittitur. Virgilius. Inueni germana viam gratare sorori. T. Liuius. tuum sequentes currum Jouis optimi maximi templum gratantes ouantesque adire. Quidam existimant gratulari aliquando accipi pro gratias agere cum scilicet diis immortalibus gratulamur. Ego censeo potius in priori significato accipi. quasi significatio sit voluisse nobis illos benefacere idque assecutos esse. Neque hoc mirum est cum etiam deos salutemus quod hominibus conuenit non diis. quin etiam in religione nostra lignum sacratissime crucis quod sensu caret salutamus duntaxat in significationem reuerentie. Gratum facere vero et gratificare licet idem plane esse videantur nisi quod alterum compositum est alterum non tamen differunt. nam gratum facere est aliquid minus et signat obsequi hoc est quod vernacula lingua dicimus. to do a plessour Gratificare vero est aliquid maius et signat bene facere siue beneficia conferre quemadmodum dii gratificantur hominibus. Unde possumus dicere. Doys thovv me good thov do me plessour. Si mihi gratificatus fueris gratum facies. Et fieri potest ut gratificemur alicui et tamen displiceamus potius quam gratum faciamus ut si egroto aquam negemus gratificamur quidem et tamen molesti potius sumus quam gratum faciamus.

Quid interest inter agere gratias et habere et referre? Agimus

grās verbo quod vernacula lingua dicimus. Dancken. Habemus grās animo cum scʒ memores sumus accepti beneficij. Referrimus siue redimus grās facto vt si tu a me beneficio aliquo honestatus fueris aut malo aliquo affectus vicissim nihil aliquid boni maliue retribuas vt quasi fit quod superius diximus paria facere quod vernacula lingua dicimus. Jc loont v.ꝛ in bonā ꝛ in malam partē. Seneca tamē vult maloꝝ reddi grām nō referri. bonoꝝ vero econtrario referri non reddi. Sed hanc differentiā solus ipse ꝛ excogitauit ꝛ fecit. Cicero nunq̄ꝫ fere aliter dixit q̄ꝫ referri gratiam. siue in bonum siue in malum. Q̄ꝺ hec differentia sit inter grātias agere ꝛ referre apertissime declarat plautus in epistol' Ciceronis. Jmmortales inquit ago tibi gratias agāqʒ dum viuam. nam relaturū me affirmare nō possum. tuis em̄ officijs non videor mihi respondere posse. Ecce ꝙ respondere officijs hoc est satisfacere beneficijs est gratiā referre qꝺ aliqui ꝛ presertim poete dicunt persoluere. Jllud autē quo ad elegantiam nōndum est ꝙ dicimus semper agere gratias habere grām ꝛ grās. ꝛ referre grām. Raro em̄ ꝛ fere nunq̄ꝫ reperies referre grās. Apud Ciceronē certe ꝛ Quintilianū plane nunq̄ꝫ. Jtem illud animaduertendū est ꝙ dijs nunq̄ꝫ referimus grām dicimus. quis em̄ referre dijs grām possit. Agimus grās dijs dicim⁹ perraro. habemus autē frequenter q̄tiens scʒ agnoscim⁹ ꝛ nobiscū fatemur beneficiū nos ab illis accepisse. Ago grates nunq̄ꝫ fere nisi apud poetas ul' historicos inuenit.

Ab ineunte etate quid ꝓprie signt. a principio etatis h̄ ē a puericia. Maximā em̄ grām atqʒ elegantiā hʒ h̄ verbum ineo a q̄ fit ꝓcipiū iniens ineuntis. Dicim⁹ em̄ ineo fedus. ineo pacē. ineo societatē. ineo bellū ineo pugnā. ineo viam. q̄si ingredior ꝛ incipio. Ubi nō ꝙsp fere dicit de re aliq̄ graui ꝛ magna. nō em̄ recte diceremus ineo opus. ineo librum. ineo prandiū. ineo cenā. Hinc fit initiū quod ē principiū alicuius rei maioris. ut initium libri. initium orationis quod aperte testatur Quintilianus. Quod latine inquit principium vel

exordiū dicit id maiore q̄dam rōne greci videnť proemiū
nominasse quod a nostris mō initiū dicit. ꝑpterea etiā hu
ius verbi participiū quando post se casum nō hab; cuȝ ma-
ioribus quibusdam rebus poni solet ut ineunte puericia. in
eunte etate. ineunte adolescentia. ineunte vere. ineunte esta
te. ineunte hyeme. ineunte nouo anno. nō autē diceremus
ineūte die. ineunte nocte. ineunte ꝯuiuio. ineūte prelio. sȝ ine
unte bello ⁊ ineunte belli tēpore. Rursus animaduertenduȝ
est ꝙ ineo aliquando sigt cōparo siue ꝯtrabo ut dicim⁹ ineo
grām nō autem diceremus ineo amorē uel beniuolentiā si
cut ecōtrario dicimus ꝯcilio beniuolentiā nō āt ꝯcilio gr̄iaȝ
⁊ tamen recōciliari ⁊ in grām redire idē sunt qn̄ qui fuerāt
ex amicis facti inimici iteȝ in pristinā redeūt beniuolentiā
dicimus aūt redire in grām etiā cum inanimatis ut cū agel
lo meo redij in grām. Cicero. in gr̄iaȝ cū voluptate redeam⁹
Preterea ꝯciliamus nobis famā honores nō aūt inim⁹. Cō
ponit aūt ineo ex eo ⁊ in ꝑpositiōe queādmōm cū ad adeo
ut adeo socratē. i. eo ad socratem. Cū ante āteo qđ est ꝑcedo
⁊ iungit tam cū datō q̄ȝ cuȝ accusatiuo vt anteo te. ⁊ anteo ti
bi. Cū circū circūeo quod interdū sigt ire circū aliqd. interdū
circūdare ⁊ q̄si obsidere circūiuit militibus oppidū h' est cir
cumdedit. cū ob obeo qđ aliqn̄ sigt exeq̄r ⁊ perago ut obeo
legationeȝ. obeo munus cōmissum. Aliqn̄ sigt morior ꝙ qui
morit quasi exequat ⁊ peragat mortē queādmōm etiaȝ di
cimus obiuisse aliquē diem suum pro peregisse diem suū ⁊
obiisse vitā id est peregisse vitā. Interdum reperit sine accu
satiuo obijt id est mortuus ē quaēdmōm etiam opetijt dici-
mus ⁊ intelligimus mortē ⁊ defunctus est ⁊ intelligim⁹ vitā
Dicit autē defunctus a defungor quippe fungor ē officium
ac mun⁹ aliqđ ago ut fungor magistratu. fungor p̄tura fun
gor munere iudicis. vnde fungor vita id ē fungor munere
⁊ administratione gubernādi corpus ⁊ seruādi vitā qua ꝑp
ter defunctus officio dicit qui finiuit officium nec amplius
eā administrationē habet. vnde dicit defunct⁹ munere p̄to
rio. defunct⁹ cura tribunicia. id ē qui finiuit officiuȝ p̄torium

& tribunitiũ munus. Item defunctus periculis qui finiuit et iam ẽ extra picula. Uirgilius. O tãdem magnis pelagi defuncte periclis & corpora defuncta morbis. nõ mortua sed q̃ iã finierũt morbos & sana sunt. T. Liuius. Defuncta morbis corpa salubriora esse incipere. Sic itaq; dicit defunctus vita id est qui finiuit administrationẽ vite & mortuus est. Cu; inter similit componit eo & fit intereo significatq; morior vñ interitus mors. Cum per pereo quod etia; significat morior ut periit id est extinctus est. Item in magnã aliquã calamitatem incido ut perij nisi me adiuues. qd vernacula lingua dicit. Ic vergae. Uirgilius. Ut vidi ut perij ut me mal9 abstuli error. quod verbum si cum de componat fit depereo & exigit accusatiũ significatq; flagro amore alicuius vt eã puellam deperibat id est vehementer amabat. Cum ab abeo hoc est recedo. Cu; ex exeo cuius significatio manifestũ est. Cum pre preeo quod est antecedo & interdu; apud poetas separat. Terentius. I presequar. Cum sb subeo quod significat suppono me alicui re ut subeo hanc puinciam. subeo h onus. Interdum sicut supra dictum est significat in mentem venio ut subijt cari genitoris imago. Cum re redeo d interposita euphonie gratia queadmodu; fit in redintegro significat autem redeo reuertor. Cum con coeo abiecta n quod aliquando significat coniungor. ut inter se coijsse viros hoc ẽ inter se ꝯiunctos & quasi cõmixtos esse. Aliquãdo significat ita misceri ut ex duobus aut pluribus fiat vnum ut due vocales coeunt inter se id est ex duabus fit vna ut reprehẽdo reprendo. Interdũ coire est concũbere vnde dicit coitus qꝛ ex duobus corporibus vnum quasi fiat coeundo. Jungit ꝑterea eo cum inficias & dicit inficias eo quod est nego. Itẽ cum obuiam. ut eo obuiam quod multis modis dicit. eo tibi obuia;. obuius tibi sum. obuio tibi. fero me tibi obuiũ. obuiũ me tibi fortuna obtulit obuiam tibi processi.

Inter animũ & animã qd interest? Anima est q̃ viuim9. Animus est q̃ sapim9. Sepe tamẽ alteꝝ pro altero ponit. Plautus animã ponit ꝑ flatu cum inquit feret anima vxoris tue.

Prestare quid proprie significat? Prestare aliquãdo est da re siue ɔcedere. ut presta mihi opem. ꝛ hoc loco deus presti tit talem animũ hoc est ɔcessit. Aliquãdo prestare est exhi bere ut presta te virũ bonum. presta te fortẽ virum ꝭ est ex hibe te virum bonũ ꝛ fortem. qđ vernacula lingua dicimus Do so that thevv may be a god man ꝛ make that thovv may be a stronge man. Interdũ prestare est antecellere. ut terẽti⁹ Diboni hõ homini quid pstat ꝭ est q̃tũ hõ homini antecellit ꝛ habet nõnunq̃ ablatiũ post datiũ ut presto tibi doctrina. id est antecedo te doctrina ꝛ doctrina tibi superior sum hoc est doctior te sum. Interdum prestare apud iuriscõ sultos est phibere ne alicui fiat aliquid incõmodi ꝛ si nõ p hibuerit satisfacere ut venditor debet prestare vitiũ rei quã vẽdit. hoc est phibere atq; efficere ne emptor dãni quid fa ciat alioquin satisfacere. neq; id in alterum mõ verũ etiaꝫ in nosipsos Cicero cuꝫ id quod ab homine nõ potuerit presta ri euenerit id est q̃ non potuerit caueri ꝛ phiberi. Propria autẽ huius verbi significatio est prestat ꝭ est melius ꝛ pre stantius est vnde fit pstans ꝛ prestantia. Prestat mori q̃ in seruitute viuere hoc est melius est. Componit q; presto ex p̃ ꝛ sto. sigt aũt pre valde sicut in prepotẽs precellsus p̃clarus p̃ longus p̃ualidus ꝛ similibus ꝛ p̃cox fructus q valde coctus ac maturus est ante tẽpus. Ubi nõndũ est q̃ pre maiorẽ in cõpositione vim hꝫ q̃ per. plus enĩ est prepotẽs q̃ si dice remus ppotens. q̃q̃ aliqñ nullã hec p̃positio a suo positiuo diuersitateꝫ faciat ut p̃cludo premorior precingo. ꝭ est clau do morior cingo. Cõponit etiã sto cum alijs prepositionib⁹. Cũ ad asto qđ sigt assisto ut asto tibi. i. assisto tibi. p̃sens sum ut astat ꝭ est adest ꝛ stat ut arrectisq; auribus astat. Cũ ãte antesto cuius significatio nõ. Cũ circum circũsto qđ similiter notã hꝫ sigtionem. Circũsto enĩ est circũdo ꝛ facit preteritũ circũsteti sicut facit etiã circũsisto qđ sigt inuado ꝛ cũ terrore q̃daꝫ aggredior. virgili⁹. Circũstant anime dextra leuaq; pe tentes. Nõnunq̃ ecõtrario hortãdi cã ponit Cesar. Si quis grauiori vulnere accepto deciderat circũsistebant hoc ẽ hor

rabant tela hostium arcentes. cum ob obsto quod est contrauenio & impedio ut illud mihi obstat id est illud impedit. Cum per persto id est fixus sto ut perstat in opinione. i. fixus stat & permanet in opinione. Cum ex exto quod verbum plurimum elegantie habet in oratione. Quippe existit atque extat vnum atque idem preteritum habent & significant eminet siue superest. sed primum cum motu dicitur quasi prodit vel exurgit. hoc vero sine motu quasi superstat. Cicero. Submersus equus voraginibus non existit adhuc. Idem. nec diu vlla vox extitisset. Idem anguem ab ara extitisse. De rebus autem que ad mentem pertinent existere dicimus. Cicero existit hoc loco questio subdifficilis de extare Uirgilius. Stant circumfusa pruinis corpora magna boum confertoque agmine cerui. Torpent mole noua & summis vix cornibus extant. Hic dicimus extant pauci libri varronis. hoc est supersunt. & sicut de homine dicimus superest vel superstes est sic de rebus extat. ut memoria non extat. extat oratio ciceronis. cum pro prestat hoc est in propatulo est. vnde dicuntur meretrices prostare hoc est in propatulo esse ad se omnibus prostituendum. Cum in instat quod aliquando significat imminet ut instat ver instat hyems aliquando vrget. ut instat pyrrhus ut scribam. hoc est vrget. Cum sub & super substat & superstat quorum significationes manifeste sunt. cum di distat. hoc est differt siue remotum est. cum re restat hoc est superest. cum con constat hoc est manifestum est. uel constat in proprio eius significato ut tantum constat quantum valet. Sisto nescio an a sto compositum sit. Significat autem sistere representare & habet preteritum steti & supinum statum. Dictumque ab eo est quod non tantum comparere quis debet sed etiam manere vnde de iudicio sisti hoc est de sistendo aliquem in iudicio. Cicero ad Atticum. Des operam id quod mihi affirmasti ut te ante kalendas Januarias ubicunque erimus sistas Proprie tamen sistere est retinere & quod vernacula lingua dicimus. Ophouden. ut siste gradum siste fugam. siste lachrimas. Unde fit stator & iupiter stator dictus est. qui romulum rogantem ut fugam suorum sisteret exaudiuit.

Spero quot modis dicitur: multis. Spero non despero magna spe sum. non parua spe sum. Capio spem de hac re. concipio spem de hac re. ducor in spem huius rei. vocor in spem. ingredior in spem. colloco spem. repono spem: spes fixa est. spes mihi est. Non deest mihi spes non desino sperare. spem habeo. nec nulla nec magna spe sum inquit cicero. Sed notandum hoc loco diligenter quod hec duo verba spero et confido vsurpantur frequentissime a doctis viris pro credo et ideo capiuntur non solum pro tempore futuro sed etiam pro preterito et presenti. Pro futuro ut spero ita fore et confido ita fore. Pro preterito ut forti ut spero animo mortem tulit. et facile ut confido eum laborem tolerauit. pro presenti ut scribo rem ut spero non inutilem neque indignam: et laboro in re ut confido non inutili.

Commissurum quid proprie significat? Committere aliquando est iniungere aliquid faciendum et quasi commendare ut commisi tibi hoc negocium hoc est mandaui et commisi tibi ut ad me venires. Aliquando committere precedente negatione et sequente ut vel quamobrem significat permittere et semper capitur in malam partem. ut non committam ut aliquis me laceret. Cicero non committas ut cum omnia tibi a nobis suppeditata fuerint tu tibi defuisse videaris. Idem alibi. Nihil tibi esse committendum considerare debes quamobrem eorum quos laudas te non similimum prebeas.

Ut quid proprie significat? Ut aliquando est coniunctio causalis quemadmodum si dicamus comparo mihi diuitias ut alere familiam possim hoc est propter hanc causam et ad hunc finem comparo diuitias ut possim alere familiam. Aliquando nullam talem vim habet sed ponitur duntaxat elegantie causa. ut cicero Inuitus feci ut L. Flaminium de senatu eiicerem nihil enim aliud significat hec oratio inuitus feci ut eiicero nisi inuitus eieci. Et Quintilianus. Quis credat me fecisse ut stipem filio negarem. id est quis credat me negasse filio stipem. Sic hoc loco. Spero te non commissurum ut indignus videare idem est ac si diceretur spero quod non videberis indignum.

Ut nonunq̃ significat postq̃ ut apud virgiliũ. ut vidi. id est postq̃ vidi vel q̃primum vidi. Nonunq̃ quõ ut apud eundem ut vidi ut perij id est postq̃ vidi quomõ perij. Unde amicos siue hospites interrogamus. ut vales hoc ẽ quõ vales. Aliquando etiam significat sicut ut ego loquor ut rex id est loquor sicut rex loquit̃. Aliquãdo velut ut loquor ut rex id est perinde ac si essem rex. Aliquando ita ut. ut si dicaʒ q̃tidie ad me hospites veniunt ut incipiã iã stomachari tãtaʒ frequentiam hoc est ita ut incipiam stomachari vel propter quod uel quapropter incipio stomachari. Aliquãdo significat q ut non est opus ut fugias. id est q fugias.

Hic nõndum q velut veluti ⁊ tanq̃ differunt a sicut sicuti ⁊ vti q illa imaginẽ significant. hec similitudinẽ. vnde illa resoluunt̃ per substantiuũ. hec per idem verbum. Nam si dico tu incedis velut rex vel tanq̃ rex ita resoluitur tanq̃ si esses rex vel quasi esses rex. Si vero dico tu loqueris sicut rex et vti rex. exponit̃. sicut rex loquit̃ vel vti rex loquit̃.

Clarissimus quid p̃prie significat? Clarus. preclarus. splendidus luculentus ⁊ similia improprie ⁊ per methaphorã dicũtur pro eo qui tanq̃ fulgore quodaʒ glorie respondeat. Clarus poeta spendidus eques. preclarus orator luculentus hõ id est celeber ⁊ magni nominis ac glorie. Preclarus tamẽ aliquando pro bonus a cicerone accipit̃ ⁊ luculentus p̃ magnus. In philippicis luculentuʒ vulnus accepit. hoc est magnum. Et alibi. O preclarum custodẽ ouium ut aiunt lupuʒ preclarum id est bonum. In custode eñi bonitas potius q̃ fama requiritur. Et in lelio. Cum illo vero quis neget actum esse preclare hoc est optime. quod ipse paulo post declarat cum inquit. Cum illo quidem ut supra dixi actum optime ẽ Nobilis autem ⁊ clarus in hoc differunt. q clarus semper capitur in bonam partem. Nobilis vero aliquando etiaʒ in malam. ⁊ a nosco dicit̃ quasi notus. vnde ⁊ nobilis meretrix dicit̃. ⁊ nobile scortũ. ⁊ nobilis iniuria. quomõ etiam famosus accipit̃. aliquando scilicʒ in bonam partem ut apud Juuenalem. Famosos equitum cum dictatore magistros. Ali

p

vt. ad. pro. post. quo. sicut. velut. Ita. q

velut veluti tanq̃

Clarissimus. Clarus. preclarus. splendidus. luculentus

Nobilis. clarus

quando in malam pro infami & turpi vt famosa mulier & im
pudica. Gloriosus etiam aliquando significat plenuz glorie
ut gloriosa mors. gloriosa victoria. Aliquando ostentatorez
glorie. ut apud plautum & therentiũ. miles gloriosus dicit.
Item imperiosus qui forti animo exercet imperium & qui
est ostẽtator imperij. Unde torquatus dictus est imperiosus
q filium ob imperiũ contemptũ occidit. Hoc loco notan-
dum q a virtute non dicit virtuosus. quo verbo imperiti vtũ
tur quẽadmodum etiã greci apo tis aretis nõ faciunt adie
ctiuum. sed cuz virtute preditum dicere volunt. dicũt spoy-
dalon hoc est studiosum. quos cicero imitat multis in locis
ut in libris ad herẽniuz. Ideoqz bonis viris & studiosis ami
cus erat id est virtute preditis.
Uideare cur potius dixisti q̃z videaris? Animaduertẽdum
est q non modo in epistolis & soluta orõne sed etiam in car
mine vbi maior licentia est conari debent scriptores q̃ztum
fieri potest euitare frequentiã littere s. Nam in oratione q-
dem r littera sonoritatem quãdam & pulchritudinem affert
ut si dicam fundatorem romani imperi cesarem. & apud vir
gilium. Tante molis erat romanã condere gentem. Unde
graui animo ferebat demosthenes orator q r litterã profer
re nature vitio non posset. Cum vero industria & exercitatio
ne naturam superasset letus exclamauit. eiko soi pheron to
r kataroreynenon quod latine dicit. En tibi effero r rerori-
ratum. Econtrario vero s littera dehonestare si frequens sit
orationem videt. Nam si humili & summissa voce proferat
sybulum generat. quem vt euitaret virgilius dixit immitis
achilli pro immitis achillis. Sic h loco. si diceret optimis
ac clarissimis viris indignus esse videaris nimia essz huius
littere inculcatio. ideo videare potius dicendum fuit. Sepe
numero tañ contingit ut iam nulla causa intercedẽte docea
re potius q̃z docearis & intelligare q̃z intelligaris dicat.
In qua re standum est soli aurium iudicio quẽadmodum a
principio diximus.
Uomodo latine dicemus & eleganter.

114

Hier is novv holsom aer heer dyed no man in the pestilen ce this thre monethis. All the borgesses ar cōmen agane in to the touñ except marius; vviche i loue as vvell as the he duell yeet at phalerijs vve looke for hym to morovv or othir morovv So his childe told me thre dayis ago vvhan he send home his hūdis ⁊ his pullet. But that is no thyng to the.

Hic iam aer saluberrimus est. Nemo iam tribus mensibus pestilentia perijt. ciues fere omnes in vrbem redierunt. dū taxat marius quē ego secundū te diligo adhuc phalerios in colit. eum cras aut perendie expectamus. Ita mihi nudius tercius pedagogus eius nunciauit. quū eo die catulos ⁊ pul los domum misisset. sed hoc nihil ad te.

Hic id ē in hac vrbe. Significat em̄ hic quēadmōm supra cum de grāmatice tractarem⁹ diximus locū proximū dicēti Istic locum proximum audienti. Et illic locū remotū ab vtroqȝ Unde si volumus dicere. Heeri is good aer. Hic uel in hac vrbe salubre est celū. Theeri ar svvet medouse. Istic uel in suburbano isto sunt amenissima p[illegible]rata. De fale rijs vero ubi marius est loquentes. Younder ar many foules ⁊ vvalde bestes. Illic siue in illo oppido magna sem per multitudo est auium atqȝ ferarum. In hoc plurimi nrē etatis scriptores errāt. p iste ista istud l' istic scribētes ille il la illud ul' illuc. Misi ad illam ciuitatē dicentes promisi ad istam vrbem. Urbs enim locum significat. Ciuitas multitu dinem ciuium.

Iam quid proprie significat? Aliquando nūc primum. ⁊ qd̄ vernacula lingua dicimus. Nv eerst. Ut hic iā saluberrim⁹ est aer. Aliquando accipitur pro tunc Cicero. Ipa uerba cō pone ⁊ quasi coagmenta quod ne greci quid ē faetitauerūt iam neminem antepones catoni. Aliquando significat pre terea Cicero. Iā quis parentis tui singularē erga me beni uolentiā explicet. quod idē efficit iunctū cū vero. ut iam ve ro vrbibus constitutis. Iāiam de futuro tantum dicit' id est mox ⁊ licet reperiatur cum presenti. ut iamiāqȝ manu tenet

pr

⁊ premit hasta resoluit tamen ad futuruȝ id est iāiam tenebit ⁊ premet. Aliquando per indignationeȝ dicitur. ut apud virgilium. Jamiam nec maxima iuno. nec saturnius hec oculis pater aspicit equis. Jtem per cōmiserationeȝ. Salustius. Jamiam animo meo carissime frater q̄q̄ tibi immaturo et vnde minime decuit vita erepta est tamen letādum magis q̄ dolendum puto. Jtem per exhortationē ut liuius. Jamiā erigite animos tela sumite. obuiam ite hostibus. habetis in manibus victoriam.

¶ Que differentia est inter salubrem ⁊ sanū? Saluber siue salubris dicit quod saluti conducit ut aer. cibus. potus. exercitatio ⁊ similia. Sanus uero cui salus inest ut homo ⁊ animalia. Salubre est quod dat. Sanuȝ quod accipit salutem. quēadmoduȝ differunt psper ⁊ felix quia prosper dicit qui dat psperitatem. felix qui accipit ut sydus psperum dicit sub q̄ natus est qui felix significat futurus. Felix igit homo dicit Dij autem potius prosperi. similiter loca. actiones. successus prosperos dicimus. Aliquando tamen confundunt. ut Suetonius prosperam cesaris valitudineȝ dicit. Et virgilius sis felix nostrūqȝ leues quecunqȝ laborē. Sic etiam dicimus interdum sanum cibum. sanum potum. ⁊ Salustius dicit. Genus hominum salubri corpore. Jn epistolis tamen seruāda in primis est verboꝝ proprietas. Notandū autē q̄ capit aliqñ celū p aere. vnde dicere possumus. hic tā aer saluberrimus. hic saluberrimū est celū. hic est celi siue aeris salubritas. Celum est dementius solito ⁊ similia. Nemo iam tribus mensibus pestilentia perit. Liceret ne dicere nemo iam tres mensibus pestilentia perijt. An est aliqua differentia si tps in ablatiuo ⁊ si in accusatiuo ponat. Jneruditi dicūt per ablatiuum significare tempus interruptū ⁊ nō ꝯtinuatum ut si dicamus magni estus fuerunt hoc anno cuȝ non toto āno sȝ aliqua āni parte fuerint. Per accusatiuū vero significari tps continuū sine interruptiōe. ut cicero. q̄q̄ te marce fili annuȝ iam audientem cratippū. q̄ marcus integrum annum. hoc est singulis diebus ⁊ sine intermissione cratippum audisset.

Frustra excogitata est hec differentia cum falsa sit. Nam si in accusatiuo significaret tempus ɔtinuum nõ oporteret ad dere vel potius nõ liceret addere cõtinuos. At cicero pro le ge mãlia inquit. At hercule aliquot annos ɔtinuos ante le- gem gabiani ille populus romanus cuius vsqȝ ad nostraȝ memoriam nomen inuictum in naualibus pugnis perman serat magna ac multo maxima parte nõ modo vtilitatis sed dignitatis atqȝ imperij caruit. Et virgilius. Hic iam ter cen tum totos regnabit annos. Si per accusatiuũ tempus mini- me interruptum significaret non oportebat addere totos. Dicẽdum est igit ꝙ indifferenter vtimur ablatiuo more la tino ꝛ accusatiuo instar grecoruȝ. nihilqȝ differt si dicamus audiui platonem decem ãnis ꝛ decem annos audiui plato nem. Sed illud fortasse veriꝰ precipit cum de parte non de toto tempore loquimur nõ licere per accusatiuũ loqui sed per ablatiuum quale est ego hoc anno ad te veniam. id est aliꝗ tempore istius anni quod non recte diceres hunc annum. Illud preterea notãdum ꝙ dicimus proximis diebus veni in affricam. Et cicero quis his paucis diebus pontifex factꝰ est. ꝛ in futuro paucis diebus eram domesticos tabellarios missurus. ꝛ triduo aut ad summum quadriduo periturum. Et salustius. lagati triduo nauim conscendere. Hec õnia non per superiores dies ꝛ per triduũ ꝛ per paucos dies expõne da sunt sed intra superiores dies. intra paucos dies. intra tri duum aut quadriduũ. Illud quoqȝ animaduertẽdum ꝙ ali quando in hoc genere sermonis omittimꝰ post vel ante. ut triduo ꝙȝ ad te veni confeci omne negociũ. ꝛ decem diebus ꝙȝ ad te venirem acceperam a cesare litteras hoc est decem diebus anteꝙȝ ad te uenire. In vrbem redierunt hoc est re- uersi sunt. Possũmus etiam elegantissime dicere reuerterũt Secundũ te quid proprie significat? Post te. Secundũ enim multa significat. Primo habet notissimum illum sensum ut secundum platonem loquor. Secundũ pythagoram disputo Aliquãdo significat iuxta. Uirgilius. Dulcibꝰ illa quidẽ ille cebris ꝛ plena scẽm flumina. Sulpiciꝰ duo vulnera accepisse

secundum tur uni citer

vnum in stomacho. alterum in capite secundum aurem. Secundum aurem ꝛ secundū flumina id est iuxta aurem ꝛ iuxta flumina quod ea ratione fit quia quod secunduꝫ a primo est iuxta est. Aliquando significat post ob eādem rationem ut hoc loco secundum te id est post te. Quintilianus. Nam quod vnum mihi secundum patrem fortuna videbatur parasse presidium id ego separare in illa forte non poterā. Cicero proxime autem secundum deos homines maxime vtiles esse. Secundum etiam accipit pro eo quod est pro ut secundum te litem do secundum me iudica. id est do litem pro te ꝛ tu iudica pro me. Et pro in ut secūdum quietē id est inter dormiendum. Cicero. secundum quietem visus est repente adesse id est in quiete. Incolit. id est habitat ꝛ de exteris dūtaxat dicitur. Hinc dicunt inquilini ꝛ incole. Sunt autem incole ꝛ inquilini qui in alieno habitāt oppido. Oppidani vero qui habitant in suo.

Eum cras aut perendie expectamus. quid significat perendie? Id quod vulgares dicunt post cras. Dicitur eniꝫ perendie de die sequenti crastinū diem. dictūqꝫ est ut quidam putant quasi perempto die vno cicero ad atticum. Facies igitur cras aut ad summuꝫ perendie. Hinc dicitur dies perendinus. hoc est dies ab hinc tercius. Cesar in cōmentariis. Quod si per te liceat perendino die cum proximis hibernis coniuncti cōmunem cum reliquis belli casum sustineant. Unde comperendinare apud aliquos reperitur id est in longum de die in diem differre. Pridie vero ꝛ postridie quasi idem significant quod heri ꝛ cras dictūqꝫ est pridie quasi priori die ꝛ postridie q̄si posteriori die. Sed nōndum q̄ magnaꝫ elegantiam habēt hec duo vōbula. Pridie eni nō significat heri a die p̄nti. neqꝫ postridie siḡt cras a die presenti. sed ab altero q̄dam die. Unde pridie dicitur non solū de tp̄e preterito sed etiā de futuro. ꝛ postridie non solū de futuro sed etiā de preterito. Hoc est vtrūqꝫ dicitur tam de p̄terito q̄ꝫ de futuro. De preterito sic. Pridie q̄ꝫ cesar vrbē intraret p̄fecti sunt ei obuiā patres. De futuro sic. Pridie q̄ꝫ iter ingrediamur pe-

tamus a cesare cōmeatum .i. die precedenti quo cesar vrbē intrauit ꝛ nos iter ingrediemur. Item postridie de preterito sic. Postridie ꝙ cesar vrbem intrauit ōnes legati discesserunt. Et de futuro. Postridie ꝙ cesar discesserit mihi quoqꝫ erit abeundū. Jungunt hec aduerbia aliquādo cum genitiuo ut pridie huius diei. ꝛ postridie eius diei. aliquādo nec ꝙ habent nec genitiuū sed intelligit genitiuus vel ꝙ. vt venit ad me cremes postridie clamitans. hoc est postridie eiꝰ diei quo hec gesta sunt vl' postridie ꝙ hec gesta sunt. Et cū domum tuā venissem ut te conuenirē. Audiui te pridie discessisse id ē pridie eius diei quo ad te veni. vel pridie ꝙ ad te veni. Dicimus tamen pridie kalendas ꝛ pridie nonas et pridie ludoꝝ circensium ꝛ postridie nundinaruꝫ.

Alsic thuys ghegaen vvas om hem te spreken/seide hi mi dat ic tsanderdaechs vveder quame.

Cum domuꝫ ut eum conuenirē iuissem dixit mihi postridie redeas. Male dicit. Debet eñi dici cras redeas. nunꝙ eniꝫ dicimus postridie vel pridie huius diei sed cras vel heri. sicut cras ꝛ heri non dicimus de diebus iam preteritis aut futuris ante uel post proximū. Dicēdum itaqꝫ fuit dixit mihi cras redeas. vel mihi ut postridie redirē dixit. ꝛ non ut cras redirem dixit. intelligeret eñi cras de die hunc quo loquor sequenti ꝛ non de crastino illius diei quo domuꝫ iui. Ex pridie fit denominatiuū nomen pridianus pridiana pridianum quod dicit non modo de die precedenti hodiernū sed de q̄libet die aliquē diem precedenti in quo significato accipit etiā hesternus hesterna hesternum. Terentius. Jure hesterno panem atrum vorent non de hesterno die dixit sed q̄uis die alterum precedēte. Suetonius in vita teberij Solēnibus ipse cenis ꝛ pridiana sepe ꝛ semesa obsonia apposuit. Ideꝫ in vita caij. Marcente iam stomacho pridiani cibi onere. Jurisconsulti nostri temporis multum a veteribus illis differētes exponunt postridie post terciū diē ꝛ pridie pro eo quod est nuper siue proximis diebus atqꝫ huius tam insignis erroris multos sequaces habent cuius erroris autor fuisse vi-

detur conterraneus noster ⁊ fere ex matre gentilis bartho-lus. Atqui postridie non format denominatiuū postridianus sicut pridie pridian⁹. Sed p postridiano vtimur hoc vocabulo crastinus crastina crastinuꝫ quod significat non mō diem sequentem hodiernū sed etiam quelibet aliuꝫ diem sequentē. Virgilius. Si vero ad solem rapiduꝫ lunasqꝫ sequentes ordine respicies nunq̄ꝫ te crastina fallet hora neqꝫ insidijs noctis capiere serene. Nudius tercius quid proprie significat: Nudius tercius dicit̄ de die antecedente diem hesternum sicut nudius quartus de die antecedente diem terciuꝫ vt si hodie kalende sint ⁊ dicā nudius tercius ad te veni intelligit̄ tercio kalēdas. ⁊ si nudius quartus q̄rto kalendas Cur ita dicunt̄ nudius tercius ⁊ nudius quartus: Dicta sunt quasi nunc de die tercio ⁊ nunc de die quarto. Procedimus ne amplius ⁊ dicimus nudius quintus. nudius sextus ⁊ reliqua Minime. licet plautus per licentiā his aliquando vsus fuerit. Nam quod in philippicis legit̄ nudius terciusdecimus error est. Dicimus itaqꝫ nudius tercius ⁊ nudius quartus tm̄ sicut biduo triduo quatriduo tm̄. ⁊ binoctio trinoctio quadrinoctio tantum.

Cur non dicimus ⁊ nudius secundius queadmodū tercius ⁊ quartus. Sicut dicimus biduo triduo quadriduo binoctio trinoctio quadrinoctio. Quia pro nudius secundus habemus heri. ideo nec secundo kalendas dicimus quia pro secundo habemus pridie ⁊ dicimus pridie kalendas.

Pedagogus dicit̄ non ludi magister. sed his quē domi tenemus ad sequendos atqꝫ erudiendos pueros nostros. Est autē grecum vocabulū dictum a po tis paidon as osis hoc est a pueroꝝ educatione. Nunciare quid pprie sig̃t. Nunciare est uerbis alicui⁹ absentis aliqd significare. ⁊ qd̄ triuiali lingua dicit̄. To tel. Verbi gratia. Marius tellys to the that vvylbe at home shortely. Marius nunciat tibi se ppediem affuturū ⁊ tam is qui nūcio rem cōmittit q̄ꝫ ipse nūcius nunciare dicitur ut si helius perottus libertus nr̄ nunci⁹ a mario veniens dicat. nuncio tibi pyrrhe verbis marij.

ꝛ marius nũciat tibi verbis meis. A nuncio nuncias dicit nuncius ꝛ tã eum qui nunciat significat q̃ȝ id quod nunciat vt venit ad me nũcius tuus helius perottus libertus noster Et non potui nõ cõmoueri ob infelicem nunciũ de obitu Camille sororis tue hoc est ob infelix nouũ. Seruius grãmaticus scribit ꝓ nouo nunciũ in tercio genere dici. Sed ubi id repperit. ipse si potest dicat.

Catuli ꝛ pulli quid ꝓprie sunt? Catuli licet a canibus dicti esse videantur significant tamen non solum filios canum sed omniũ feraruȝ. Unde ꝛ muriũ catulos legimus. Pulli vero pecudum dicunt. ut pulli equoꝝ. muloꝝ. asinum ꝛ similium. ꝛ fetus auium siue piscium. q̃ȝq̃ȝ hoc vltimũ generalius nomen sit. Unde fetificare accipimus ꝓ parere. ꝛ feturam pro partu. que ad omnia animalia muta pertinent. ceruoꝝ. caprum. capreolorum. damarũ. lepoꝝq̃ȝ ꝛ similiũ hinnulos dicimus. serpentũ catulos. ut virgilius de colubro. catulos tectis atq̃ȝ oua relinquens. Dicunt etiã catuli immaniũ pisciũ qui oua non edunt. Reperit tamen aliquãdo pullos de auibus dici. A. gellius. pullis iam pulmantibus. Idem. Pulli etiam tunc inuolucres erant. Unde pullastra apud Uarronẽ dicit que est parua adolescensq̃ȝ gallica. Nomina enĩ in aster diminutiua sunt sepenumero. ut surdaster qui male audit non tamen õnino surdus est. ꝛ recaluaster qui non toto capite sȝ sola fronte caluus est.

Nihil ad te quid ꝓprie significat? aliquando intelligit pertinet. sicut h̃ loco ꝛ significat nihil ad te pertinet. Aliquñ signt nihil est in cõparatione tui ꝛ qd̃ vernacula lingua dicim⁹. He is no thyng to the. Ut si dicam. Quintilian is a wel spoken man but no thyng to tully. Quintilianus est elo quens sed nihil ad ciceronem. Helia perott is fayr but no thyng to penolope.

Helia perotta est pulchra sed nihil ad penelopẽ perottam. Cicero. Lucium volo quem cognouimus virum bonuȝ ꝛ nõ illitteratum sed nihil ad persium id est nihil in comparatione persij. Therencius. Est ne thais ut fertur forma? Sane.

sed nihil ad nostram hanc.hoc est nihil fere ad comparatio
nem nostre.

Uomó latine dicemus.

Take heed novv that thovv kepe the hoyll. And make red
dy to come agan O happy and verry mery day vvhan vve
shall brase the in our harmes ꝛ kyse the adieu fair vvele.
Cura vt valeas teqꝫ ad reditū para. O felicem illum ꝛ vere
iocundū diem quo te amplecti oscularíqꝫ poterimus. Uale.
Cura ut valeas.hoc est da operam ut valeas. Interdū dici
mus cura valitudinē tuam. Dicimus etiam cure tibi sit vali
tudo tua ꝛ curam habeas valitudinis tue. Curare autem a
cura dicit ꝙ ea que curamus cum quadā animi sollicitudi
ne agere videamur.est enī cura animi sollicitudo.dicta qua
si corura.ꝙ scꝫ cor vrat. Ponit tamen cura pro studio ꝛ dili
gentia ut studijs litterarum ōni cura atqꝫ industria incūbo.
O felicem illum ꝛ vere iocūdum diem cur potius in accusa
tiuo dicimus q̃ꝫ in vocatiuo cum o aduerbio semper soleat
iungi vocatiuus. Multis modis solemꝰ ponere o aduerbiū
Aliquando cum nominatiuo. Uirgilius. O fortunati quorū
iam menia surgunt. Aliquando cuꝫ accusatiuo ut o fortuna
tos nimium sua si bona norint agricolas. Jungimus etiaꝫ o
cum prima ꝛ secunda persona.ut o me miserū.o te infeliceꝫ
Aliquādo cum nominatiuo ut o ego infelix qui alioꝝ culpa
huc redactus sum. Aliquando o pretermittit ꝛ tamen sermo
eādem vim habet ut indignuꝫ facinus.pro eo quod est o in
dignum facinus. Et cicero.hominē neq̃ꝫ pro o hominē neq̃ꝫ
Et nōndum ꝙ non est aduerbiū vocandi inhis locis sed mi
serendi uel indignandi.

Osculari ab osculo dicit.osculū aūt interdū sigt paruū os. ē
enī diminitiuū huius nominis os oris. Interdū sigt qđ basiū
dicimus. eo ꝙ basiantes restringunt labia ꝛ os diminuitur
Hoc aūt inter osculū ꝛ basium interest. ꝙ osculū pij amoris
ē ꝛ caritatis sine aliq̃ cogitatione libidinis vt patris in filiū
ꝛ fili in parentes. Basiū vo lasciuū est ꝛ inter amātes. Eadē
q̃ꝫ differentia est inter basiare ꝛ osculari. q̃ꝫq̃ꝫ. osculari ꝛ oscu

lum aliqñ etiã in lasciuiã accipiant. Suauiare etiã dissua uiare signt osculari & in vtrãq3 partem accipit. & suauiũ dicit basiũ a suauitate ut opinor dictũ. & ideo magis pprie in lasciuam partem accipiendũ est. Plautus meũ suauiolũ dixit.

Meum suauiolũ mea suauitas.

Quomodo latine dicemus.

wreten at viterbe. xxix. day of october the yeri of our lorde a thousand. cccc. lxvii.

Viterbij qrto kalendas nouẽbris ãno salutis. M. cccc. lxviij. Cur potius viterbij q̃ viterbio scribendũ ẽ? Utroq3 mõ scribi põt recte. Et preponit aliquãdo h verbũ date. sbintelligitur lrẽ. Quod si date nõ ponat nihilominus intelligit id verbũ Itaq3 littere tradunt tabellario in vrbe Brũdusij in castris in littore apud ephesum in thusculano. Et sicut dicere possumus accepi litteras quas rome siue in vrbe liberto meo dedisti. Ita possumus in calce litterarũ scribere rome. hoc est date sunt littere rome. in vrbe in castris & reliq. Sic etiã queadmõm dicere possumus. Accepi litteras quas liberto nostro ad me ex vrbe siue ex castris siue brundusio dedisti. ita possumus dicere date ex castris. ex vrbe. brundusio. roma. Itaq3 potes si velis ponere, date siue scripte. potes etiam omittere. Nomina etiam oppidorũ vnde scribunt in genitiuo siue ablatiuo ponere potes. hoc est cum significatione in loco aut de loco. vel in datiuo & ablatiuo si sint tercie declinationis q si tantum pluraliter declinãtur in ablatiuo tantũ. Si vero composita sunt in ablatiuo cũ prepositione in uel apud vel ex. vt in monto alte. apud montem altum. & ex monte alto. Potes etiã scribere domi. ruris. militie. belli. & domo. rure. militia. bello. Quarto kalendas nouembris quid proprie significat? aut que sunt kalende et vnde dicunt? Quarto kalendas nouembris. significat antepenultimũ diem octobris. Unusquisq3 eñi mensis diuidit in kalendas nonas et idus. Primus dies vniuscuiusq3 mensis dicit kalẽde in numero plurali. Dicte autem sunt kalende apo toy kalo quod est voco. q eo die minor pontifex kalata hoc est vocata

in capitolium plebe iuxta curiam kalabrã q̄ edibus romuli ꝓpinqua erat. quot dies a kalēdis ad nonas superessent ꝑ nunciabat. vnde ⁊ ipsa curia kalabre nomē accepit. ⁊ classis appellata ꝙ omnis in eã populus vocaret. Dies vero qui ē ante kalendas hoc est vltimus dies precedentis mensis di- citur pridie kalendas quasi primo die ante kalendas. Qui uero ante hunc diez est dicit tercio kalendas. ꝙ tercius sit a kalendis. Sic precedēs hunc quarto kalendas ⁊ hūc rur sus precedens quinto kalendas quousqꝫ ad idus peruene- ris. None vero qui dies sunt aut vnde dicunt? Ex duodeciꝫ mensibus in quos annus distribuit. Quatuor nonas habet octauo die mensis scꝫ martius maius iulius ⁊ october. Reli- qui vero menses nonas habent quinto die. Unde in quatu or mensibus supradictis primus dies kalende. Secundus sexto nonas. Tercius quinto nonas. Quartus quarto nonas Quintus tercio nonas. Sextus pridie nonas. Septimus no ne. In ceteris vero mensibus primus dies kalende. Secun dus quarto nonas. Tercius tercio nonas. Quartꝰ pridie no nas. Quintus none. Notandū em̄ ꝙ quēadmōm non di cimus nudius secundus sed heri. nudius tercius ⁊ nudius quartus ita non dicimus secundo kal'. secundo nonas. secū- do idus. sed pridie kal'. pridie nonas pridie idus ⁊ postea. Tercio nonas. tercio kalen. tercio idus. ⁊ sic de reliquis. Di cunt autez none vel q̄si noue. ꝙ ideo minor pontifex nume rum dierum qui ad nonas superant calādo h̄ est vocando populum ꝓdebat ꝙ post nouā lunam oportebat nonaꝝ die populares qui in agris erant in vrbem ꝯfluere. ⁊ causas fe- riarum a rege sacroꝝ accipere ⁊ quod eo mense faciendum esset intelligere. vnde none dicte quasi noue initium obser- uationis. vel ꝙ ab eo die ad idus sp nouē dies cōputent Idus qui sunt aut vnde dicunt? Unusquisqꝫ mensis habet octo idus. vnde in superioribus quatuor mensibus martio maio iulio ⁊ octobre qui sex habent nonas. idus est quinto decimo die mensis. In ceteris uero qui q̄tuor habent nonas die terciodecimo. Unde in illis q̄tuor octauo die incipimꝰ

dicere octauo idus τ sequenti die septimo id⁹ τ sic deinceps vi.v.iiij.iij.idus pridie idus τ idibus. In ceteris vero mensibus a sexto die incipim⁹ dicere.viij.idus.τ septimo die septimo idus.τ octauo die sexto idus τ sic deinceps. Finitis idibus. Si sint menses ianuarij uel augusti vel decembris qui hi menses habent vnū τ triginta dies τ dūtaxat q̄tuor nonas dicimus statim.xix.kalēdas septēbris si augustus sit ul' ianuarij si sit mensis decēbris vel februarii si mensis ianuarij sit. Quippe is dies est decimusoctauus ante kalendas.et cū vltim⁹ dies dicat̄ pridie ka. penultim⁹.iij.ka .an̄ penultim⁹ q̄tuor ka.τ sic de ceteris.merito hic erit.xix.kalē. Si vo sit mēsis februarij statim post idus dicimus sextodecimo kalēdas. Martij nisi forte sit bisextus.tunc em̄ quia februari⁹ habet nouem τ viginti dies τ quatuor nonas dūtaxat.statiꝫ post idus dicim⁹.xvij.kalen.martij. Si aūt sint menses aprilis.iunij.septēbris τ nouēbris.qui triginta dies habent τ dūtaxat quatuor nonas statim finitis idibus dicimus.xvij.kalendas iunij uel augusti uel nouēbris vel decēbris. Quod si reliqui menses fuerint hoc est martius maius iulius τ october.qui dies vnum τ triginta habent τ nonas sex statim post idus dicimus .xvij.kalen. aprilis aut iunij aut augusti aut nouembris quod ut summatim colligat̄ sit hec regula. Menses qui vnū τ triginta dies habent si quatuor nonas habeāt incipiunt a.xix.kalen. Si sex habeant nonas a.xvij. kal'. Februarius semper a.xvi.kalen. incipit nisi sit bisextus Reliqui menses semper a.xviij.kal.incipiunt. Idus autē nomen a thuscia translatū est. Dicunt em̄ illi item.quod verbū interpretant̄ iouis fiduciā.nā cum iouē accipiamus pro lucis autore. Vn̄ lucretius a salus vocat̄ τ cretenses phosphoron vocitant. Romani q̄ꝫ diespitrem quasi diei patrē appellauerunt optimo iure is dies itis hoc est iouis fiducia vocatur.cuius lux non finit̄ cum solis occasu sed splendorē diei τ noctis ꝯtinuat ꝑpter claritatē lune quod semper in plenilunio hoc est medio mensis fieri solet. Alij existimant idus quasi vidus a videndo dictas esse u littera detracta q̄ꝛ tunc

plena luna videat. Melius diceret apotoy eidein deriuari quod significat videre et hinc tractum est video addita u consonante. Sicut qui existimant idus dici apotoy eidoys hoc est a specie. quod eo die luna plenissimam speciem ostendat. Alii censent ab ioue idus dici que omnibus idibus ioui immolatur. hanc idulam thusci vocant. Nonnulli quod verisimilius est opinantur idus vocari quod is dies diuidat mensem. iduare enim etrusca lingua est diuidere. vnde vidua dicta est quasi viro diuisa. Hoc loco non dubium est quod hac mensium diuisione soli latini vtuntur. Cetere enim nationes duntaxat in dies et septimanas menses distingunt. vnde cesar Augustus ut erat faceto ingenio cum aliquos non soluturos existimabat. ad kalendas grecas soluturos aiebat. i. nunquam soluturos cum mille sint apud grecos kalende. Illud quoque notandum est quod dicimus tercio kal. idus et nonas. Tercio kalendarum iduum et nonarum. Item pridie kalendas et pridie kalendarum. postridie kal. et postridie kalendarum. Item tercio kal. et ad tercium kal. Quarto kal. et ad quartum kal. Hoc tamen interest inter tercio kal. et ad tercium kal. et similia. quia per tercio kalen. quarto kalen. et huiusmodi determinatus dies et certus significatur qui est tercius aut quartus a kal. Per illud vero quod dicitur ad tercium aut ad quartum kal. non intelligimus ipsum tercium diem aut quartum a kal. nec aliquem tercium diem sed diem aliquem illi propinquum. et perinde est dicere ad tercium kal. ac si diceremus circiter tercium kal. potest tamen aliquando poni ad tercium siue quartum kal. pro ipso die tercio aut quarto kalendarum. ut si dicam ab hoc die vsque ad quartum idus decem dies intersunt. Nec illud pretermittendum est quod dicimus kalendas ianuarij et ianuarias. februarij et februarias. martij et martias. aprilis duntaxat et non aprilias. maij et maias iunij et iunias. iulij et iulias et quintilis. augusti et augustias et sextilis. septembris et septembrias et septembres. octobris et octobrias et octobres. nouembris et nouembrias et nouembres. decembris et decembrias et decembres. Cur iulius et augustus dicuntur quintilis et sextilis? Rogare potius debuisti cur quintilis et sextilis iulius et augustus dicantur. Illa enim horum mensium propria nomina fuere. hec postea imposita sunt. Veteres dumtaxat

decem menses habuere eratqz apud eos annus.ccc.iiij.die/
rum sex menses id est aprilis iulius sextilis septẽber nouē/
ber december singuli triginta dies habebant. Reliqui vero
quatuor hoc est martius maius quintilis october. vnum z tri
ginta dies singuli continebant. Hanc anni ordinationẽ pri/
mus Romulus fecit z primum mensem genitori suo Mar/
tij dicauit z ab eius nomine martium appellauit. Secundū
vocauit aprilem uel a spuma q̄z greci aphron vocant. vnde
venus aphrodity dicit᷑ qꝛ ex ea orta credatur z sic cum aspi
ratione scriberetur haprilis. Quippe ex venere natus est ae
neas. Et ideo primi duo menses anni iure videntur dicati
martij z veneri geminis romane vrbis conditoribus. Uel a
prilem dixit quasi aperilem eo qꝛ hoc mense z celum quod
nubibus obductum fuerat. z mare quod clausum fuerat na/
uigantibus z terre quas imbres niues glaciesqz contexerāt
aperiantur quinetiam arbores frugesqz parturiant. Unde
Uirgilius inquit. Et nunc omnis ager nunc omnis parturit
arbos. Nunc frondent silue nunc formosissimus annus Ter
cium mensem z quartum romulus maium z iunium appel
lauit qꝛ cum populum romanum in maiores iunioresqz di/
uisisset ut illi consilio hi armis rempublicam tutarentur in
honorem vtriusqz partis duos menses censuit nominandos
esse. Aliqui tamen putant maiuz a maia mercurij matre ita
dici qꝛ hoc mense mercatores omnes maie mercurioqz sa/
crificabant. Junium vero dictum esse primo iunonium dein
de post longum tempus detracta no iunium dictum. siue qꝛ
edes iunoni monete kalen. iunij dedicata est siue qꝛ hic mē
sis iunoni sit sacer. Alij tamen existimant iunium a iunio
bruto appellatum esse qui primus rome consul fuit qꝛ ka/
lendas iulij expulso Tarquinio sacrum in monte celio fece/
rit kalende iunie dicte sunt fabarie. quia hoc mense adulte
fabe sacrificijs adhibentur. Hinc sequitur quintilis sic dic
tus qꝛ in ordine quintus sit. Deinde sextilis qꝛ ~~sit~~ sextus.
Postea september. october. nouember. z december. qꝛ sint
septimus octauus nonus z decimus. Ceterum quintili Ju/

lii nomen in honore iulij cesaris positum fuit legem ferente M. Antonio consule quod eo mense procreatus esset iulius cesar Similiter sextilis appellatus est augustus senatu ei hunc honorem decernente quod eo mense primum consulatum inuisset triumphos tres in vrbem intulisset et aegiptum in potestatem populi ro. redigisset. Statuerat etiam domicianus ut nomine suo october vocaretur sed post mortem eius id nomen tamquam infaustum ex omni ere et saxo deletum est. Post romulum numa pompeius aliquanto peritior huic anno. l. dies addidit quibus adiecit alios sex retractos ex singulis illis sex mensibus qui. xxx. habebant. Et ex his constituit duos alios menses quos his decem preposuit vocauitque primum ianuarium tamquam bicipitis dei mensem respicientem ac prospicientem transacti anni finem et futuri principium. Secundum dicauit februo deo lustrationum, vocauitque februarium quod ciuitas eo mense lustrabatur. Postremo gaius cesar. ccc. lxv. dierum annum constituit quo spacio addito quadrante sol zodiacum circuit et ne quadrans deesset constituit ut quarto quoque anno sacerdotes qui curam de mensibus ac diebus habebant vnum intercalarent diem ante quinque vltimos mensis februarij dies idque bisextum nominauit.

Mensis unde dicitur? Grecum vocabulum est. illi enim myna dicunt Annus vnde dicitur? Quidam existimant ab an dictum esse quod verbum antiqui dicebant pro circum vnde dicitur ambo id est circundo et Cato an terminum dixit pro circum terminum quod annus in seipsum reuoluatur. quia sol semper ab eodem ad eundem terminum reuoluitur. Unde virgilius. Interea magnum sol circumuoluitur annum. Annum salutis dicimus quo deus optimus maximus humanum genus legato filio suo a perpetuo exitio liberauit. et quemadmodum veteres olim per olympiades et romani per consules tempora distinguebant. Ita nos per annum nos quam annum salutis sequuntur distinguimus a quo tempore agitur nunc annus. M. cccc. lxviij.

A nunc totam epistolam nicolaus perottus pontifex syppontinus pirrho perotto fratis filio salutem plurimam dicit.

Reddite mihi fuerunt littere tue que magnam nobis voluptatem

attulerunt. Ex his em̄ intelleximus tibi bene esse & me abs te nō mō diligi sed etiā vehementer amari. Ego qʒ mi pyrrhe amo te mutuo teqʒ non secus ac vitam ꝓpriam caru habeo. & cū sine te sum dimidio anime mee carere videor. Q̄d nisi dignitatis mee rōnem haberē aduolarē mox in suburbanum tuum. meqʒ vna tecū cum prediolis tuis & pomariolis & ouiculis oblectarē. Legerē tecum oluscula. decerperem vuas. colligerē poma. adessem vindemie. mustū de lacu gustarem. nec ab his que agere fere omnes hoc tempore ꝯsueuerunt abstinerē. Luderē ēt interiʒ tecū ludis nō iniocundis nō scʒ in cāpo saltu aut gladiatorijs ludis siue alijs q̄ lassuʒ ac defatigatū reddere corpꝰ ꝯsueuerunt. sed per siluas & colles & saltus & nemora tecum deambulans ac lusus tuos sinu gerens. Ipsas etiā camenas ad ludū excitarē vbi nemo essʒ qui nos licentie accusaret. & si quis esset facile ipsam solitudinem excusaremus. Sed postq̄ʒ venire ad te ipse non possum par est ut tu ad nos reuertaris. quod si feceris ōnia nobis ex sentencia succedēt. Neqʒ em̄ possum de te absente pꝰ hac nō esse sollicitus & tibi adhuc adolescenti ne dicam puero aliquādo nō timere ꝙ in dies magis optimaꝝ artiū studijs incumbas. gaudeo mirū in mōm & tibi ḡtulor ac deo ḡtias ago ꝙ talem tibi mentē prestiterit. Teqʒ spero nō commissurum ut patre atqʒ auo tuo optimis ac clarissimis viris indignus esse videare. Hic iam aer saluberrimus ē. Nemo iam tribus mensibus pestilētia perijt. ciues fere ōnes in vrbem redierunt. Marius dūtaxat quē ego secundū te diligo adhuc. Phalerios incolit eum tamen cras aut perendie expectamus. Ita mihi nudius tercius pedagogus eius nunciauit cum eo die catulos eius & pullos domū misisset. sed ħ nihil ad te. Cura ut valeas teqʒ ad reditū para. O felicē illum & vere iocūdum diem quo te amplecti osculariqʒ poterimus. Uale. Date viterbij quarto kalēdas nouēbris Anno salutis. M.cccc.lxviij. Fratris filius potest ne recte nepos appellari? Nepos ꝓprie dicit̄ filij aut filie filius. Unde auus et nepos sunt relatiua. & sicut nepotis filiꝰ dicit̄ ꝓnepos. & pro-

nepotis filius abnepos. Ita aui pater dicit proauus & paui pater abauus. Tamē Aurelius Augustinus & Hieronimus & alij recentiores alioquin docti & excellentes viri vsurpant nepotem p filio fratris eūqz ex fratre siue sorore nepotē vocant quos ego vt in alijs plerisqz ita in hoc libenter sequor cum id nequaqz alienū esse a rōne videat quādoquidē patrui fratrum filios diligūt instar nepotuz suntqz quasi auorz loco. vnde fratres matrum dicunt auunculi quod verbū certe ab auo diminutiuū est qp si parentuz fratres auunculi sunt pfecto sororum filij sunt nepotes. Libet itaqz mihi te appellare modo fratris filium mō ex fratre nepotem.

Illud postremo quintiliani in calce operis ponendū existimaui plurima a nobis permutationē figurari debere. ut scio non ignoro. nō me fugit nō me preterit quis nescit. neminē dubium est etiaz ex primo mutuari licere. Nam & intelligo & sentio & video & perspicio sepe idem valent quod scio.

Peroratio.

Ed satis superqz euagata est oratio nostra. Tempus ē ut receptui canamus. Habes pyrrhe fili quē maxime omniū & quō imitari debeas habent tua qz causa preceptores quā in erudiēdis pueris atqz adolescētibus viam tenere. quomō eos docere. quomō examinare. & q meliora sunt in primis tradere debeant. Superest ut consilium meum toto animo sequaris & qztum fieri potest nitaris ad optima. Quod si ut spero feceris nō dubito te breui tempore supis iuuantibus in summum virum euasurum. Uale.

Eiusdem perotti oratio pro serenissimi romanorum regis domini Frederici iocūda receptōne ex pte cōis bononieñ.

I qua fides veri preferri maxime cesar
Temporibus possunt secula nulla tuis
Quando magis tuos licuit spectare triūphos
Quando palatini plus meruere dei
Pulchrior et melior quo sub duce patria tota
Sub quo libertas principe tanta fuit

Libuit enī mihi in tanta omniū expectatōne. in hoc clarissimorum virorum ꝯuentu. in hac tanta celebritate lepidissimi poete verbis affari te inuictissime imperator. Nā quē me vnum ex omnibus ad tantam rem obeūdam minime ydoneū clemētissimi principis nostri singularis humanitas dignū fecerit qui et maiestatem sacri nominis tui in ingressu huius nostre vrbis ꝑ more cōsuetudineqꝫ laudarē. et ei ꝑ immortali eius gloria ꝯtularer. Nō vidi equidē quibus verbis exordiri melius possem qꝫ iis q̄ vno tempore et incredibilē nostrā leticiā ex aduentu tuo susceptam ostenderent. et singularē nrām erga tuam maiestatē obseruantiā demōstrarent. et tui sacri nominis immortalitatē extollerent. et auidissimā omnium de te expectationē declararent. Aspice queso cesar sapientissimum virum principē nostrum. accipe clarissimā hanc nostre vrbis nobilitatē. quēqꝫ suo ordine cerne et ꝯtemplare. mares. feminas. adolescentes. iuuenes. viros. Quis est qui nō singularem ac pene incredibilē vultu ipso ac facie leticiam pre se ferat. Arridēt mediusfidius parietes ipsi. tecta ipsa leticia gestiunt totaqꝫ vrbs tm̄ visura triūphum circūfusa ruit. Uerte qꝫ versus tuos sacratissimos oculos cesar. nihil ꝑfecto videbis ob hunc expectatissimū aduentū tuum et iam diu ab omnibus desideratū nō plenum gaudii nō plenum leticie non plenū hilaritatis. Uident enim vniuersi atqꝫ animo suo contemplant eiusmodi sibi hodie diem illuxisse quo vel gratiorem vel iocundiorem uel magis eorum nomini gloriosum ne

optare quidem potuissent. Nam per immortalē deum que accidere potest aut homini maior laus aut ciuitati gloria. aut patrie claritas. q̄ȝ eius viri presentia illustrari. extolli. de/corari. quo/sit sanctissimus romanus pontifex semper exce/ptus/ neminem per vniuersum terrarum orbem sol viderit uel potentia parem. uel dignitate maiorē. vel nobilitate ge/neri s. virtutum prestantia. ⁊ rerum gestarum gloria clario/rem. Utinam mihi a diis immortalibus datuȝ esset ut diui nis laudibus tuis sacratissime imperator. si non ōnino saltē aliqua ex parte parē eloquentiā prestare possem. Sed vere or ne si de his aliqd dicere incipiā in medio sermone mihi desit oratio. Quod enī tantum flumen ingenii que dicendi tanta vis. tanta copia. que non dicam exornare sed enarrare vel potius attingere cesar res tuas possit? Nam vt impera/toriam maiestatem preteream. cuius excellentia dignitas. at qȝ amplitudo tanta est ut modestius sit de ea silere q̄ȝ tenui ter loqui. Cum diuina potius qnedam res q̄ȝ humana vide atur. ut tue familie nobilitateȝ omittam. que tot iam seculis inter tot nobilissimas antiquissimasqȝ totius germanie do/mos quasi sol quidam illuxit. Ex qua iam quatuor romano/rum reges fuere quos tu frederice imperator nunc quintus sequeris. Et que q̄ȝ plurimos habuit clarissimos viros atqȝ omni laudūȝ genere ornatissimos. qui diuersa etiam regna bohemie hungarie polonie uel singulari virtute compara/runt. vel ab aliis relicta incredibili sapientia gubernarunt. Ut item res a maioribus tuis diuersis temporibus precla/rissime gestas. quas cōmemorare infinitū esset pretermittā. Quis adeo ōni genere dicēdi cumulant⁹ orator reperiri ul' vt qđ sentio dicā excogitari poterit. q diuinas v̄tutes tuas. qui res a te preclarissime gestas animo. ne dicā orōe cōple cti posset? Quāta q̄ȝq̄ȝ admirabilis sit sapiētia tua cesar tum omnis tua anteacta vita declarauit. tum vel maxime ꝙ nu/per post romani nostri pontificis in apostolicuȝ tribunal as sumptionem. te autore. te duce diuisio ⁊ execrandūȝ ab om nibus scisma in ecclesia dei e medio sublatum ac prorsus

extinctu⁊ fuit O diuinam diuini principis virtutē O admi-
rabilem religionem O singularem sapientiā Inueteratum
iā tot annis errorē tu cesar sustulisti Iniectam/nescio quo fa
to/tot principū clarissimorūq⁊ virorū caliginē illustrasti Exor
tam in ecclesia dei ⁊ iam ōnia pestiforo anhelitu maculan-
tem viperam cohibuisti Dissidētes fratres ⁊ iam aduersus
seinuicem gladios stringentes in concordiā reuocasti/diui-
siones/discordias/bella/tot principū/populorū/potentissima
rumq⁊ nationum/in quietem/pacem/tranquillitatēq⁊ cōuer
tisti. Quod cesar adeo preclarū facinus huic tuo comparari
poterit. Possem hoc loco infinitas pene res abs te domi/mi
litieq⁊ preclarissime gestas cōmemorare. Neq⁊ enī me latet
quanta cum gloria/bella aduersus vngaros gesseris quot
qualesq⁊ triumphos merueris quot oppida/quot ciuitates
expugnaueris. atq⁊ in potestatē tuam redegeris tenuerisq⁊
⁊ tenes in hodiernū diem. Nec me latet inuictissime imper
ator/q̄nta semper fides. religio integritas tua. qui semper et
sacrosanctā romanā ecclesiam/⁊ clerum ōnem religiosissime
coluisti/qui sanctam tellurem ⁊ sacratissimū xp̄i sepulchru⁊
visitare voluisti qui instaurator templorū. religionis amator
⁊ iusticie cultor semper fuisti. Cuius humanitas. clementia
benignitas. fortitudo. temperantia tanta est. ut merito te om
nes veluti diuinum quēdam hominē vel potius mundanu⁊
quēdam deum diligant. obseruent. colant. adorant. veneren
tur. Quibus ex rebus factum est. ut ⁊ coronam iādiu in ger
mania summa cu⁊ laude susceperis. ⁊ paucos post dies aliā
rome a sanctissimo romano pontifice cu⁊ imortali gloria sis
suscepturus. Sed hec ōnia q̄q̄ per se maxima atq⁊ precla-
rissima sint. tamē si ei laudi comparent. quā ex ecclesie cōcor
dia atq⁊ vnione vendicasti exigua quedā pusillaq⁊ videbū
tur. Quāobrē longe quidē p̄stare arbitror. ut diuinis laudi-
bus tuis summisq⁊ honoris fortune virtutis ingenij. rerū ge
starum ornamentis hoc loco post habitis que longe latiorē
dicendi campū expostularent. ad gratulationē tm̄modo gti
asq⁊ cōuertam. Quāq̄ hoc q̄⁊ superuacuū video fore sacratis

sime imperator quãdoquidez tanta leticia ꝑfruunt̄ vniuersi
ciues nostri. tantis gaudijs exultant tanta in voluptate ver/
santur ut etiam me tacente eoꝝ vultus facies oculi. maiesta
ti tue. ꝛ ꝓ immortali eius dignitate ac gloria ꝯtulari. ꝛ pro
singulari decore atqꝫ ornamẽto quod sibi sueqꝫ ciuitati tue
sacratissime maiestatis presentia hodierna die allatũ cernũt
grates agere videant̄. Ut tamen quod officij mei est aliquã
do persoluã. clementissime imperator tibi ꝛ sapientissimi pn
cipis nostri ꝛ totiꝰ sue ciuitatis nomine. tui sacri nominis im
mortalitati congratulor ꝛ ꝓ ornamento quod huic amplis
sime ciuitati hodie prestitisti quas possũ gratias ago. Res
bona fortunas eoꝝ maiestati tue pro cuius cõmodo dignita
te salutem vitam ipsam si opus esset ꝓfundere non dubita/
rent. offerre in presentiaꝝ turpe putant. Nam cum is sit san
ctissimi romani pontificis erga tuam sacratissimã maiestatẽ
animus. ut sua õnia tue celsitudini cõia fecerit. quis dubitet
hanc quoqꝫ ciuitatẽ que sanctitatis eius ẽ ad õnẽ sacre tue
maiestatis imperiũ esse ꝓmptissimam. teqꝫ nõ secus romani
pontificis subditis vti posse ꝙ̃ ꝓprijs. Utinã vtinã eoꝝ animi
tam facile oculis cerni possent ꝙ̃ cogitatione comprehendi
Neminẽ profecto in tanto nobilissimoꝝ hominũ cetu vides
cesar qui nõ libenti animo si ita res ferret ꝓ tua salute ꝓ glo
ria sanctissimi nominis tui. res suas õnes. fortunas vxores li
beros vitam deniqꝫ ipsam ꝓfundere paratissimus foret. Re
liquũ est ꝙ te cum õni qua possumus obseruantia ꝑcamur
ꝛ obsecramus clementissime imperator per mansuetudinez
benignitatẽ iusticiã moderationẽ sapientiã tuam. per eã mẽ
tem q̃ tibi diuinitus data est ut nocere nemini. ꝓdesse õni/
bus velis. per gloriosissimã vitam tuã que vigebit memoria
seculoꝝ omniũ. quã posteritas alte quã eternitas semper ꝯtu
ebitur. ut cum vna cum sanctissimo romano pontifice fueris
cũ de rebus ytalie vel potius xp̄iane religionis ꝛ totius ter
rarum orbis cuius cura atqꝫ administratio vos duos preci/
pue spectat vna cõsultabis. huiusqꝫ vrbis nostre memineris
eã respicias. ad eam tuos sacratissimos ocu los pariter con

uertas eius dignitatē atqꝫ amplitudinē cōmendatā habeas
Ita dij tibi propicij sint. ita habeant profectionē tuam fecun
dare, feliceq̄ꝫ ⁊ fortunatā faciāt. Ita tibi ōnia pro desiderio
animi tui ꝓspera gloriosaqꝫ succedant. Ego vero ut aliquan
do dicēdi finem faciam in persona huius nostre amplissime
ciuitatis eiusdem poete. versibus concludam. cuius versibus
exorsus fui.
Dij tibi dent ⁊ tu cesar quecunqꝫ mereris.
Dij mihi dent ⁊ tu que volo si mereor
Uersus Nicolai perotti cuꝫ post orōnem prescriptam impe
tor eum lauro coronasset.
Cinxisti viridi cesar mea tempora lauro
Ecce meas ornat sacra corona comas
Non mea me virtus tali nunc munere dignuꝫ
Sed dulce effecit principis ingenium
Dij deeqꝫ precor pro me mitissime cesar
Persoluant meritis premia digna tuis
Ast ego q̄ tanto tibi sim pro munere gratus
Cantabo laudes dum mihi vita tuas.

Regule grāmaticales Reuerendissimi patris ⁊ domini
domini Nicolai perotti Archiepiscopi sypontini viri doctis
simi atqꝫ eloquentissimi Feliciter expliciunt. Impresseqꝫ per
me Egidium de herstraten.